

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2024

Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2024

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2024

Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2024

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze Statistical Office in Zielona Góra

Zielona Góra 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem
supervised by
Iwony Goździckiej

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Roksana Bach, Angela Burchardt, Norbert Heider, Joanna Przybysz, Zuzanna Sikora, Iwona Surgucka, Piotr Wawrzusik

Prace redakcyjne

Editorial work

Piotr Wawrzusik

Tłumaczenie

Translation

Roksana Bach

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Piotr Wawrzusik

Recenzent

Reviewer

Roman Fedak

ISSN 2084-6711

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2024”.

Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa dotyczących środowiska, społeczeństwa, gospodarki i finansów publicznych. Tegoroczne opracowanie kontynuuje zapoczątkowaną w poprzedniej edycji analizę informacji nt. planowania przestrzennego i rewitalizacji w gminach na obszarze województwa. Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej tabelami, ilustracją graficzną w postaci zestawu wykresów i kartogramów oraz części tabelarycznej. Wybrane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju. Prezentowane dane dotyczą roku 2023 lub ostatniego dostępnego.

Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych. Z uwagi na przyjętą formę prezentacji, szersze wyjaśnienia pojęć znajdują się w publikacjach tematycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz w Zeszytach metodologicznych.

Publikacja jest dostępna w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze <https://zielonagora.stat.gov.pl>. Szerszy zakres danych liczbowych oferuje Bank Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>.

Oddając w ręce Państwa „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2024” pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom za współpracę oraz przekazane informacje. Będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi wspomagające kształtowanie i wzbogacanie jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, kwiecień 2024 r.

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents the next edition of the publication "Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2024".

The publication contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of the Voivodship including environment, society, economy as well as finances of local government units. This year's edition continues the analysis of information on spatial planning and revitalization in gminas in Lubuskie Voivodship, which was firstly introduced in the previous edition of the study. The publication consists of analytical part enriched with tables, charts and cartograms as well as with tabular part. Selected categories are presented in dynamic terms and some also in relation to the average national aggregates. The presented data refer to 2023 or the last available year.

The results of public statistical surveys and non-statistical sources have been used in the analysis. Due to the concise form of the study, comprehensive term definitions can be found in the thematic publications of Statistics Poland and in Methodological reports.

This Report is available on the website of Statistical Office in Zielona Góra <https://zielonagora.stat.gov.pl>. A wider range of numerical data is offered by the Local Data Bank <https://bdl.stat.gov.pl>.

Presenting the current edition of the "Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2024" I would like to thank all individuals and institutions for cooperation and information provided. I would appreciate all suggestions and comments which can help develop and enrich its content.

Director
of the Statistical Office
in Zielona Góra

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R Fedak', with a long horizontal flourish above it.

Roman Fedak

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.	19
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	20
Executive summary	25
Rozdział 1 Województwo na tle kraju	29
Chapter 1 Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2 Województwo na tle pozostałych województw	32
Chapter 2 Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3 Powierzchnia i podział terytorialny województwa	40
Chapter 3 Area and territorial division of the Voivodship	
Rozdział 4 Środowisko	42
Rozdział 4 Environment	
4.1. Powierzchnia	42
4.1. Area	
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	44
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	48
4.3. Pollution and protection of air	
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	50
4.4. Nature protection. Forests	
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	54
4.5. Industrial and municipal waste	
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	57
4.6. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5 Społeczeństwo	60
Rozdział 5 Society	
5.1. Kapitał ludzki	60
5.1. Human capital	
Demografia	60
Demography	
Edukacja	68
Education	
Zasoby pracy	76
Labour resources	

Spis treści (cd.)

Contents (cont.)

	Str. Page
5.2. Jakość życia	85
5.2. Quality of life	
Zamożność mieszkańców	85
Inhabitants' wealth	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	92
Social welfare and family support	
Warunki mieszkaniowe	98
Housing conditions	
Ochrona zdrowia	104
Health care	
Kultura	111
Culture	
Bezpieczeństwo publiczne	114
Public safety	
Społeczeństwo informacyjne	117
Information society	
Aktywność społeczna	118
Social activity	
Rozdział 6 Gospodarka	121
Rozdział 6 Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	121
6.1. Gross domestic product	
6.2. Przedsiębiorczość	125
6.2. Entrepreneurship	
Podmioty gospodarki narodowej	125
Entities of the national economy	
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	129
Research and development as well as innovation activity	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	134
Use of information and communication technologies in enterprises	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	136
Financial results of non-financial enterprises	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	140
Investment outlays of enterprises	
6.3. Produkcja i usługi	143
6.3. Production and services	
Rolnictwo	143
Agriculture	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
Przemysł	148
Industry	
Budownictwo	153
Construction	
Rynek wewnętrzny	159
Internal market	
Transport	162
Transport	
Energia	168
Energy	
Rozdział 7 Zarządzanie rozwojem	171
Rozdział 7 Development management	
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	171
7.1. Revenue of local government units	
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	175
7.2. Expenditure of local government units	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	177
7.3. Result of budgets of local government units	
7.4. Projekty dofinansowane ze środków unijnych	180
7.4. Projects co-financed by the European funds	
7.5. Planowanie przestrzenne	184
7.5. Spatial planning	
Rozdział 8 Wybrane dane o województwie lubuskim	189
Rozdział 8 Selected data on Lubuskie Voivodship	
Rozdział 9 Wybrane dane o:	
Rozdział 9 Selected data on:	
Gorzowie Wielkopolskim	193
Gorzów Wielkopolski	
Zielonej Górze	195
Zielona Góra	
Rozdział 10 Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	197
Rozdział 10 Selected data on cities with powiat status	

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie Selected data for Poland and the Voivodship	1	29
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania. Stan w dniu 1 stycznia Geodetic area by the land use. As of 1 January	2	43
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku Consumption of water by needs during the year	3	45
Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	4	46
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	5	49
Odpady przemysłowe Industrial waste	6	54
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku Municipal waste collected separately during the year	7	56
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2022 (ceny bieżące). Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2022 (current prices)	8	58
Ludność. Stan w dniu 31 grudnia Population. As of 31 December	9	61
Wychowanie przedszkolne Pre-primary education	10	69
Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny Persons who took or passed matriculation exam	11	74
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL w 4 kwartale Economic activity of the population aged 15-89 by LFS in the 4th quarter	12	82
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	13	88
Świadczenia społeczne Social benefits	14	89
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny Average monthly available income	15	90
Świadczenia pomocy społecznej Social assistance benefits	16	92
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	17	94

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

	Nr	Str.
	<i>No</i>	<i>Page</i>
Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+” „FAMILY 500+” child-support benefit	18	95
Świadczenia na rzecz rodziny Benefits to the family	19	96
Żłobki i kluby dziecięce. Stan w dniu 31 grudnia Nurseries and children’s clubs. As of 31 December	20	97
Zasoby mieszkaniowe. Stan w dniu 31 grudnia Dwelling stocks. As of 31 December	21	99
Wodociągi. Stan w dniu 31 grudnia Water supply system. As of 31 December	22	100
Kanalizacja. Stan w dniu 31 grudnia Sewage system. As of 31 December	23	102
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych. Stan w dniu 31 grudnia Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households. As of 31 December	24	103
Placówki opieki zdrowotnej. Stan w dniu 31 grudnia Health care facilities. As of 31 December	25	105
Institucje kultury. Stan w dniu 31 grudnia Culture institutions. As of 31 December	26	111
Wypadki drogowe oraz ich skutki Road accidents and their results	27	116
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu Households with access to the Internet at home and Internet users	28	117
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON. Stan w dniu 31 grudnia Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register. As of 31 December	29	119
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Stan w dniu 31 grudnia Entities of national economy in the REGON register. As of 31 December	30	126
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) Intramural expenditure on research and development by source of funds (current prices)	31	129
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące) Intramural expenditure on R&D by origin of funds (current prices)	32	131
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji Innovative enterprises by types of introduced innovations	33	132
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	34	139

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	Nr <i>No</i>	Str. <i>Page</i>
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	35	142
Investment outlays (current prices)		
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	36	144
Yields of selected agricultural crops		
Przemysł	37	151
Industry		
Budownictwo	38	154
Construction		
Budownictwo mieszkaniowe	39	157
Residential construction		
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	40	160
Indices of retail sales of goods (current prices)		
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	41	163
Public roads by type of surface. As of 31 December		
Drogi publiczne o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	42	163
Hard surface public roads. As of 31 December		
Komunikacja miejska. Stan w dniu 31 grudnia	43	166
Urban transport. As of 31 December		
Ruch pasażerów w portach lotniczych	44	167
Passenger traffic at airports		
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	45	169
Consumers and consumption of electricity in households		
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	46	172
Revenue of budgets of local government units		
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	47	175
Expenditure of budgets of local government units		
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	48	178
Result of budgets of local government units		
Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	49	179
Debt of local government units in 2022. As of 31 December		
Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2023 r.	50	181
The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of June 2023		
Obszary zdegradowane w gminach.	51	186
Degraded area in gminas		

Spis wykresów

List of charts

	Nr	Str.
	<i>No</i>	<i>Page</i>
Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2022 r.	1	32
Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2022		
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	2	33
Natural increase per 1000 population in 2023		
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.	3	33
Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023		
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2023 r.	4	38
Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2023		
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)	5	38
Intramural expenditure on research and development per capita in 2022 (current prices)		
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	6	44
Land reclaimed and managed during the year		
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	7	47
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	8	52
Area of special nature value under legal protection in 2022. As of 31 December		
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	9	55
Industrial waste generated during the year per capita		
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	10	55
Municipal waste collected during the year per capita		
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015 – 2022	11	59
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management by sources of financing in the years 2015 – 2022		
Liczba ludności. Stan w dniu 31 grudnia	12	61
Population. As of 31 December		
Indeks starości	13	63
Ageing index		
Mediana wieku ludności	14	63
Median age of population		
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności	15	64
Marriages contracted per 1000 population		
Ruch naturalny ludności	16	64
Vital statistics of population		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności	17	67
Net migration of population for permanent residence per 1000 population		
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek	18	69
Children pre-primary establishments by type of establishments		
Ludność według poziomu wykształcenia według BAEL w 4 kwartale	19	70
Structure of population by level of educational attainment by LFS in the 4th quarter		
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	20	71
Pupils and graduates of primary schools		
Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2022/23	21	73
Students of post-primary schools by types in the 2022/23 school year		
Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2021/22	22	73
Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2021/22 school year		
Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności	23	74
Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population		
Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2021/2022.	24	75
Structure of graduates by broad fields of education in the 2021/2022 academic year		
Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2023 r. Stan w dniu 31 października	25	77
Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2023. As of 31 October		
Stopa bezrobocia rejestrowanego. Stan w dniu 31 grudnia	26	80
Registered unemployment rate. As of 31 December		
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	27	83
Activity rate by quarters		
Wynagrodzenia brutto według zawodów	28	87
Gross wages and salaries by occupations		
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Rok poprzedni=100	29	89
Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector. Previous year=100		
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2022 r.	30	91
Subjective evaluation of material situation of household in 2022		
Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn	31	94
Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons		
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	32	97
Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs		
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności. Stan w dniu 31 grudnia	33	108
Doctors and nurses per 10 thousand population. As of 31 December		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr <i>No</i>	Str. <i>Page</i>
Lekarze specjaliści. Stan w dniu 31 grudnia	34	109
Doctors specialists. As of 31 December		
Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć.	35	110
Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms		
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2022 r	36	112
Events organised by culture institutions and event participants in 2022		
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	37	117
Individuals using e-government services during the last 12 months		
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	38	118
Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months		
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące). Rok poprzedni=100	39	121
Indices of gross domestic product (current prices). Previous year=100		
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	40	122
Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value		
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	41	123
Gross value added by kind of activity (current prices)		
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	42	124
Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)		
Podmioty gospodarki narodowej. Stan w dniu 31 grudnia	43	125
Entities of the national economy. As of 31 December		
Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD. Stan w dniu 31 grudnia	44	127
Entities of the national economy by selected PKD sections. As of 31 December		
Spółki handlowe według rodzaju kapitału. Stan w dniu 31 grudnia	45	128
Commercial companies by type of capital. As of 31 December		
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	46	130
Intramural expenditure on research and development per capita		
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	47	130
Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D		
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	48	131
Internal R&D personnel per 1000 economically active persons		
Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	49	133
Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	50	134
Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants		
Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	51	135
Enterprises with Internet access		
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	52	135
Enterprises receiving orders via computer networks		
Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	53	137
Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials		
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	54	138
Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises		
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące). Rok poprzedni=100	55	141
Indices of investment outlays (current prices). Previous year=100		
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiołódów rolnych i ogrodnich w 2023 r.	56	144
The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2023		
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca	57	145
Cattle density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June		
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca	58	146
Pigs density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June		
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej). Rok poprzedni=100	59	147
Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight). Previous year=100		
Dynamika skupu mleka. Rok poprzedni=100	60	147
Indices of procurement of cows' milk. Previous year=100		
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe). 2015=100	61	151
Indices of sold production of industry (constant prices). 2015=100		
Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	62	152
Sold production of industry by PKD sections (current prices)		
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. 2015=100	63	152
Indices of average employment in industry. 2015=100		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	64	153
Average paid employment in industry by PKD sections		
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące). 2015=100	65	154
Indices of sold production of construction (current prices). 2015=100		
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące). 2015=100	66	155
Indices of construction and assembly production (current prices). 2015=100		

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	67	155
Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)		
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie. 2015=100	68	156
Indices of average employment in construction. 2015=100		
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania. 2015=100	69	156
Indices of the number of dwellings completed. 2015=100		
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	70	157
Dwellings completed by construction form		
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące). 2015=100	71	160
Indices of retail sales of goods (current prices). 2015=100		
Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	72	162
Structure of hard surface public roads. As of 31 December		
Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	73	165
Structure of national lines of scheduled bus transport in 2022. As of 31 December		
Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)	74	167
International passenger traffic at airport (arrivals and departures)		
Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	75	168
Structure of electricity consumption by economy sectors		
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2022 r.	76	177
Expenditure of local government units budget by divisions in 2022		
Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2022 r.	77	178
Number of local government units by relation of budget result to total revenue in 2022		
Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	78	182
Grants received by local government units for the implementation of European projects		
Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2022 r.	79	188
Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2022		

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2022 r.	1	32
Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2022		
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kwartale 2023 r.	2	34
Employment rate by LFS in the 4th quarter 2023		
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	3	34
Registered unemployment rate in 2023. As of 31 December		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r.	4	35
Average monthly available income per capita in households in 2022		
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r.	5	35
Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2022		
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	6	36
Dwellings stocks per 1000 population in 2022. As of 31 December		
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r.	7	36
Out-patient health care units in 2022		
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)	8	37
Gross domestic product per capita in 2022 (current prices)		
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	9	37
Entities of the national economy per 10 thousand population in 2023. As of 31 December		
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r.	10	39
Hard surface public roads per 100 km ² of total area in 2022		
Energia ze źródeł odnawialnych w 2022 r.	11	39
Energy from renewable sources in 2022		
Podział województwa lubuskiego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	12	40
Division of Lubuskie Voivodship in 2023. As of 31 December		
Podział województwa lubuskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	13	41
Division of Lubuskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2023. As of 31 December		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2022 r.	14	45
Water consumption for needs of the national economy and population in 2022		
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2022 r.	15	47
Population connected to wastewater treatment plants in 2022		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	16	51
Area of special nature value under legal protection in 2022. As of 31 December		
Lesistość w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	17	53
Forest cover in 2022. As of 31 December		
Odpady komunalne zebrane w 2022 r.	18	57
Municipal waste collected in 2022		
Zmiana liczby ludności w latach 2015-2023. Stan w dniu 31 grudnia	19	62
Population changes in 2015-2023. As of 31 December		
Przyrost naturalny ludności w 2023 r.	20	65
Natural increase in 2023		

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2023 r.	21	67
Net migration of population for permanent residence in 2023		
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2022/23	22	70
Pre-primary education in the 2022/23 school year		
Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2022/23	23	71
Pupils in primary schools in the 2022/23 school year		
Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r. Stan w dniu 31 października	24	78
Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2023. As of 31 October		
Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r. Stan w dniu 31 października	25	79
Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2023. As of 31 October		
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	26	80
Registered unemployment rate in 2023. As of 31 December		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2022 r.	27	86
Average monthly gross wages and salaries in 2022		
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2022 r.	28	93
Scope of use of social assistance at domicile in 2022		
Żłobki i kluby dziecięce w 2022 r.	29	98
Nurseries and children clubs in 2022		
Warunki mieszkaniowe ludności w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	30	100
Housing conditions of population in 2022. As of 31 December		
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2022 r.	31	101
Consumption of water from water supply systems in households in 2022		
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2022 r.	32	102
Population using sewage system in 2022		
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2022 r.	33	104
Population using gas supply system in 2022		
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2022 r.	34	106
Out-patient health care in 2022		
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2022 r.	35	110
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2022		
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2022 r.	36	113
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2022		
Zagrożenie przestępczością w 2023 r.	37	115
Crime risk in 2023		
Bezpieczeństwo na drogach w 2023 r.	38	116
Road safety in 2023		

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr	Str.
	<i>No</i>	<i>Page</i>
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	39	119
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2023. As of 31 December		
Podmioty gospodarki narodowej w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	40	127
Entities of the national economy in 2023. As of 31 December		
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące) . . .	41	140
Investment outlays in enterprises per capita in 2022 (current prices)		
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2022 r.	42	149
Sold production of industry (current prices) in 2022		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2022 r.	43	150
Average employment in industry in 2022		
Mieszkania oddane do użytkowania w 2023 r.	44	158
Dwellings completed in 2023		
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia .	45	164
Improved hard surface communal and district roads in 2022. As of 31 December		
Ścieżki rowerowe w 2022 r.	46	165
Cycle paths in 2022		
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2022 r.	47	170
Consumption of electricity in households in 2022		
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2022 r.	48	173
Own revenue of budgets of gminas per capita in 2022		
Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2022 r.	49	174
Grants for gminas per capita in 2022		
Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2022 r.	50	176
Investment expenditures of gminas per capita in 2022		
Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	51	179
Debt of gminas in % of revenue in 2022. As of 31 December		
Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2022 r.	52	183
Grant received by gminas for the implementation of European project in 2022		
Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2022 r.	53	183
Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2022		
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2022 r.	54	184
Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2022		
Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2022 r.	55	185
Activity of the gminas in the field of revitalization in 2022		
Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2022 r. . . .	56	186
Share of area of degraded area in total areas of gminas in 2022		
Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2022 r.	57	187
Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2022		

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>data not available, necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics or not applicable.</i>
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł <i>PLN</i>	złoty <i>zloty</i>
tys.	tysiąc <i>thousand</i>
mln	milion <i>million</i>
t	tona <i>tonne</i>
l	litr <i>litre</i>
m	metr <i>metre</i>
m ²	metr kwadratowy <i>square metre</i>
m ³	metr sześcienny <i>cubic metre</i>
dam ³	dekametr sześcienny <i>cubic dekametre</i>
dt	decytona <i>deciton</i>
szt.	sztuka <i>piece, unit</i>
pkt	punkt <i>point</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
p. proc.	punkt procentowy <i>percentage point</i>
p. prom.	punkt promilowy <i>promile point</i>

Synteza

Executive summary

Województwo lubuskie zajmuje powierzchnię blisko 14,0 tys. km² (stan w dniu 1 stycznia 2023 r.), tj. 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r.) mieszkało ok. 975,0 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 70 osób (14. lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,1% ludności województwa.

Połowę areалу gruntów w województwie (51,1%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, a użytki rolne stanowiły 40,4% powierzchni ogólnej województwa. W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek powierzchni gruntów rolnych oraz gruntów leśnych wyłączonych z produkcji. Wyłączenia dotyczyły głównie powierzchni przeznaczonej pod użytki kopalne. Zmniejszyła się powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. Więcej gruntów zrekultywowano i zagospodarowano.

W 2022 r. odnotowano po raz kolejny spadek zużycia wody ogółem w województwie lubuskim w porównaniu z 2015 r. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód podziemnych i powierzchniowych. Więcej wody zużyły gospodarstwa domowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca gospodarstwa domowego.

W 2022 r. wytworzono więcej ścieków ogółem, jednocześnie więcej ścieków odprowadzono do wód lub do ziemi. Wzrosła ilość ścieków oczyszczanych ogółem w ilości ścieków wymagających oczyszczania. Główną metodą oczyszczania ścieków w województwie lubuskim była metoda z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się liczba oczyszczalni ścieków ogółem, przy wzroście ich przepustowości. W latach 2015-2022 odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków systematycznie wzrastał.

W stosunku do 2015 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza województwa lubuskiego nie uległa znaczącej zmianie. W okresie 2015-2022 zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a wzrosła - gazowych. Emisja pyłów pochodziła głównie ze spalania paliw. Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla. Zwiększył się wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

W relacji do stanu w 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie lubuskim zmniejszyła się. Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty” oraz „Drawieński Park Narodowy”. Wzrosła powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko 10-krotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, a zmniejszyła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych. Zwiększyła się liczba nowych pomników przyrody, wśród których dominowały pojedyncze drzewa. Wśród zwierząt chronionych dominował wilk, którego populacja zwiększyła się ponad 4-krotnie oraz bóbr europejski. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie nadal zajmowało 1. lokatę w Polsce.

W 2022 r. wytworzono więcej odpadów przemysłowych niż w 2015 r. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) było przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Nadal duża część odpadów pochodzących z działalności gospodarczej była składowana i zwiększyła się w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2022 r. wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o 17%, stanowiąc 3% odpadów zebranych w Polsce. Składowanie na wysypiskach było podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. Zwiększyła się ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2022 r. zlikwidowano 185 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji niemal 0,6 tys. ton odpadów komunalnych. W województwie lubuskim w końcu 2022 r. odnotowano o 2 więcej „dzikie” wysypiska niż w 2015 r.

W 2022 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska zmniejszyły się w porównaniu z 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym na oczyszczanie ścieków komunalnych. W finansowaniu nakładów na ochronę środowiska zwiększył się udział środków własnych inwestorów.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były niemal 3-krotnie wyższe niż w 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe, ujęcia i doprowadzenia wody oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody. Środki na inwestycje służące gospodarce wodnej pochodziły głównie z budżetu centralnego. W latach 2015-2022 przekazano do użytku wiele inwestycji rzeczowych w zakresie ochrony środowiska jak i gospodarki wodnej.

W 2023 r. w skali roku liczba ludności w województwie lubuskim zmniejszyła się o 5,0 tys. (o 0,5%). Licząc od 2015 r. spadła gęstość zaludnienia i wskaźnik urbanizacji regionu, wzrósł natomiast współczynnik feminizacji. W 2023 r. odnotowano mniej zarówno urodzeń, jak i zgonów w relacji do poprzedniego roku. W efekcie mniejszy był też ujemny przyrost naturalny. W ciągu roku zmniejszyła się liczba zawartych małżeństw. Zmniejszyło się ujemne saldo migracji. Przeszło co piąty mieszkaniec województwa był w wieku 65 lat i więcej. Sytuacja demograficzna regionu kształtowała się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju.

W roku szkolnym 2022/23 w województwie lubuskim funkcjonowało łącznie 485 placówek wychowania przedszkolnego. W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objęto 38,1 tys. dzieci. Prawie 96% dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego było w wieku 3-6 lat. Wśród wszystkich placówek wychowania przedszkolnego dominowały przedszkola, które stanowiły blisko 65% ogółu placówek wychowania przedszkolnego. Średnio na 1 przedszkole w województwie lubuskim przypadało 121 dzieci.

W roku szkolnym 2022/23 w województwie lubuskim funkcjonowało 347 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, w tym 176 szkół na wsi. Uczyło się w nich 82,7 tys. uczniów, tj. o 0,1% więcej niż w poprzednim roku. Naukę w szkołach podstawowych zakończyło prawie 13,8 tys. absolwentów.

Do szkół ponadpodstawowych uczęszczało 44,1 tys. uczniów, tj. o 9,7% więcej niż w poprzednim roku szkolnym. Największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 48% młodzieży uczącej się oraz licea ogólnokształcące – 35%. Do szkół branżowych uczęszczało 16% uczniów szkół ponadpodstawowych.

W województwie funkcjonowały również 32 szkoły policealne, w których naukę po ukończeniu liceum kontynuowało 5,8 tys. osób. Liczba osób uczących się zwiększyła się o niemal 2% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym.

Na lubuskich uczelniach kształciło się 11,3 tys. studentów, o 3,4% mniej niż w poprzednim roku akademickim. Liczba absolwentów zwiększyła się o 1,6% i wyniosła 2,8 tys. osób.

W okresie 2015-2023 obserwowano pozytywne zmiany na rynku pracy. Zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo, jednocześnie wzrósł wskaźnik zatrudnienia. Zmniejszyła się liczba biernych zawodowo. Mniejsza była również liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

Po raz kolejny przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim wzrosło, jednak stanowiło 89% średniego wynagrodzenia w kraju.

W 2022 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, sytuacja materialna gospodarstw domowych w województwie lubuskim, pomimo wzrostu przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego, realnie pogorszyła się, co wynikało z wysokiego poziomu inflacji. Nominalnie gospodarstwa domowe osiągały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki. W województwie lubuskim zanotowano wzrost zasięgu ubóstwa ekonomicznego. W 2022 r. 55% gospodarstw domowych oceniało swoją sytuację materialną jako dobrą i raczej dobrą.

W województwie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby korzystających ze świadczeń społecznych. Przy czym wskaźnik beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności jest wyższy niż średnio w kraju. Rodziny najczęściej korzystają z pomocy z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. W 2022 r. na pomoc społeczną wydano mniej w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W ujęciu rocznym zmniejszyła się przede wszystkim kwota wydatków na zasiłki rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W porównaniu z rokiem poprzednim przybyły nowe placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. Licząc od 2015 r. liczba miejsc w tych placówkach wzrosła ponad 2-krotnie.

Warunki mieszkaniowe ludności województwa lubuskiego z roku na rok ulegają poprawie. Świadczy o tym wzrost zasobów mieszkaniowych oraz coraz mniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W regionie widoczna jest także tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca.

W 2022 r. liczba przychodni w województwie lubuskim zwiększyła się, natomiast liczba praktyk lekarskich spadła, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. Zmniejszył się wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne.

W województwie poprawiła się dostępność do lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem, przy czym wskaźnik obrazujący to zjawisko był najniższy w kraju. Wzrosła także liczba specjalistów, przede wszystkim w dziedzinie: kardiologii, pediatrii oraz radiologii i diagnostyki obrazowej. Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego uplasowała województwo na drugim miejscu wśród województw.

W 2023 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była większa niż w 2022 r. Wzrost liczby przestępstw ogółem w województwie wynikał ze wzrostu przestępstw o charakterze gospodarczym. Zwiększyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw.

Liczba wypadków drogowych na lubuskich drogach, a także liczba rannych i ofiar śmiertelnych wypadków w 2023 r. była mniejsza niż w poprzednim roku.

W 2023 r. zanotowano niewielkie pogorszenie podstawowych wskaźników charakteryzujących społeczeństwo informacyjne. Rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwie lubuskim przebiega wolniej niż średnio w kraju – prezentowane wskaźniki nadal były mniejsze w stosunku do ich wartości średnich w kraju.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w województwie lubuskim zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku jak i 2015 r.

Produkt krajowy brutto w województwie lubuskim w 2022 r. (według wstępnego szacunku) był wyższy niż rok wcześniej. Udział województwa lubuskiego w tworzeniu PKB w kraju wyniósł 2,1%. W 2022 r. PKB na 1 mieszkańca stanowił 81,8% średniej krajowej, podobnie jak w poprzednim roku. W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego.

W 2023 r. w województwie lubuskim w relacji do poprzedniego roku wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Wyższa była również liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych, jak i wyrejestrowanych zwiększyła się w skali roku (o odpowiednio 5,3% oraz 1,3%).

W 2022 r. zwiększyły się nakłady na działalność badawczą i rozwojową w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady były nadal niższe od średnich nakładów na działalność B+R na 1 mieszkańca w kraju. Mniejsza od przeciętnej w kraju była także liczba pracujących w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych zarówno przedsiębiorstw przemysłowych, jak i z sektora usług. Wielkość nakładów przeznaczonych na innowacje zmniejszyła się w przedsiębiorstwach przemysłowych, natomiast wzrosła w firmach usługowych.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące województwo ze względu na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach były nieco wyższe od średnich w kraju. W skali roku zmniejszył się odsetek firm prowadzących sprzedaż elektroniczną, natomiast wzrósł udział jednostek wykorzystujących otwarte dane publiczne.

W 2023 r. w jednostkach objętych badaniem przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych były niższe niż w poprzednim roku. Większość wyników finansowych było niższych od uzyskanych rok wcześniej. Pogorszeniu uległy wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto oraz udział ich przychodów w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

W 2023 r. nakłady inwestycyjne lubuskich przedsiębiorstw o liczbie pracujących 49 i więcej osób wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wzrost zanotowano zarówno w nakładach przeznaczonych na zakupy, jak i na budynki i budowle. Zmniejszyła się, zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak ich łączna wartość kosztorysowa.

W województwie lubuskim zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych w 2023 r. (z wyjątkiem warzyw gruntowych i owoców z drzew owocowych) były wyższe w odniesieniu do poprzedniego roku. Zwiększyło się pogłowie bydła, natomiast zmalało pogłowie trzody chlewnej i owiec.

Skup większości roślinnych produktów rolnych kształtował się na wyższym poziomie niż w poprzednim roku, natomiast skup produktów zwierzęcych zmniejszył się.

Produkcja globalna, końcowa i towarowa zmniejszyła się w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim była niższa niż w roku poprzednim. Niższa była również wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy spadku przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa ogółem wzrosła w relacji do poprzedniego roku. W produkcji sprzedanej budownictwa 36% stanowiła produkcja budowlano-montażowa, której wartość zmniejszyła się w skali roku. Wyższa niż w poprzednim roku była wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością sprzedaży budownictwa na 1 zatrudnionego w budownictwie.

W 2023 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się w porównaniu z 2022 r. Zmniejszyła się liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Mniejsza była również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była o ponad 5 m² większa.

W 2023 r. sprzedaż detaliczna w województwie lubuskim była niższa niż w poprzednim roku. Zwiększyła się natomiast sprzedaż hurtowa zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych, przy czym w jednostkach hurtowych nastąpił spadek sprzedaży hurtowej.

W 2022 r. w województwie wskaźnik długości dróg publicznych na 100 km² był wyższy niż w 2015 r., jednak jego wartość była mniejsza niż przeciętnie w kraju. W porcie lotniczym województwa zwiększył się ruch samolotów oraz ruch pasażerów.

W 2022 r. w województwie wzrosła w skali roku produkcja energii elektrycznej. Wyższy był również udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii elektrycznej. W stosunku do 2021 r. wzrosła liczba gospodarstw domowych będących odbiorcami energii elektrycznej, natomiast zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

W 2022 r. dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły około 99% średnich dochodów JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze dochodów JST ogółem, w porównaniu z 2015 r., wzrósł udział dotacji, a zmniejszył się udział dochodów własnych oraz subwencji ogólnej.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły około 98% średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze wydatków JST około 82% stanowiły wydatki bieżące, tj. mniej niż w 2015 r. Wydatki inwestycyjne JST na 1 mieszkańca w województwie lubuskim w 2022 r. wzrosły zarówno w relacji do poprzedniego roku jak i 2015 r.

W 2022 r. zanotowano deficyt budżetów JST ogółem. W stosunku do 2021 r. wzrosła liczba JST, które zamknęły rok budżetowy deficytem. W 2022 r. zadłużenie JST w województwie lubuskim zmniejszyło się w skali roku. Zobowiązania stanowiły 23% dochodów JST, tj. o 3,4 p. proc. mniej niż średnio w kraju.

W pierwszym półroczu 2023 r. odnotowano wzrost całkowitej wartości umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa. Wzrost ten wyniósł 1,6% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta była o 12,9% mniejsza niż przeciętnie w kraju.

W 2022 r. w województwie lubuskim, w relacji do poprzedniego roku, wzrosła liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W 2022 r. program rewitalizacji posiadało 56,1% gmin województwa. Obszar rewitalizacji obejmował 2,5% powierzchni województwa ogółem.

Executive summary

Lubuskie Voivodship covers an area of nearly 14 thousand km² (as of January 1, 2023), i.e. 4.5% of the country's area. About 975.0 thousand people lived in its area (as of December 31, 2023), i.e. 2.6% of the total population of Poland. The population density per 1 km² was 70 people (14th position in the country). Cities were home to 64.1% of the Voivodship's population.

Half of the land area in the Voivodship (51.1%) was forest land as well as woodland and shrubland while agricultural land accounted for 40.4% of the total area of the Voivodship. Compared to 2015, there was a decrease in the area of agricultural land and a decrease in the area of forest land excluded from production. The exclusions concerned mainly the area designated for mining grounds. The area of degraded and devastated land requiring reclamation decreased. More land has been reclaimed and managed.

In 2022, a further decrease in total water consumption was recorded in Lubuskie Voivodship compared to 2015. The largest share in water consumption for the needs of the national economy and population had a water supply network operation. The water consumed by the industry came mainly from groundwater and surface water abstraction. More water was used by households per 1 member of the household.

In 2022, more total wastewater was produced, simultaneously more wastewater was discharged into waters or into the ground. There was an increase in the total amount of wastewater treated in the amount of wastewater requiring treatment. The main method of wastewater treatment in Lubuskie Voivodship was the method with increased removal of biogenes.

Compared to 2015, the total number of wastewater treatment plants decreased, with an increase in their capacity. In the years 2015-2022, the percentage of the population using wastewater treatment plants was systematically increasing.

Compared to 2015, the number of plants of significant nuisance to air quality in Lubuskie Voivodship did not change significantly. In the period 2015-2022, the emission of particulate pollutants decreased, while the emission of gaseous pollutants increased. Emission of particulate pollutants was mainly due to fuel combustion. Carbon dioxide dominated among the gaseous pollutants. The rate of pollutants retained in particulate and gaseous pollutant reduction systems increased.

Compared to the situation in 2015, the area of legally protected areas in Lubuskie Voivodship has decreased. There are two national parks in Lubuskie Voivodship: the largest National Park in the Voivodship „Ujście Warty” and „Drawieński Park Narodowy”. There has been also an increase in the area of documentation sites (by nearly 10 times), natural and landscape complexes, ecological lands and nature reserves, while the area of protected landscape areas and landscape parks decreased. New natural monuments, dominated by single trees, have arrived. Among the protected animals, the wolf, whose population increased more than 4 times, and the European beaver dominated. In terms of the forest cover index Lubuskie Voivodship was still ranked 1st in Poland.

In 2022, more industrial waste was generated than in 2015. The main source of waste (excluding municipal waste) was manufacturing and construction. A large proportion of waste from industry was stored and has increased compared to the end of 2015. The amount of municipal solid waste collected in 2022 has increased, compared to 2015, by 17%, representing 3% of waste collected in Poland. Landfilling was the basic method of municipal waste management. The amount of waste collected selectively has increased. In 2022, 185 illegal landfills were closed, collecting almost 6.4 thousand tons of municipal waste during their liquidation. In Lubuskie Voivodship, at the end of 2022, there were 2 more „wild” landfills than in 2015.

In 2022, outlays on fixed assets for environmental protection decreased compared to 2015. The most funds were allocated to wastewater management and water protection, including treatment of municipal wastewater. The share of investors' own funds in financing environmental protection outlays has increased.

Outlays on fixed assets for water management were almost three times higher than in 2015. Most funds were allocated to flood embankments, water intakes and systems and to construction and modernisation of water treatment plants. Funds for water management investments came mainly from central budget. In the years 2015-2022, many tangible investments in the field of environmental protection and water management were commissioned.

In 2023, the population of Lubuskie Voivodship decreased by 5.0 thousand (0.5%), compared to the previous year. Since 2015, the Voivodship's population density and urbanization rate decreased, while the feminisation rate increased. In 2023, there were fewer both births and deaths compared to the previous year. As a result, the negative natural increase was also lower. During the year, the number of marriages decreased. The negative migration balance decreased. More than one in five residents of the Voivodship was aged 65 and over. The demographic situation of the region was less favourable than the national average.

In the school year 2022/23, there were a total of 485 pre-primary establishments in Lubuskie Voivodship. Within the education system, pre-primary education covers 38.1 thousand children. Almost 96% of children in pre-school facilities were aged 3-6. Among all pre-primary education establishments, nursery schools dominated, accounting for almost 65% of all preschool education establishments. On average, there were 121 children per 1 nursery school in Lubuskie Voivodship.

In the 2022/23 school year, there were 347 primary schools for children and youth in Lubuskie Voivodship, including 176 schools in the rural areas. There were 82.7 thousand students, i.e. 0.1% more than in the previous year. Education in primary schools was completed by almost 13.8 thousand graduates.

Post-primary schools were attended by 44.1 thousand students, i.e. 9.7% more than in the previous school year. The largest number of students were concentrated in technical secondary schools, which were attended by 48% of youth and general secondary schools by 35%, while vocational schools by 16%.

There were also 32 post-secondary schools in the Voivodship, in which 5.8 thousand persons continued their education after completing secondary education. The number of learners increased by almost 2% in comparison to the previous school year.

Lubuskie's universities educated 11.3 thousand students, i.e. 3.4% less than in the previous academic year. The number of graduates increased by 1.6% and amounted to 2.8 thousand.

During the years 2015-2023, positive changes were observed in the labour market. There was an increase in the number of economically active persons as well as in the employment rate. The number of economically inactive persons decreased. The number of registered unemployed decreased as well.

Once again, the average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in Lubuskie Voivodship increased, however, it was at a level corresponding to 89% of the average salary in the country.

In 2022, compared to the previous year, the material situation of households in Lubuskie Voivodship, despite the increase of average monthly available income, actually worsened due to the high value of price index of consumer goods and services. Nominally, households experienced both higher income and expenditures. In Lubuskie Voivodship there was recorded an increase in extent of economic poverty. In 2022, 55% of households rated their material situation as good and rather good.

In the Voivodship, the downward trend in the number of beneficiaries of social benefits continues. At the same time, the rate of beneficiaries per 10,000 population is higher than the national average. Families most often receive assistance due to poverty, long-term illness and disability. In 2022, less was spent on social assistance compared to the previous year, as well as with respect to 2015. On an annual basis, the amount of spending on family benefits and alimony fund benefits decreased in particular.

Compared to the previous year, new institutions providing care for children under 3 years of age have arrived. Since 2015, the number of places in these institutions has increased over twofold.

The housing conditions of the population of Lubuskie Voivodship are improving year by year. This is reflected in an increase in housing stock and a decreasing number of people per 1 apartment. In the region there is also an upward trend in the average useful floor area per capita.

In 2022, the number of out-patient departments in Lubuskie Voivodship increased, while the number of medical practices decreased, both compared to the previous year and in relation to 2015. The rate of supply of hospital beds to the population decreased.

The availability of doctors working directly with patients has improved in the Voivodship, however, the rate was the lowest in the country. The number of medical specialists has also increased, primarily in cardiology, paediatrics and radiology and diagnostic imaging. The availability of services provided by the emergency medical services system ranked the Voivodship second among voivodships.

In 2023, the number of crimes ascertained in completed preparatory proceedings was higher than in 2022. The increase in the number of total crimes in the Voivodship, was due to an increase in economic crime offenses. The rate of detectability of delinquents has increased.

In 2023, the number of road accidents as well as the number of injured or fatalities decreased compared to the previous year.

In 2023, the basic indicators characterizing the information society have slightly worsened. The development of the information society in Lubuskie Voivodship is slower than the national average, the presented indicators were still lower than their average values in the country.

The number of foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in Lubuskie Voivodship has increased compared to the previous year and 2015.

In 2022, the Voivodship's GDP (preliminary estimate) was higher than in the previous year. Its value accounted for 2.1% of the national value. In 2022, GDP per capita was 81.8% of the national average, similarly to the previous year. In 2021, compared to the previous year, there was an increase in gross value added and labour productivity, as measured by GVA per worker.

In 2023, in Lubuskie Voivodship, the number of national economy entities entered in the REGON register increased compared to the previous year. Moreover, the number of entities per 1,000 population was also higher. Both the number of newly registered and deregistered entities increased compared to the previous year (by 5.3% and 1.3%, respectively).

In 2022, there has been an increase in expenditure of entities on the research and development activities, compared to the previous year. Expenditure per capita was lower than the average expenditure on R&D per 1 inhabitant in the country. Also the number of employed in R&D activity per 1,000 economically active persons was lower than the national average. The percentage of innovative enterprises of both industrial and service sector enterprises increased. The volume of expenditures allocated to innovation decreased in industrial enterprises, while it increased in service enterprises.

Basic indicators characterizing the Voivodship with regard to the use of information and communication technologies in enterprises were slightly higher than the national average. Over the year, the percentage of companies conducting electronic sales decreased, while the share of entities using open public data increased.

In 2023, total revenues and expenses of non-financial enterprises in the surveyed entities were lower than in the previous year. Most of the financial results worsened compared to those recorded in the previous year. Economic and financial indicators worsened. The share of enterprises reporting net profit and the share of their revenues in the total amount of total revenues decreased.

In 2023, in Lubuskie Voivodship, investment outlays of enterprises employing 49 people and more increased compared to the previous year. An increase was recorded both in outlays for purchases and for buildings and structures. Both, the number of newly started investments and their total cost value decreased.

In Lubuskie Voivodship, selected agricultural crop production and yields in 2023 (except for field vegetables and tree fruit) were higher compared to the previous year. The stock of cattle increased, while the stock of pig and sheep decreased.

The purchase of crop agricultural products was higher than in the previous year, while the purchase of animal products, except for poultry for slaughter, decreased.

The value of gross, final and market agricultural output was lower compared to the previous year.

In 2023, the sold production of industry in Lubuskie Voivodship was lower compared to the previous year. There was a decrease in labour productivity measured by the value of production sold per 1 employed person, with a decrease in average employment in industry.

The value of total sold production of construction increased compared to the previous year. In the sold production of the construction industry, 36% was accounted for by construction and assembly production, the value of which decreased on an annual basis. Labour productivity in construction, measured by the value of construction sales per 1 employee increased year-on-year.

In 2023, the number of dwellings completed decreased compared to 2022. The number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project decreased. The number of dwellings in which construction has begun also decreased. The average useful floor area of 1 dwelling was over 5 m² bigger.

In 2023, retail sales in Lubuskie Voivodship was lower than realized in the previous year. However, wholesale in trade enterprises increased, while in wholesale entities - decreased.

In 2022, in the Voivodship, the indicator of the length of public roads per 100 km² increased compared to the one recorded in 2015, however, it was lower than the national average. Aircraft and passenger traffic increased at the Voivodship's airport.

In 2022, the production of electricity in Lubuskie Voivodship was higher than in the previous year. The share of the production of energy from renewable sources in total production of electricity also increased. Compared to 2021, the number of households being electricity recipients increased, while the consumption of electricity per 1 household decreased.

In 2022, the revenues of the budgets of local government units (LGUs) in Lubuskie Voivodship per capita constituted about 99% of the average income of LGUs per capita in the country. In the structure of the total revenue of LGUs, compared to 2015, the share of grants increased, while the share of own revenues and general subvention in the revenue of LGUs decreased.

The expenditures of local government units in Lubuskie Voivodship per capita accounted for almost 98% of the average expenditures of LGUs per capita in the country. In the structure of local government expenditure, about 82% were current expenditure, i.e. less than in 2015. The investment expenditure of local government units per capita in Lubuskie Voivodship in 2022 increased both in relation to the previous year and to 2015.

In 2022, a deficit of total local government units' budgets was recorded. Compared to 2021, the number of local government units that closed the financial year with a deficit increased. In 2022, the debt of local government units in Lubuskie Voivodship decreased annually. Liabilities accounted for 23% of LGUs' revenues, i.e. by 3.4 percentage points less than the national average.

During the first half of 2023, there was an increase in the total value of contracts for co-financing projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in Lubuskie Voivodship. This increase was 1.6% compared to the same period of the previous year. Calculated per capita, this value was by 12.9% lower than the national average.

In 2022, the number of local spatial management plans and the area of land designated for the preparation of a local spatial management plans increased in Lubuskie Voivodship, compared to the previous year. In 2022, 56.1% of the gminas of Lubuskie Voivodship had a revitalization programme. The revitalization area covered 2.5% of the total area of the Voivodship.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie

Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo The Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2022 (as of 31 December) in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2022 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2022 in hm ³	8971,4	75,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w 2022 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2022 in hm ³	7842,7	38,7
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2022 r. w dam ³ Municipal treated wastewater during the year in 2022 in dam ³	1360368	32641
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2022 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	203623354	2053234
pyłowych particulates	20173	504
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2022 r. w % Total area under legal protection in total area in 2022 in %	32,3	37,5
Lesistość w 2022 r. w % Forest cover in 2022 in %	29,7	49,4
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2023 (as of 31 December)	120	70
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r. Natural increase per 1000 population in 2023	-3,6	-4,3
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2023	0,2	-0,6
Przeciętne trwanie życia w 2023 r. (w latach) Life expectancy in 2023 (in years)		
mężczyźni males	74,7	74,1
kobiety females	82,0	81,5
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/2022 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2021/2022 school year	949	956

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo The Voivodship
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 4 kwartale 2023 r. w % Employment rate by LFS ^a in the 4th quarter 2023 in %	57,1	56,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 4 kwartale 2023 r. w % Activity rate by LFS ^a in the 4th quarter 2023 in %	58,9	56,9
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w 4 kwartale 2023 r. w % Unemployment rate by LFS ^a in the 4th quarter 2023 in %	3,1	.
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Unemployed persons per 1 job offer in 2023 (as of 31 December)	19	10
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2023 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2023 in PLN	7444,39	6628,69
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2023 r. w zł Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2023 in PLN	3270,23	3086,17
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2022 in PLN	2249,79	2252,00
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^c w 2022 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^c in 2022 in %	13,7	13,3
Współczynnik Giniego ^c w 2022 r. w % Gini coefficient ^c in 2022 in %	26,3	25,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2022 in %	3,4	3,8
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2022 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2022 in thousand PLN	3569295,7	112772,2
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^d na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2022 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^d per 1000 children up to the age of 3 in 2022	180	224
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r. Population per out-patient health care unit in 2022	1448	1382
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2022 r. Medical personnel per 10 thousand population in 2022		
lekarze doctors	34,8	23,8
pielęgniarki nurses	56,8	46,6
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2022 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2022	43,5	39,4
Produkt krajowy brutto ^e (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Gross domestic product ^e (current prices) per capita in 2022 in PLN	81093	66313

a Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). d Dzieci w żłobkach i klubach żłobkowych. Stan na 31 grudnia. e Wstępny szacunek.

a The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Based on data from the European Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). d Children in nurseries and children's clubs. As of 31 December. e Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
 Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo The Voivodship
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2023 (as of 31 December)	1368	1341
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2023 (as of 31 December)	23,4	17,1
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^a w 2022 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^a in 2022	9,5	2,7
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^b w 2023 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^b in 2023 in %	80,9	78,6
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w 2023 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in 2023 in %	94,6	95,9
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^b w 2023 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^b in 2023 (previous year=100; current prices)	114	107,1
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2023 r. ^c w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land in 2023 ^c in heads	42,5	21,2
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2023 r. ^c w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2023 ^c in heads	63,1	17,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^d (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2023 r. w zł Sold production of industry ^d (current prices) per 1 average employed person in industry in 2023 in PLN	896419	817505
Produkcja sprzedana budownictwa ^d (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2023 r. w zł Sold production of industry ^d (current prices) per 1 average employed person in construction in 2023 in PLN	989166	565994
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r. Dwellings completed per 1000 population in 2023	5,9	5,1
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2022	101,5	64,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2022 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2022	6,2	6,5
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2022 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2022 in %	21,0	35,7

a Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2023 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2023. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

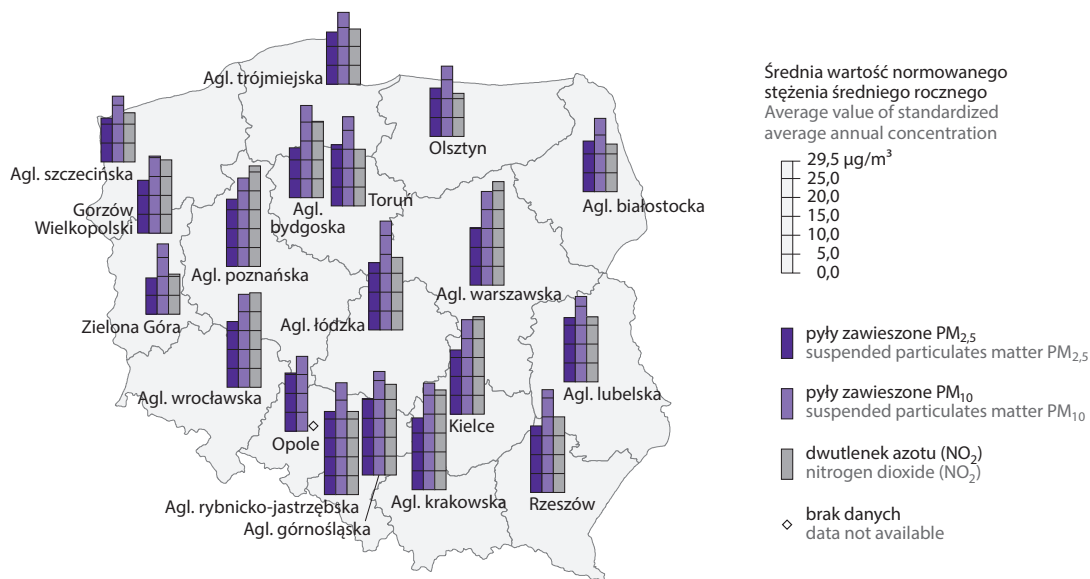
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

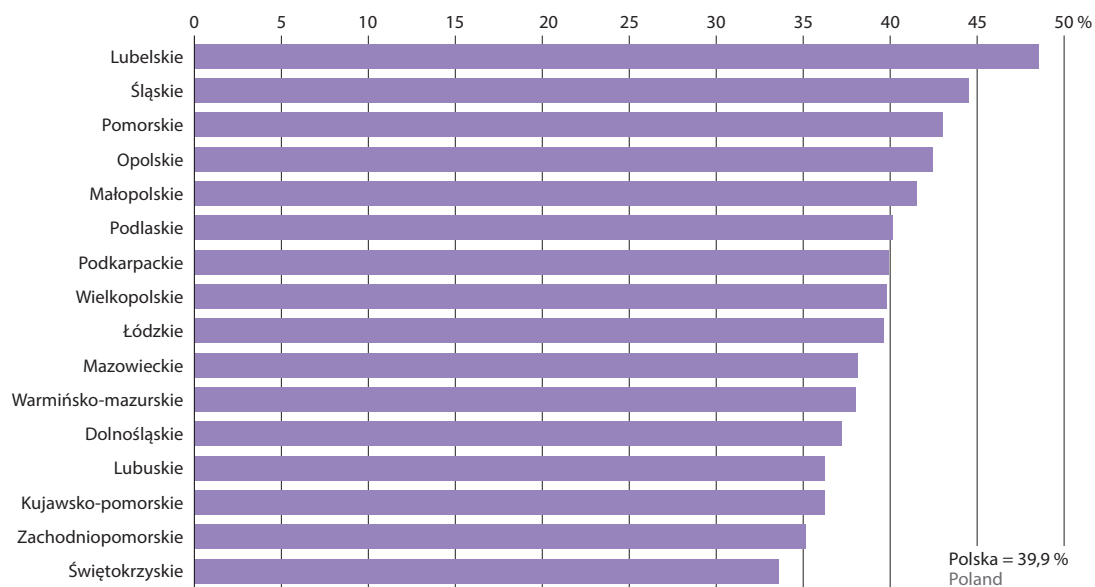
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2022 r.
 Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2022

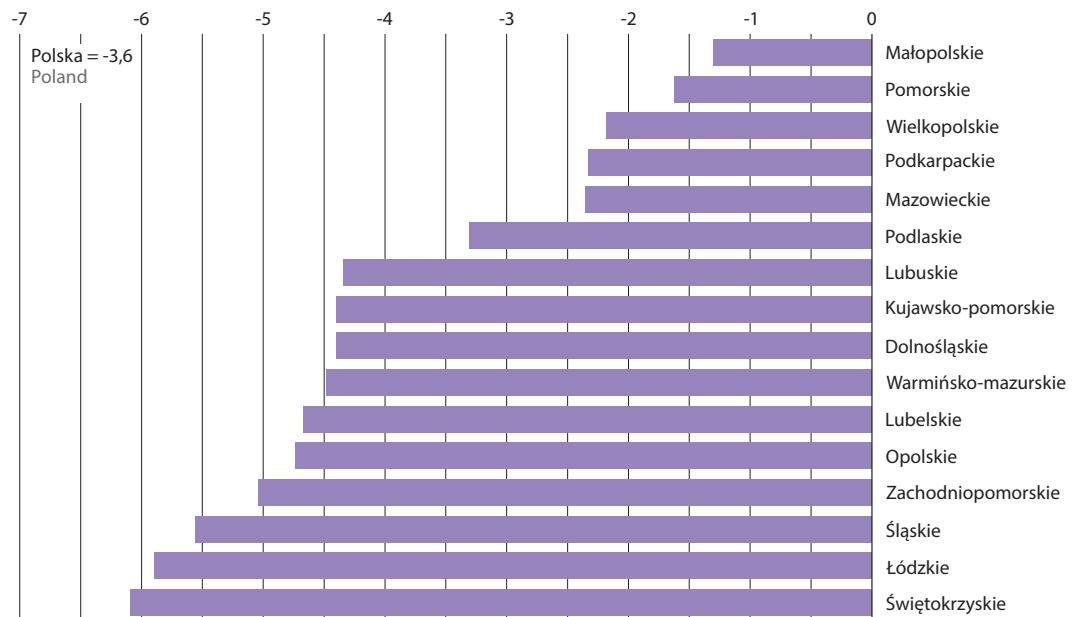

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2022 r.

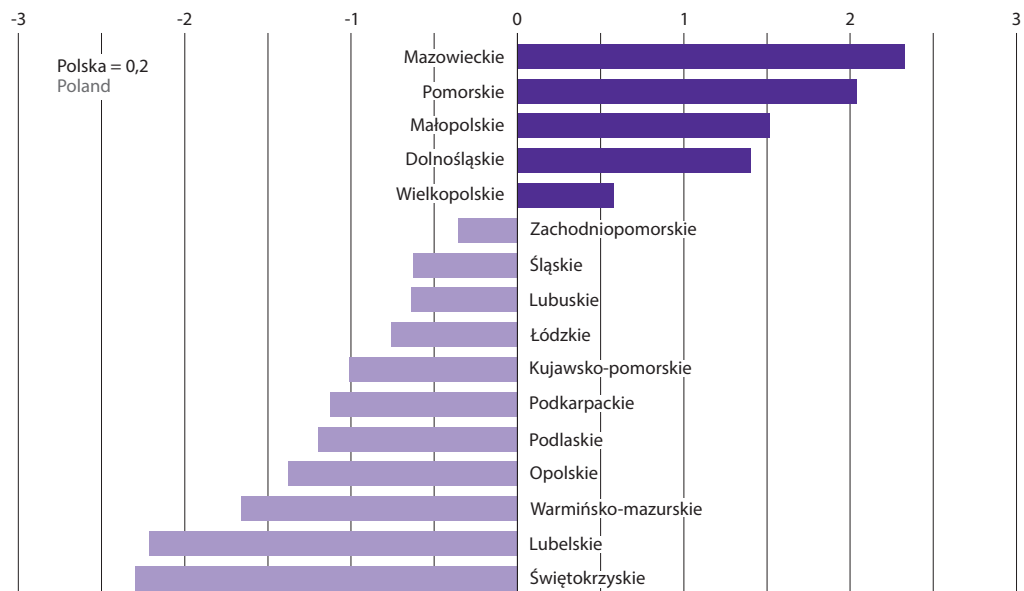
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2022

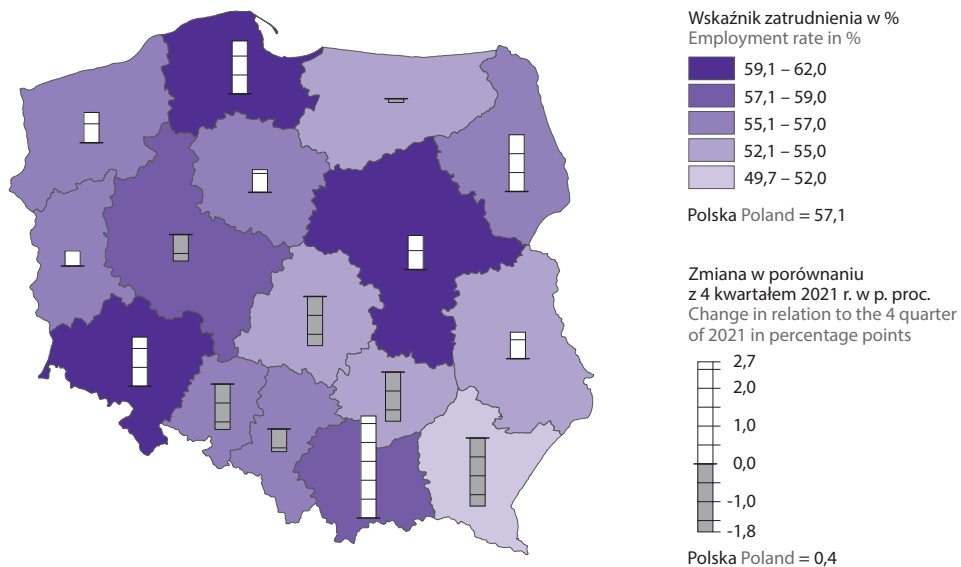
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2023

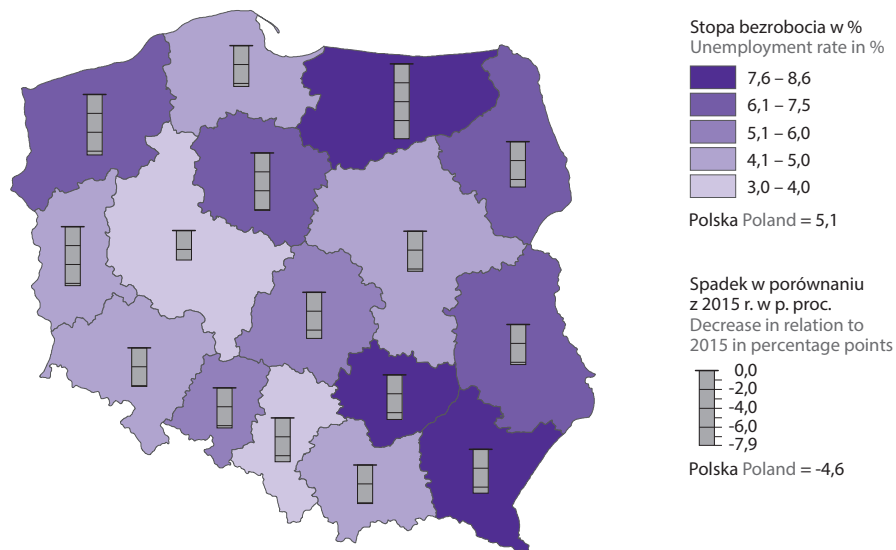
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023

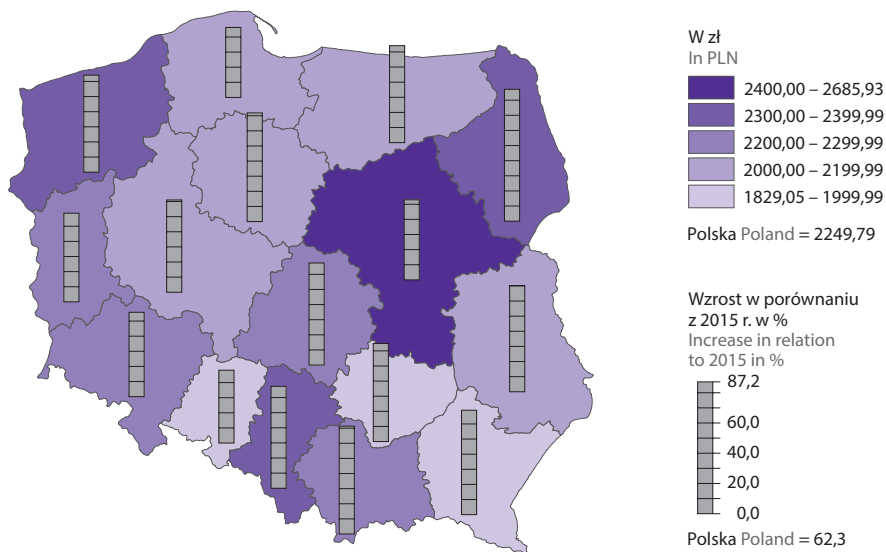
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kwartale 2023 r.
 Map 2. Employment rate by LFS in the 4th quarter of 2023

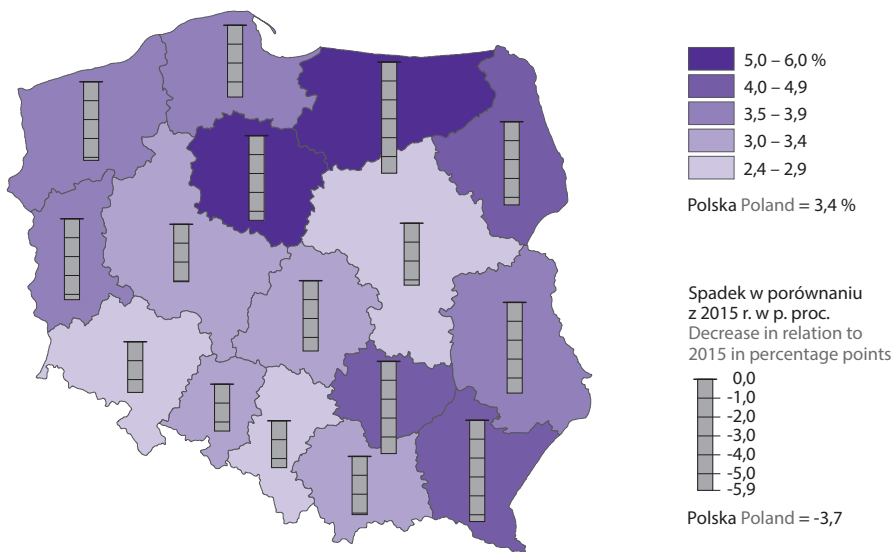
Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 3. Registered unemployment rate in 2023 As of 31 December

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2022

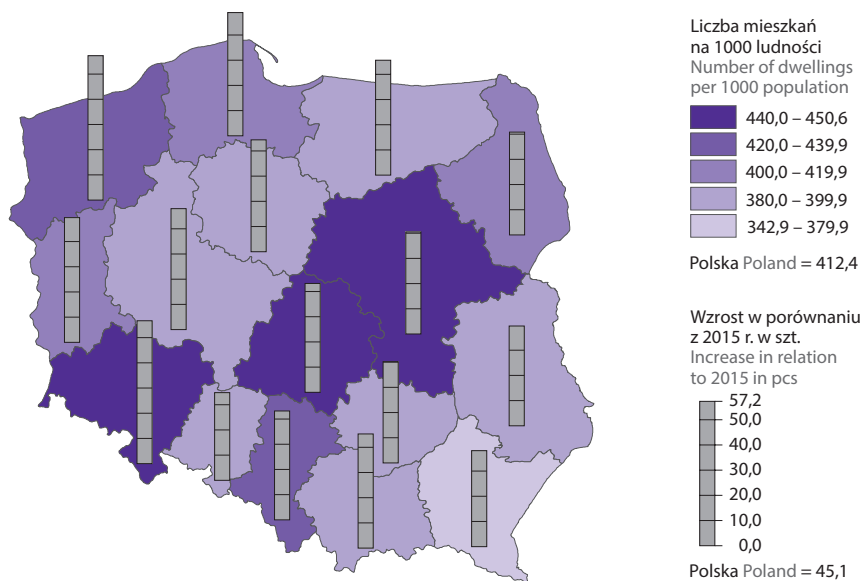

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2022

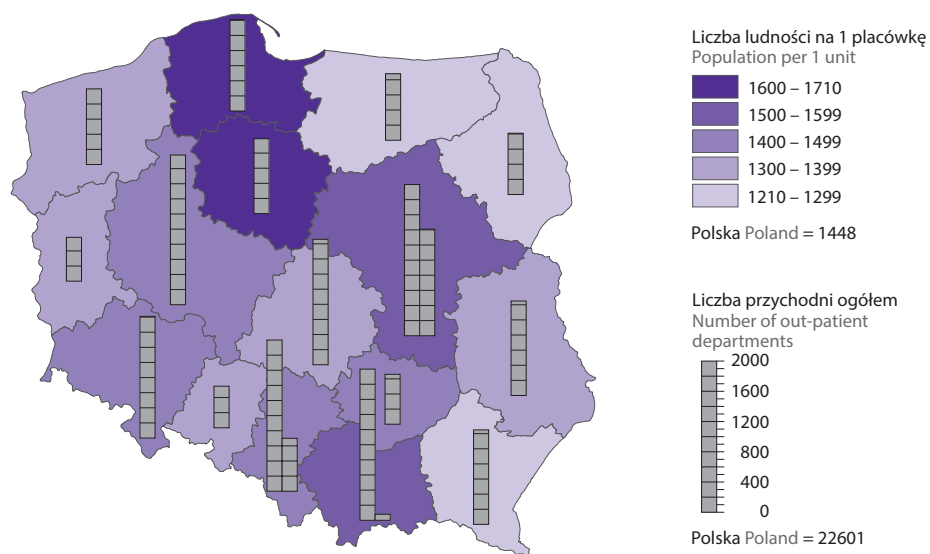
**Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2022
As of 31 December

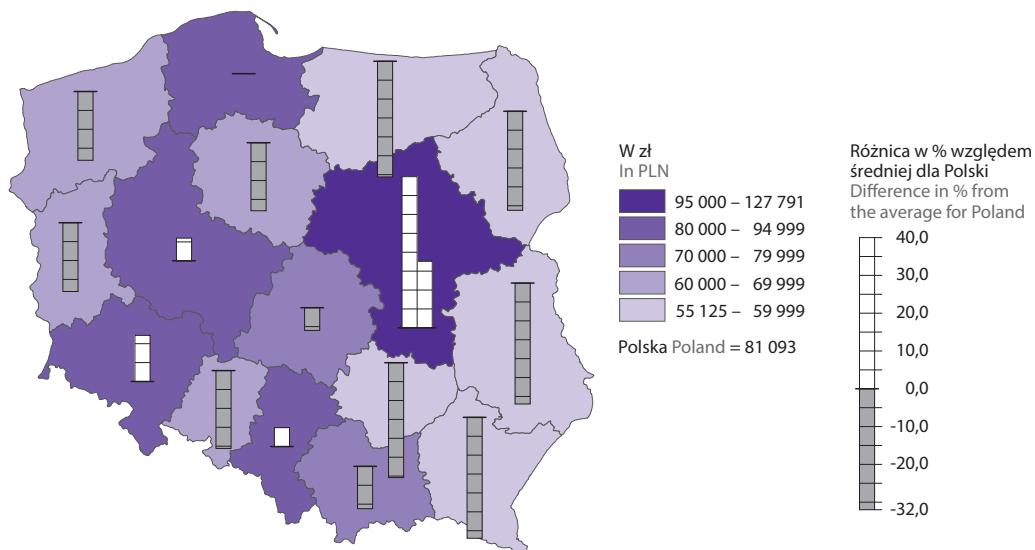

**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 7. Out-patient health care units in 2022
As of 31 December

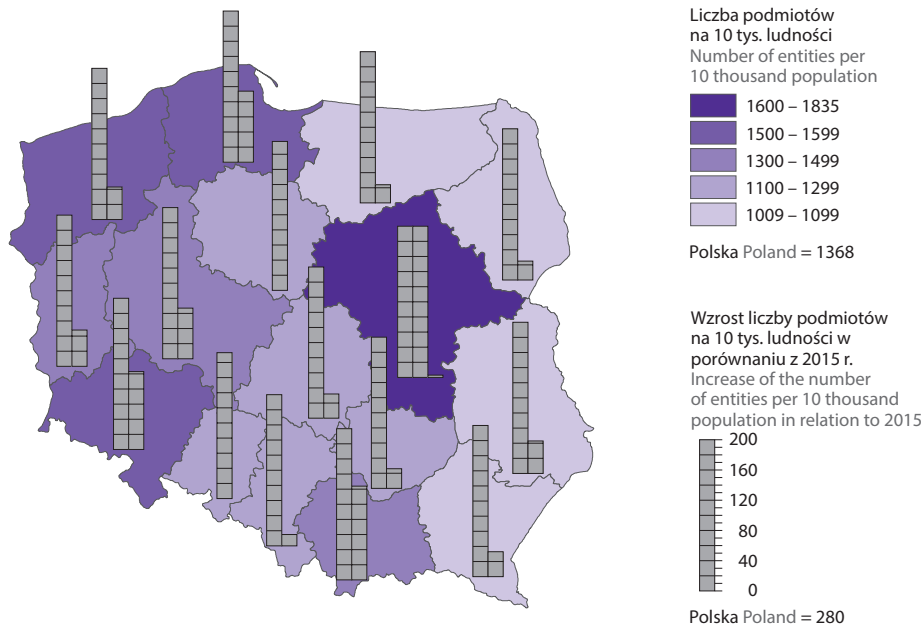
Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2022 (current prices)

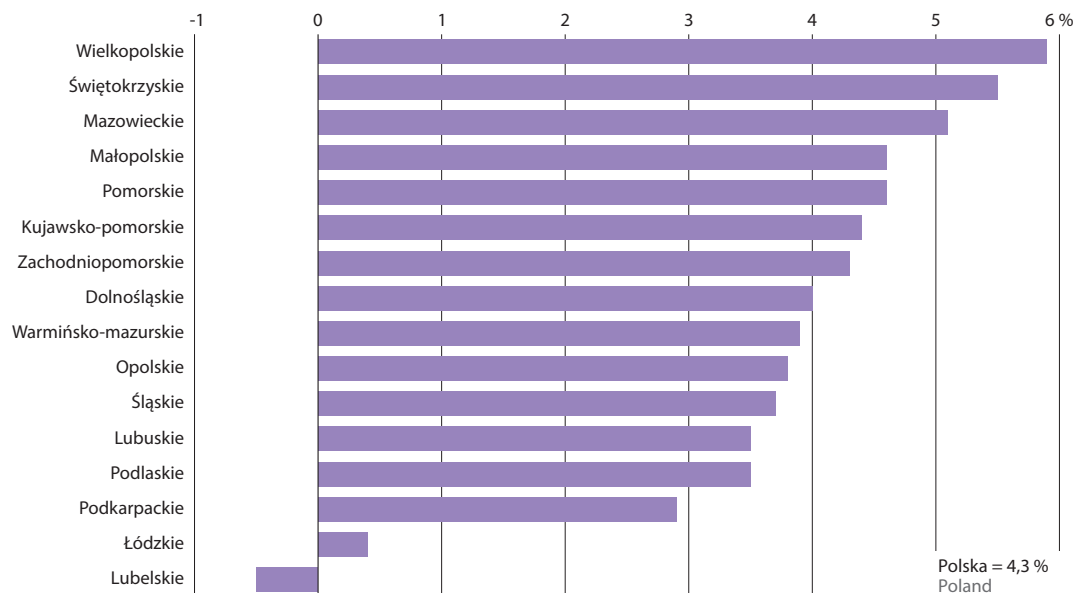
^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

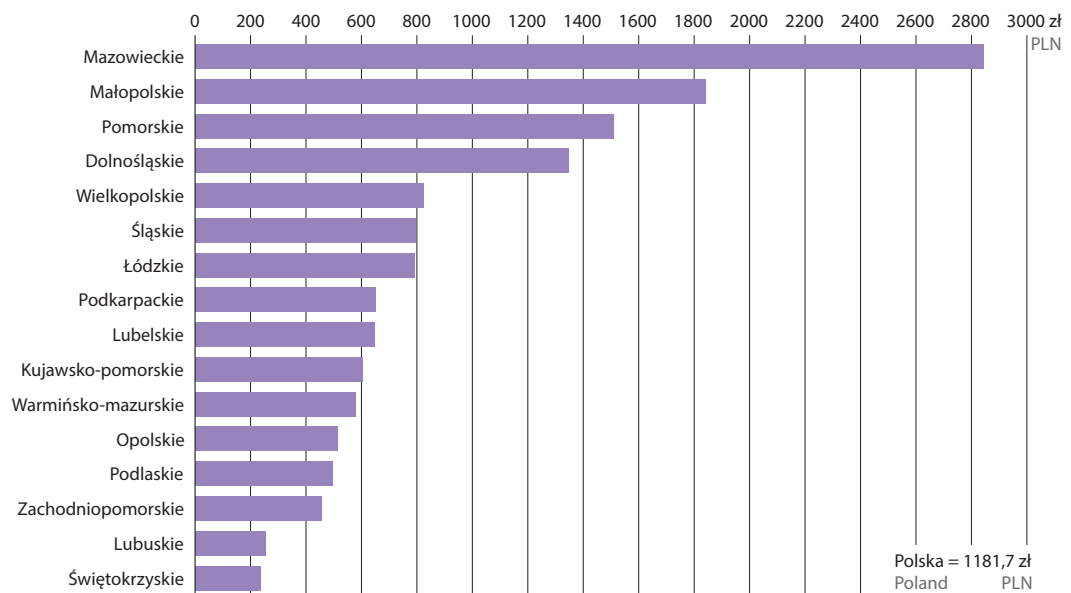
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022
 As of 31 December

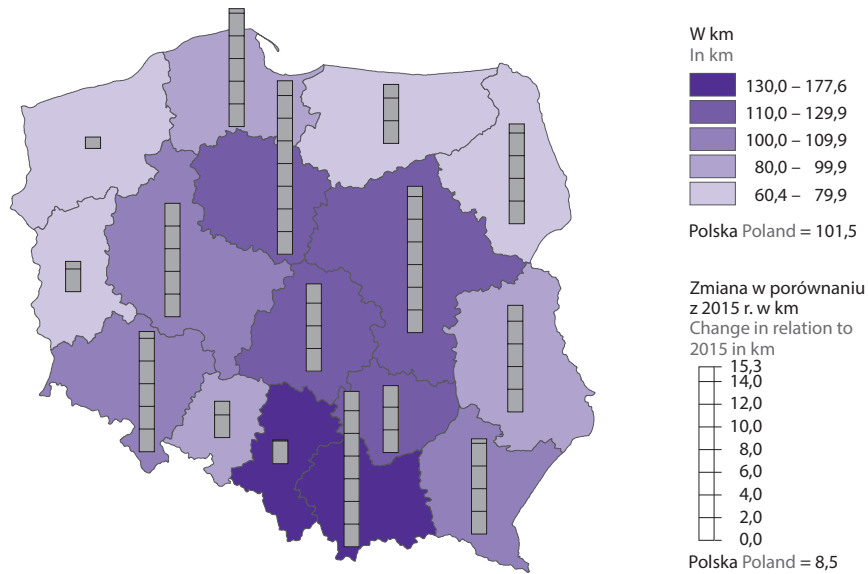
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2023 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2023

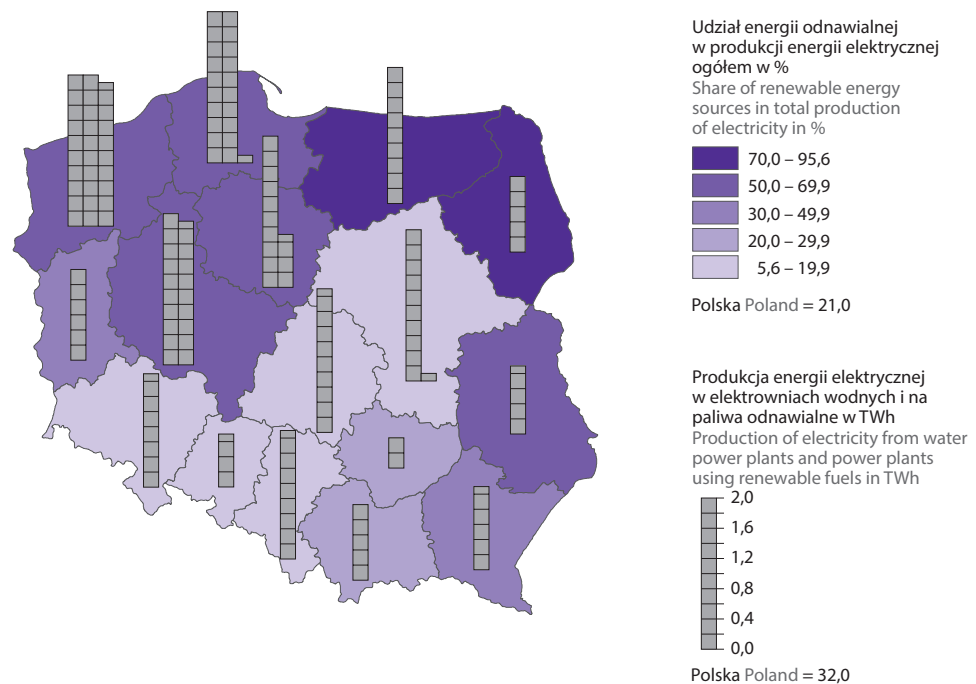
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2022 (current prices)

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2022 r.
 Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2022

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2022 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2022

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział województwa lubuskiego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Lubuskie Voivodship in 2023 As of 31 December

Powiaty województwa
Powiats of the Voivodship

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Gorzowski	121422	73,9
Krośnieński	138991	52,7
Międzyrzecki	138758	54,8
Nowosolski	77075	82,3
Stubicki	99931	45,9
Strzelecko-drezdenecki	124781	46,7
Sulęciński	117794	33,5
Świebodziński	93660	54,0
Wschowski	62433	37,3
Zielonogórski	135089	75,1
Żagański	113157	73,6
Żarski	139281	91,2
Gorzów Wielkopolski	8573	115,2
Zielona Góra	27827	138,9

Slawa nazwa gminy
gmina's name

Granice:
Boundaries:

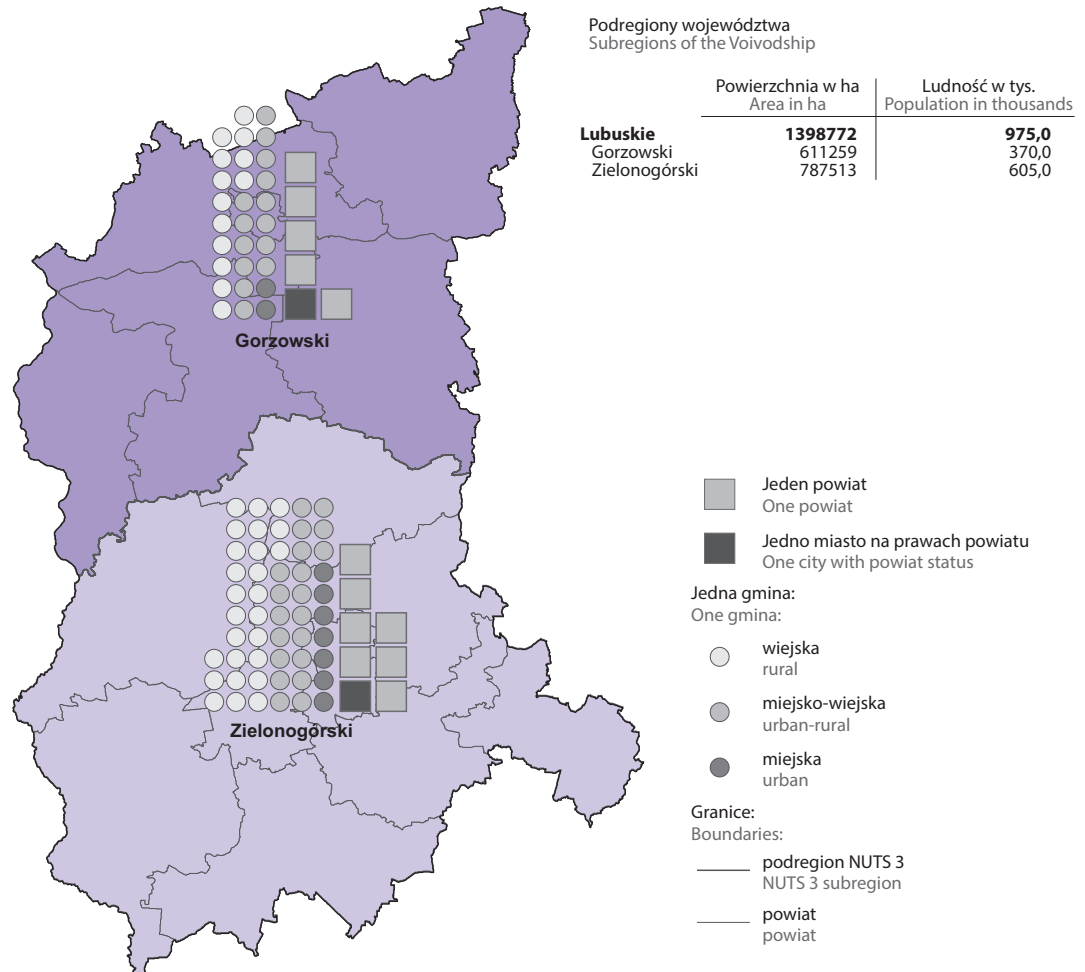
powiat
powiat

gmina
gmina

Według stanu w dniu 1 stycznia 2023 r. województwo lubuskie zajmowało powierzchnię 13988 km², co stanowiło 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31.12.2023 r.) mieszkało ok. 975,0 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 70 osób (14. lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,1% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa lubuskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Lubuskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2023 As of 31 December

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Powierzchnia geodezyjna województwa lubuskiego nie uległa znaczącym zmianom. W strukturze gruntów ponad połowę areалу (51,1%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, a użytki rolne stanowiły 40,4% powierzchni ogólnej województwa.

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek powierzchni gruntów rolnych oraz gruntów leśnych wyłączonych z produkcji. Wyłączenia dotyczyły głównie powierzchni przeznaczonej pod użytki kopalne.

Zmniejszyła się powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. Więcej gruntów zrehabilitowano i zagospodarowano.

Województwo lubuskie zajmuje środkowozachodnią część Polski – od północy graniczy z województwem zachodniopomorskim, od wschodu z wielkopolskim, od południa z dolnośląskim, a granica zachodnia jest granicą państwową z Niemcami.

Ogólna powierzchnia geodezyjna województwa lubuskiego w dniu 1.01.2023 r. wyniosła 1398,8 tys. ha i stanowiła 4,5% powierzchni kraju. W porównaniu ze stanem w dniu 1.01.2015 r. powierzchnia województwa zmniejszyła się o 17 ha. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 14,2 tys. m² powierzchni.

W strukturze gruntów ponad połowę areálu (51,1%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 40,4% ogółu powierzchni województwa, grunty zabudowane i zurbanizowane 4,9%, grunty pod wodami 1,8%, a nieużytki 1,3%.

W okresie od 1.01.2015 r. do 1.01.2023 r. o 5,1 tys. ha wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 7,9%), nieużytków o 0,7 tys. ha (4,1%) oraz gruntów pod wodami o 0,1 tys. ha (o 0,6%).

Z uwagi na fakt wyłączenia od 2017 r. z pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione” gruntów zadrzewionych i zakrzewionych występujących na użytkach rolnych, zmniejszyła się powierzchnia tych gruntów (o 4,1 tys. ha, tj. o 0,6% w porównaniu z 2015 r.).

W latach 2015–2022 w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych, na cele nierolnicze wyłączono łącznie 1459 ha gruntów rolnych, natomiast na cele nieleśne – 161 ha gruntów leśnych. Wyłączone grunty rolne i leśne zostały przeznaczone m.in.: na tereny osiedlowe (47,9%), pod użytki kopalne (23,9%), na tereny przemysłowe (19,8%) oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne (2,2%).

W 2022 r. z produkcji rolniczej na cele nierolnicze wyłączono 67 ha gruntów rolnych (o 66,0% mniej niż w 2015 r. i o 59,9% mniej niż w roku poprzednim). Z produkcji leśnej na cele nieleśne wyłączono 20 ha gruntów leśnych (o 25,9% mniej niż w 2015 r., natomiast o 33,3% więcej niż w 2021 r.). Grunty wyłączone w 2022 r. z produkcji rolniczej i leśnej zostały przeznaczone m.in.: pod użytki kopalne (48,3%), na tereny osiedlowe i tereny przemysłowe (po 17,2%) oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne (2,3%).

**Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia**

Table 2. Geodesic area by the land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1398789	1398793	1398772	1398772	4,5
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	565086	567545 ^a	566450 ^a	565176 ^a	3,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	718783	713928	714316	714654	7,5
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	24899	24752	24871	25048	3,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	63966	66505 ^b	67839 ^b	69050 ^b	3,8
Nie użytki Wasteland	16975	16797	17632	17673	3,8

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.
Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „Forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. b Including areas used for the construction of public roads or railways.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

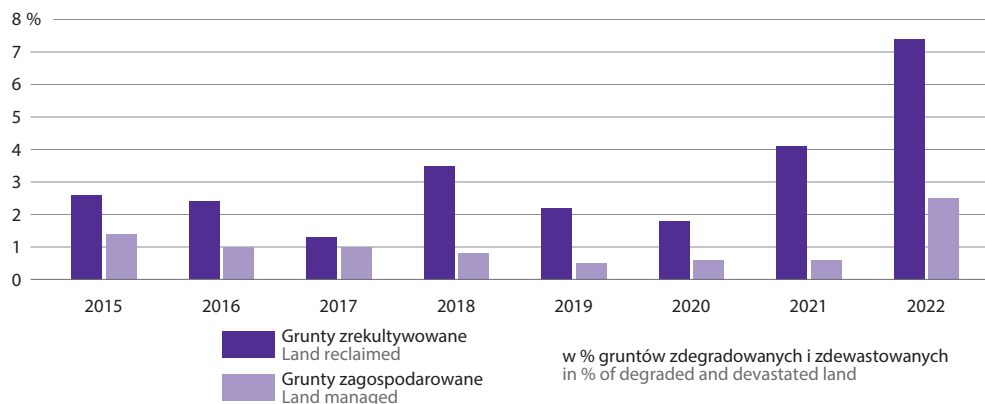
Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

W końcu 2022 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych oraz gruntów zdegradowanych wyniosła 1297 ha (spadek o 21,9% w porównaniu z 2015 r. i o 26,0% w stosunku do 2021 r.). W 2022 r. grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji stanowiły 2,1% tych gruntów ogółem w kraju i 0,1% powierzchni ogólnej województwa.

W ciągu roku zrehabilitowano 96 ha, tj. 3,0% gruntów zrehabilitowanych w kraju (ponad 2-krotnie więcej w porównaniu z 2015 r. i o 33,3% więcej niż w poprzednim roku), a zagospodarowano – 33 ha gruntów (3,7% w wielkości ogólnopolskiej), tj. 3-krotnie więcej w porównaniu z poprzednim rokiem i o 37,5% więcej niż w 2015 r.

Wykres 6. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek zużycia wody ogółem w województwie lubuskim. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód powierzchniowych i podziemnych. Więcej wody w odniesieniu do 2015 r. zużyły gospodarstwa domowe w przeliczeniu na 1 osobę – członka gospodarstwa domowego.

W 2022 r. wytworzono więcej ścieków ogółem, zatem więcej ścieków odprowadzono do wód lub do ziemi. Odnotowano wzrost ilości ścieków oczyszczanych ogółem w ilości ścieków wymagających oczyszczenia. Główną metodą oczyszczania ścieków w województwie lubuskim była metoda z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się liczba oczyszczalni ścieków ogółem, przy wzroście ich przepustowości.

W latach 2015-2022 odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków systematycznie wzrastał.

W 2022 r. w województwie lubuskim zużyto 75,9 hm³ wody, tj. 0,8% wielkości krajowej. Było to mniej w porównaniu z 2015 r. (o 9,8%) oraz nieco mniej w odniesieniu do roku poprzedniego (o 1,4%). Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej – 55,4% (42,0 hm³). Zużycie wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych wyniosło 30,3% ogółu (23,0 hm³).

Woda jest niezbędnym czynnikiem produkcji przemysłowej. Zakłady gospodarujące wodą w przemyśle zużyły 10,8 hm³ (14,3% ogólnego zużycia wody w województwie), w tym 89,1% wody przeznaczono na cele produkcyjne. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód powierzchniowych i podziemnych (odpowiednio 5,8 i 4,9 hm³).

W 2022 r. najwięcej wody według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zużyto w przetwórstwie przemysłowym – 8,6 hm³ (73,0% zużycia w przemyśle), w tym 58,5% zużyły zakłady zajmujące się produkcją papieru i wyrobów z papieru. Na działalność związaną z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę przypadało – 1,6 hm³ wody (13,9% zużycia na potrzeby przemysłu).

Struktura zużycia wody w ostatnich latach ulegała zmianie. W 2022 r. zużycie wody na potrzeby przemysłu stanowiło 14,3% ogółu zużycia (13,9% w roku poprzednim) i było 0,9 p. proc. wyższe niż w 2015 r. W skali roku zwiększył się udział eksploatacji sieci wodociągowej o 2,5 p. proc. W odniesieniu do 2015 r. zużycie wody z sieci wodociągowej zwiększyło się o 9,9 p. proc.

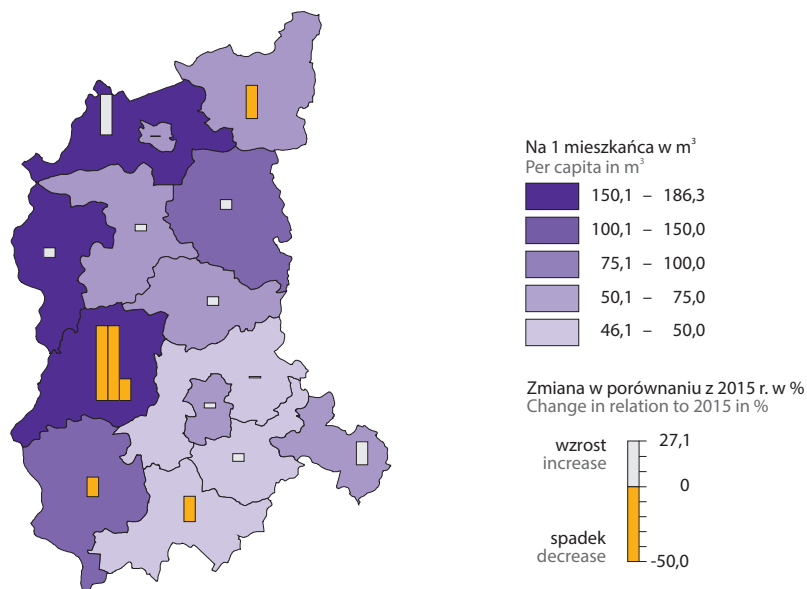
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 3. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total^a	84,1	76,2	77,0	75,9	0,8
w tym: of which:					
Przemysł Industry	11,3	11,0	10,7	10,8	0,2
Rybacktwo Fishing	34,6	23,9 ^b	25,6 ^b	23,0 ^b	2,8
Gospodarstwa domowe Households	30,1	32,1	31,5	32,0	2,5

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napęlanie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W 2022 r. gospodarstwa domowe zużyły 32,0 hm³ wody (2,5% zużycia krajowego), tj. więcej o 6,3% w porównaniu z 2015 r. oraz o 1,5% więcej w odniesieniu do poprzedniego roku. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych wyniosło 32,6 m³ (w 2015 r. – 29,5 m³), przy czym w miastach wskaźnik ten osiągnął wielkość 34,2 m³ (więcej o 9,3% w stosunku do 2015 r.), a na wsi 29,7 m³, tj. więcej niż w 2015 r. o 13,4%. Przeciętny mieszkaniec gospodarstwa domowego w kraju zużył w ciągu 2022 r. 34,0 m³, tj. o 4,3% więcej niż przeciętny lubuszanin. Większe przeciętne zużycie wody z wodociągów dotyczyło także Polaków mieszkających w miastach (więcej o 3,8%) i na wsi (więcej o 7,1%).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2022 r.
Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2022

Woda zużyta przez zakłady produkcyjne oraz na potrzeby ludności wraca do środowiska w postaci ścieków, które są głównym czynnikiem zanieczyszczenia i degradacji zasobów wodnych.

W 2022 r. w województwie lubuskim wytworzono 40,8 hm³ ścieków (tj. o 4,2% więcej niż w 2015 r.), z tego 32,7 hm³ stanowiły ścieki komunalne, a 8,1 hm³ ścieki przemysłowe.

Do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 38,7 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych ogółem (o 8,4% więcej niż w 2015 r.), tj. 0,5% ogółu ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi w Polsce. Na ścieki przemysłowe przypadało 15,6% (6,1 hm³), a pozostałe 84,4% – 32,7 hm³ – na ścieki komunalne. W 2022 r. z ogółu ścieków – 99,6% wymagało oczyszczania, a w 2015 r. – 98,1%.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

W 2022 r. spośród 5,9 hm³ ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania, oczyszczono 99,7% ścieków. Najwięcej ścieków było oczyszczanych biologicznie – 78,8% i mechanicznie – 15,9%, natomiast chemicznie oczyszczono 2,9% ogółu ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania. Na przestrzeni ostatnich lat struktura oczyszczania ścieków przemysłowych uległa zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych biologicznie (o 8,8 p. proc.) oraz mechanicznie (o 5,0 p. proc.), natomiast zmniejszył oczyszczanych metodą chemiczną (o 14,1 p. proc.).

W 2022 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 32,7 hm³ ścieków komunalnych wymagających oczyszczania, z tego oczyszczono 99,9% ścieków. Ścieki oczyszczano stosując metodę z podwyższonym usuwaniem biogenów – 75,5% i biologicznie – 24,5% ścieków komunalnych wymagających oczyszczania. Na przestrzeni ostatnich lat struktura oczyszczania ścieków komunalnych uległa niewielkiej zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 2,5 p. proc.), kosztem ścieków oczyszczanych biologicznie.

Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	131	124	129	125
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	30942	32600	35922	32667
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	4772	5458	6032	5893
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	74,1	77,5	78,0	78,9

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

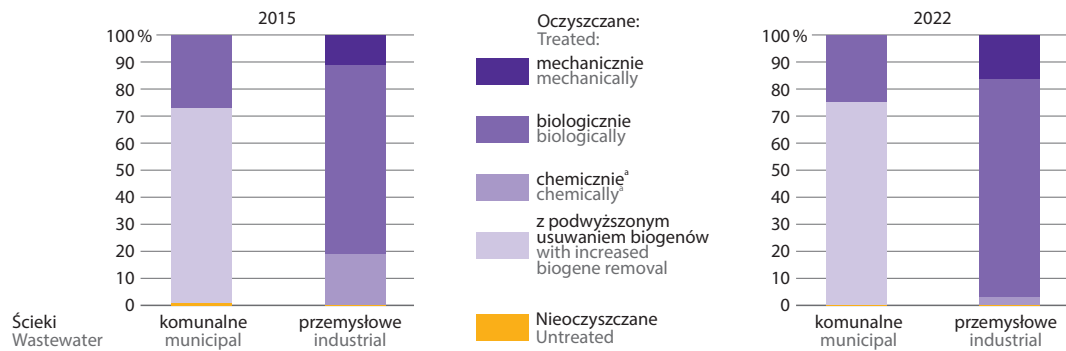
Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W województwie lubuskim w 2022 r. działało 125 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (o 6 mniej niż w 2015 r.), jednak o przepustowości większej o 3,7% i wynoszącej 296,1 tys. m³/dobę.

Wśród nich znajdowało się 101 oczyszczalni ścieków komunalnych: 77 typu biologicznego i 24 z podwyższonym usuwaniem biogenów. W latach 2015-2022 liczba oczyszczalni komunalnych zmniejszyła się o 4, a oczyszczalni przemysłowych o 2. W 2022 r. w stosunku do 2015 r. ubyły 3 biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych oraz 1 z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W omawianym roku ścieki przemysłowe województwa lubuskiego oczyszczane były przez 24 oczyszczalnie ścieków: 16 typu biologicznego, 5 typu mechanicznego i 3 chemiczne.

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

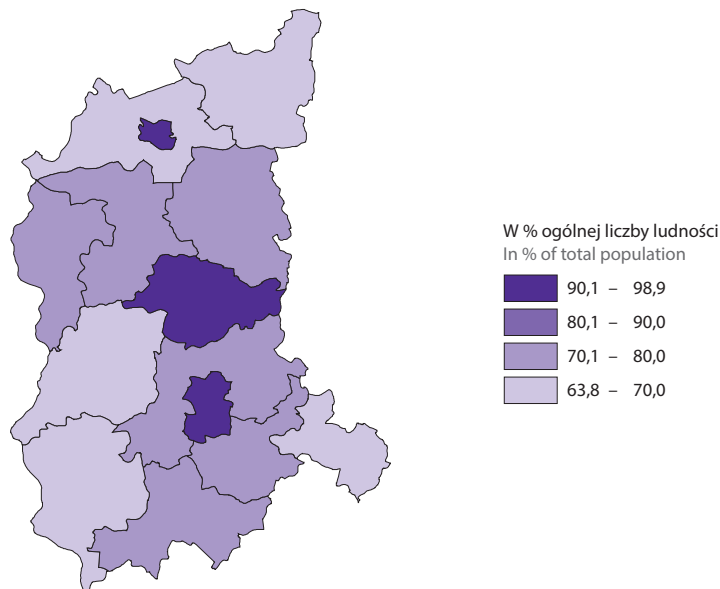

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
 a Data include only industrial wastewater.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Według danych szacunkowych w województwie lubuskim 78,9% ogółu ludności korzystało w 2022 r. z oczyszczalni ścieków, (97,0% w miastach i 46,4% na wsi). Wskaźnik ten w ciągu ostatnich lat (od 2015 r.) systematycznie wzrastał, dla porównania: w 2015 r. wyniósł 74,1%, a w 2021 r. 78,0%.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2022 r.
 Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2022

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w miastach na prawach powiatu – Gorzowie Wlkp. (98,9%) i Zielonej Górze (96,2%) oraz w powiecie świebodzińskim (92,6%). Najmniejszy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków wystąpił w powiatach: strzelecko-drezdeneckim (63,8%) oraz krośnieńskim (64,8%).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W porównaniu z 2015 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza województwa lubuskiego nie uległa znaczącej zmianie. W okresie 2015-2022 znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a gazowych wzrosła. Emisja pyłów pochodziła głównie ze spalania paliw. Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla. W tym samym czasie zwiększył się wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

O skali i strukturze zanieczyszczeń powietrza decyduje przede wszystkim sektor energetyczno-przemysłowy. Dla zbiorowości tego sektora przyjęto określenie zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. W końcu 2022 r. w województwie lubuskim odnotowano 66 takich zakładów (ich liczba zmniejszyła się o 1 zakład w odniesieniu do 2015 r.). Wśród nich 43,9% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 6,1% gazowych.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie lubuskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. wyniosła 2053,7 tys. ton, tj. o 2,6% więcej niż w 2015 r. Od 2015 r. znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych wzrosła (pyłowe spadek o 0,4 tys. ton, tj. o 42,9%, gazowe wzrost o 53,1 tys. ton, tj. o 2,7%). W Polsce w omawianym okresie nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o 54,4% i gazowych o 3,8%.

W 2022 r. wyemitowano 0,5 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 2,5% ogólnopolskiej emisji pyłów. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 36,0 kg wyemitowanych pyłów, a Polski średnio 64,3 kg.

W skali roku w województwie lubuskim nastąpił spadek emisji pyłów o 17,5%. Pochodziły one głównie ze spalania paliw (62,3% ogólnej emisji pyłów).

Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla (CO₂), stanowiąc łącznie 87,4% ogólnej emisji gazów (99,1% w 2015 r.). Ponadto w skład zanieczyszczeń wchodziły także m.in.: tlenki azotu, tlenek węgla oraz dwutlenek siarki.

W 2022 r. emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wyniosła 6,9 tys. ton (495,3 kg na 1 km²), tj. 0,7% wielkości krajowej. W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek emisji gazów (bez CO₂) o 63,2%.

W strukturze gazowych zanieczyszczeń powietrza (bez dwutlenku węgla) największy udział miały tlenki azotu (34,9%), udział tlenku węgla wyniósł 25,5%, a dwutlenek siarki stanowił 23,1%.

Wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych i zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zwiększył się z 99,1% w 2015 r. do 99,4% w 2022 r. W tym samym czasie wzrósł także wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) z 32,3% do 70,4%.

Spośród zneutralizowanych zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) tlenek węgla stanowił 90,1%, tlenki azotu – 4,3%, a pozostałe gazy (głównie amoniak, dwusiarczek węgla, siarkowodór i związki chloroorganiczne) – 40,7% zanieczyszczeń wytworzonych.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	2000,1	2062,4	2341,2	2053,2	1,0
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	2,6	1,5	1,6	1,6	1,0
Tlenki azotu Nitrogen oxides	6,1	2,7	2,8	2,4	1,5
Tlenek węgla Carbon monoxide	8,8	1,8	1,9	1,8	0,7
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	1981,3	2055,2	2333,4	2046,3	1,0
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	0,9	0,6	0,6	0,5	2,5
w tym ze spalania paliw of which fuel combustion	0,7	0,4	0,4	0,3	2,9

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W odniesieniu do stanu z 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zmniejszyła się. Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty”, którego powierzchnia zwiększyła się o 25 ha oraz „Drawieński Park Narodowy”. Wzrosła również powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko 10-krotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, a zmniejszyła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych. Wzrosła ilość nowych pomników przyrody, wśród których dominowały pojedyncze drzewa. Wśród zwierząt chronionych dominował wilk, którego populacja zwiększyła się ponad 4-krotnie oraz bóbr europejski. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie nadal zajmowało 1. lokatę w Polsce.

Podstawowym celem ochrony przyrody jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, a także zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego. Ochrona przyrody zapewnia ciągłość istnienia gatunków i ekosystemów, kształtuje właściwą postawę wobec jej zasobów, jak również pozwala na przywrócenie ich do właściwego stanu.

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszary utworzone w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody (bez obszarów sieci „Natura 2000”) w końcu 2022 r. wyniosła 524,2 tys. ha, co stanowiło 37,5% powierzchni ogólnej województwa i 5,2% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do stanu z 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zmniejszyła się o 18,6 tys. ha, tj. o 3,4%. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 5349 m² powierzchni prawnie chronionej.

W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominują obszary chronionego krajobrazu (79,8% arealu chronionego oraz 29,9% powierzchni ogólnej) oraz parki krajobrazowe (14,8% powierzchni chronionej i 5,5% powierzchni województwa). Większość powierzchni obszarów chronionych w województwie koncentruje się w powiatach podregionu gorzowskiego tj. w północnej części województwa lubuskiego.

Najwyższą formę ochrony przyrody stanowią parki narodowe, których powierzchnia w odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się o 24,9 ha i w 2022 r. wyniosła 13,7 tys. ha.

Na terenie województwa lubuskiego znajdują się 2 parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty” oraz „Drawieński Park Narodowy”, który prawie w połowie swojej powierzchni leży w województwie lubuskim (pozostała część należy do województw zachodniopomorskiego i wielkopolskiego). Ochroną ścisłą objęta była niemal 7-procentowa część powierzchni parków narodowych. Na terenach tych zakazana jest jakakolwiek ingerencja człowieka w przyrodę.

W porównaniu z 2015 r. wzrosła powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko 10-krotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (o 50,6%), rezerwatów przyrody (o 4,0%) i parków krajobrazowych (o 0,4%). Zmniejszyła się powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu (o 4,6%) oraz użytków ekologicznych (o 3,7%).

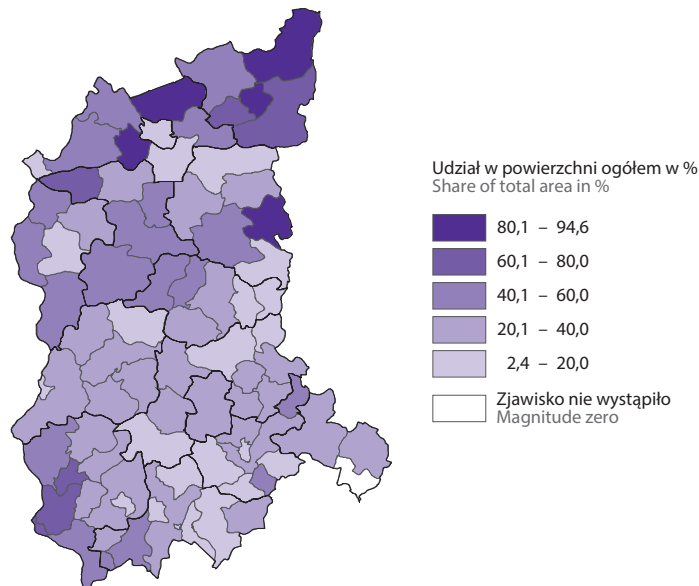
W końcu 2022 r. ochroną rezerwatową objętych było 67 obiektów o łącznej powierzchni 4,1 tys. ha. Rezerваты województwa lubuskiego charakteryzuje duża różnorodność biologiczna. Najliczniejsze w województwie były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (33 obiekty) o łącznej powierzchni 1,8 tys. ha oraz torfowiskowe (17 obiektów) o powierzchni 0,7 tys. ha. Występowało także 7 rezerwatów faunistycznych, 6 wodnych, 2 florystyczne i 2 stepowe.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Powierzchnia parków krajobrazowych (łącznie z powierzchnią rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2022 r. w województwie lubuskim wyniosła 77,4 tys. ha, tj. 5,5% powierzchni ogólnej województwa. Największym pod względem powierzchni był park krajobrazowy „Łuk Mużakowa” (18,7 tys. ha).

Pozostałe osobliwości przyrodnicze chronione były w innych formach. Na terenie województwa zarejestrowano 1406 pomników przyrody, wśród których dominowały obiekty chroniące przyrodę żywą (pojedyncze drzewa) – stanowiąc 77,7% ogółu pomników. Od 2015 r. zwiększyła się (o 68) liczba pomników, a w odniesieniu do poprzedniego roku – zmniejszyła się o 9 obiektów.

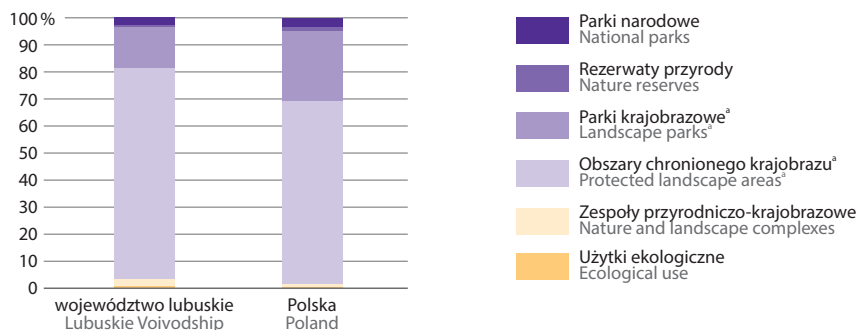
Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2022 As of 31 December

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2022
As of 31 December

a Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.
a Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within their areas.

Ponadto na terenie województwa odnotowano indywidualne formy ochrony przyrody: 410 użytków ekologicznych, 18 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 2 stanowiska dokumentacyjne (istniejące od 2006 r. stanowisko dokumentacyjne o nazwie „Żebra” będące skupiskiem skałek piaskowych położonych w gminie Sulęcín oraz powstałe w 2015 r. stanowisko dokumentacyjne „Wydma nad Dużym Stawem” ulokowane w gminie Brody).

Obszary „Natura 2000” są formą ochrony przyrody, która uzupełnia dotychczasowy system obszarów i obiektów chronionych w celu zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt lub siedlisk przyrodniczych w Europie. W ramach „Natura 2000” na obszarze województwa lubuskiego w 2022 r., położonych w całości lub częściowo, znajdowało się 12 obszarów specjalnej ochrony ptaków – OSO (o łącznej powierzchni 294,1 tys. ha) i 66 specjalnych obszarów ochrony siedlisk – SOO (209,1 tys. ha).

W Polsce występują trzy duże drapieżniki: niedźwiedź brunatny, ryś i wilk. Wszystkie są gatunkami chronionymi przez polskie prawo (niedźwiedź od 1952 r., ryś od 1995 r., wilk od 1998 r.). W 2022 r. w stanie dzikim żyło 359 niedźwiedzi, 558 rysiów, zaś jedna z największych w Europie populacji wilka liczyła 4328 osobników. W lubuskich lasach odnotowano 377 wilków, co stanowiło 8,7% populacji krajowej. W latach 2015-2022 liczebność tego gatunku zwiększyła się w województwie lubuskim ponad 4-krotnie.

W lasach województwa lubuskiego zaobserwowano występowanie żubra; w 2015 r. 2 osobników, w 2018 r. – 10, jednak w 2022 r. populacja zmniejszyła się do 7 sztuk. W Polsce w 2022 r. populacja tego największego europejskiego roślinożercy liczyła 2603 osobniki, tj. o 67,6% więcej w porównaniu z 2015 r.

Gatunkiem chronionym licznie występującym w województwie lubuskim jest bóbr europejski. Populacja tego gatunku stanowiła 5,7% populacji krajowej i wyniosła 8,6 tys. szt., przyrastając od 2015 r. o 1,8%.

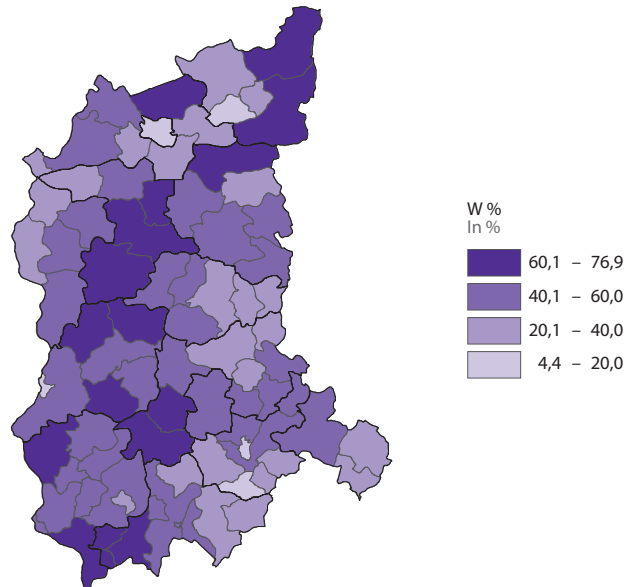
W 2022 r. powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej wyniosła 2590,5 ha, zajmując 0,2% powierzchni województwa i stanowiła 4,7% krajowych terenów zielonych. Większość terenów zieleni znajdowało się w miastach (1925,0 ha), pokrywając 2,2% ich powierzchni. Na 1 mieszkańca przypadało 26,4 m² terenów zieleni, w tym w miastach – 30,6 m².

Grunty leśne w 2022 r. zajmowały w województwie lubuskim obszar 711,2 tys. ha, tj. 50,8% powierzchni ogólnej województwa i 7,5% powierzchni gruntów leśnych kraju. Lasy lubuskie, stanowiąc w końcu 2022 r. 97,1% obszaru gruntów leśnych, zajmowały powierzchnię 690,8 tys. ha. Pozostałe grunty leśne (2,9%) związane były z gospodarką leśną. Lasy publiczne stanowiły 98,1% powierzchni lasów, a wśród nich przeważały lasy Skarbu Państwa – zarządzane i użytkowane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” (98,7%). Nieznacznie zwiększył się udział lasów prywatnych i wyniósł 1,9% (wobec 1,8% w 2015 r.).

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Lesistość w 2022 r. wzrosła o 0,1 p. proc. w odniesieniu do roku poprzedniego osiągając wartość 49,4%. W 2015 r. wskaźnik lesistości dla województwa lubuskiego wynosił 49,2%. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie zajmuje 1. lokatę w Polsce.

Mapa 17. Lesistość w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 17. Forest cover in 2022
 As of 31 December

Niekorzystną cechą polskich lasów z punktu widzenia różnorodności biologicznej jest małe zróżnicowanie składu gatunkowego drzewostanów. W województwie lubuskim, w lasach będących w zarządzie Lasów Państwowych, podobnie jak w kraju, przeważały drzewostany iglaste (82,6%), a ich udział ulegał zmianom, korzystnym zwłaszcza z tytułu pełnionych funkcji ekologicznych i ochronnych. W odniesieniu do poprzedniego roku nie zmienił się udział gatunków liściastych (17,4% w 2022 r.), wśród których przeważały dąb (38,3% powierzchni lasów liściastych), brzoza (21,9%), olsza (13,1%) i buk (12,9%).

Panowanie drzewostanów iglastych w lasach jest przyczyną przewagi siedlisk borowych, dlatego bory i bory mieszane porastały 68,2% powierzchni lasów w województwie lubuskim.

W strukturze wieku lasów dominowały drzewostany w wieku od 41 do 60 lat, które zajmowały 23,7% powierzchni zalesionej będącej w zarządzie Lasów Państwowych. W ramach gospodarki leśnej prowadzone są prace hodowlane i pielęgnacyjne mające na celu utrzymanie jakości oraz zdrowotności drzewostanu i gleby, a także kształtowanie lasu w sposób zapewniający uzyskanie najlepszych wyników produkcyjnych (wytworzenie największych ilości masy drzewnej, możliwie najlepszej jakości). Ważną rolę w hodowli lasu spełniają odnowienia i zalesienia zmierzające do powstania młodego drzewostanu lub przebudowy istniejącego, poprzez zmianę składu gatunkowego. W 2022 r. odnowiono i zalesiono 5,9 tys. ha gruntów, tj. odpowiednio o 7,3% i o 18,2% więcej niż w roku poprzednim i w 2015 r.

Prawie 285,0 tys. ha, tj. 42,6% powierzchni lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych, zostało uznanych za lasy ochronne. Obszary te podlegają ochronie ze względu na spełniane funkcje. Lasy, które miały szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa państwa zajmowały 39,5% powierzchni lasów ochronnych, te które chroniły zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulowały stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów – stanowiły 32,8% powierzchni lasów ochronnych, a położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców – 19,0%.

Dużym zagrożeniem dla drzewostanów są pożary lasów. W 2022 r. odnotowano 1095 pożarów, tj. 12,2% liczby krajowej (wzrost o 69,8% w porównaniu z 2015 r.), podczas których spaleni uległo 403 ha lasów (ponad 4-krotnie więcej niż w 2015 r.). Główną przyczyną pożarów były podpalenia, zdarzenia nieustalone i nieostrożność dorosłych.

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2022 r. wytworzono więcej odpadów przemysłowych niż w 2015 r. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) były przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Nadal duża część odpadów pochodzących z działalności gospodarczej była składowana i zwiększyła się w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2022 r. wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o 17,0%, stanowiąc 2,9% odpadów zebranych w Polsce. Składowanie na wysypiskach było podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. Zwiększyła się ilość odpadów zebranych selektywnie. W ciągu 2022 r. zlikwidowano 185 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji niemal 0,6 tys. ton odpadów komunalnych. Pomimo tego w województwie lubuskim w końcu 2022 r. było o 2 więcej „dzikich” wysypisk niż w 2015 r.

Istotny wpływ na jakość wód i gleb wywiera prowadzona gospodarka odpadami oraz stan składowisk. W 2022 r. wytworzono 752,3 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), tj. o 19,1% więcej niż w 2015 r. Odpady wytworzone w województwie lubuskim stanowiły 0,7% ilości odpadów wytworzonych w Polsce. Głównym źródłem odpadów były przetwórstwo przemysłowe i budownictwo, które wygenerowały odpowiednio 53,3% i 33,1% ogółu odpadów wytworzonych w 2022 r.

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

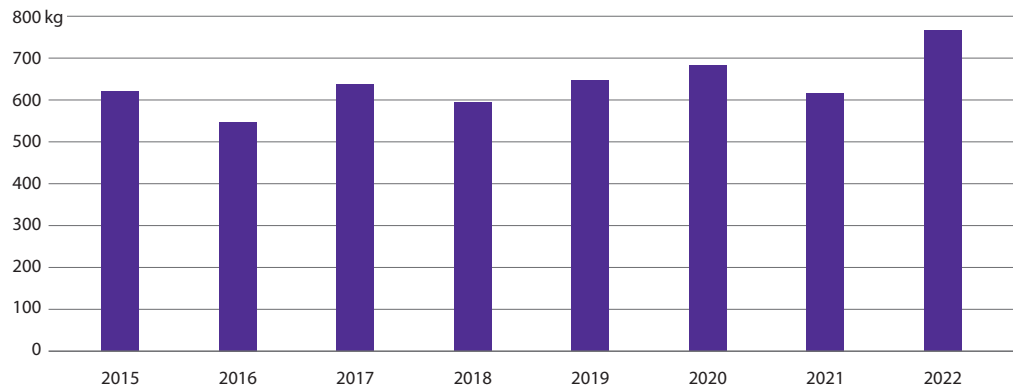
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2021	2022	
	w tys. ton in thousand tonnes	Polska=100 Poland=100	w tys. ton in thousand tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) Waste generated (during the year)	631,6	0,5	689,9	610,9	752,3	0,7
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	36,4	0,1	4,3	6,2	4,2	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	413,3	0,6	493,9	447,1	523,3	0,8
magazynowane czasowo temporarily stored	17,3	0,9	4,5	2,6	14,1	0,9
Odpady dotychczas składowane (na- gromadzone) ^a (stan w końcu roku) Waste landfilled to data (accumula- ted) ^a (at the end of the year)	2780,8	0,2	2824,2	2827,6	2819,0	0,2

^a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
^a On own landfills (including heaps and setting ponds).

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych w 2022 r. innym odbiorcom przekazano – 69,6%, odzyskowi poddano 28,0%, czasowo zmagazynowano 1,9%, a unieszkodliwiono – 0,6%.

Odpady deponowane na składowiskach ulegają niekontrolowanym procesom fizycznym, chemicznym i biologicznym, przez co mogą stanowić zagrożenie dla środowiska. Ogólna ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas nagromadzonych na składowiskach własnych na koniec 2022 r. wyniosła 2819,0 tys. ton i zwiększyła się o 1,4% w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. (w kraju wzrost o 8,8%). Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 201,5 kg odpadów nagromadzonych, w kraju odpowiednio – 5848,5 kg.

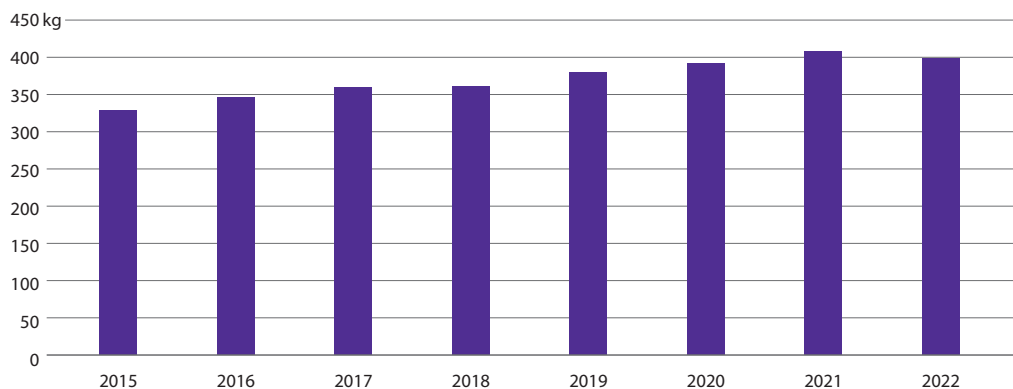
Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2022 r. wyniosła 391,1 tys. ton i w relacji do 2015 r. wzrosła o 17,0%, stanowiąc 2,9% odpadów zebranych w Polsce. W kraju zebrano 13420,3 tys. ton odpadów, tj. więcej niż w 2015 r. o 23,5%.

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

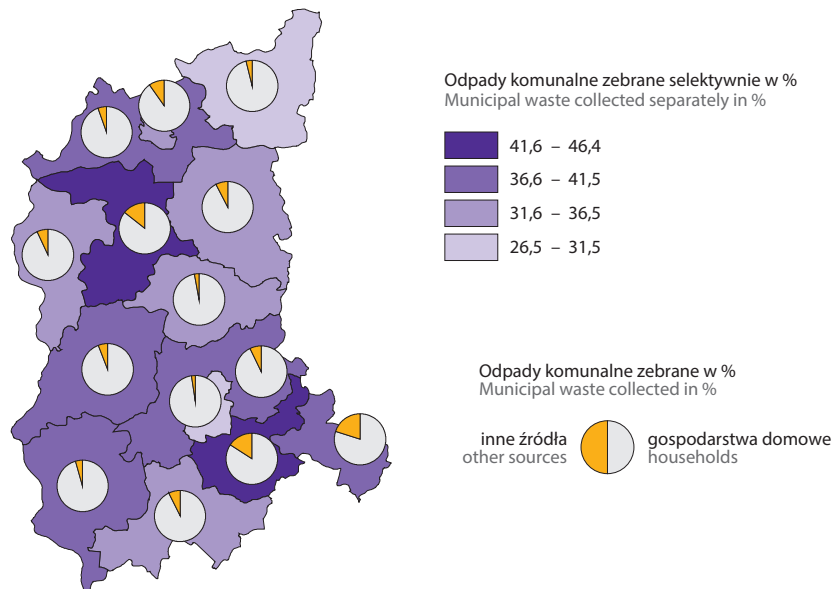
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
 Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2021	2022			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total			w tym z gospodarstw domowych of which from households		
			w tonach in tonnes			Polska =100 Poland =100	w tonach in tonnes	Polska =100 Poland =100
Ogółem Total	62749,8	51584,0	126591,1	146357,6	141491,0	2,6	130307,6	2,6
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	9601,4	5411,0	15032,0	15441,5	15609,2	2,8	13705,2	2,9
Szkło Glass	10550,2	9669,8	17521,2	20011,2	19472,9	2,4	18168,0	2,4
Tworzywa sztuczne Plastics	11224,3	9602,2	23588,7	26211,1	25542,2	4,7	23505,8	4,8
Metale Metals	850,1	754,9	59,5	99,9	59,7	1,2	53,9	1,3
Tekstylia Textiles	22,7	18,5	76,3	85,6	215,6	4,4	199,1	4,2
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	217,3	201,9	632,0	758,3	599,1	1,6	593,6	1,7

Z ogółu zebranych odpadów komunalnych w województwie lubuskim 50,7% przeznaczono do składowania, 18,5% do recyklingu, 16,0% do przekształcania termicznego (w tym 14,4% z odzyskiem energii), a 14,8% poddano kompostowaniu lub fermentacji. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca na terenie województwa lubuskiego w 2022 r. wyniosła 398 kg (w Polsce – 355 kg) i wzrosła o 21,4% w stosunku do 2015 r. Większość (82,5%) zmieszanych odpadów komunalnych zebrano z gospodarstw domowych. Pozostałe 17,5% odpadów stałych (z wyłączeniem odpadów wyselekcjonowanych) pochodziło z usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji (43,8 tys. ton). Składowanie na wysypiskach jest podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. W 2022 r. 43,3% odpadów zebranych (z wyłączeniem wyselekcjonowanych) trafiło na 11 zorganizowanych składowisk, zajmujących powierzchnię 81,9 ha.

Zwiększa się ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2022 r. ich udział w ogólnej ilości odpadów komunalnych wyniósł 36,2% (wobec 18,8% w 2015 r.). W strukturze odpadów zebranych selektywnie dominujące frakcje to: odpady biodegradowalne – 39,5%, tworzywa sztuczne – 18,1%, odpady wielkogabarytowe – 16,1%, szkło – 13,8%, papier i tektura – 11,0%.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2022 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2022

Poważnym, jednakże coraz lepiej opanowanym, problemem gospodarki odpadami jest utrzymująca się duża liczba przypadków składowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Według danych urzędów gmin województwa lubuskiego w końcu 2022 r. w województwie lubuskim istniało 37 „dzikich” wysypisk, tj. o 2 więcej niż w 2015 r., natomiast o 25 mniej niż w roku poprzednim. Powierzchnia tych wysypisk wyniosła 3,4 ha, stanowiąc 1,6% powierzchni „dzikich” wysypisk w Polsce.

W ciągu 2022 r. zlikwidowano 185 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji 584,2 tony odpadów komunalnych.

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2022 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska zmniejszyły się w porównaniu z 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym na oczyszczanie ścieków komunalnych. W finansowaniu nakładów na ochronę środowiska zwiększył się udział środków własnych inwestorów. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były wyższe. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe, ujęcia i doprowadzenia wody oraz na regulację i zabudowę rzek i potoków górskich. Środki na inwestycje służące gospodarce wodnej pochodziły głównie z funduszy zagranicznych.

W latach 2015-2022 przekazano do użytku wiele inwestycji rzeczowych w zakresie ochrony środowiska jak i gospodarki wodnej.

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga nakładów na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2022 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 395,0 mln zł, tj. mniej o 8,1% w porównaniu z 2015 r. Wydatki te stanowiły 2,8% nakładów na ochronę środowiska w kraju. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 39,4% (w 2015 r. 62,2%). Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu poniesiono 31,1% nakładów inwestycyjnych (wobec 22,2% w 2015 r.), na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 8,5% (0,3%

w 2015 r.), a na gospodarkę odpadami – 5,1% (wobec 6,0% w 2015 r.). W ramach ponoszenia nakładów na gospodarkę ściekową i ochronę wód 27,0% przeznaczono na oczyszczanie ścieków komunalnych (w 2015 r. 15,7%). W 2022 r. w porównaniu z 2015 r., zmniejszył się udział środków z zagranicy w ogólnych nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska (z 34,8% do 13,6%). Zwiększył się natomiast udział środków własnych inwestorów (z 44,2% do 65,0%), udział środków z funduszy ekologicznych (12,3% wobec 7,2% w 2015 r.) oraz udział nakładów związanych z ochroną środowiska finansowanych ze środków budżetu centralnego, który wyniósł 6,4% (wobec 1,1% w 2015 r.).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2022 r. wyniosły 295,0 mln zł, tj. niemal 3-krotnie więcej niż w 2015 r. Wydatki te stanowiły 7,4% nakładów na gospodarkę wodną w kraju. Na ujęcia i doprowadzenia wody przeznaczono – 13,2% środków, a na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 12,1% (w 2015 r. odpowiednio 19,0% i 39,0%).

W 2022 r. 57,4% środków służących gospodarce wodnej stanowiły środki pochodzących z budżetu centralnego (w 2015 r. województwo lubuskie nie było beneficjentem tych środków). Zmniejszył się natomiast udział środków własnych inwestorów (z 22,3% w 2015 r. do 21,2% w 2022 r.) oraz udział środków z funduszy ekologicznych (4,3% wobec 25,4% w 2015 r.).

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015-2022 (ceny bieżące)

Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2022 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	w tys. zł in thousand PLN	Polska=100 Poland=100	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita in PLN
Ochrona środowiska Environmental protection	2311098,1	2,6	294
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	514318,0	1,8	65
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1177644,9	2,9	150
gospodarka odpadami waste management	105458,8	1,1	13
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	138365,9	13,9	18
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	353929,9	5,1	45
Gospodarka wodna Water management	715956,1	3,2	91
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	189184,7	1,9	24
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	127548,2	3,7	16

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value from a given period.

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015–2022 (ceny bieżące)

Chart 11. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management by sources of financing in the years 2015–2022 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będącymi inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Efekty rzeczowe uzyskane w zakresie ochrony środowiska w latach 2015-2022 to, m.in.:

- przekazanie do eksploatacji urządzeń o zdolności do redukcji zanieczyszczeń:
 - pyłowych – 0,9 tys. ton na rok,
 - gazowych – 7,5 tys. ton na rok,
- wybudowanie 0,8 tys. km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 0,1 tys. km sieci odprowadzającej wody opadowe,
- przekazanie do użytku 9 nowych biologicznych oczyszczalni ścieków komunalnych o przepustowości 8,9 dm³/dobę,
- realizacja 1,8 tys. indywidualnych (prydomowych) oczyszczalni ścieków,
- przekazanie do użytkowania składowiska dla odpadów komunalnych o powierzchni 4 ha i wydajności 20 tys. ton na rok,
- rekultywacja 21,0 ha hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych,
- wykonanie 0,9 km barier przeciw hałasowi drogowemu.

Efektami uzyskanymi w gospodarce wodnej w latach 2015-2022 było:

- oddanie do użytku:
 - ujęć wodnych o wydajności 18,2 tys. m³/dobę,
 - stacji uzdatniania wody o wydajności 17,3 tys. m³/dobę,
 - 0,5 tys. km sieci wodociągowej,
- wykonanie:
 - regulacji i zabudowy 34,5 km rzek,
 - 9,3 km obwałowań przeciwpowodziowych,
 - 1 stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2023 r., po raz kolejny, liczba ludności w województwie lubuskim zmniejszyła się. W porównaniu z 2015 r. spadła gęstość zaludnienia i wskaźnik urbanizacji regionu. Od 2018 r. w województwie notuje się ubytek naturalny, tj. liczba urodzeń żywych jest mniejsza od liczby zgonów. W porównaniu z rokiem poprzednim spadła liczba zawartych małżeństw. Zmniejszyło się ujemne saldo migracji na pobyt stały. Przeszło co piąty mieszkaniec województwa był w wieku 65 lat i więcej. Sytuacja demograficzna regionu kształtowała się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Tablica 9. Ludności
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 9. Population
 As of 31 December

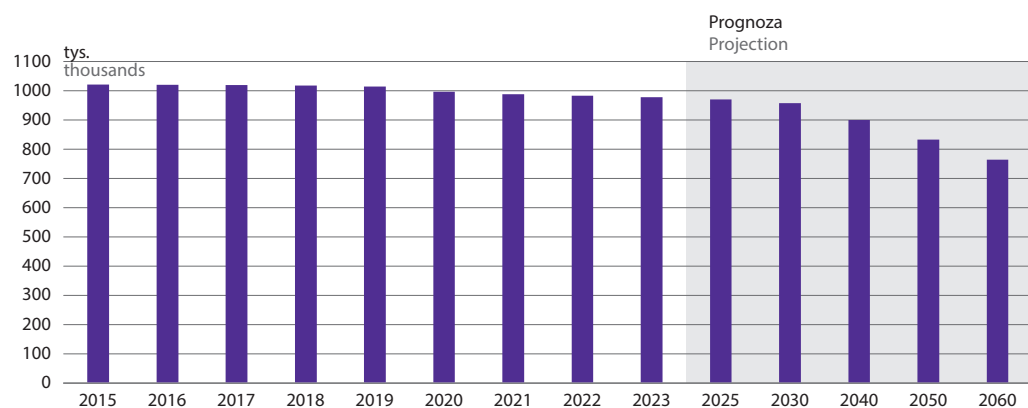
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem: Total:				
w tys. in thousands	1018,1	993,3	980,0	975,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,6	2,6	2,6	2,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	106	106	106
Miasta - w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	65,0	64,7	64,3	64,1
Wieś - w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	35,0	35,3	35,7	35,9
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	73	71	70	70

W końcu 2023 r. liczba ludności województwa lubuskiego wyniosła 975,0 tys., tj. o 5,0 tys. mniej w porównaniu z końcem 2022 r. oraz o 43,1 tys. mniej w odniesieniu do 2015 r. Przyczyną ubytku ludności były ujemne migracje i jeszcze większy ujemny przyrost naturalny. Ponadto tempo spadku ludności w regionie było wyższe niż przeciętnie w kraju.

Ludność województwa stanowiła 2,6% ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni województwa, w 2023 r. wyniosła 70 osób, podobnie jak w poprzednim roku, natomiast była niższa niż w 2015 r. (73 osoby). Wskaźnik gęstości zaludnienia sytuuje województwo lubuskie na 14. miejscu w kraju (120 osób/km²).

W 2023 r. 64,1% ludności regionu mieszkało w miastach, tj. o 0,2 p. proc. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 0,9 p. proc. mniej w odniesieniu do 2015 r. (w kraju – 59,5%). Wielkość wskaźnika urbanizacji lokuje województwo lubuskie wśród województw o największym odsetku ludności miejskiej (5. lokata). Udział mieszkańców wsi w ludności województwa ogółem, w skali roku zwiększył się o 0,2 p. proc. i wyniósł 35,9%. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten wzrósł o 0,9 p. proc.

Wykres 12. Liczba ludności
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 12. Population
 As of 31 December

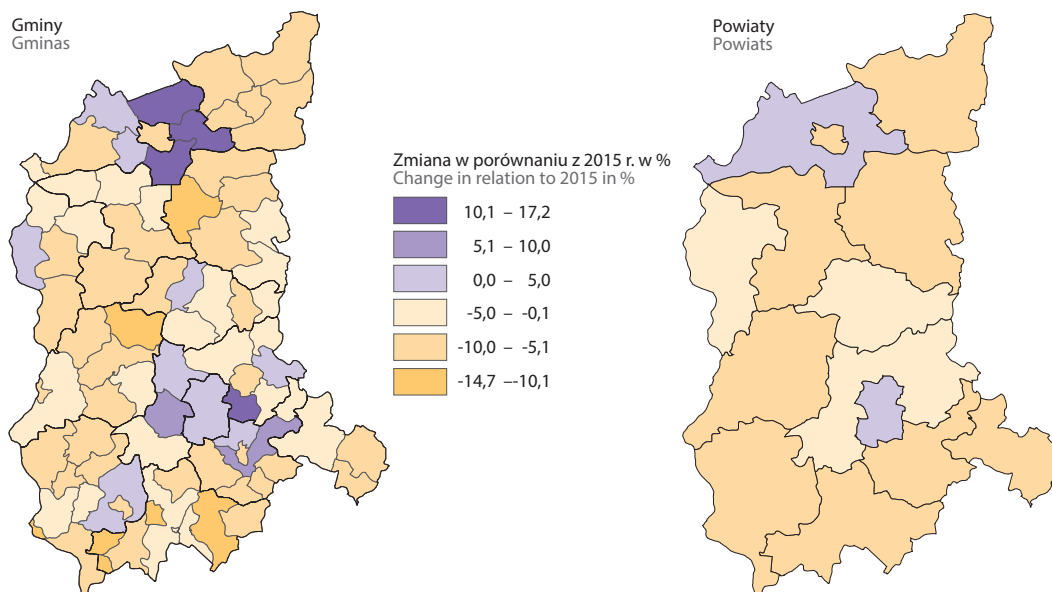

Ponad połowę populacji stanowiły kobiety (51,5%). Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) wyniósł 106 i był nieznacznie niższy od średniej krajowej (107). Najwyższą wartość tego wskaźnika notowano w mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. (113), najniższą zaś w powiecie sulęcińskim (100).

Zmniejszenie liczby ludności w 2023 r. w porównaniu z 2015 r. odnotowano w 12 z 14 powiatów, największe w powiecie żagańskim (o 9,1%). Wzrost liczby ludności odnotowano jedynie w powiecie gorzowskim (o 4,2%) i mieście na prawach powiatu Zielona Góra (o 0,2%). Wśród 82 gmin, spadek liczby ludności zanotowano w 67, zaś największy w gminie miejskiej Gozdnicza (o 14,7%). Wysoki (10-13%) ubytek liczby ludności zanotowano również w gminach wiejskich: Bledzew, Wymiarki i Bytnica, w gminach miejskich Łęknica i Żagań, także w gminach miejsko-wiejskich Szprotawa i Torzym. Gminy te leżą na terenie powiatu międzyrzeckiego, krośnieńskiego, żagańskiego, żarskiego i sulęcińskiego. W pozostałych 15 gminach odnotowano wzrost, przy czym największy był na terenach wiejskich w gminach: Zabór, Deszczno i Santok (po ok. 17,0%). Gminy te znajdują się na obszarze powiatu gorzowskiego i zielonogórskiego.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2023 Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015-2023
As of 31 December

W wyniku trwającej depresji urodzeniowej spowodowanej spadkiem płodności kobiet, w 2023 r. liczba i odsetek dzieci (w wieku 0–14 lat) była mniejsza od notowanych w 2015 r. W kolejnych latach (2015-2018) liczba dzieci wzrosła, zwiększył się też ich udział w ludności województwa, odpowiednio z 15,1% do 15,3%. Od końca 2019 r. liczebność najmłodszej grupy ludności z roku na rok zmniejsza się. W 2023 r. liczba dzieci wyniosła ponad 142,8 tys., tj. o 4,8 tys. mniej w porównaniu z 2022 r. oraz o 11,2 tys. mniej w odniesieniu do 2015 r. Dzieci stanowiły 14,6% ogółu populacji (przed rokiem 15,1%).

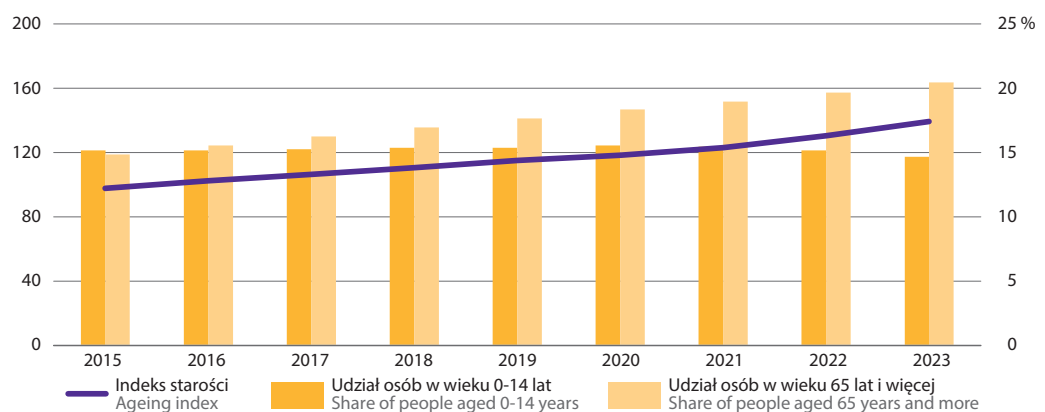
Jednocześnie rośnie liczba osób w starszym wieku (65 lat i więcej). W 2023 r. liczebność tej grupy wieku wzrosła w skali roku o 6,2 tys. do 198,8 tys. osób. Osoby starsze stanowiły 20,4% ludności województwa (w 2022 r. – 19,6%, zaś w 2015 r. – 14,8%). Wzrost ten wynika z przesuwania do populacji w starszym wieku coraz liczniejszych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Z tego powodu od kilku lat zmniejsza się liczba osób w tzw. wieku dorosłym (15–64 lata).

Obserwowane przemiany demograficzne wskazują, że obecna sytuacja ludnościowa województwa nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego. Zmniejszająca się liczba urodzeń wpływa na stopniowy spadek liczby mieszkańców. Zdecydowanie mniejsza w przyszłości liczba kobiet w wieku rozrodczym będzie miała negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń. Populacja województwa szybko się starzeje, co odzwierciedla przede wszystkim wzrost jej liczby i udziału w najstarszych rocznikach wieku.

W 2023 r. w strukturze ludności województwa według ekonomicznych grup wieku udział osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 18,0% i zmniejszył się o 0,2 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 0,1 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Spadł także udział osób w wieku produkcyjnym – z 58,6% w 2022 r. do 58,2% w 2023 r. (wobec 63,1% w 2015 r.). Jednocześnie zwiększył się w skali roku udział osób w wieku poprodukcyjnym – z 23,2% do 23,8% ogółu ludności (wobec 18,8% w 2015 r.). Dla porównania, w kraju udział osób w wieku przedprodukcyjnym w 2023 r. wyniósł 18,2%, w wieku produkcyjnym – 58,4% i wieku poprodukcyjnym – 23,4%.

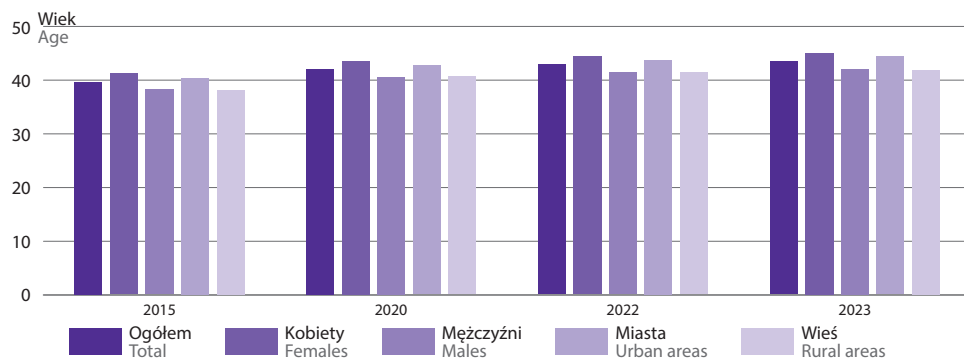
W porównaniu z 2015 r. w województwie lubuskim wyraźnie zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym, natomiast wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W 2023 r. w wieku produkcyjnym było 567,8 tys. osób, tj. o 74,8 tys. mniej niż w 2015 r. (spadek o 11,6%). Przybyło zaś 40,9 tys. osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 21,4%) i w 2023 r. w tej grupie wieku było 231,8 tys. osób. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały prawie 72 osoby w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2015 r. było to ponad 58 osób.

Wykres 13. Indeks starości
Chart 13. Ageing index

Na szybkie tempo starzenia się ludności w województwie wskazuje wzrost wartości miar starzenia się. Wskaźnik starości demograficznej – udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności – w 2023 r. wyniósł 20,4% i był o 5,6 p. proc. wyższy w porównaniu z 2015 r. Indeks starości wyrażający liczbę osób w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku 0-14 lat (liczba dziadków przypadających na 100 wnuków) zwiększył się z 97,7 w 2015 r. do 130,4 w 2022 r. i 139,2 w 2023 r. Przy tym pogorszył się wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, czyli relacja liczby osób w wieku 15-64 lata do 100 osób w wieku 65 lat i więcej. Wskaźnik ten zmniejszył się w analizowanym okresie o 32,8%, z 475 do 319.

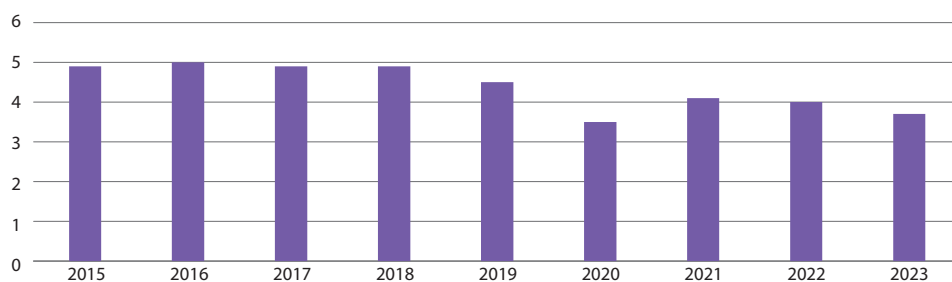
Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

W wyniku procesów w zakresie ruchu naturalnego, migracji oraz wydłużania się trwania życia ludności mają miejsce istotne przekształcenia struktur wieku. Mediana wieku mieszkańców województwa wyniosła w 2023 r. ponad 43 lata, tj. prawie o 4 lata więcej niż w 2015 r. Wiek środkowy dla mężczyzn to ok. 42 lata, a dla kobiet – ok. 45 lat (w 2015 r. odpowiednio: ok. 38 i 41 lat). Mieszkańcy wsi byli młodszy o ponad 2 lata od ludności w miastach, gdzie mediana wynosiła nieco ponad 44 lata. W 2023 r. mediana wieku w kraju wyniosła ok. 43 lata.

W województwie obserwuje się niekorzystny trend w zakresie formowania rodzin. Po latach względnej stabilizacji – ok. 5 tys. małżeństw rocznie w okresie 2015-2018 r., w kolejnych latach ich liczba wyraźnie się zmniejszyła. W 2023 r. zawarto prawie 3,6 tys. małżeństw, tj. o 0,4 tys. (o 9,8%) mniej w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 1,5 tys. (o 29,0%) mniej w odniesieniu do 2015 r. Współczynnik małżeństw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców obniżył się z 4,9 w 2015 r. do 3,7 w 2023 r. W kraju częstość zawierania związków małżeńskich była nieznacznie wyższa (3,9 małżeństwa na 1 tys. ludności w 2023 r.).

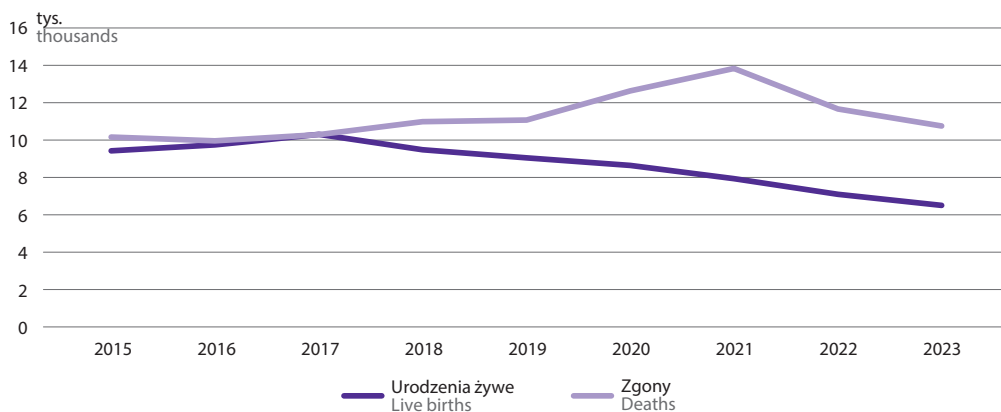
Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

W powiatach województwa lubuskiego, najwyższą wartość współczynnika małżeństw licząc na 1000 ludności zanotowano w Gorzowie Wlkp. (4,4), zaś najniższą w powiecie nowosolskim (3,1).

Po wyraźnym wzroście w latach 2016-2017 (do 10,3 tys.), w kolejnych latach liczba urodzeń żywych z roku na rok była coraz mniejsza. W 2022 r. liczba urodzeń spadła do 7,1 tys., a w 2023 r. – do 6,5 tys. i była mniejsza o 2,9 tys. (o 31,0%) w porównaniu z 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności osiągnął poziom 6,6 i był niższy o 0,6 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 2,6 p. prom. w porównaniu z 2015 r. Wskaźnik ten był niższy niż przeciętnie w kraju (7,2).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

Wśród powiatów województwa lubuskiego, największa wartość współczynnika urodzeń charakteryzowała powiat świebodziński, w którym zanotowano 7,7 urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Najniższy zaś współczynnik urodzeń wystąpił w powiecie żagańskim (5,5).

W 2023 r. liczba zgonów w województwie wyniosła 10,7 tys. i zmniejszyła się o 0,9 tys. (7,9%) w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrosła o 0,5 tys. (5,8%). Współczynnik zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ukształtował się na poziomie 11,0 i był niższy o 0,9 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim, ale wyższy o 1,0 p. prom. w porównaniu z 2015 r. Poziom zgonów w województwie był zbliżony do średniej w kraju (10,9).

Natężenie zgonów w powiatach było zróżnicowane, najwyższy poziom – ponad 12,4 zgonów licząc na 1000 mieszkańców odnotowano w powiecie międzyrzeckim. Wysoka umieralność była także w Gorzowie Wlkp., powiecie sulęcińskim, krośnieńskim i żagańskim (po ok. 12 zgonów na 1000 ludności). Natomiast najmniej zgonów zanotowano w powiecie zielonogórskim (9,2 zgonów na 1000 ludności).

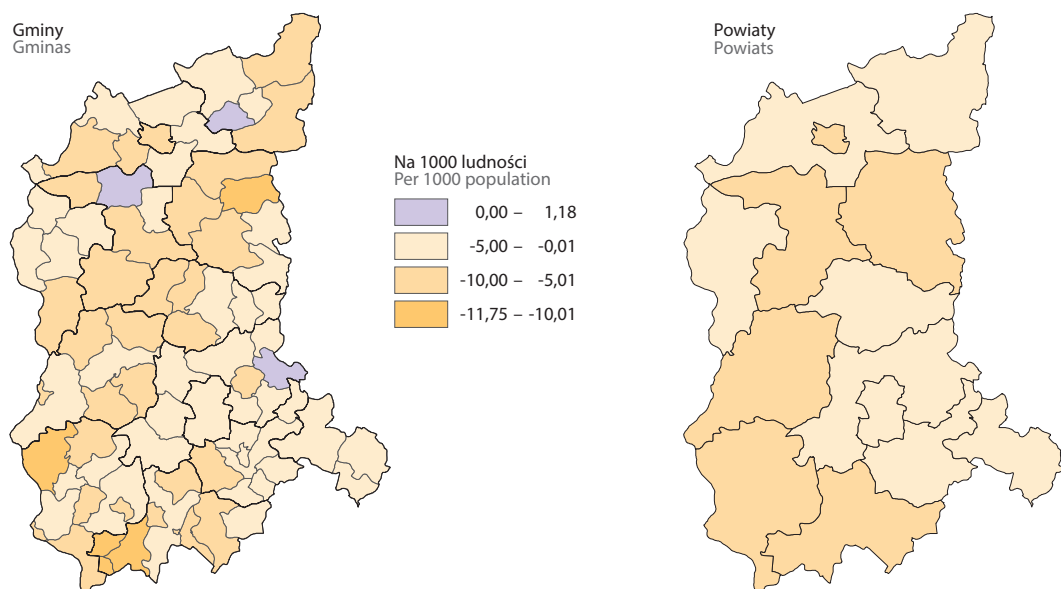
W województwie obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który od 2018 r. pozostaje ujemny. W 2023 r. liczba urodzeń żywych była mniejsza od liczby zgonów o 4,2 tys., przed rokiem o 4,6 tys. osób (wobec minus 0,7 tys. osób w 2015 r.).

W 2023 r. współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 4,3 osoby na 1000 ludności. Ubytek ludności w województwie był mniejszy w porównaniu z rokiem poprzednim (minus 4,6 osoby). Natomiast w odniesieniu do 2015 r. wyraźnie się pogłębił (minus 0,7 osoby na 1000 ludności). W kraju współczynnik przyrostu naturalnego w 2023 r. wyniósł minus 3,6 osoby na 1000 ludności.

Wszystkie powiaty województwa odnotowały ubytek naturalny ludności, przy czym największy był w powiecie żagańskim i międzyrzeckim (po minus 6,1 osób na 1000 ludności).

W 2023 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w większości lubuskich gmin (79). Najniższy współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano w gminie wiejskiej Przytoczna (ok. minus 12 osób na 1000 ludności). Wysoki ubytek naturalny był także w gminie wiejskiej Brody i miejskiej Gozdnicza (po ok. minus 11 osób na 1000 ludności), a także w gminie wiejskiej Wymiarki i miejsko-wiejskiej Łłowa (po ok. minus 10 osób). Dwie gminy zanotowały dodatnie wartości tego współczynnika: gmina miejsko-wiejska Kargowa (1,2) i gmina wiejska Krzeszyce (0,2). Natomiast w gminie wiejskiej Zwierzyn liczba urodzeń żywych i liczba zgonów wyrównała się.

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2023 r.
Map 20. Natural increase in 2023

Głównymi przyczynami zgonów w województwie pozostają choroby układu krążenia i choroby nowotworowe. W 2022 r. stanowiły one 64,0% wszystkich zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 495,7 (w kraju – 426,2), natomiast z powodu chorób nowotworowych – 262,9 (w kraju – 280,1). Śmiertelność w wyniku chorób układu krążenia była wyższa wśród mężczyzn, w 2022 r. z tej przyczyny zmarło 533 mężczyzn i 460 kobiet, licząc na 100 tys. ludności danej płci. Również w przypadku zgonów spowodowanych nowotworami wskaźnik śmiertelności dla mężczyzn był wyższy – 282,5, w porównaniu z 244,3 dla kobiet.

W okresie 2015-2020 szybko rosła śmiertelność mieszkańców województwa z powodu nowotworów, a następnie spadła i ponownie wzrosła w 2022 r. Na każde 100 tys. ludności zarejestrowano o 15,7 zgonów więcej niż w 2021 r. oraz o 5,5 zgonów więcej niż 2015 r.

W 2022 r. z powodu nowotworów najwięcej osób zmarło w powiecie nowosolskim (315,3 zgonów na 100 tys. ludności), kolejno w powiecie żarskim (304,3 zgonów) i żagańskim (303,7 zgonów). Natomiast najmniej zgonów z powodu nowotworów odnotowano w powiecie gorzowskim (188,7 zgonów na 100 tys. ludności). W przypadku chorób układu krążenia, najwyższa śmiertelność z powodu tej przyczyny była w powiecie krośnieńskim (604,8 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców), najniższa zaś w powiecie ślubickim (421,3 zgony).

Kolejne częste przyczyny zgonów w województwie w 2022 r. to Covid-19 (6,4% ogółu zgonów), choroby układu oddechowego (5,2%), choroby układu pokarmowego (4,9%) oraz urazy i zatrucia (4,2%).

W województwie znacząco obniżyła się umieralność niemowląt. W 2023 r. zarejestrowano 13 zgonów niemowląt (dzieci w wieku poniżej 1 roku życia) – prawie o połowę mniej niż przed rokiem i o 2/3 mniej niż w 2015 r. Współczynnik zgonów niemowląt, licząc na 1000 urodzeń żywych, wyniósł 2,0 i był niższy o 1,5 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 2,1 p. prom. w odniesieniu do 2015 r. Umieralność niemowląt w regionie była prawie dwukrotnie niższa niż przeciętnie w kraju (3,9 zgonów na 1000 urodzeń żywych w 2023 r.).

Województwo lubuskie od lat charakteryzuje ujemne saldo migracji, wynikające z większej liczby osób wymeldowanych niż osób zameldowanych na pobyt stały.

W 2023 r. w województwie zarejestrowano 11,0 tys. zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 11,8 tys. wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło minus 0,8 tys. W tym samym roku 0,5 tys. osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0,3 tys. wymeldowań za granicę – saldo migracji zagranicznych wyniosło 0,1 tys. osób.

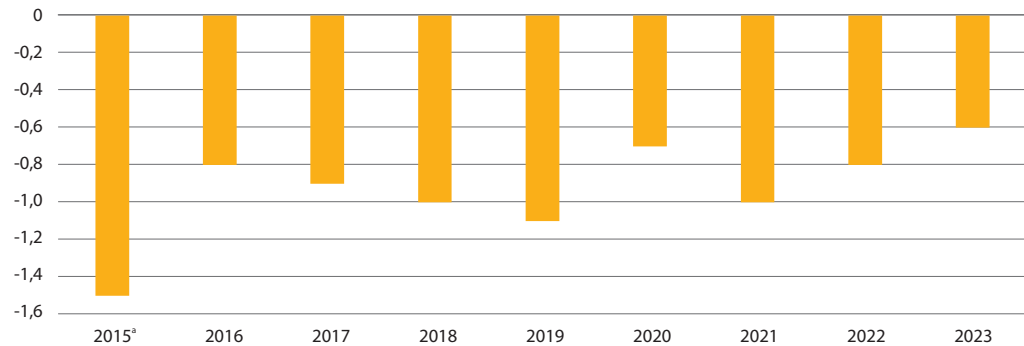
Liczba przemieszczeń na stałe była mniejsza niż w roku poprzednim, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i w ruchu zewnętrznym (w którym dodatni bilans migracyjny obserwowany jest od 2019 r.). W odniesieniu do 2015 r. wyraźnie zmniejszyła się liczba wymeldowań na stałe za granicę.

W okresie 2015-2023 w wyniku migracji wewnętrznych ubyło 8,2 tys. mieszkańców regionu, a na skutek migracji zagranicznych – ponad 0,3 tys. mieszkańców.

Analiza trendów w migracjach zewnętrznych wskazuje, że obecnie wielkość emigracji nie ma zasadniczego wpływu na rozwój demograficzny w województwie. Decydującą rolę w kształtowaniu się liczby ludności odgrywają przemieszczenia populacji wewnątrz województwa, jak i między województwami.

W 2023 r. saldo migracji ogólnej na pobyt stały, na 1000 ludności, w województwie wyniosło minus 0,6 i było niższe niż przed rokiem (minus 0,8), jak i w odniesieniu do 2015 r. (minus 1,5). W kraju w 2023 r. zanotowano nadwyżkę napływu ludności nad jej odpływem, saldo migracji ogólnej wyniosło 0,2 w przeliczeniu na 1000 ludności.

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 17. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

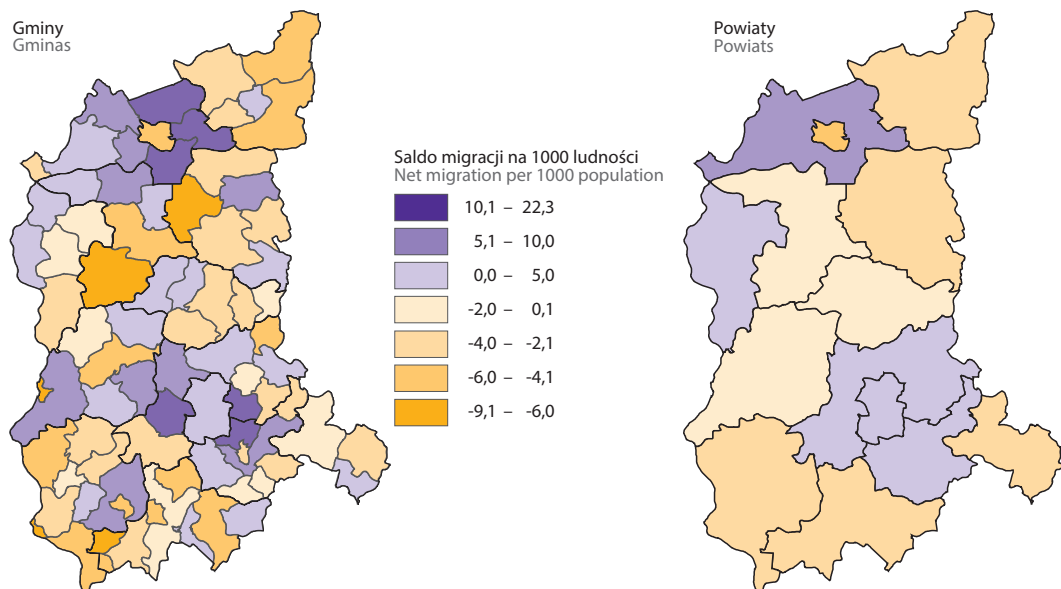

a Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

a In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration - data relate to 2014.

W 2023 r. ujemne saldo migracji ludności na pobyt stały zanotowano w 10 z 14 powiatów, a najwyższe, podobnie jak przed rokiem, w Gorzowie Wlkp. (minus 4,8 osób w przeliczeniu na 1000 ludności). Dodatnie saldo migracji wystąpiło w powiecie gorzowskim (8,4), zielonogórskim (3,3), także w Zielonej Górze (1,3) i powiecie nowosolskim (0,1). W porównaniu z 2022 r. ujemny wskaźnik salda migracji zmniejszył się w powiecie sulcińskim (o 0,8 p. prom.), żagańskim (o 0,7 p. prom.), strzelecko-drezdeneckim i międzyrzeckim (po 0,2 p. prom.). Z kolei wzrost przewagi napływu ludności nad odpływem zanotowano w powiecie zielonogórskim (o 0,8 p. prom.) i w Zielonej Górze (o 0,3 p. prom.).

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2023 r.
 Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2023

Wśród 48 z 82 gmin województwa zanotowano ujemne saldo migracji stałej. Największy odpływ ludności w 2023 r. miał miejsce w gminie miejskiej Gubin i gminie wiejskiej Bledzew (po minus 9 osób na 1000 ludności). Relatywnie wysoki ubytek migracyjny wystąpił też w gminie miejskiej Łęknica, gminie miejsko-wiejskiej Torzym i gminie wiejskiej Wymiarki (po ok. minus 7 osób na 1000 ludności). Z kolei w 34 gminach saldo migracji było dodatnie. Najwyższą wartość współczynnika salda migracji odnotowano w gminie wiejskiej Deszczno i Zabór (po ok. 22 osoby na 1000 ludności). Wysoką wartość wskaźnika odnotowano również w gminach wiejskich: Santok (16 osób), Kłodawa (15 osób) i Świdnica (11 osób), a także w gminie miejsko-wiejskiej Otyń (10 osób).

Edukacja Education

W województwie lubuskim, w roku szkolnym 2022/23 w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz uczniów w szkołach ponadpodstawowych. Zmniejszyła się liczba uczniów w szkołach podstawowych. Mniej osób przystąpiło do egzaminu maturalnego. Zmniejszyła się liczba osób studiujących na lubuskich uczelniach (łącznie z filiami).

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2022/23 w województwie lubuskim funkcjonowało 485 placówek wychowania przedszkolnego. W porównaniu z rokiem szkolnym 2021/2022 liczba placówek zmniejszyła się o 8. Placówki wychowania przedszkolnego liczyły 315 przedszkoli, 153 oddziały przedszkolne zorganizowane w szkołach podstawowych, 14 punktów przedszkolnych oraz 3 zespoły wychowania przedszkolnego. W porównaniu z rokiem szkolnym 2015/16 liczba przedszkoli zwiększyła się o 37. Zmniejszyła się natomiast liczba punktów przedszkolnych (o 22) oraz oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (o 6). Większość przedszkoli (75,2%) zlokalizowana była w miastach. Na wsi przeważały oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (74,5%).

Wychowaniem przedszkolnym objęto 38,1 tys. dzieci, tj. więcej niż w poprzednim roku szkolnym (o 4,2%) oraz w porównaniu z rokiem szkolnym 2015/16 (o 30,3%). W kraju liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła w analogicznych okresach odpowiednio o 4,2% i 34,5%. W miastach do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 29,3 tys. dzieci (tj. o 1,1 tys. więcej niż przed rokiem), na wsi 8,7 tys. dzieci (tj. o 0,4 tys. więcej).

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat, w województwie lubuskim, wyniósł 95,6% (94,9% w kraju). Liczba dzieci w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 8,6%. W województwie lubuskim działało 12 specjalnych placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 0,2 tys. dzieci.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

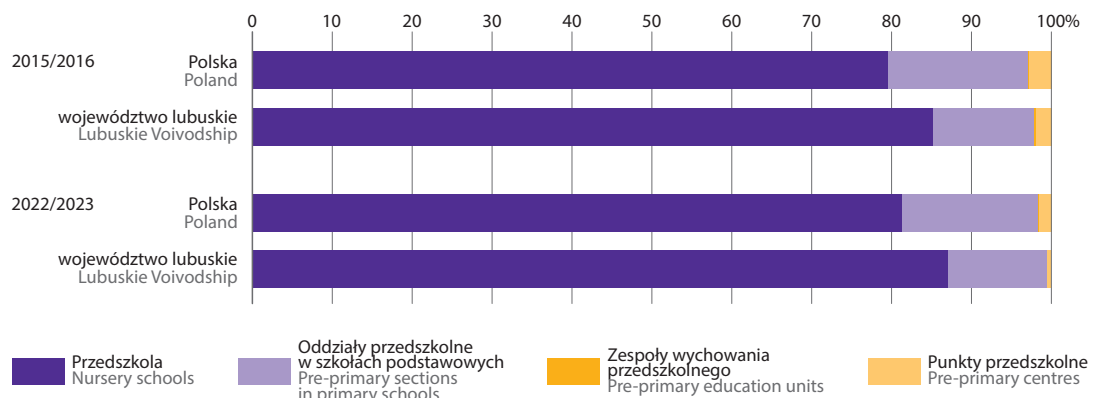
Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2020/21	2021/22	2022/23
Placówki Establishments	476	496	493	485
miasta urban areas	247	280	282	283
wieś rural areas	229	216	211	202
W tym przedszkola Of which nursery schools	278	306	310	315
w tym specjalne of which special	8	8	8	8
Dzieci Children	29208	35780	36521	38057
miasta urban areas	22110	27750	28207	29316
wieś rural areas	7098	8030	8314	8741
W tym w wieku: 6 lat Of which at the age of: 6	1516^b	9739	9577	10399
5 lat 5	10539	9020	9479	10366

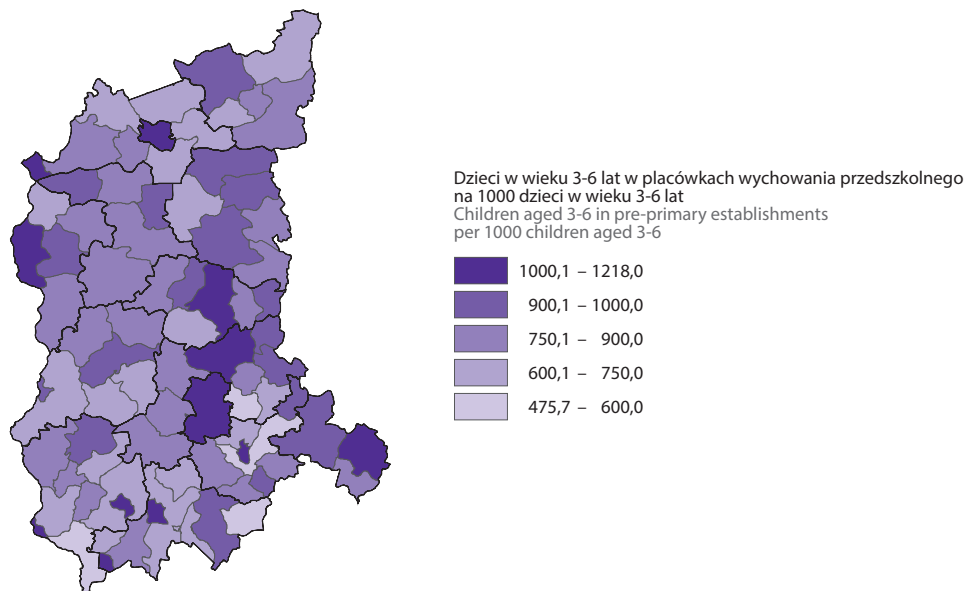
a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b W roku szkolnym 2014/2015 został nałożony obowiązek szkolny na dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie roku 2008, a w roku szkolnym 2015/2016 objął wszystkie dzieci 6-letnie.

a Including children staying in the units performing health care activities. b In the 2014/2015 school year, compulsory education was implemented for 6-year-old children born in the first half of 2008, whereas in the 2015/2016 school year, it covered all 6-year-old children.

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Children pre-primary establishments by type of establishments

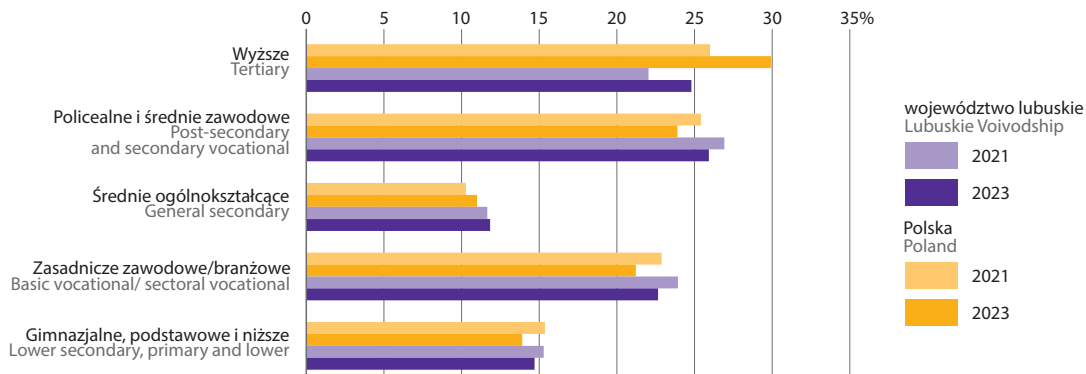
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2022/23
 Map 22. Pre-primary education in the 2022/23 school year

Poziom wykształcenia wg BAEL

W województwie lubuskim w latach 2021–2023 zaobserwowano wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15-89 lat (z 22,1% do 24,8%). Jednocześnie w porównaniu z 2021 r. zmniejszył się udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 1,3 p. proc.) oraz gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 0,6 p. proc.).

Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL w 4 kwartale
 Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS in the 4th quarter

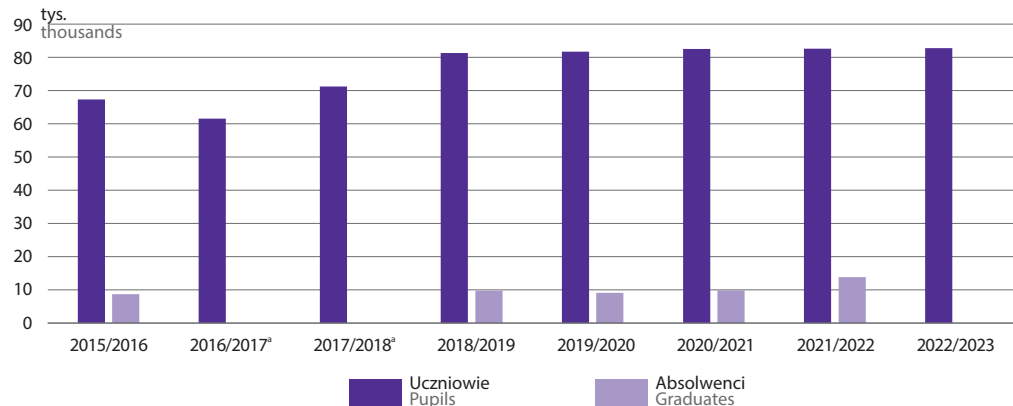

^a W wieku 15-89 lat.
^a Aged 15-89.

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2022/23 w województwie lubuskim funkcjonowało 347 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, w tym 176 szkół na wsi. Działała także 1 szkoła podstawowa dla dorosłych.

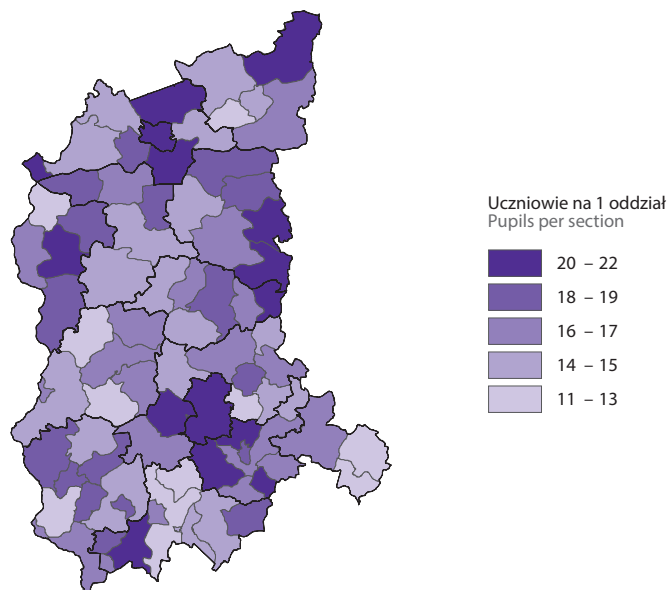
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.
a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym ubyło 8 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, zmniejszyła się również liczba szkół dla dorosłych (o 1 placówkę). Naukę w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) realizowało 82,7 tys. dzieci, w tym 10,4 tys. w klasach pierwszych. Liczba uczniów zmniejszyła się w ciągu roku o 0,1 tys. uczniów. Do szkół na wsi uczęszczało 25,4% ogółu uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży. W szkołach podstawowych dla dorosłych było 18 osób, tj. o 48,6% mniej niż w poprzednim roku.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2022/23
Map 23. Pupils in primary schools in the 2022/23 school year

W roku szkolnym 2022/23 na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży przypadało średnio 238 uczniów wobec 233 w roku szkolnym 2021/22. Najwięcej uczniów na 1 szkołę podstawową przypadało w Zielonej Górze (444). Wysoką wartość wskaźnika notowano także w Gorzowie Wlkp. (400) oraz w powiecie nowosolskim (290). Najmniejsza liczba uczniów na 1 szkołę charakteryzowała powiat strzelecko-drezdenecki (159). Na 1 oddział w szkole podstawowej przypadało średnio 17 uczniów, przy czym na wsi – na 1 oddział przypadało 14 uczniów, a w miastach – 19 uczniów.

Szkoły publiczne stanowiły 89,4% wszystkich szkół podstawowych. Większość szkół była prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego. W czerwcu 2022 r. naukę w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży ukończyło 13,8 tys. osób, tj. o 40,5% więcej niż w roku poprzednim.

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2022/23 na terenie województwa lubuskiego działało 186 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, w tym 13 szkół specjalnych. Sieć szkół w województwie tworzyły: 54 szkoły branżowe I stopnia, 5 szkół branżowych II stopnia, 55 techników, 51 liceów ogólnokształcących, 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz 2 szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

W roku szkolnym 2022/23 w szkołach branżowych I stopnia uczyło się 6,7 tys. osób. Z ogólnej liczby uczniów 65,7% to mężczyźni. Na 1 szkołę branżową przypadało przeciętnie 124 uczniów, wobec 126 przed rokiem. W szkołach branżowych II stopnia kształciło się 238 uczniów tj. ponad 3-krotnie więcej niż w roku poprzednim. W czerwcu 2022 r. szkoły branżowe I stopnia ukończyło 2,6 tys. absolwentów, tj. o 120% więcej niż w poprzednim roku.

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczniów skupiały technika, a ich odsetek stanowił 48,1% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży. W porównaniu z rokiem szkolnym 2021/22 liczba uczniów w technikach zwiększyła się o 10,7% i wyniosła 21,2 tys., w tym w klasach pierwszych wzrosła o 40,1%. Ponad połowę (56,6%) wszystkich uczniów stanowili mężczyźni. Liczba absolwentów techników w czerwcu 2022 r. wyniosła 3,2 tys. i zwiększyła się o 4,4% w stosunku do roku poprzedniego.

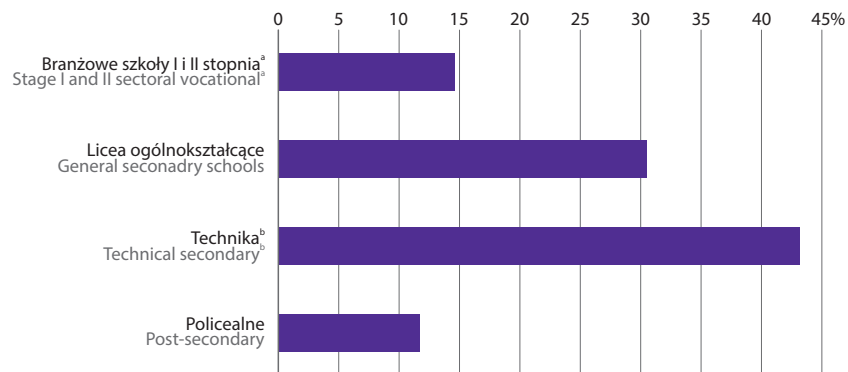
Licea ogólnokształcące skupiały ponad 15,2 tys. uczniów. W porównaniu z rokiem 2021/22 w liceach dla młodzieży liczba uczniów wzrosła o 12,2%. Na 1 liceum dla młodzieży przypadało przeciętnie 298 uczniów. Kobiety stanowiły 63,7% ogółu uczniów liceów. Większość liceów dla młodzieży to szkoły publiczne (84,3%). W roku szkolnym 2021/22 licea ogólnokształcące ukończyło łącznie 3,1 tys. absolwentów. W stosunku do poprzedniego roku ich liczba zwiększyła się o 3,9%.

W województwie lubuskim działało 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy, w których liczba uczniów wyniosła 0,4 tys. Ponadto w 2 szkołach ogólnokształcących artystycznych dających uprawnienia zawodowe kształciło się ponad 0,3 tys. uczniów, wśród których większość to kobiety (92,0%).

Szkoły policealne

W roku szkolnym 2022/23 w województwie działały 32 szkoły policealne, w których uczyło się 5,8 tys. osób (o 1,7% więcej niż przed rokiem). Absolwenci szkół policealnych liczyli 1,3 tys. osób. W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 ich liczba zmniejszyła się o 15,8%. Podobnie jak rok wcześniej, wśród uczniów przeważały kobiety, które w roku szkolnym 2022/23 stanowiły 74,8% ogólnej liczby uczniów szkół policealnych.

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2022/2023
Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2022/2023 school year

a,b łącznie: a – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a,b Including: a – special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2021/2022

Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2021/2022 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Wyniki egzaminu maturalnego

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Kobiety: Females:				
przystąpiło took	3532	3296	3335	3261
zdało passed	2642	2396	2560	2730
Mężczyźni: Males:				
przystąpiło took	2811	2807	2648	2548
zdało passed	2166	2010	2057	2169

^a Od 2023 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w dwóch formułach - starej (obowiązującej od 2015 r.) i w nowej (obowiązującej od 2023 r.). W 2023 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

^a Since 2023, the matriculation examination has been carried out in two formulas – the old one (in force since 2015) and the new one (in force since 2023). In 2023, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

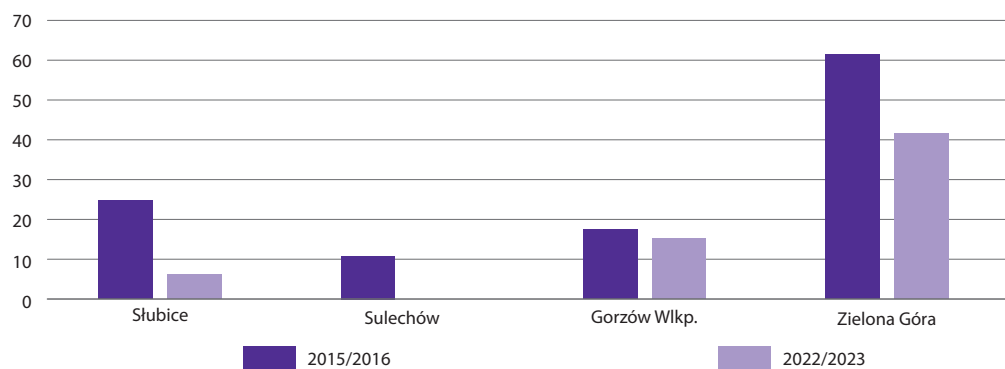
Do egzaminów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części pisemnej egzaminu maturalnego w maju 2023 r. przystąpiło 5,8 tys. absolwentów szkół ponadpodstawowych, w tym 56,1% stanowiły kobiety. Zdawalność egzaminu maturalnego wyniosła 84,3% tj. o 7,1 p. proc. więcej niż przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. zdawalność egzaminów maturalnych zwiększyła się o 8,5 p. proc.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2022/23 w województwie lubuskim funkcjonowało 5 uczelni wyższych (2 uczelnie publiczne i 3 niepubliczne), w których kształciło się 11,3 tys. studentów, tj. o 3,4% mniej w stosunku do poprzedniego roku akademickiego.

W roku akademickim 2022/23 na terenie województwa działały 2 filie uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim, w których kształciło się łącznie 0,6 tys. studentów.

Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 23. Full-time programme students in academic localities per 1000 population

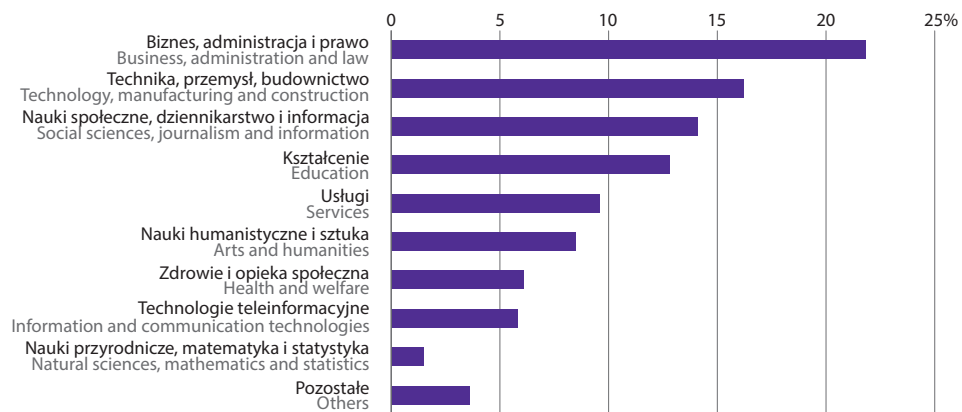
Kobiety stanowiły ponad połowę (56,5%) wszystkich osób studiujących. Lubuscy studenci decydują się głównie na naukę w szkołach publicznych, około 94,8% wszystkich studiujących.

Studenci najczęściej wybierali kierunki studiów związane z biznesem, administracją i prawem – 20,6% ogółu studentów. Blisko 15,9% studiujących zanotowano w grupie technika, przemysł, budownictwo, a 12,7% osób w grupie nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja. Nauki humanistyczne i sztuka, kształcenie oraz zdrowie i opieka społeczna skupiały po ok. 9-11% ogółu studentów.

W 2022 r. studia wyższe w województwie lubuskim ukończyło 2,8 tys. absolwentów (tj. o 1,6% więcej niż w poprzednim roku akademickim). Studia pierwszego stopnia ukończyło 55,1% absolwentów, studia magisterskie jednolite – 9,2%, natomiast studia drugiego stopnia – 35,7%.

Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci z grupy biznes, administracja i prawo – 21,8% ogólnej liczby absolwentów (dominowali tu absolwenci kierunków: zarządzanie, logistyka oraz administracja). Kolejną dużą grupę stanowili absolwenci z grupy technika, przemysł, budownictwo – 16,2% ogólnej liczby absolwentów (najwięcej absolwentów ukończyło kierunki: budownictwo oraz mechanika i budowa maszyn) oraz absolwenci grupy kształcenie – 12,8% ogólnej liczby absolwentów (dominowali tu absolwenci kierunku pedagogika).

Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2021/2022
Chart 24. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2021/2022 academic year

a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2022 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).
a Graduates who obtained higher education diplomas in 2022. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

Szkoły dla dorosłych nastawione są głównie na kontynuację przerwanej cyklu kształcenia lub uzupełnieniu kształcenia. W roku szkolnym 2022/23 w województwie lubuskim funkcjonowało 20 szkół dla dorosłych: 19 liceów ogólnokształcących oraz 1 szkoła podstawowa. Uczyło się w nich łącznie 2,2 tys. słuchaczy (tj. o 8,3% mniej niż w poprzednim roku szkolnym), najwięcej w liceach ogólnokształcących – 2,2 tys. W roku szkolnym 2022/23 szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 0,7 tys. uczniów (o 22,9% mniej niż w roku 2021/22), w tym 55,6% stanowiły kobiety. Największą liczbę absolwentów stanowili uczniowie liceów ogólnokształcących – 99,1%.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie ogółem, z budżetu jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. wyniosły 2,5 mld zł. Zdecydowaną większość środków – 1,8 mld zł – przeznaczono na funkcjonowanie placówek oświatowych i wychowawczych tj.: szkół podstawowych – 1,1 mld zł (63,4%), przedszkoli (łącznie z oddziałami przedszkolnymi w szkołach podstawowych i innymi formami wychowania przedszkolnego) – 424,4 mln zł (24,2%), liceów ogólnokształcących – 156,0 mln zł (8,9%), zasadniczych szkół zawodowych prowadzonych w branżowych szkołach I i II stopnia – 61,3 mln zł (3,5%).

W stosunku do 2021 r. wydatki na oświatę budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem wzrosły o 11,8%, w tym wydatki powiatów zwiększyły się – o 7,1%, miast na prawach powiatu – o 15,6%, a gmin – o 11,0%. Zmniejszyły się wydatki budżetów województwa w dziale oświata – o 1,9%.

Z kolei wydatki jednostek samorządu terytorialnego ogółem w dziale edukacyjna opieka wychowawcza spadły w porównaniu z 2021 r. o 14,4%. Mniejsze niż w 2021 r. były łączne wydatki budżetów gmin o 72,3% oraz miast na prawach powiatu o 15,2%. Wzrosły natomiast wydatki budżetu województwa i powiatów w omawianym dziale, odpowiednio o 38,7% i 8,7%.

Zasoby pracy

Labour resources

W październiku 2023 r. liczba pracujących w województwie lubuskim była nieznacznie mniejsza niż w grudniu 2022 r. W końcu 2023 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego były mniejsze niż przed rokiem. Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w 4 kwartale 2023 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrósł współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia.

W październiku 2023 r. w województwie lubuskim w gospodarce narodowej zanotowano 366,3 tys. osób pracujących (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). W porównaniu z grudniem poprzedniego roku ich liczba zmniejszyła się o 0,7%. W Polsce liczba pracujących zmniejszyła się o 0,4%. Pracujący w województwie lubuskim stanowili 2,4% ogółu pracujących w kraju.

Spadek liczby pracujących, w porównaniu z grudniem 2022 r., zanotowano m.in. w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 5,9%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 3,9%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 3,6%) oraz administrowanie i działalność wspierająca – o 2,5%, a także budownictwo oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – po 2,3%. Wzrosła natomiast liczba pracujących w transporcie i gospodarce magazynowej – o 4,9%, informacji i komunikacji – o 2,5%, a także działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją – o 1,5%.

Dane o pracujących w gospodarce narodowej (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

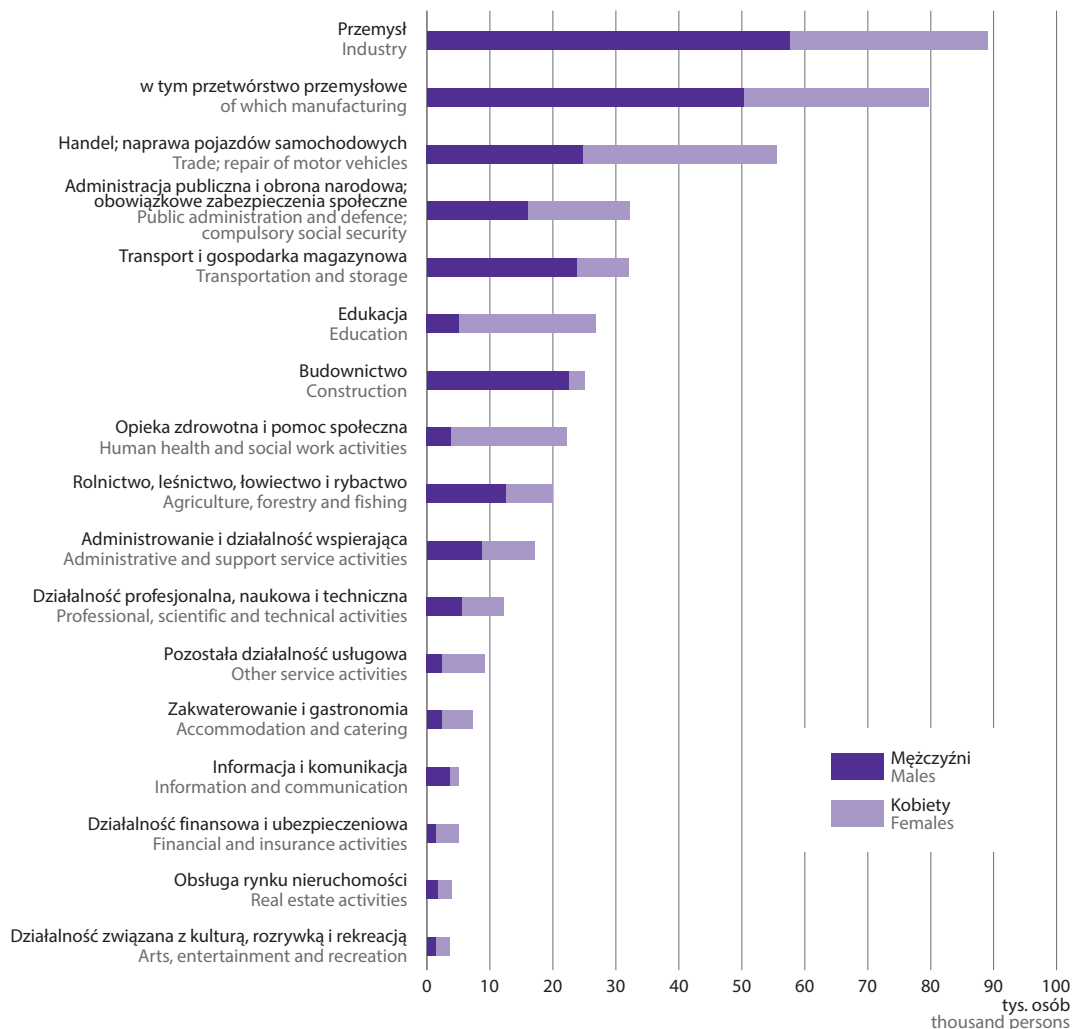
1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

W strukturze pracujących ogółem najwyższy udział mieli pracujący w sekcji przemysł – 24,3% (wobec 24,4% w grudniu poprzedniego roku oraz 21,2% w kraju), w tym głównie w przetwórstwie przemysłowym – 21,8% (bez zmian wobec poprzedniego roku). Znaczący był udział pracujących w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (15,2%, tj. o 0,2 p. proc. mniej niż w grudniu poprzedniego roku), a także transport i gospodarka magazynowa oraz administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (po 8,8%, tj. odpowiednio o 0,5 oraz 0,2 p. proc. więcej niż przed rokiem).

Mniejszy odsetek ogółu pracujących stanowili m.in. pracujący w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (2,0%), informacja i komunikacja, a także działalność finansowa i ubezpieczeniowa (po 1,4%) oraz obsługa rynku nieruchomości (1,1%).

**Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2023 r.
Stan w dniu 31 października**

Chart 25. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2023
As of 31 October

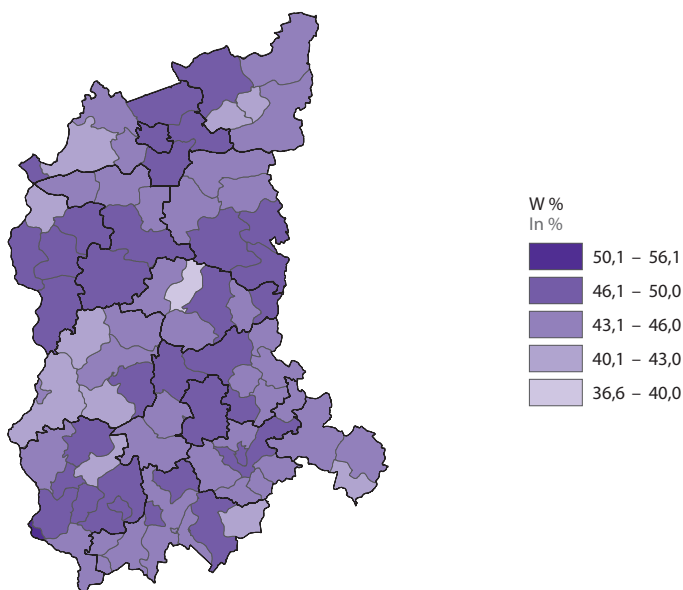
W październiku 2023 r. kobiety stanowiły 47,0% pracujących w gospodarce narodowej. W porównaniu z grudniem 2022 r. ich udział w strukturze zmniejszył się o 0,1 p. proc. W kraju udział pracujących kobiet wyniósł – tak samo jak w grudniu poprzedniego roku – 47,2%. Dla porównania, największy udział kobiet wśród pracujących wystąpił w województwie mazowieckim (48,8%), a najmniejszy – w wielkopolskim (45,8%).

Na poziomie gminnym, największy odsetek kobiet w liczbie pracujących ogółem odnotowano w gminie miejskiej Łęknica (56,1%), a następnie w gminie wiejskiej Kłodawa (49,7%) oraz mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. (49,6%). Z kolei najmniejszy odsetek zarejestrowano w gminie wiejskiej Lubrza (36,6%). W następnej kolejności były to gminy wiejskie Maszewo (40,1%) oraz Bobrowice (41,1%).

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących^a w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 31 października

Map 24. Share of women in the total number of employed persons^a in the national economy by gmina of residence in 2023
As of 31 October

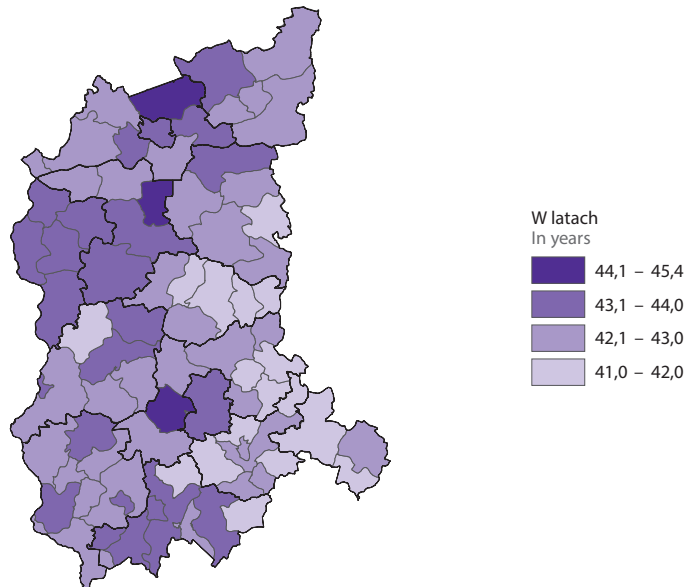
^a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
a Excluding persons employed in budgetary entities operating in the scope of national defence and public safety.

Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej w województwie lubuskim wyniosła 42,9 lat. W przypadku kobiet było to 42,7 lat, a mężczyzn – 43,1 lat. W kraju średnia wieku pracujących ogółem wyniosła 42,6 lat, a dla kobiet i mężczyzn odpowiednio 42,5 oraz 42,7 lat. Dla porównania, najwyższą średnią wieku pracujących ogółem odnotowano w województwie świętokrzyskim (43,7), a najniższą – w wielkopolskim (41,9).

W gminach województwa najwyższą średnią wieku pracujących zanotowano w gminie wiejskiej Kłodawa (45,4), a następnie w gminie wiejskiej Świdnica (44,4) oraz gminie miejsko-wiejskiej Lubniewice (44,2). Najniższą średnią odnotowano natomiast w gminie wiejskiej Kolsko (41,0). W następnej kolejności były to gminy wiejskie Szczaniec (41,2) oraz Brzeźnica (41,3).

Mapa 25. Średnia wieku pracujących^a w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r. Stan w dniu 31 października

Map 25. Average age of employed persons^a in the national economy by gmina of residence in 2023 As of 31 October

^a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
^a Excluding persons employed in budgetary entities operating in the scope of national defence and public safety.

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r., poz. 735, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 583, z późn. zm.).

W końcu 2023 r. było zarejestrowanych 15,4 tys. osób bezrobotnych (stanowiących 2,0% zarejestrowanych bezrobotnych w kraju). W porównaniu z końcem 2022 r. liczba ta była niższa o 0,3 tys. osób. (w końcu 2022 r. odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 2,4 tys. osób).

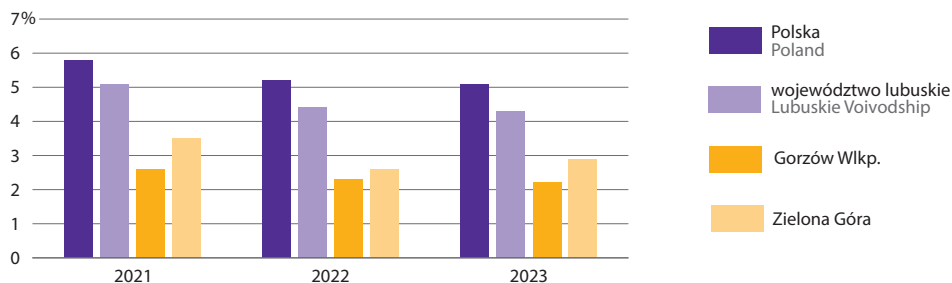
Na koniec większości miesięcy 2023 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych była mniejsza niż w analogicznych miesiącach 2022 r. Największy spadek odnotowano w styczniu – o 9,3%, natomiast we wrześniu i październiku odnotowano wzrost odpowiednio o 1,0% oraz 0,4% (były to jedyne miesiące, w których odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych).

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo wyszacowaną na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020). Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego
Stan w dniu 31 grudnia

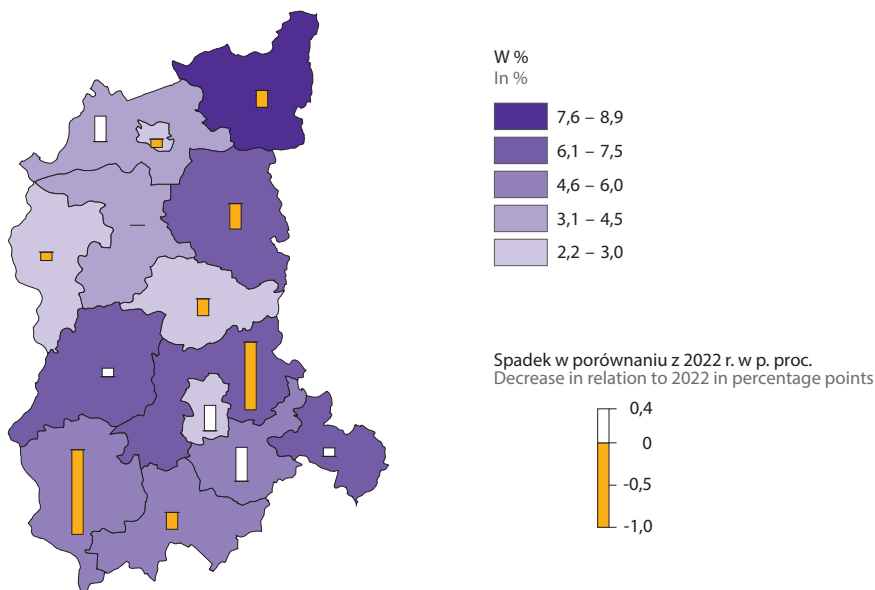
Chart 26. Registered unemployment rate
 As of 31 December

Na przestrzeni roku obniżała się również stopa bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2023 r. osiągnęła poziom 4,3% (wobec 5,1% w kraju) i w porównaniu z końcem 2022 r. zmniejszyła się o 0,1 p. proc.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2023
 As of 31 December

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, w końcu 2023 r. największą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata – ich udział w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych wzrósł w skali roku o 0,2 p. proc. do 25,9%. Kolejną grupą były osoby w wieku 25-34 lata – 23,0%, tj. o 0,7 p. proc. więcej. Dalsze 21,9% to osoby w wieku 45-54 lata (o 1,9 p. proc. więcej), a 17,5% – w wieku 55 lat i więcej (o 1,3 p. proc. mniej). Osoby najmłodsze, 18-24 lata, stanowiły 11,6% ogółu bezrobotnych (o 0,1 p. proc. mniej). W kraju rozkład struktury ukształtował się analogicznie i wyniósł kolejno: 25,6% (grupa 35-44 lata), 23,7% (25-34 lata), 21,1% (45-54 lata), 16,8% (55 lat i więcej) oraz 12,8% (18-24 lata).

W końcu grudnia 2023 r. najwięcej osób bezrobotnych, podobnie jak w kraju, legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 28,9% i był o 0,3 p. proc. mniejszy niż przed rokiem. Kolejne 27,8% bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 0,6 p. proc. mniej niż w końcu 2022 r.). Dalsze 20,0% bezrobotnych posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe (o 0,6 p. proc. mniej). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 12,0% (tj. o 0,8 p. proc. więcej niż przed rokiem), a ze średnim ogólnokształcącym 11,4% ogółu bezrobotnych (o 0,8 p. proc. więcej w porównaniu z 2022 r.).

W województwie lubuskim w końcu 2023 r. absolwenci (tj. osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki) stanowili 3,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, tj. o 0,1 p. proc. mniej w relacji do poprzedniego roku. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wyniosła 0,6 tys. osób i w porównaniu z końcem poprzedniego roku zmniejszyła się o 5,5%.

Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 37,7% ogółu bezrobotnych, tj. o 4,4 p. proc. mniej w ujęciu rocznym. W strukturze bezrobotnych osoby w wieku powyżej 50 lat, tak jak przed rokiem, stanowiły 28,0%. Odsetek osób w wieku do 30 lat wyniósł 22,3% (o 0,6 p. proc. mniej), w tym do 25 lat – 11,6% (o 0,1 p. proc. mniej). Osoby niepełnosprawne stanowiły 10,2% ogółu bezrobotnych (bez zmian w porównaniu z poprzednim rokiem).

Ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych (57,8% ogółu) stanowili mieszkańcy miast, a ich liczba, w porównaniu z końcem poprzedniego roku, wzrosła o 0,3%. W kraju odsetek bezrobotnych mieszkańców miast wyniósł 53,8%. Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi w województwie zmniejszyła się o 5,4%, a ich udział w strukturze bezrobotnych wyniósł 42,2%.

W ciągu 2023 r. do urzędów pracy wpłynęło łącznie 28,7 tys. ofert pracy, tj. o 16,1% mniej niż w poprzednim roku. W końcu grudnia 2023 r. na 1 ofertę pracy przypadało 10 bezrobotnych (wobec 11 w grudniu 2022 r. oraz 19 w kraju).

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o osobach biernych zawodowo, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w 4 kwartale 2023 r. współczynnik aktywności zawodowej w województwie lubuskim ukształtował się na poziomie 56,9% i zwiększył się w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r., jak i w odniesieniu do 4 kwartału 2022 r. – odpowiednio o 2,1 p. proc. i 0,4 p. proc. W kraju współczynnik aktywności zawodowej kształtował się na poziomie wyższym od notowanego w województwie – w 4 kwartale 2023 r. wyniósł 58,9%, tj. o 2,0 p. proc. więcej.

W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej odnotowano wśród mężczyzn – o 2,2 p. proc. (do 65,8%), jak i wśród kobiet – o 2,1 p. proc. (do 48,8%). Uwzględniając miejsce zamieszkania, wskaźnik zwiększył się dla ludności zamieszkałej miasta o 2,4 p. proc. (do 56,9%), a także wśród mieszkańców wsi – o 2,2 p. proc. (do 57,6%).

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL w 4 kwartale
Table 12. Economic activity of the population aged 15-89 by LFS in the 4th quarter

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	.	432	438	452	17870
pracujący employed persons	422	423	434	446	17323
bezrobotni ^{ab} unemployed persons ^{ab}	9	.	.	.	547
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	355	352	337	341	12492
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	54,8	55,1	56,5	56,9	58,9
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	53,7	54,0	56,0	56,2	57,1
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	2,1	.	.	.	3,1

a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata. b Od 2020 r. liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 10 tys., znak (".") oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na wysoki losowy błąd próby.

a The unemployed population includes people aged 15–74. b Since 2020 the numbers after generalisation of the sample results are below 10 thousand, a sign (".") means that a specific value cannot be shown due to a high random error of the sample.

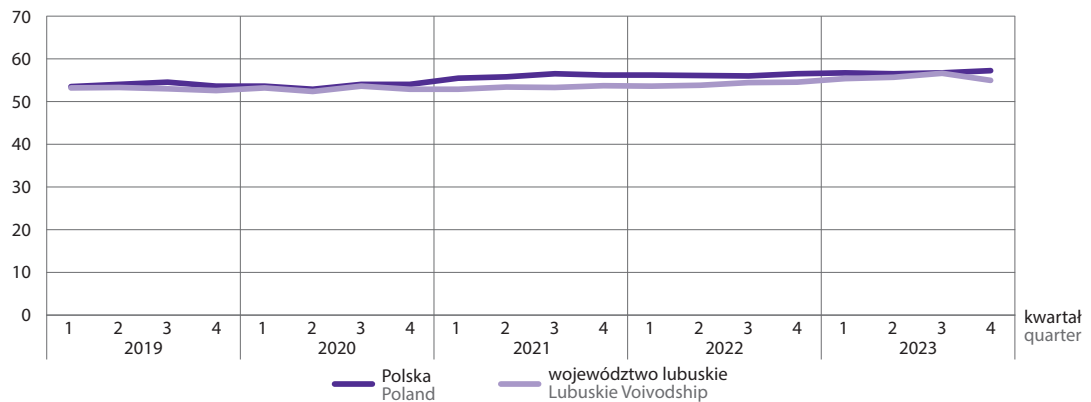
W odniesieniu do 4 kwartału 2022 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej zanotowano wśród mężczyzn – o 1,1 p. proc., natomiast wśród kobiet nastąpił niewielki spadek – o 0,1 p. proc. Wskaźnik wzrósł zarówno wśród mieszkańców wsi - o 0,9 p. proc, jak i miast o 0,5 p. proc.

Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata – 89,2%, następnie w wieku 25-34 lata – 88,3% oraz 45-54 lata – 82,0%. W najmłodszej grupie wieku (15-24 lata) udział aktywnych zawodowo wyniósł 26,1%, a w najstarszej (65-89 lat) – 7,9%. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej wystąpił wśród osób w grupie wieku 25-34 lata (o 9,3 p. proc.), 65-89 lat (o 2,0 p. proc.), 35-44 lata (o 1,2 p. proc.), 45-54 lata (o 1,0 p. proc.) i 55-64 lata (o 9,5 p. proc.). W grupie wieku 15-24 lata wskaźnik ten zmniejszył się o 3,2 p. proc.

Uwzględniając poziom wykształcenia, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wyższym wykształceniem – 82,2%. Wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym aktywnych zawodowo było 61,7%, z policealnym i średnim zawodowym – 61,2%, a z zasadniczym zawodowym lub branżowym I stopnia – 49,4%. Najniższa aktywność zawodowa dotyczyła osób z niskim poziomem wykształcenia (gimnazjalnym, podstawowym i niższym) – w tej grupie 14,7% osób posiadało pracę lub jej poszukiwało. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. aktywność zawodowa wzrosła wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 11,7 p. proc.) oraz policealnym i średnim zawodowym (o 0,1 p. proc.). Spadek zanotowano wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 7,3 p. proc.), z najniższym wykształceniem (o 4,1 p. proc.) oraz wyższym (o 0,5 p. proc.).

Uwzględniając stan cywilny, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w 4 kwartale 2023 r. zanotowano wśród osób rozwiedzionych (42 tys.) – 69,0% oraz wśród żonatych mężczyzn i zamężnych kobiet (459 tys. osób) – 64,1%. W grupie kawalerowie i panny (214 tys.) wskaźnik ten wyniósł 56,1%, a wśród wdów i wdowców (78 tys.) – 11,5%.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kwartałe 2023 r. wskaźnik zatrudnienia wyniósł 56,2%, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku 15-89 lat przypadało 56 osób pracujących. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wskaźnik zwiększył się o 2,5 p. proc., a w odniesieniu do 4 kwartału 2022 r. o 0,2 p. proc. W kraju wskaźnik zatrudnienia wyniósł 57,1%, tj. o 0,9 p. proc. więcej niż w województwie.

Wskaźnik zatrudnienia wykazywał istotne zróżnicowanie w zależności od płci – zdecydowanie wyższy był wśród mężczyzn (64,8%) niż wśród kobiet (48,0%).

W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się zarówno wśród mężczyzn (o 2,8 p. proc.), jak i wśród kobiet (o 2,1 p. proc.). Jego wzrost odnotowano także uwzględniając miejsce zamieszkania – zarówno na wsi (o 2,5 p. proc. do 56,1%), jak i w miastach (o 2,4 p. proc. do 56,3%).

W odniesieniu do 4 kwartału 2022 r. wskaźnik zatrudnienia utrzymał się na zbliżonym poziomie, zarówno w grupach osób wyróżnionych ze względu na płeć, jak i miejsce zamieszkania. Wśród mężczyzn zwiększył się o 0,9 p. proc., nieznacznie zmniejszył się jednak wśród kobiet – o 0,6 p. proc. Pośród mieszkańców miast spadł o 0,5 p. proc., a wsi – o 0,2 p. proc.

Ze względu na wiek, najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia odnotowano w grupie 35-44 lata (88,6%), następnie 25-34 lata (86,4%), 45-54 lata (82,0%), 55-64 lata (60,2%). W najmłodszej grupie wieku, tj. 15-24 lata wskaźnik wyniósł 22,8%.

W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł w większości z analizowanych grup wieku. Największy wzrost wystąpił wśród osób w wieku 55-64 lata (o 9,5 p. proc.) oraz 25-34 lata (o 8,2 p. proc.). W grupach wieku 35-44 lata oraz 45-54 lata zwiększył się odpowiednio o 1,9 p. proc. i 1,8 p. proc. Wśród osób w wieku 15-24 lata zmniejszył się o 4,4 p. proc. Powyższa analiza wskazuje, że na przestrzeni czterech lat zwiększył się poziom zatrudnienia pośród osób będących w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-54 lata i 55-64 lata), jednak zmniejszył się wśród osób młodych (15-24 lata). W tym czasie nastąpił także spadek wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w wieku 16-64 lata) – o 1,1 p. proc.

W zestawieniu z 4 kwartałem 2022 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł wśród dwóch z analizowanych grup wieku – 55-64 lata (o 2,7 p. proc.) oraz 35-44 lata (o 1,9 p. proc.). W grupie wieku 45-54 lata odnotowano spadek o 3,5 p. proc., wśród osób w wieku 15-24 – o 0,8 p. proc., a w wieku 25-34 – o 0,6 p. proc.

Wśród osób w wieku produkcyjnym (20-64 lata) wskaźnik zatrudnienia wyniósł 77,9% i zwiększył się zarówno w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. (o 6,5 p. proc.), jak i w relacji do 4 kwartału 2022 r. (o 0,8 p. proc.).

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W 4 kwartale 2023 r. zatrudnionych było 376 tys. osób, tj. 84,3% ogółu pracujących (w tym 67,6% w sektorze prywatnym). W porównaniu z 4 kwartałem 2022 r. liczba zatrudnionych zmniejszyła się o 2 tys., tj. o 0,5%. W kraju osoby zatrudnione stanowiły 80,4% ogółu pracujących, tj. o 3,9 p. proc. mniej niż w województwie. Udział pracujących na własny rachunek wyniósł 10,8% (o 4,3 p. proc. mniej niż w kraju), w tym pracodawców – 4,7% (o 0,8 p. proc. więcej). Przed rokiem udziały te wyniosły odpowiednio 10,7% oraz 5,1%.

Zbiorowość zatrudnionych posiadających umowę na czas określony liczyła 45 tys. osób (tj. 12,0% ogółu zatrudnionych). Pozostałe osoby z ogółu zatrudnionych wykonywały pracę na czas nieokreślony.

Najliczniejszą zbiorowość wśród pracujących stanowiły osoby w grupie wieku 35-44 lata – 31,4%. Kolejne 24,4% ogółu pracujących to osoby w wieku 45-54 lata. Osoby w grupie wieku 25-34 lata stanowiły 20,0%. Najmniej pracujących było w wieku 15-24 lata (4,7%). W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wzrósł udział pracujących w wieku 45-54 lata (o 2,4 p. proc.) oraz 35-44 lata (o 0,6 p. proc.), natomiast spadł w wieku 25-34 lata (o 3,0 p. proc.) i 15-24 lata (o 1,2 p. proc.).

Blisko 80% pracujących w badanym tygodniu przepracowało 40 godzin i więcej, przy czym na wsi odsetek ten był nieznacznie większy (80,1%) niż w miastach (78,3%). Udział kobiet pracujących w takim wymiarze godzin wyniósł 74,6% i był mniejszy od udziału mężczyzn (82,7% ogółu pracujących mężczyzn).

W 4 kwartale 2023 r. liczba biernych zawodowo wyniosła 341 tys., tj. 42,9% ogółu ludności w wieku 15-89 lat (w kraju było to o 1,8 p. proc. mniej). Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r., jak i z analogicznym kwartałem poprzedniego roku – odpowiednio o 2,3 p. proc. i 0,6 p. proc. Liczba biernych zawodowo spadła w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. (o 14 tys., tj. o 3,9%), wzrosła jednak w ujęciu rocznym (o 4 tys., tj. o 1,2%).

Wśród biernych zawodowo przeważały kobiety (210 tys., tj. 61,6% ogółu) oraz mieszkańcy miast (222 tys., tj. 65,1%). W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się zarówno ze względu na kategorię płci, jak i miejsce zamieszkania. Spadła liczba biernych zawodowo mężczyzn (o 5,1%) i kobiet (o 3,2%). Wśród mieszkańców miast liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 4,3%, a wsi – o 2,5%.

W odniesieniu do 4 kwartału 2022 r. zbiorowość biernych zawodowo mężczyzn pozostała bez zmian (wyniosła 131 tys.), zwiększyła się natomiast wśród kobiet – o 2,4%. Liczba biernych zawodowo zwiększyła się w miastach (o 2,3%), zmniejszyła się natomiast na wsi (o 0,8%).

W wieku produkcyjnym było 32,8% zbiorowości biernych zawodowo. Większość biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 55-89 lat (64,5%). Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z 4 kwartałem 2022 r. o 2 tys., tj. o 0,8 p. proc.

Uwzględniając wykształcenie osób biernych zawodowo, najwięcej – 29,3% deklaroowało co najwyżej gimnazjalne. Prawie co czwarta osoba posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe I stopnia (26,4%). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiły 23,2% ogółu biernych zawodowo, a osoby z wyższym wykształceniem – 10,3%.

W województwie lubuskim, podobnie jak w kraju, głównym powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla ponad połowy (50,9%) biernych zawodowo w wieku 15-74 lata było pobieranie świadczenia emerytalnego. Kobiety stanowiły 62,5% tej grupy (wobec 62,9% w kraju). W porównaniu z 4 kwartałem 2022 r. odsetek osób niewykonyjących i nieposzukujących pracy z powodu pobierania świadczenia emerytalnego zmniejszył się o 0,5 p. proc. Kolejne najczęstsze przyczyny niepodjęcia pracy to nauka oraz uzupełnianie kwalifikacji (22,6%, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż przed rokiem), także choroba lub niepełność (9,5%, tj. o 0,6 p. proc. więcej niż przed rokiem). Udział 6,7% miały osoby, które wskazały powody rodzinne i związane z prowadzeniem domu (tj. mniej o 0,3 p. proc. w porównaniu z analogicznym kwartałem poprzedniego roku).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitants' wealth

W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2015 r. Wzrost odnotowano także w 2023 r. – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się w porównaniu z 2022 r. i stanowiło 89,0% średniego wynagrodzenia w kraju.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim (na podstawie rocznego badania Z-06) wyniosło 6014,38 zł i było o 10,3% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kraju. W porównaniu z 2021 r. i z 2015 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie wzrosło odpowiednio o 13,8% i 68,6% (wobec wzrostu w kraju analogicznie o 11,7% i 61,5%).

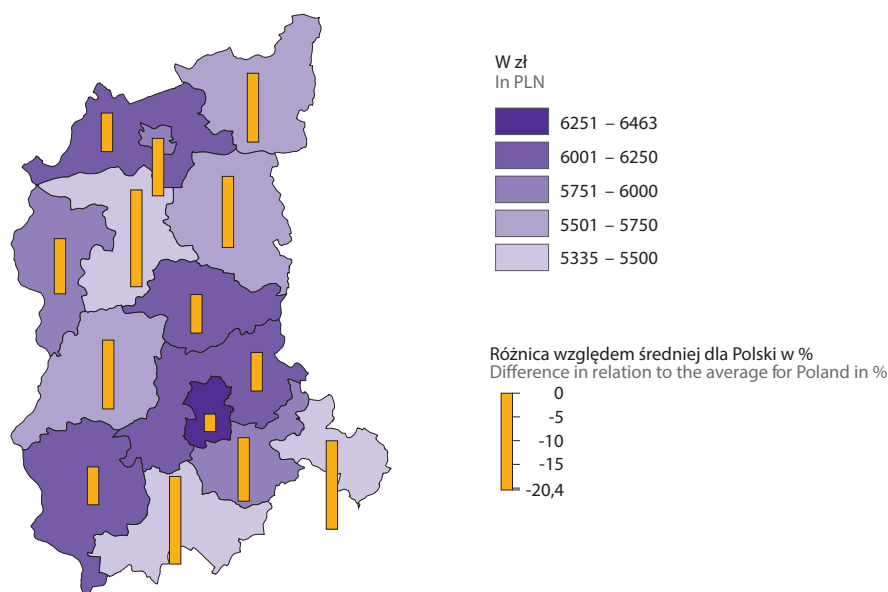
W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2022 r. w pięciu powiatach województwa lubuskiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przewyższyło wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zanotowanego dla województwa ogółem. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (o 7,5% więcej niż w województwie ogółem). W powiecie żarskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie było wyższe o 2,6% od przeciętnego w województwie, a w powiatach gorzowskim i zielonogórskim o 2,5%. Najniższą wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zanotowano w powiecie sulęcińskim (o 11,3% mniej niż w województwie). Wynagrodzenie niższe od średniego w województwie zanotowano także w powiatach: wschowskim (o 9,3%), żagańskim i międzyrzeckim (odpowiednio o 9,1% i 5,3%). W pozostałych powiatach województwa lubuskiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było niższe od średniej wojewódzkiej w granicach 1,6-4,8%: w powiecie strzelecko-drezdeneckim o 4,8%, krośnieńskim o 4,7%, nowosolskim o 3,4%, mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. o 2,1% oraz w powiecie ślubickim o 1,6%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2022 r. we wszystkich powiatach województwa lubuskiego było niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju – od 20,4% w powiecie sulęcińskim do 3,6% w Zielonej Górze.

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2022 r.

Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2022

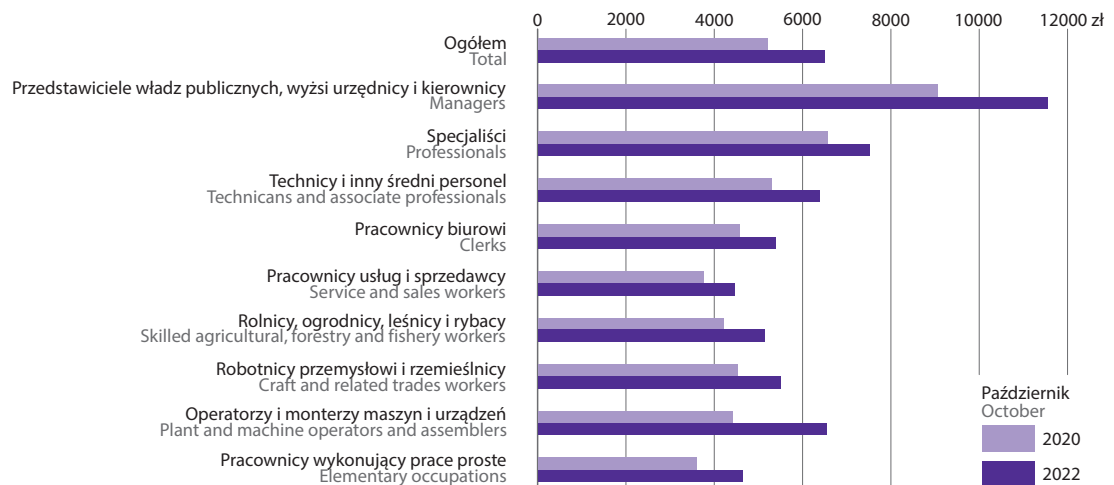

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Concerns economic entities employing more than 9 persons.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów jest realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Wyniki ostatniej edycji badania struktury wynagrodzeń wykazały, że przeciętne wynagrodzenie brutto za październik 2022 r. w województwie lubuskim wyniosło 6496,02 zł, co oznacza wzrost o 24,8% w porównaniu z 2020 r. i o 43,4% w stosunku do 2018 r. Dane za 2022 r. wskazują, że 67,4% pracowników pobierało wynagrodzenie nie wyższe od przeciętnego w województwie, a 5,7% wynagrodzenie, które nie przekraczało połowy tej wartości, tj. nie było wyższe niż 3248,01 zł. Udział 1,1% mieli pracownicy zarabiający co najmniej 3-krotnie więcej niż przeciętnie, tj. co najmniej 19488,07 zł miesięcznie.

Wykres 28. Wynagrodzenia brutto^a według zawodów
Chart 28. Gross wages and salaries^a by occupations

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Omawiane dane wskazują, że mężczyźni zarabiali więcej niż kobiety – w 2022 r. odpowiednio 6909,38 zł wobec 6012,28 zł, co oznacza, że wynagrodzenie kobiet było niższe od wynagrodzenia mężczyzn o 13,0% i stanowiło 92,6% przeciętnego w województwie. Wynagrodzenia w województwie, zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet były niższe niż średnio w kraju – odpowiednio o 8,6% oraz 6,5%.

W 2022 r. w województwie lubuskim wynagrodzenie środkowe (mediana) ukształtowało się na poziomie 5562,90 zł (w kraju 5701,62 zł). Oznacza to, że połowa pracowników otrzymywała wynagrodzenie co najwyżej w tej wysokości. Dla mężczyzn wynagrodzenie środkowe miało wartość 5821,67 zł, dla kobiet – 5200,00 zł (w 2020 r. było to odpowiednio 4670,00 zł i 4345,34 zł).

Spośród 9 tzw. „wielkich grup zawodów” przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wyższe od średniego w województwie odnotowano w grupach: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (w październiku 2022 r. – o 77,7%) oraz specjaliści (o 15,5%). W grupie przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy średnie odchylenie od przeciętnego wynagrodzenia ogółem zwiększyło się w porównaniu z 2020 r. o 3,6 p. proc., natomiast w grupie specjaliści zmniejszyło się o 10,6 p. proc. W pozostałych grupach zawodów przeciętne wynagrodzenie było mniejsze od średniej, w tym w grupie pracownicy usług i sprzedawcy – o 31,3%, pracownicy wykonujący prace proste – o 28,6%, oraz w grupie rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – o 21,2%. W grupie zawodów pracownicy biurowi – o 17,0%, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – o 15,4%, technicy i inny personel średni – o 1,8%, a w grupie operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było o 0,4% niższe od średniego w województwie.

Spośród grup zawodów, w których wynagrodzenie było mniejsze od średniej, polepszenie relacji wynagrodzenia do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto ogółem w porównaniu z 2020 r. zanotowano w grupie operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (o 15,8 p. proc.) oraz pracownicy wykonujący prace proste (o 2,7 p. proc.). W pozostałych grupach relacja wynagrodzenia do średniej pogorszyła się, najbardziej w grupach: pracownicy biurowi (o 4,7 p. proc.) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (o 3,3 p. proc.).

W kolejnej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 6628,69 zł i było o 11,0% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem wartość wynagrodzenia wzrosła o 12,2% (wobec wzrostu w kraju o 11,9%).

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

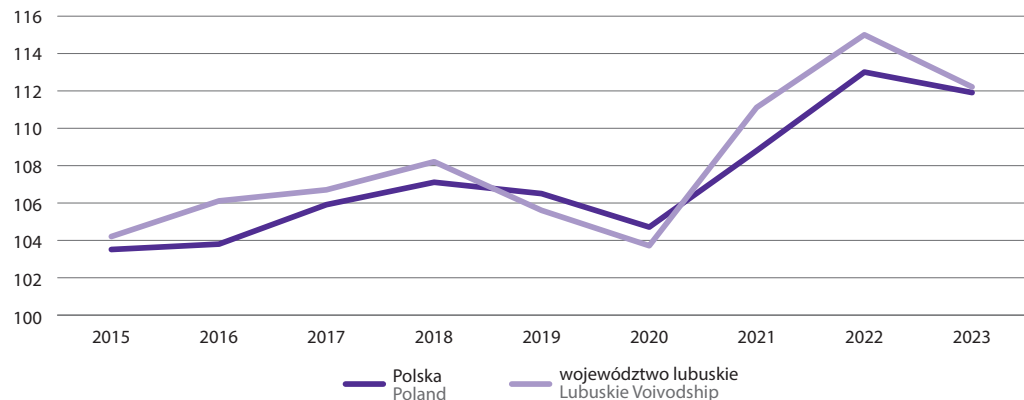
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3447,08	4624,90	5910,45	6628,69
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the domestic average (Poland=100)	83,6	85,5	88,8	89,0

Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie zanotowano w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie informacji i komunikacji (o 63,6% wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie). Powyżej średniej wojewódzkiej ukształtowało się także przeciętne wynagrodzenie w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 9,7%) oraz przetwórstwem przemysłowym (o 2,2%). Niższe wynagrodzenia od średniego w województwie zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (o 31,8%), zakwaterowania i gastronomii (o 31,7%), obsługi rynku nieruchomości (o 11,5%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 6,8%), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 6,2%), prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną (o 6,1%) oraz w zakresie budownictwa (o 0,6%).

Spośród sekcji o znaczącym udziale w przeciętnym zatrudnieniu (co najmniej 5% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw) najwyższy wzrost wynagrodzenia brutto w skali roku zanotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 19,3%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 19,0%) oraz w budownictwie (17,1%).

**Wykres 29. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100**

Chart 29. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

Spośród pozostałych sekcji wzrost wynagrodzeń w skali roku wystąpił m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 12,5%), obsługi rynku nieruchomości (12,3%) oraz informacji i komunikacji (11,9%). Spadek przeciętnego wynagrodzenia brutto w skali roku zanotowano jedynie w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 4,4%).

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	214,8	227,6	226,1	227,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1810,13	2224,21	2616,25	3086,17
w tym emerytura of which retirement pay	1916,33	2297,82	2706,91	3197,86
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1319,74	1504,97	1619,12	1963,88
w tym emerytura of which retirement pay	1394,78	1554,37	1672,99	2022,30

W 2023 r. przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w województwie wyniosła łącznie 227,3 tys. i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Stanowiła ona 23,3% liczby ludności w województwie ogółem (stan w dniu 31.12.2023 r.), a jej odsetek utrzymał się na zbliżonym poziomie w odniesieniu do ub. roku. W kraju udział emerytów i rencistów w ludności ogółem wyniósł 24,8%.

W przeciętnej miesięcznej liczbie świadczeniobiorców pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS) najliczniejszą grupę w 2023 r. stanowiły osoby pobierające emeryturę – 77,9% (tj. o 1,0 p. proc. więcej w porównaniu z 2022 r.). Mniej liczna była grupa osób pobierających renty rodzinne – 13,4% (o 0,3 p. proc. mniej) i renty z tytułu niezdolności do pracy – 8,6% (o 0,8 p. proc. mniej).

W przeciętnej miesięcznej liczbie świadczeniobiorców kasy rolniczego ubezpieczenia społecznego (KRUS) osoby pobierające emeryturę stanowiły 74,5% (o 0,4 p. proc. więcej w porównaniu z poprzednim rokiem), otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy – 21,3% (o 0,4 p. proc. mniej), a pobierające renty rodzinne – 4,2% (podobnie jak przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS) była o 8,3% niższa od średniej krajowej. Jej wartość ukształtowała się na poziomie 3086,17 zł (wzrost o 18,0% w porównaniu z 2022 r.), w tym emerytura – 3197,86 zł (wzrost o 18,1%). W Polsce w porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost przeciętnej emerytury i renty brutto o 17,2%.

Z kolei przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (KRUS) była wyższa od średniej krajowej o 6,3%. Wyniosła 1963,88 zł (wzrost o 21,3% w porównaniu z 2022 r.), w tym emerytura – 2022,30 zł (wzrost o 20,9%). W kraju także wystąpił wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty rolników indywidualnych (o 23,1% w skali roku).

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021 ^a	2022 ^a	2022 ^a Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1419,58	1971,47	2080,55	2252,00	2249,79
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1354,22	1931,93	2042,69	2211,18	2194,62

^a Dane za lata 2021 i 2022 zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2021 i nie są wprost porównywalne z danymi za lata wcześniejsze, które zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2011. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za 2021 r. różnią się od wcześniej publikowanych.

^a Data on 2021 and 2022 have been generalised on the basis of the National Population and Housing Census 2021 and thus are not directly comparable to those for previous years, which had been generalised on the basis of the National Population and Housing Census 2011. Due to the updated generalisation the results for 2021 differ from those previously published.

W 2022 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych w województwie lubuskim, pomimo wzrostu przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego, realnie pogorszyła się, co wynika z wysokiego poziomu inflacji. Nominalnie gospodarstwa domowe osiągały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki.

W 2022 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 2252 zł (100,1% średniej krajowej) i był nominalnie wyższy o 8,2%, ale realnie niższy o 4,8% od dochodu z 2021 r. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę osiągnęły wielkość 1390 zł i były wyższe nominalnie o 10,0%, a realnie niższe o 3,2% od wydatków z 2021 r.

Dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 2211 zł (100,8% średniej krajowej), a jego poziom zmienił się analogicznie do dochodu rozporządzalnego.

Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r. przedstawiała się następująco: dochody z pracy najemnej stanowiły 56,4%, dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 23,8%, inne dochody – 10,8%, dochody z pracy na własny rachunek wynosiły 8,8%, a dochody z gospodarstwa rolnego – 0,2%.

W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiły wyraźne zmiany w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych. Zwiększył się o 3,0 p. proc. udział dochodów z pracy najemnej w strukturze dochodów ogółem, zmniejszył się natomiast udział dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 3,0 p. proc. oraz udział dochodów z gospodarstwa rolnego – o 1,1 p. proc. Udział dochodów z pracy na własny rachunek nie uległ zmianie.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

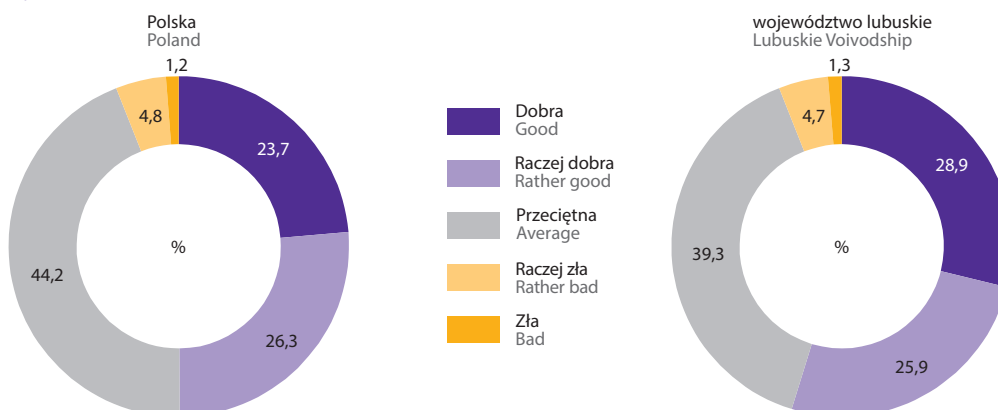
W 2022 r. w województwie lubuskim nastąpił wzrost zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego w oparciu o dochody gospodarstw domowych. Wyniki badania EU-SILC z 2022 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2021 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (po uwzględnieniu transferów społecznych) osiągnął w województwie wartość 13,3% i był o 0,5 p. proc. większy niż w roku poprzednim. Odsetek osób relatywnie ubogich w województwie był jednak mniejszy niż średnio w kraju (13,7%).

Zróżnicowanie w dochodach na osobę w gospodarstwach domowych mierzone współczynnikiem Giniego, w latach 2021 i 2022 wyniosło odpowiednio 23,1% i 25,0%. Wartość tego współczynnika była niższa niż dla ogółu gospodarstw domowych w kraju (26,3% w 2022 r.).

W porównaniu z 2021 r. nastąpiło nieznaczne pogorszenie subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Prawie 29% respondentów oceniło sytuację materialną własnego gospodarstwa domowego jako dobrą, a prawie 26% jako raczej dobrą. Przed rokiem było to odpowiednio 30,0% i 27,2%. Dla 6,0% gospodarstw domowych sytuacja materialna była raczej zła oraz zła, przed rokiem odsetek ocen negatywnych wyniósł 4,3%. Dla porównania w kraju 23,7% gospodarstw domowych oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą i 26,3% jako raczej dobrą. Odsetek ocen złych lub raczej złych był podobny jak w województwie.

Wykres 30. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2022 r.

Chart 30. Subjective evaluation of material situation of household in 2022

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

W województwie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby osób korzystających ze świadczeń społecznych. W porównaniu z 2015 r. rzeczywista liczba osób pobierających te świadczenia zmniejszyła się niemal o połowę. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Najczęściej pomocy społecznej udzielano z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. Wzrosły wydatki na świadczenia wychowawcze, natomiast wydatki na zasiłki rodzinne zmniejszyły się. Zwiększyła się liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, w rezultacie wzrosła też liczba miejsc i dzieci przebywających w tych placówkach.

W 2022 r. świadczenia społeczne przyznano na podstawie decyzji dla 29,3 tys. osób. W porównaniu z 2021 r. rzeczywista liczba osób pobierających świadczenia zmniejszyła się o 2,7 tys. (o 8,5%), a w odniesieniu do 2015 r. o 28,6 tys. (o 49,4%).

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	57934	36123	32065	29341
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	127800,0	114759,1	107736,4	112772,2
pomoc pieniężna financial assistance	101798,9	86018,8	81559,8	82305,5
pomoc niepieniężna non-financial assistance	26001,1	28740,3	26176,5	30466,7
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	568,3	362,5	324,1	298,6

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), na pomoc społeczną w 2022 r. w województwie lubuskim wydano łącznie 112,8 mln zł, tj. o 5,0 mln zł więcej niż w roku poprzednim i o 15,0 mln zł mniej niż w 2015 r.

Pomoc pieniężna wyniosła 82,3 mln zł (o 0,7 mln zł mniej niż w 2021 r. i o 19,5 mln zł mniej niż w 2015 r.), co stanowiło 73% wydatków na świadczenia pomocy społecznej. Z ogółu wydatków na zasiłki stałe przeznaczono 40,5 mln zł (o 2,1 mln zł więcej niż w 2021 r., natomiast o 1,3 mln zł mniej niż w 2015 r.), na zasiłki okresowe – 17,2 mln zł (odpowiednio mniej o 1,0 mln zł i o 14,0 mln zł) i na zasiłki celowe – 23,2 mln zł (mniej o 0,5 mln zł oraz o 5,1 mln zł).

W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 30,5 mln zł (o 4,3 mln zł więcej niż w roku poprzednim oraz 4,5 mln zł więcej niż w 2015 r.), tj. 27% ogółu wydatków. Na zapewnienie posiłków przeznaczono 8,9 mln zł, tj. 29,3% wydatków na pomoc niepieniężną, to o 1,9 mln zł więcej niż w 2021 r., natomiast o 5,4 mln zł mniej niż w 2015 r. Wyższą kwotę niż w 2021 r. i w 2015 r. wydano na schronienie (3,1 mln zł – odpowiednio więcej o 1,5 mln zł i o 2,5 mln zł). Na usługi opiekuńcze wraz ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi wydano 16,4 mln zł (odpowiednio więcej o 0,4 mln zł oraz o 6,7 mln zł), a na sprawienie pogrzebu 0,7 mln (więcej odpowiednio o 0,2 mln zł oraz o 0,3 mln zł).

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w przeliczeniu na 10 tys. ludności, zmniejszyła się z 568 osób w 2015 r. do 299 osób w 2022 r. Wartość tego wskaźnika w skali kraju w 2022 r. wyniosła 241 osób.

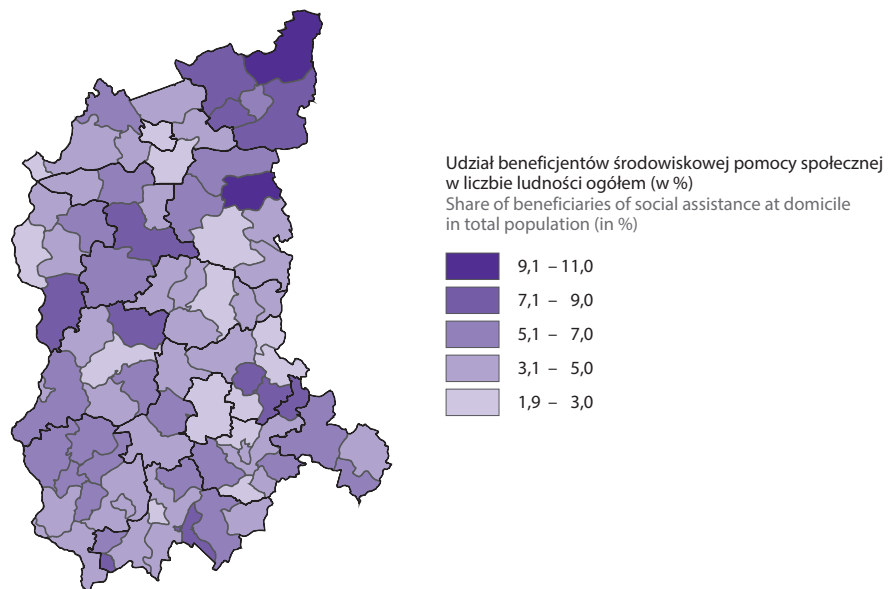
Karta Dużej Rodziny oferuje rodzinom wielodzietnym tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Po nowelizacji ustawy, od 1 stycznia 2019 r. prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje rodzicom i małżonkom rodziców, którzy mieli w przeszłości na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. W 2022 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba rodzin, które posiadały Kartę Dużej Rodziny zwiększyła się o blisko 8,0 tys. i wyniosła 36,4 tys. Największa liczba posiadaczy kart zamieszkiwała powiat żarski (3,6 tys. wydanych kart) i nowosolski (3,3 tys.), a najmniejsza powiaty: słubicki, sulęciński i krośnieński (po 1,9 tys.).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w 2022 r. w województwie na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 21,2 tys. gospodarstw domowych. Liczba gospodarstw domowych korzystających z tej formy pomocy zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (o 2,0 tys.) oraz w odniesieniu do 2015 r. (o 15,3 tys.). Tendencja spadkowa w tym zakresie utrzymuje się od 2015 r.

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w 2022 r. wyniosła 37,8 tys. i była o 4,4 tys. mniejsza niż w 2021 r. oraz o 45,2 tys. mniejsza niż 2015 r. Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2022 r. wyniósł 3,8% i zmniejszył się odpowiednio, w omawianych okresach, o 0,5 p. proc. oraz o 4,3 p. proc. W kraju w 2022 r. udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 3,4%.

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2022 r.
Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2022

Występuje silne powiatowe zróżnicowanie zasięgu korzystania z pomocy społecznej osób i gospodarstw domowych. W 2022 r. najczęściej ze środowiskowej pomocy społecznej korzystała ludność zamieszkująca powiaty: strzelecko-drezdenecki (7,9% ogólnej liczby mieszkańców), sulęciński (6,6%), wschowski i żagański (po ok. 5,0%). Z kolei najmniejszy odsetek beneficjentów notowano w miastach na prawach powiatu, w Zielonej Górze i Gorzowie Wlkp. (po ok. 2,0%).

Wśród gmin województwa, największy, bo 11,0% udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (w liczbie ludności gminy) odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Dobiegniew. Wysoki odsetek korzystających zanotowano kolejno w gminie wiejskiej Przytoczna (9,4%), w gminach wiejskich: Bojadła i Bytnica, w gminie miejskiej Gozdnicza, a także w gminach miejsko-wiejskich: Cybinka, Strzelce Krajeńskie, Sulęcín i Małomice (po ok. 8,0%). Najmniejszy udział beneficjentów – oprócz miast na prawach powiatu – zanotowano w gminach wiejskich Deszczno i Zabór, a także w gminach miejsko-wiejskich: Babimost, Świebodzin i Nowe Miasteczko (po ok. 2,0%).

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 901, z późn. zmianami).

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

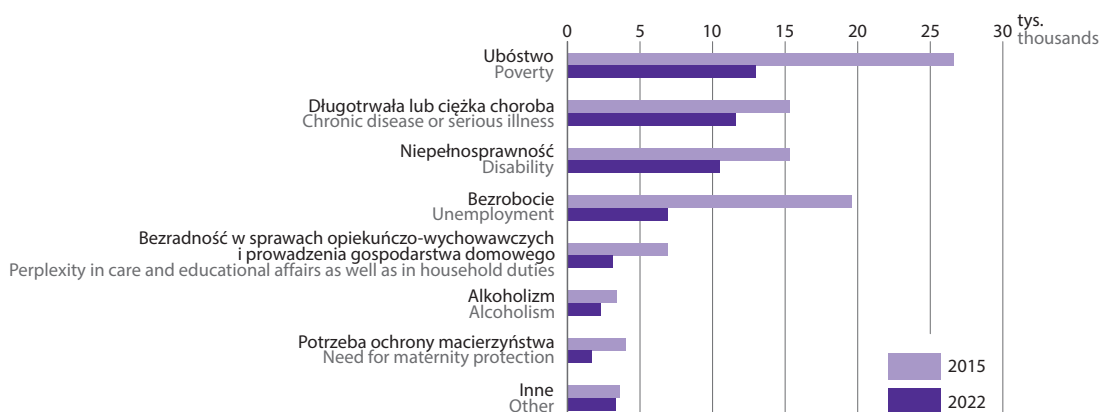
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	36455	25356	23156	21192
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries from social assistance at domicile	83006	47710	42212	37786
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	814,2	478,8	426,6	384,5

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2022 r. wyniosła 385, to o 42 osoby mniej niż w roku poprzednim oraz o 429 osób mniej w odniesieniu do 2015 r. Przeciętnie w kraju były to 344 osoby w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

W 2022 r. najczęściej pomocy udzielano z powodu ubóstwa, które było przyczyną przyznania świadczenia dla 13,0 tys. rodzin, o ponad 13,6 tys. rodzin mniej w porównaniu z 2015 r. Z powodu ubóstwa pomoc otrzymało prawie 25% ogółu rodzin korzystających z pomocy środowiskowej.

Wykres 31. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn

Chart 31. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

Dla nieco ponad 22% rodzin przyczyną udzielenia pomocy była długotrwała lub ciężka choroba (11,6 tys. rodzin – o 3,7 tys. mniej niż w 2015 r.), a dla 20,0% niepełnosprawność (10,5 tys. rodzin – o 4,8 tys. mniej). Ponad 13,2% rodzin otrzymało pomoc z powodu bezrobocia (7,0 tys. rodzin – o 12,7 tys. mniej niż w 2015 r.). Innymi powodami udzielenia pomocy były: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (6,0% rodzin), alkoholizm (4,4%), potrzeba ochrony macierzyństwa (3,2%) czy bezdomność (2,5%).

W 2022 r. kontynuowano realizowanie rozpoczętego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin z dziećmi. Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie w 2022 r. objęto w województwie przeciętnie 170,5 tys. dzieci (w wieku do 18 lat), które przebywały w rodzinach naturalnych. Było to o 14,1 tys. dzieci więcej w porównaniu z 2021 r.

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 1076,7 mln zł i zwiększyły się o 7,7% w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2021 r. – 999,5 mln zł.).

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2020	2021	2022
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	422581,7	1009523,2	999539,8	1076749,5
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	94,2	157,2	156,4	170,5

a W okresie kwiecień-grudzień.

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

a In the period April-December.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child.

Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2022 r. jednorazowe świadczenie w wysokości 300 zł na wyprawkę szkolną wypłacono dla 123,5 tys. dzieci i osób uczących się, tj. o ponad 8,4 tys. więcej niż w 2021 r. (115,1 tys. osób). Kwota świadczeń „Dobry Start” wypłaconych w ciągu roku wyniosła 37,0 mln zł i wzrosła o 7,2% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowią zasiłki rodzinne. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Liczba dzieci, na które rodziny otrzymały zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w 2022 r. wyniosła 27,8 tys., tj. o 5,4 tys. mniej niż w 2021 r. (33,2 tys.). Spadek liczby dzieci, na które rodziny pobierały zasiłki rodzinne związany był m.in. z wysokością kryterium dochodowego, które było niezmiennie w analizowanym okresie. Część rodzin, przy wzroście wynagrodzeń, nie spełniała już tego kryterium i w związku z tym nie pobierała zasiłków rodzinnych. W 2022 r. na zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami) wydatkowano 59,6 mln zł, tj. o 15,1% mniej niż w 2021 r. (70,2 mln zł).

Dla dzieci i innych osób, które nie otrzymują należnego im wsparcia finansowego od osób zobowiązanych do alimentacji, został stworzony fundusz alimentacyjny. W 2022 r. na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wydatkowano w województwie kwotę 30,3 mln zł, tj. o 7,6% mniej niż w 2021 r. (32,8 mln zł.). Wypłata środków ma charakter zwrotny, do jej spłaty zobowiązani są dłużnicy alimentacyjni. W 2022 r. udzielono 75,0 tys. świadczeń, to o ponad 7,0 tys. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim.

W województwie z roku na rok wzrasta liczba dzieci, na które rodzice dokonali odliczenia od podatku, a także liczba dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi w rocznym zeznaniu podatkowym PIT. W 2021 r. uprawnionych do ulgi prorodzinnej było 173,7 tys. dzieci, tj. o 0,6 tys. mniej niż w 2020 r. Kwota odliczeń z tytułu ulgi prorodzinnej wyniosła 146,5 mln zł, tj. o 2,8% mniej niż w roku poprzednim (142,5 mln zł.).

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2021	2022
Dobry Start^a Good Start^a				
Kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	34453,4	34521,6	37022,3
Liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) Number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	114924	115125	123475
Zasiłek rodzinny Family allowance				
Kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	108190	83393	70200	59591
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny Number of children, for which the parents shall receive family allowances	53074	39678	33182	27809
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w % Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age in %	27,0	20,4	17,1	14,6
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
Kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	38976,4	34065,6	32775,5	30278,0
Liczba wypłaconych świadczeń Number of paid benefits	103057	87109	81993	74980
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
Kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł Amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	144720,5	142509,2	146546,2	.
Liczba dzieci ^c Number of children ^c	171188	174374	173732	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. 2023 r. poz. 204, z późn. zmianami). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W 2022 r. w województwie funkcjonowało 109 żłobków i 31 klubów dziecięcych. W porównaniu z rokiem poprzednim przybyło 9 żłobków i 1 klub dziecięcy. Natomiast w odniesieniu do 2015 r. liczba żłobków zwiększyła się ponad 2-krotnie, a liczba klubów dziecięcych – prawie 4-krotnie. W rezultacie w 2022 r. w 56,1% gmin w województwie odnotowano co najmniej jedną placówkę opieki nad dziećmi do lat 3 (w 2021 r. było to 53,7%, a w 2015 r. – 22,0%).

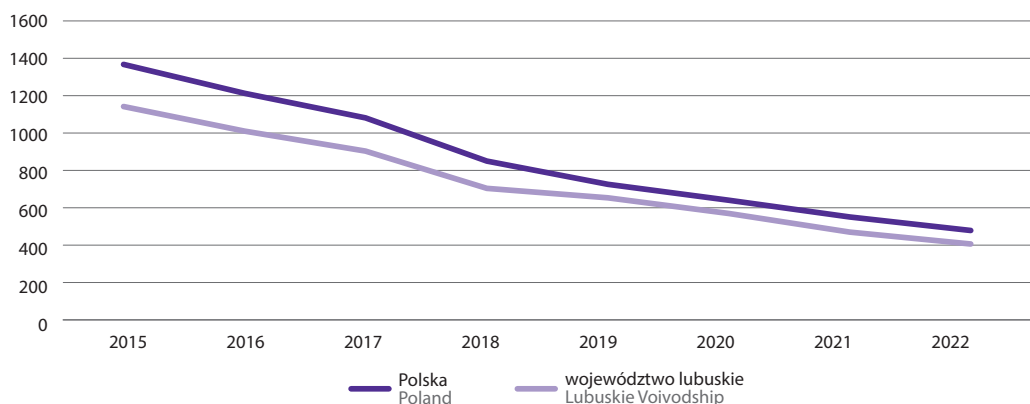
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 20. Nurseries and children's clubs
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Żłobki Nurseries	47	88	100	109
w tym publiczne of which public	12	29	33	35
Oddziały żłobkowe ^a Nursery wards ^a	5	2	–	–
Kluby dziecięce Children's clubs	8	25	30	31
w tym publiczne of which public	3	9	15	15
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach ^b in nurseries ^b	2,4	4,2	4,7	5,1
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,5	0,6	0,6
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach ^b in nurseries ^b	3,4	5,8	6,3	6,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,7	0,9	0,9

a Od 2022 r. nie są zbierane dane o oddziałach żłobkowych. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
 a Since 2022, data on nursery sections have not been collected. b Including nursery sections.

W końcu 2022 r., żłobki i kluby dziecięce dysponowały łącznie 5,7 tys. miejsc. Było to o 345 (6,4%) nowych miejsc więcej niż w 2021 r. W porównaniu z 2015 r. liczba miejsc we wszystkich placówkach wzrosła ponad 2-krotnie.

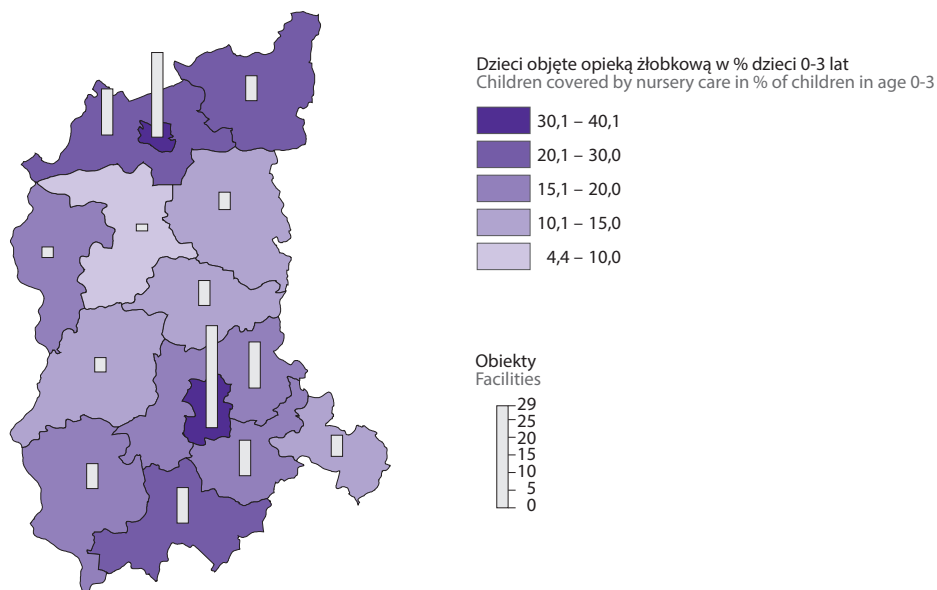
Wykres 32. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
 Chart 32. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało łącznie 5,2 tys. dzieci, a w ciągu całego roku opieką objęto ponad 7,8 tys. dzieci, o 8,2% więcej niż w poprzednim roku oraz ponad 2-krotnie więcej w porównaniu z 2015 r.

W 2022 r. na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 91 dzieci przebywających w tych placówkach (w kraju 86), przed rokiem – 90 dzieci. Wartość wskaźnika w 2021 r. była taka sama jak w 2015 r.

Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2022 r.
Map 29. Nurseries and children clubs in 2022

Na 1000 dzieci w wieku do lat 3 przypadało 224 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych (w 2021 r. – 192), w kraju – 180. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Zielonej Górze (401), a najniższą w powiecie sulcińskim (44). W skali gmin najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w gminie wiejskiej Niegosławice (638).

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Warunki mieszkaniowe ludności województwa lubuskiego z roku na rok ulegają poprawie. Świadczy o tym wzrost ilości zasobów mieszkaniowych oraz coraz mniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W regionie widoczna jest także tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca. Systematycznie wzrasta odsetek ludności korzystającej z urządzeń sieciowych (wodociągu, kanalizacji, sieci gazowej).

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. zasoby mieszkaniowe znajdujące się na terenie województwa lubuskiego liczyły ponad 400,5 tys. mieszkań, w tym 70,6% zlokalizowanych było w miastach. Zasoby województwa stanowiły 2,6% zasobów mieszkaniowych kraju, a ich udział na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na takim samym poziomie.

W porównaniu z poprzednim rokiem liczba mieszkań zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju zwiększyła się o 1,4%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio o 9,5% i 10,3%.

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby mieszkań zanotowano w Zielonej Górze (o 16,3%) i w powiecie gorzowskim (o 15,0%). W powiecie słuwickim przyrost mieszkań wyniósł 13,1%, w powiecie zielonogórskim 11,1%, a w pozostałych powiatach wzrost liczby mieszkań w porównaniu z 2015 r. nie przekroczył 10,0%. Najmniejszy wzrost, na poziomie 3,0% zanotowano w powiecie żagańskim.

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan w dniu 31 grudnia
 Dwelling stocks^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020 ^b	2021 ^b	2022
Mieszkania Dwellings	365673	390758	394927	400458
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	359	393	401	409
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,0	3,9	3,9	3,9
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	73,3	73,0	73,2	73,4
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,8	2,5	2,5	2,5

a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.
 a Based on balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

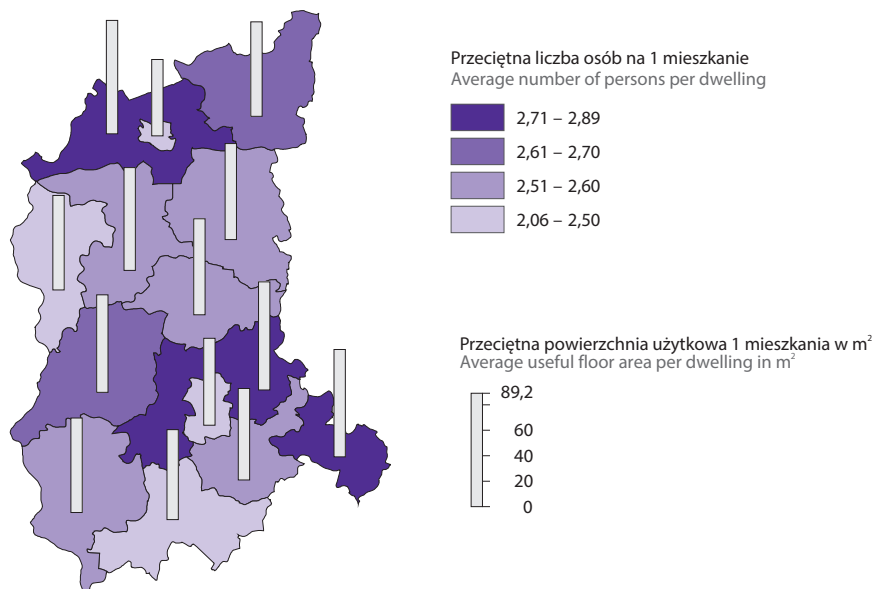
Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

W końcu 2022 r. na 1000 mieszkańców województwa przypadało 409 mieszkań, tj. mniej niż przeciętnie w kraju (412). Największą liczbę mieszkań, przekraczającą przeciętną w województwie i kraju, zanotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 485 i Zielona Góra – 481. Wysokie wartości omawianego wskaźnika zanotowano również w powiatach: żagańskim (406), słuwickim (401) i nowosolskim (399). Najmniej mieszkań na 1000 ludności przypadało w powiatach: gorzowskim (346) i wschowskim (358).

Warunki mieszkaniowe określa także przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. Wielkość tego wskaźnika z roku na rok zmniejsza się. W 2022 r. w województwie było to 2,5 osoby na 1 mieszkanie, wobec 2,8 w 2015 r. (w Polsce odpowiednio 2,4 wobec 2,7). W układzie terytorialnym notuje się jego wyraźne zróżnicowanie, w województwie w 2022 r. poziom wskaźnika wyniósł od 2,1 w Gorzowie Wlkp. do 2,9 w powiecie gorzowskim. Wyraźnie zróżnicowana jest także przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, która w województwie wyniosła 73,4 m² (w kraju 75,3 m²). Najmniejsze mieszkania były zlokalizowane w Gorzowie Wlkp. (60,3 m²), a największe w powiatach: gorzowskim (89,2 m²) i zielonogórskim (85,2 m²).

**Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 30. Housing conditions of population in 2022
As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

W 2022 r. w województwie lubuskim sieć wodociągowa rozdzielcza i przesyłowa osiągnęła długość 8,3 tys. km i zwiększyła się o 2,4% w porównaniu z 2021 r. oraz o 6,0% w stosunku do 2015 r. (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio o 1,0% i o 7,0%). Udział województwa lubuskiego w długości sieci wodociągowej w kraju wyniósł 2,5%.

W 2022 r. na terenach wiejskich województwa znajdowało się 66,7% długości sieci wodociągowej i wzrosła ona o 3,3% w porównaniu z rokiem poprzednim (o 6,8% w stosunku do 2015 r.). Długość sieci wodociągowej w miastach wzrosła odpowiednio o 0,7% i 4,6%.

**Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia**

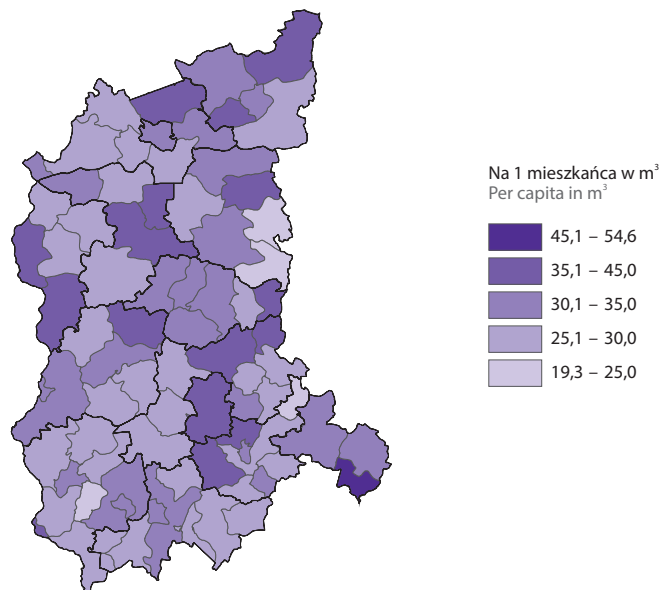
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć wodociągowa rozdzielcza i przesyłowa w km Distribution and transmission network in km	7845,3	8029,0	8119,7	8318,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	132082	143159	145715	148788
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	30,1	32,1	31,5	32,0

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2022 r. wyniósł 59,5 km na 100 km² i w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 9,7 km (w kraju o 12,7 km). W miastach zagęszczenie sieci było wyższe niż na wsi (315,6 km wobec 42,3 km). Największe zagęszczenie sieci wodociągowej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 482,1 i Zielona Góra – 187,6 km, a także w powiecie nowosolskim, gdzie gęstość wyniosła 85,0 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się powiaty: międzyrzecki – 32,0, sulęciński – 36,4 oraz słubicki – 37,1 km na 100 km².

W ostatnich latach zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie jest mniejsze od przeciętnego w kraju. W 2022 r. w lubuskim 1 mieszkaniec województwa zużył średnio 32,6 m³ wody, przy czym w miastach były to 34,2 m³, a na obszarach wiejskich 29,7 m³ wody. W porównaniu z 2021 r. zużycie wody na 1 mieszkańca w miastach wzrosło o 0,8 m³ w miastach oraz 0,6 m³ na terenach wiejskich. W Polsce w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zużyto 34,0 m³ wody, tj. o 0,3 m³ więcej niż przed rokiem.

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2022 r.
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2022

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

W 2022 r. długość sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim (stanowiąca 2,7% sieci krajowej) wyniosła 4,8 tys. km i w stosunku do 2021 r. zwiększyła się o 1,2%, a w porównaniu z 2015 r. o 13,7% (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio 2,4% i 18,7%). W miastach znajdowało się 50,1% sieci kanalizacyjnej województwa, a jej długość wzrosła o 0,8% w porównaniu z 2021 r. i o 15,3% w odniesieniu do 2015 r. Na terenach wiejskich długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,6% w porównaniu z rokiem poprzednim i o 12,2% w stosunku do 2015 r.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia

Table 23. Sewage system
As of 31 December

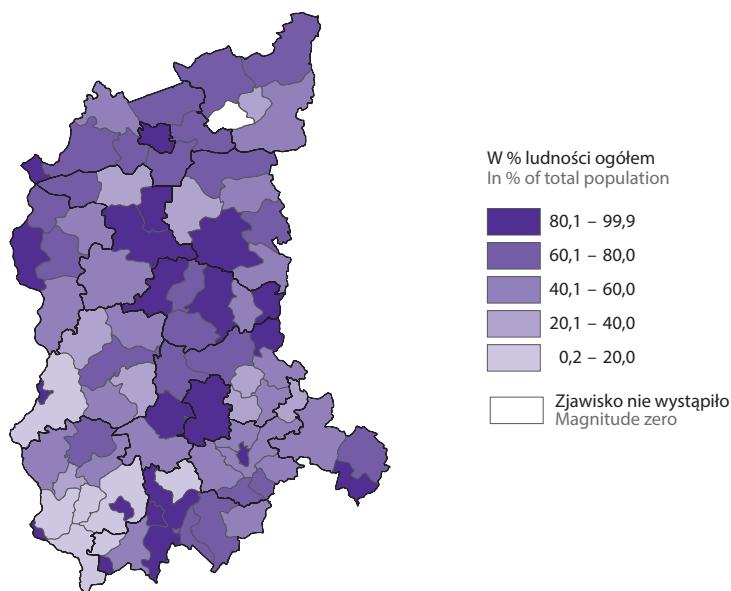
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	4181,4	4611,4	4700,2	4756,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	74691	88778	90622	92769
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	30,9	32,6	35,9	32,7
w tym oczyszczone of which treated	30,7	32,6	35,9	32,7

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Wraz ze wzrostem długości sieci kanalizacyjnej wzrastała również jej gęstość, która w 2022 r. w województwie wyniosła 34,0 km na 100 km² (w kraju 56,8 km). W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci kanalizacyjnej wzrosła o 4,1 km (w kraju wzrost wyniósł 8,9 km na 100 km²). W miastach województwa zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wyniosło 271,8 km wobec 18,1 km na 100 km² na terenach wiejskich. Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 411,1 i Zielona Góra – 155,3 km, a także w powiecie świebodzińskim, gdzie gęstość wyniosła 48,1 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: sulęciński – 15,8, krośnieński 16,3 oraz strzelecko-drezdenecki – 18,2 km na 100 km².

W 2022 r. z sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim korzystało 735,6 tys. osób, co stanowiło 75,1% ogółu mieszkańców (przy średniej w kraju 72,3%). W porównaniu z 2015 r. odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zarówno w województwie wzrósł o 2,4 p. proc. (w kraju o 2,6 p. proc.)

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej^a w 2022 r.
Map 32. Population using sewage system^a in 2022

a Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021
a The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

W miastach województwa dostęp do sieci kanalizacyjnej miało 92,1% ludności, tj. o 1,3 p. proc. więcej niż 2015 r. Z kolei na wsi korzystający z kanalizacji stanowili 44,4% ogółu ludności na terenach wiejskich (o 5,3 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r.). W Polsce udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem wzrósł odpowiednio: w miastach o 1,1 p. proc. oraz na wsi o 5,6 p. proc.

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Na koniec 2022 r. całkowita długość sieci gazowej wyniosła 4,4 tys. km, w tym 88,5% stanowiła sieć rozdzielcza. Długość sieci gazowej w województwie lubuskim stanowiła 2,6% długości sieci krajowej. Sieć gazowa znajdująca się w miastach stanowiła 52,3% całej sieci gazowej województwa.

W 2022 r. na 100 km² w województwie lubuskim przypadało 28,0 km sieci gazowej rozdzielczej (w Polsce 50,9 km). W miastach zagęszczenie sieci wyniosło 257,2 km (wobec 307,9 km w kraju) i było znacznie większe niż na terenach wiejskich, gdzie wskaźnik ten osiągnął wartość 12,6 km (wobec 31,0 km w kraju). Największe zagęszczenie sieci gazowej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 343,7 i Zielona Góra – 179,6 km, a także w powiecie gorzowskim, gdzie gęstość wyniosła 39,7 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: strzelecko-drezdenecki – 11,3 międzyrzecki – 14,1 oraz sulęciński – 14,8 km na 100 km².

W ciągu 2022 r. zużyto 1495,2 GWh gazu sieciowego i w stosunku do 2015 r. zużycie to wzrosło o 25,0% (w kraju o 38,4%) przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 20,4% (w kraju o 18,5%). Wzrost zużycia gazu oraz liczby odbiorców wystąpił zarówno wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 64,8% i o 66,7%), jak i miast (odpowiednio o 19,9% i o 17,3%) województwa lubuskiego. W porównaniu z 2015 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa lubuskiego wzrosło o 29,7% (na wsi wzrost wyniósł – 68,0%, a w miastach – 25,6%).

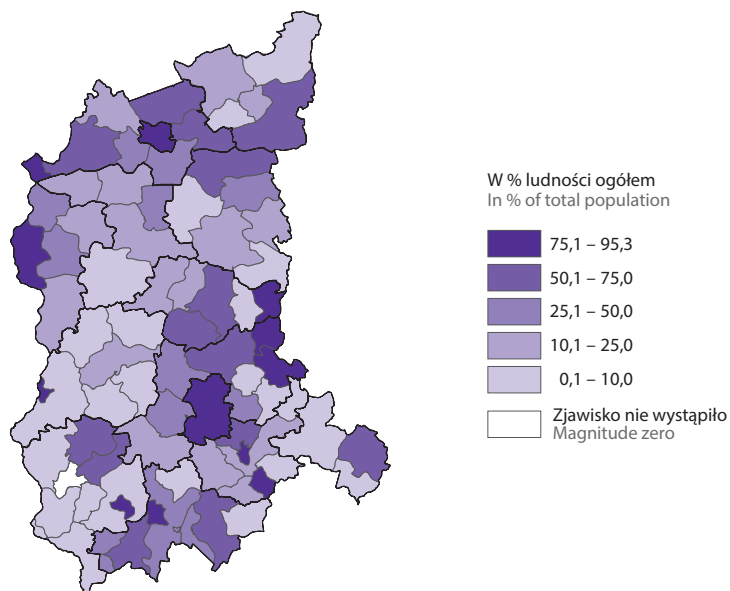
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych
Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4098,0 ^b	4493,3 ^b	4379,4	4417,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	56423	74893	80345	82304
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	192,9	221,0	226,1	232,3
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	1195,9	1371,4	1615,7	1495,3
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1173,0	1376,4	1633,0	1521,7

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b Łącznie z siecią rozdzielczą o ciśnieniu wyższym niż 0,5 MPa.
a Including gas customers using collective gas-meters. b Including distribution network with a pressure of more than 0,5 MPa.

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci^a w 2022 r.
 Map 33. Population using gas supply system^a in 2022

^a Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021
^a The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

W 2022 r. z sieci gazowej w województwie lubuskim korzystało 553,5 tys. osób, a odsetek ludności korzystającej z sieci wyniósł 56,5%, przy czym w miastach był większy niż na wsi (77,0% wobec 19,6%). W kraju z sieci gazowej korzystało 55,9% mieszkańców (72,2% w miastach i 32,0% na wsi). Udział osób korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem w 2022 r. w porównaniu z 2015 r. zwiększył się w województwie o 4,6 p. proc. i o 3,8 p. proc. w kraju. Zarówno w województwie jak i w kraju większy wzrost odsetka korzystających z sieci gazowej odnotowano wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 8,1 p. proc i 9,4 p. proc.). Wśród mieszkańców miast z sieci gazowej skorzystało o 3,4 p. proc. ludności więcej w województwie i o 0,6 p. proc. w kraju.

Ochrona zdrowia

Health care

W 2022 r. liczba przychodni w województwie lubuskim zwiększyła się, natomiast liczba praktyk lekarskich spadła, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W analizowanym okresie zmniejszył się wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne. W województwie poprawiła się dostępność do lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem, przy czym wskaźnik obrazujący to zjawisko był najniższy w kraju. Wzrosła także liczba specjalistów, przede wszystkim w dziedzinie: kardiologii, pediatrii oraz radiologii i diagnostyki obrazowej. Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego uplasowała województwo na drugim miejscu wśród województw.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W końcu 2022 r. w województwie lubuskim działało 580 przychodni (494 w miastach i 86 na wsi), tj. o 6 więcej w porównaniu z 2021 r. oraz o 29 więcej w relacji do 2015 r. Liczba przychodni była zbliżona do stanu z okresu 2016-2018 r., kiedy notowano ich ponad 580. W przypadku praktyk lekarskich (łącznie ze stomatologicznymi) – liczba podmiotów systematycznie maleje. W badanym roku wyniosła 129, tj. o 16 mniej niż w 2021 r. i o 93 mniej niż w 2015 r. W województwie lubuskim na każde 10 tys. ludności przypadało 6 przychodni i 1 praktyka lekarska, podobnie jak przeciętnie w kraju.

**Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przychodnie Out-patient departments	551	564	574	580
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	222	158	145	129
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:				
lekarskie ^d medical ^d	6910,8	5930,4	6540,1	6788,3
stomatologiczne dental	716,3	458,3	530,4	590,1
Szpitale ogólne ^e General hospitals ^e	26	26	24	23
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	4402	4172	4049	3863
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	43,2	42,0	41,1	39,4
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	66,4	59,4	61,7	64,8
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,1	5,9	5,9	5,5

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym. e Nie dotyczy szpitali dziennych (tzw. szpitali jednego dnia).

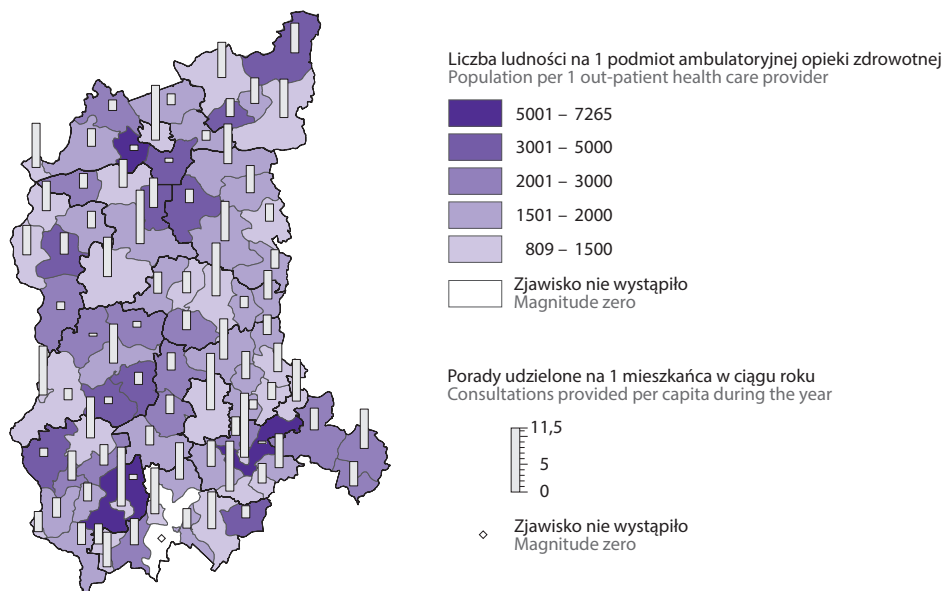
a Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalized patients in admission rooms. e Excluding day care hospitals (i.e. one day hospitals).

Pod względem liczby przychodni i praktyk lekarskich województwo lubuskie lokuje się w grupie województw o najmniejszej liczbie podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (wraz z województwem opolskim – w przypadku przychodni oraz z województwem łódzkim i małopolskim – w kwestii praktyk lekarskich).

W 2022 r. w podmiotach ambulatoryjnej opieki medycznej udzielono łącznie prawie 7,4 mln porad, tj. 4,4% więcej niż w 2021 r., a zarazem o 3,3% mniej niż w 2015 r. W ramach udzielonych porad, w ujęciu rocznym, wzrosła zarówno liczba porad lekarskich (o 3,8%), jak i porad stomatologicznych (o 11,3%). Natomiast w odniesieniu do 2015 r. liczba tych porad zmniejszyła się (odpowiednio o 1,8% i 17,6%). Przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ujęciu rocznym wzrosła z 7,0 do 7,5 i była podobna jak w 2015 r. Wartość wskaźnika była jednak niższa niż średnia dla kraju (8,9).

Spośród 6,7 mln porad lekarskich udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej (nie licząc izb przyjęć szpitali ogólnych), najwięcej porad zrealizowano w Zielonej Górze (10,1 porady licząc na 1 mieszkańca), a najmniej w powiecie gorzowskim (3,3). Spośród gmin województwa wyróżniały się gminy miejskie: Nowa Sól (11,5) i Żary (10,6). Wysoki wskaźnik udzielonych porad notowano także w Gorzowie Wlkp. oraz w gminach miejsko-wiejskich: Sulęcín i Świebodzin (po ok. 10 porad).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2022 r.
Map 34. Out-patient health care in 2022

W 2022 r. na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadają 1382 osoby, tj. o 65 osób więcej niż w 2015 r. Wartość tego wskaźnika była wyraźnie zróżnicowana – od 988 osób w Zielonej Górze do 2340 osób w powiecie wschowskim. Spośród gmin województwa lubuskiego, najniższy wskaźnik zanotowano w gminie wiejskiej Kolsko – 809, zaś najwyższy w gminie wiejskiej Nowa Sól – 7265.

W 2022 r. w województwie działały 23 stacjonarne szpitale ogólne¹, o 1 mniej w porównaniu z 2021 r. oraz o 3 mniej w odniesieniu do 2015 r. Dysponowały one prawie 3,9 tys. łóżek². Było to o 4,6% mniej niż przed rokiem oraz o 12,2% mniej w odniesieniu do 2015 r. Wskaźnik łóżek (tzw. wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne) w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszył się z 43,2 w 2015 r. do 39,4 w 2022 r. i był niższy niż w kraju (43,5).

¹ Od 2019 r. podmioty lecznicze deklarują charakter działalności szpitala (szpital stacjonarny/dzienny).

² Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.

W 2022 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowano 148,1 tys. pacjentów, tj. o 11,1 tys. osób (o 8,1%), więcej niż w 2021 r. Natomiast w porównaniu z 2015 r. leczono o 45,3 tys. osób mniej (o 23,4%). Na 10 tys. ludności województwa przypadało 1507 hospitalizacji, tj. o 123 więcej niż 2021 r., natomiast o 389 mniej niż w 2015 r.

Odsetek dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat wśród ogółu leczonych w systemie stacjonarnym w szpitalach ogólnych w województwie w 2022 r. wyniósł 15,8%, wobec 15,4% w 2021 r. W kraju 17,3% hospitalizacji dotyczyło dzieci i młodzieży w wieku do 18 roku życia. W 2022 r. w województwie hospitalizowano o blisko 2,4 tys. dzieci i młodzieży więcej niż przed rokiem (wzrost o 11,2%).

W 2022 r. na oddziałach szpitalnych przebywało ponad 168,2 tys. pacjentów (leczonych z tzw. ruchem międzyoddziałowym), tj. o 7,7% więcej w porównaniu z 2021 r., natomiast o 19,4% mniej w odniesieniu do 2015 r. Podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejszą grupę, blisko 29,1% ogółu leczonych stanowili pacjenci oddziałów chirurgicznych, w tym ponad połowę przypadków stanowiły osoby korzystające z pomocy na oddziałach chirurgii ogólnej. Kolejną liczną grupę stanowili hospitalizowani na oddziałach chorób wewnętrznych (12,4%) oraz pacjentki oddziałów ginekologiczno-położniczych (11,8%). W dalszej kolejności pod względem liczebności byli pacjenci oddziałów kardiologicznych (7,9%), pediatrycznych (6,4%), neurologicznych (4,4%), rehabilitacyjnych i hematologicznych (po 3,7%) oraz neonatologicznych (3,6%).

Największy bezwzględny wzrost liczby pacjentów w porównaniu z 2021 r. odnotowano na oddziałach chirurgicznych (o 5,7 tys.), hematologicznych (o 1,6 tys.), chorób wewnętrznych i pediatrycznych (po 1,5 tys.), kardiologicznych (o 1,4 tys.), otorynolaryngologicznych (o 0,8 tys.) i rehabilitacyjnych (o 0,7 tys.). Największy natomiast spadek liczby osób leczonych odnotowano na oddziałach chorób zakaźnych (o 1,7 tys.).

Wielkość ruchu chorych, czyli różnica między liczbą pacjentów leczonych z tzw. ruchem międzyoddziałowym i leczonych bez ruchu chorych, dla szpitali ogólnych w 2022 r. wyniosła 13,6%, przy średniej na poziomie kraju 7,4%. Był to największy ruch chorych wśród województw.

W 2022 r. średni czas pobytu chorego na oddziale szpitalnym wyniósł 5,5 dnia, tj. mniej w porównaniu z 2021 r., ale więcej w odniesieniu do 2015 r. – o 0,4 dnia. W skali kraju średni czas pobytu pacjenta wyniósł 5,3 dnia.

Przeciętne wykorzystanie łóżek w szpitalach ogólnych w województwie kształtowało się na poziomie 237 dni, tj. 64,8%. Było to o 12 dni więcej niż w 2021 r., natomiast o 5 dni mniej niż w 2015 r. Dla porównania w kraju wskaźnik ten wyniósł 64,6%. W typowych warunkach funkcjonowania ochrony zdrowia, przyjmuje się, iż wykorzystanie łóżek szpitalnych na poziomie 85,0% jest optymalną wartością tego wskaźnika.

W 2022 r. w ramach długoterminowej opieki medycznej w województwie funkcjonowały: 3 szpitale psychiatryczne, 1 ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych, 1 ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego, 13 zakładów opiekuńczo-leczniczych, w tym 3 typu psychiatrycznego, 1 zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, 4 hospicja oraz 1 oddział opieki paliatywnej. We wszystkich tych zakładach łącznie w końcu roku było 2,4 tys. łóżek, w tym najwięcej w zakładach opiekuńczo-leczniczych (ok. 1,1 tys.) i szpitalach psychiatrycznych (0,9 tys.). W ciągu roku objęto opieką medyczną 11,2 tys. pacjentów, tj. o 1,3 tys. (13,6%) więcej niż w 2021 r.

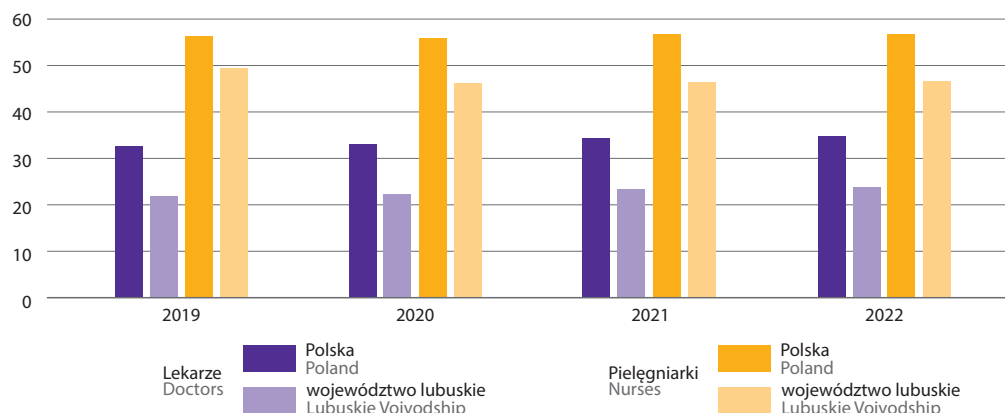
Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarów i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarów i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarów i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Wykres 33. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

W 2022 r. bezpośrednio z pacjentem pracowało 2336 lekarzy, 723 lekarzy dentyści, 4562 pielęgniarki, 539 położnych, 582 farmaceutów, 813 fizjoterapeutów i 237 diagnostów laboratoryjnych³. W 2022 r. największy wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim zarejestrowano w grupie fizjoterapeutów – o 63 osoby. Zaobserwowano także wzrost liczby lekarzy o 41 i diagnostów laboratoryjnych o 12 osób. Zmniejszyła się, w skali roku, liczba położnych o 18, pielęgniarek o 11, lekarzy dentyści o 7 i farmaceutów o 6.

W 2022 r. liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem przypadająca na 10 tys. ludności wyniosła prawie 24 osoby i była najniższa wśród województw. W porównaniu z okresem 2019-2020 r. wartość tego wskaźnika wzrosła o prawie 2 lekarzy. W kraju omawiany wskaźnik wyniósł prawie 35 osób.

W badanym roku liczba lekarzy dentyści przypadająca na 10 tys. mieszkańców wyniosła ponad 7 osób, przy średniej krajowej ponad 9 osób. Wskaźnik ten utrzymywał się na podobnym poziomie w poprzednich latach.

W 2022 r. liczba pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, wyniosła prawie 47 osób, wobec 46 w 2021 r. Liczba ta była o 3 osoby mniejsza w odniesieniu do 2019 r. Średnio w kraju wskaźnik pielęgniarek wyniósł prawie 57 osób.

Liczba położnych przypadająca na 10 tys. kobiet wyniosła prawie 11 osób i była najniższa wśród województw. Licząc na 10 tys. kobiet w kraju było prawie 15 położnych.

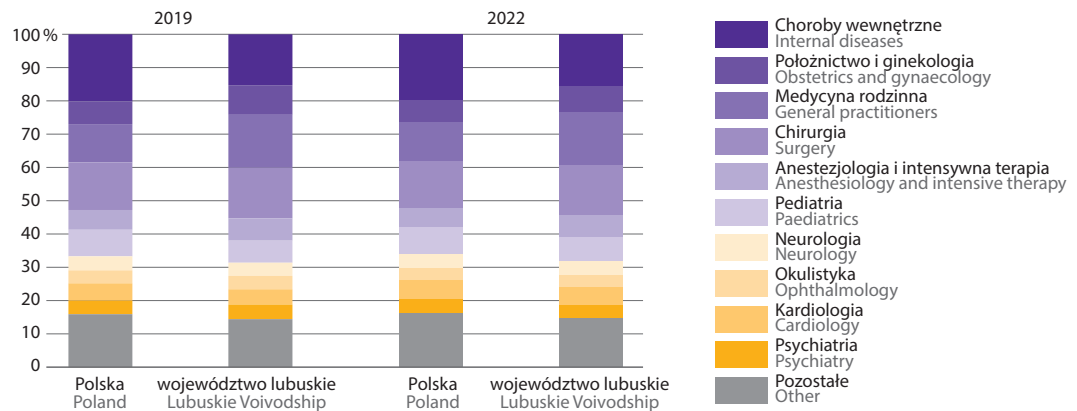
W przypadku fizjoterapeutów średnia na 10 tys. mieszkańców wyniosła ponad 8 osób (wzrasta z roku na rok), wobec ponad 9 osób w kraju. Natomiast w przypadku diagnostów laboratoryjnych i farmaceutów w analizowanym okresie wskaźniki nie zmieniały istotnie swojej wartości. Było ponad 2 diagnostów i 6 farmaceutów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

W 2022 r. liczba lekarzy specjalistów (ze specjalizacją II stopnia i tytułem specjalisty) wyniosła 1565. Stanowili oni 67,0% ogółu lekarzy pracujących w województwie (wobec 69,6% w 2019 r.). W odniesieniu do 2019 r. liczba specjalistów zwiększyła się o 15 osób, tj. o 1,0%. Najliczniej wzrosła liczba lekarzy posiadających specjalizację z kardiologii (o 10 osób), pediatrii (o 9) oraz radiologii i diagnostyki obrazowej (o 8). Wyraźnie natomiast zmniejszyła się liczba lekarzy specjalistów w zakresie położnictwa i ginekologii (o 10 osób), chorób płuc (o 5) i psychiatrii (o 4). Największy odsetek wśród lekarzy specjalistów stanowili lekarze medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych i chirurgii (po 15,0%). Udział specjalistów z innych dziedzin medycyny nie przekraczał 10% (położnictwa i ginekologii – 8,0%, pediatrii – 6,9%, anestezjologii – 6,6% i kardiologii – 5,1%). W skali kraju większy był udział specjalistów chorób wewnętrznych (o 4,5 p. proc.), natomiast mniejszy – specjalistów w dziedzinie medycyny rodzinnej (o 4,1 p. proc.) oraz położnictwa i ginekologii (o 1,4 p. proc.).

³ Prezentowane dane obejmują: lekarzy (lekarki) i lekarzy dentyści (lekarki dentyści), a także pielęgniarki (pielęgniarki) i położne (położnych) zamieszkałych w Polsce.

Wykres 34. Lekarze specjaliści
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 34. Doctors specialists
 As of 31 December

W badanym roku zmniejszył się udział lekarzy specjalistów stomatologii w ogólnej liczbie lekarzy dentytów, z 10,7% w 2021 r. do 10,4% w 2022 r. Wśród dentytów specjalistów największą grupę stanowili ortodoncy (28,0% ogółu), chirurdzy stomatologiczni (24,0%) i lekarze stomatologii zachowawczej z endodontcją (20,0%).

W 2022 r. w województwie funkcjonowały 64 jednostki systemu ratownictwa medycznego (podobnie jak w 2021 r.). W ich skład wchodziło: 56 zespołów ratownictwa medycznego (ZRM), w tym 2 lotnicze zespoły ratownictwa medycznego (LZRM) oraz 8 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR). W porównaniu z 2015 r. liczba zespołów ratownictwa zwiększyła się o 3 jednostki, a liczba lotniczych zespołów – o 1.

W 2022 r. (podobnie jak przed rokiem) 54 zespoły wyjazdowe udzielały świadczeń medycznych, z tego 43 podstawowe i 11 specjalistycznych, podczas gdy w 2015 r. – 29 podstawowych i 22 zespoły specjalistyczne.

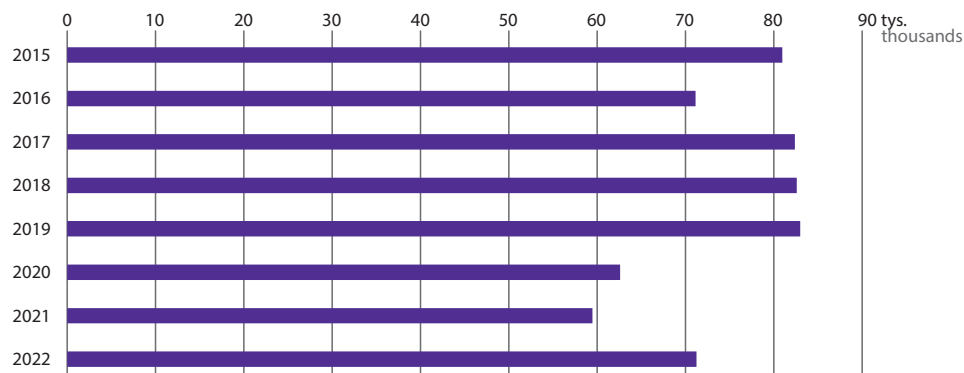
W porównaniu z latami poprzednimi można zauważyć utrzymującą się tendencję do zmniejszenia udziału zespołów specjalistycznych w ogólnej liczbie zespołów ratownictwa (spadek z 43,1% w 2015 r. do 20,4% w 2022 r.) z równoczesnym zwiększeniem udziału zespołów podstawowych (wzrost z 56,9% w 2015 r. do 79,6% w 2022 r.). Podobna tendencja obserwowana była w kraju.

Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego, którą wyraża liczba zespołów ratownictwa przypadająca na 100 tys. ludności, powoli wzrasta. W 2022 r. wskaźnik ten dla województwa wyniósł 5,5, tj. podobnie jak w 2021 r. i o 0,5 więcej niż w 2015 r. Był to drugi największy wskaźnik wśród województw (po województwie warmińsko-mazurskim). W kraju na 100 tys. ludności przypadały średnio ponad 4,2 zespoły.

W 2022 r. zespoły ratownictwa medycznego zrealizowały 85,7 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia, tj. o 1,1% więcej niż w 2021 r. oraz o 0,6% więcej w odniesieniu do 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności było ponad 87,2 wyjazdów (o 1,6 więcej niż w 2021 r. i o 3,6 więcej niż w 2015 r.). Przeciętnie w kraju w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało ponad 81,2 wyjazdów.

Liczba osób, którym udzielono świadczeń medycznych w ramach wyjazdowych działań ratowniczych wyniosła 86,0 tys. i była nieznacznie większa w porównaniu z 2021 r. i 2015 r. (odpowiednio o 0,9% i 0,7%). Wśród świadczeniobiorców nieznacznie przeważały kobiety (50,9%). Osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły 45,7% ogólnej liczby świadczeniobiorców, natomiast osoby młode (dzieci i młodzież w wieku do 18 lat) – 6,6%.

Wykres 35. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć
Chart 35. Out-patient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

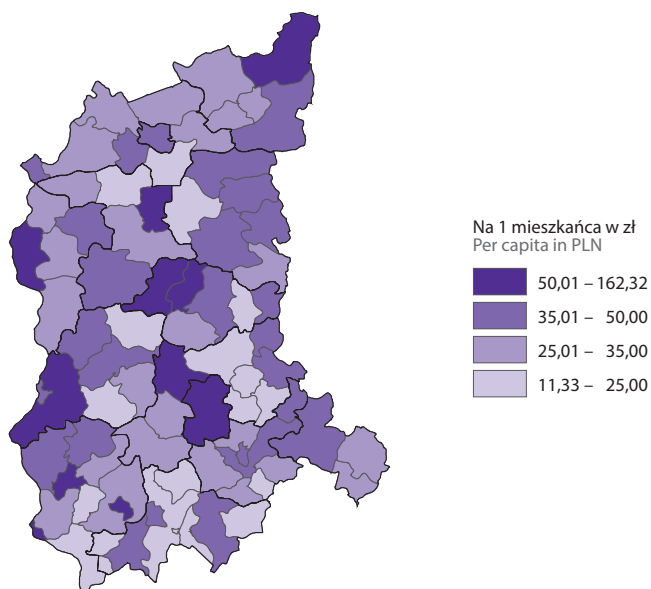

Zdecydowaną większość, bo ok. 77,6% ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia to kategoria „inne” (15,7%), która obejmuje m.in. ulicę, sklep, kościół. Udział wyjazdów do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym wyniósł 3,4%, do pracy – 2,4% i do szkoły – 0,9%.

W 2022 r. lubuskie samorządy przeznaczyły ze swoich budżetów na ochronę zdrowia 131,7 mln zł (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa), co stanowiło 1,5% ogółu wydatków samorządów terytorialnych (wobec 1,9% w 2021 r. i 2,4% w 2015 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na ochronę zdrowia zmniejszyły się o 13,3%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosły o 13,1%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca samorządy wydały na ochronę zdrowia przeciętnie 134 zł, to o 20 zł mniej niż w 2021 r. i o tyle samo złotych więcej w porównaniu z 2015 r.

W przekroju terytorialnym najwyższe wydatki na ochronę zdrowia (licząc na 1 mieszkańca) w 2022 r. odnotowano w Zielonej Górze (127,02 zł), następnie w powiecie zielonogórskim (60,50 zł) i nowosolskim (52,57 zł). Spośród gmin województwa, najwięcej na zdrowie wydała gmina miejska Łęknica (162,32 zł), gmina wiejska Lubrza (99,36 zł) i Gubin (85,67 zł), zaś najmniej gmina wiejska Lipinki Łużyckie i Żagań (po 11,33 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2022 r.
Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2022

Kultura

Culture

W 2022 r. w województwie lubuskim liczba bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych wzrosła w stosunku do 2021 r., była jednak mniejsza niż w 2015 r. Wzrosła liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w stosunku do 2015 r. W omawianych okresach nie zmieniła się liczba teatrów i instytucji muzycznych, galerii i salonów sztuki, wzrosła natomiast liczba kin stałych. W 2022 r. wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe zarówno w odniesieniu do 2021 r., jak i do 2015 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Culture institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	341	310	302	303
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	17	17	17	17
Galerie i salony sztuki Art galleries	4	4	4	4
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	59	61	64	65
Kluby i świetlice Clubs and community centres	19	11	13	10
Kina stałe Indoor cinemas	12	13	13	16
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	2986	3204	3263	3234
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	229,5	108,0	202,6	232,8
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	13052	13796	12799	13066

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W 2022 r. w województwie lubuskim działalność prowadziło 239 placówek bibliotecznych, tj. bibliotek publicznych wraz z filiami, co stanowiło 3,1% udziału wśród wszystkich tego typu placówek w Polsce. Od 2015 r. do 2022 r. liczba placówek bibliotecznych zarówno w województwie, jak i w kraju systematycznie zmniejszała się. W porównaniu z 2015 r. było ich o 14 mniej, natomiast w Polsce - o 412 mniej.

Na 1 placówkę biblioteczną, łącznie z punktami bibliotecznymi, przypadało średnio 3,2 tys. osób (w 2015 r. – 3,0 tys. osób); w kraju odpowiednio 4,5 tys. osób (4,1 tys. osób w 2015 r.). Na koniec 2022 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 3,9 mln woluminów, tj. o 0,5% mniej niż w 2021 r., natomiast o 5,5% więcej niż w 2015 r.

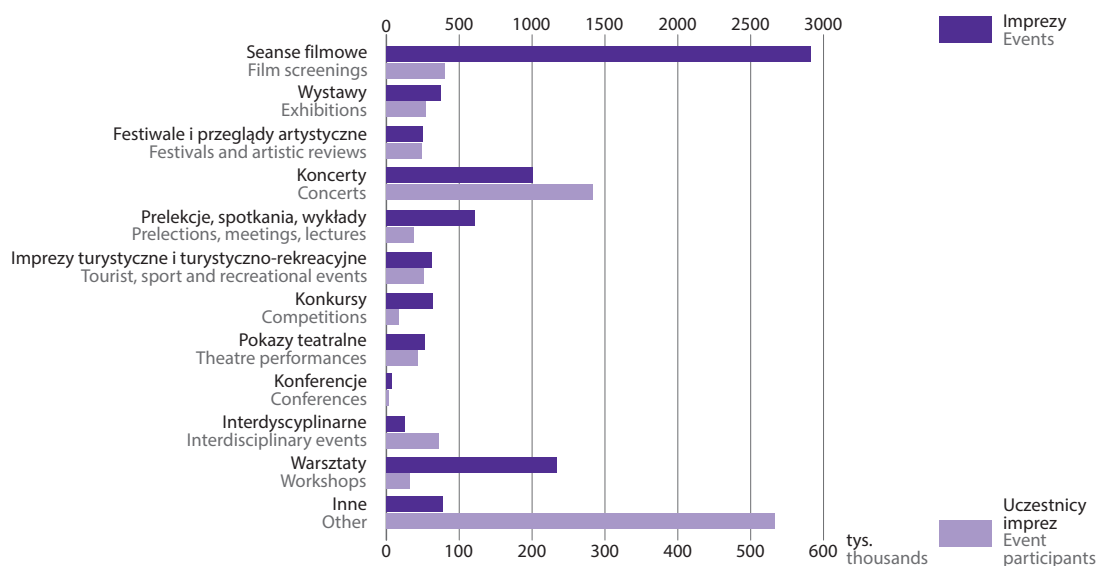
W ostatnich latach poziom czytelnictwa mierzony liczbą czytelników korzystających z oferty bibliotek publicznych systematycznie zmniejszała się, osiągając w 2022 r. poziom 109,5 tys. Po spadku zanotowanym w 2021 r. (spowodowanym m.in. - sytuacją epidemiczną związaną z COVID-19) w 2022 r. liczba czytelników wzrosła o 5,6%. Jednak w porównaniu z 2015 r. była ona mniejsza o 28,1%.

Na koniec 2022 r. (podobnie jak w poprzednim roku i w 2015 r.), na terenie województwa lubuskiego działalność wystawienniczą prowadziło 17 muzeów i oddziałów muzealnych. Lubuskie placówki stanowiły 1,8% ogółu tego typu placówek w Polsce. Najwięcej placówek zlokalizowanych było w powiecie zielonogórskim (17,6% wszystkich lubuskich muzeów).

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2022 r. na terenie województwa lubuskiego działalność prowadziły 4 galerie i salony sztuki (podobnie jak w 2021 r. i w 2015 r.). W 2022 r. lubuskie galerie i salony sztuki zorganizowały 53 wystawy w kraju (tj. o 6 więcej niż w poprzednim roku), na których zaprezentowano 68 ekspozycji. Z oferty tych instytucji skorzystało 22,4 tys. zwiedzających. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba zwiedzających zwiększyła się o 7,4%.

W 2022 r. działalność sceniczną prowadziły teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół, zlokalizowane w Zielonej Górze i Gorzowie Wlkp. Podobnie jak rok wcześniej były to 2 teatry i 2 filharmonie.

Wykres 36. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2022 r.
Chart 36. Events organised by culture institutions and event participants in 2022

W porównaniu z 2021 r. znacząco zwiększyła się liczba przedstawień i koncertów oraz liczba widzów i słuchaczy. W 2022 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 5,5 tys. przedstawień i koncertów (5-krotnie więcej niż w 2021 r.), w których uczestniczyło 498,6 tys. widzów i słuchaczy (3-krotnie więcej niż rok wcześniej).

W 2022 r. w województwie działało 16 kin stałych (o trzy więcej niż przed rokiem i o 4 więcej niż w 2015 r.). Kina dysponowały łącznie 5,5 tys. miejsc na widowni, które stanowiły 1,8% ogółu takich miejsc w kraju. W ciągu roku w kinach stałych odbyło się 38,2 tys. seansów, tj. 1,8% wszystkich pokazów filmowych w kraju. W porównaniu z 2021 r. liczba seansów kinowych zwiększyła się o 63,2% (w kraju o 57,2%). Seanse te obejrzało łącznie 926,3 tys. widzów (2,2% ogółu w Polsce), tj. o 62,4% więcej niż przed rokiem (w kraju więcej o 50,8%).

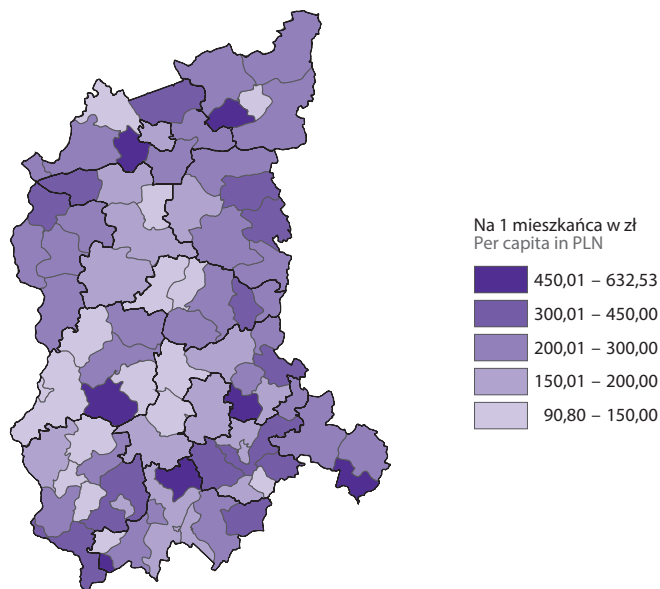
W 2022 r. na terenie województwa lubuskiego działalność prowadziło 75 instytucji kultury, takich jak: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice, które stanowiły 2,0% ogólnej liczby tego typu placówek w kraju. Ich liczba zmniejszyła się zarówno w stosunku do 2021 r. (o 2), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 3 mniej). Wśród nich funkcjonowało: 15 centrów kultury, 13 domów kultury, 37 ośrodków kultury, 2 kluby oraz 8 świetlic.

W 2022 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 7,8 tys. imprez (o 101,4% więcej niż w 2021 r.), w których udział wzięło 1258,2 tys. uczestników (o 179,1% więcej niż rok wcześniej). Najczęściej organizowane były seanse filmowe (37,5% ogółu imprez), warsztaty (15,1%) oraz koncerty (12,9%).

W ramach działalności wyżej wymienionych instytucji działało 0,4 tys. grup artystycznych skupiających 6,4 tys. członków. Spośród wszystkich grup najbardziej popularne były grupy wokalne i chóry (27,5% ogólnej liczby grup), grupy taneczne (26,6%) oraz teatralne (17,8%). Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2022 r. zorganizowane były łącznie 44 kursy (o 1 więcej niż w 2021 r.), a status absolwenta otrzymało 427 osób (o 17,2% mniej niż w 2021 r.). Najwięcej prowadzonych było kursów nauki języków obcych (29,5% ogółu kursów), a nieco mniej komputerowych i plastycznych (po 15,9%).

W 2022 r. wydatki ponoszone przez samorządy lubuskich gmin i miast na prawach powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 216,6 mln zł, tj. o 17,8% więcej w porównaniu z 2021 r. i o 68,4% więcej w porównaniu z 2015 r. Tym samym stanowiły 2,5% nakładów ogółem w skali kraju. W 2022 r. nakłady w tym zakresie stanowiły 3,0% wydatków budżetów gmin i miast na prawach powiatu ogółem. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział pozostał na podobnym poziomie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 220 zł wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego; w kraju było to 228 zł. Największe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Zwierzyn (498 zł) i nieco mniejsze gmina Zabór (466 zł), a najmniejsze gmin Tuplice (91 zł).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2022 r.
Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2022

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2023 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była większa niż w 2022 r. Wzrost liczby przestępstw ogółem w województwie wynikał ze wzrostu przestępstw o charakterze gospodarczym. Zwiększyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw. W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się liczba wypadków drogowych oraz rannych i ofiar śmiertelnych wypadków.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W 2023 r. w województwie lubuskim odnotowano 24,7 tys. przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, co stanowiło 3,1% przestępstw stwierdzonych ogółem w kraju. Liczba przestępstw zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,1%, a zmniejszyła się w stosunku do 2015 r. o 8,4%. W kraju odnotowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję zarówno w stosunku do 2022 r. (o 8,2%), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 1,0%).

Wzrost liczby przestępstw ogółem w województwie, wynikał ze wzrostu przestępstw o charakterze gospodarczym – odnotowano wzrost o 8,8% w odniesieniu do 2022 r. i spadek o 24,5% w stosunku do 2015 r.

W województwie lubuskim w 2023 r. w ogólnej liczbie przestępstw dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym – stanowiły one 64,7% wszystkich przestępstw stwierdzonych w województwie, wobec 58,9% w kraju. Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym zmniejszyła się o 1,8% w porównaniu z 2022 r. i o 2,8% w stosunku do 2015 r.

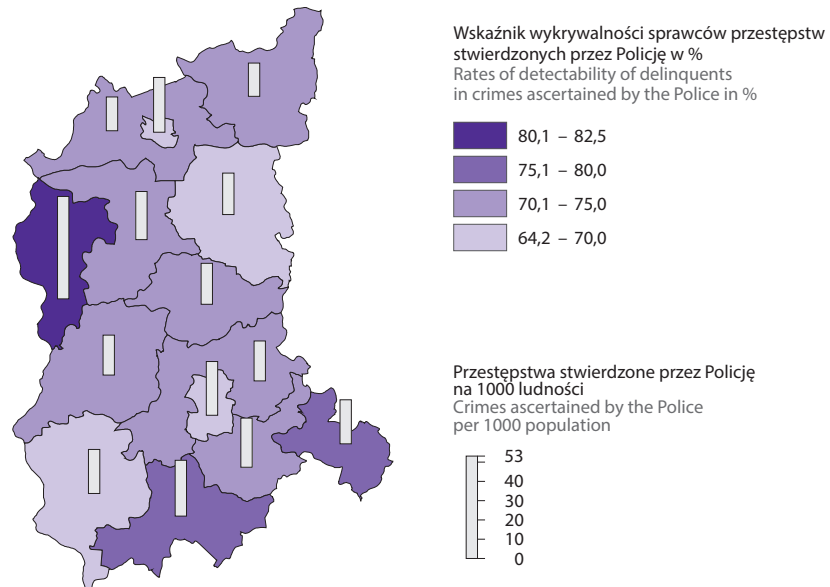
Zmniejszenie rozmiaru zjawiska przestępczości w województwie potwierdza odniesienie liczby przestępstw stwierdzonych do liczby mieszkańców. W 2023 r. na 1000 mieszkańców województwa lubuskiego stwierdzono, tak jak w poprzednim roku, 25 przestępstw (w Polsce – 21), podczas gdy w 2015 r. – było to 26 przestępstw.

Najwięcej przestępstw w odniesieniu do liczby mieszkańców Policja stwierdziła w powiecie słubickim, gdzie na 1000 mieszkańców przypadały 53 przestępstwa. Wskaźnik zagrożenia przestępczością wyższy niż średnio w województwie odnotowano także w powiecie żagańskim (29) oraz w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra (po 28).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2023 r. ukształtował się na poziomie 71,0% (wobec 71,5% w Polsce) i był wyższy od notowanego w roku poprzednim (o 3,2 p. proc.), lecz niższy od wskaźnika z 2015 r. (o 0,2 p. proc.).

Najwyższy wskaźnik wykrywalności odnotowano wśród przestępstw drogowych – 96,7% (wobec 96,2% w 2022 r. i 99,4% w 2015 r.). Wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym, które mają największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa – ukształtowała się na poziomie 67,7%, (wobec odpowiednio 64,4% i 58,2%), a przestępstw gospodarczych wyniosła 66,2% (wobec 57,7% i 88,4%).

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2023 r.
Map 37. Crime risk in 2023

Wśród powiatów województwa lubuskiego najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw odnotowano w powiecie słubickim – 82,5%, wschowskim – 77,5%, żagańskim – 76,9% oraz sulęcińskim – 75,0%. Najniższy wskaźnik wykrywalności był w miastach na prawach powiatu: Zielonej Górze (64,2%) oraz Gorzowie Wlkp. (64,4%).

W 2023 r. największy wzrost omawianego wskaźnika, w odniesieniu do 2015 r., zaobserwowano w powiecie wschowskim – o 12,0 p. proc., a największy spadek w powiecie sulęcińskim – 10,9 p. proc.

Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2023 r. na drogach województwa lubuskiego doszło do 443 wypadków drogowych, tj. o 11,2% mniej niż w roku poprzednim i o 30,7% mniej w porównaniu z 2015 r. W wyniku wypadków zginęły 62 osoby, a 536 zostało rannych. Liczba ofiar (śmiertelnych i rannych) zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (odpowiednio o 1,6% i o 7,6%) jak i z 2015 r. (odpowiednio o 32,6% i o 31,8%).

Skalę bezpieczeństwa na drogach w przekroju terytorialnym obrazuje liczba wypadków drogowych przypadająca na 100 tys. ludności. W 2023 r. w województwie miało miejsce 45 wypadków w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców (w Polsce 55), tj. o 6 wypadków mniej niż w 2022 r. i o 18 mniej niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio o 1 i 30 wypadków mniej).

Na drogach województwa lubuskiego w 2023 r. w 100 wypadkach drogowych śmierć poniosło 14 osób, podczas gdy w Polsce zginęło 9 osób. W porównaniu z 2022 r. liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków w województwie zwiększyła się o 1 ofiarę, natomiast nie zmieniła się w odniesieniu do 2015 r. Na 100 wypadków drogowych w województwie obrażenia poniosło 121 osób (w kraju 115 osób). Liczba rannych w wypadkach w województwie była większa w stosunku do 2022 r. o 4, natomiast w porównaniu z 2015 r. mniejsza o 3.

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 27. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Wypadki Accidents	639	607	499	443
Ofiary śmiertelne Fatalities	92	76	63	62
na 100 wypadków per 100 road accidents	14	13	13	14
Ranni Injured	786	677	580	536
na 100 wypadków per 100 road accidents	123	112	116	121

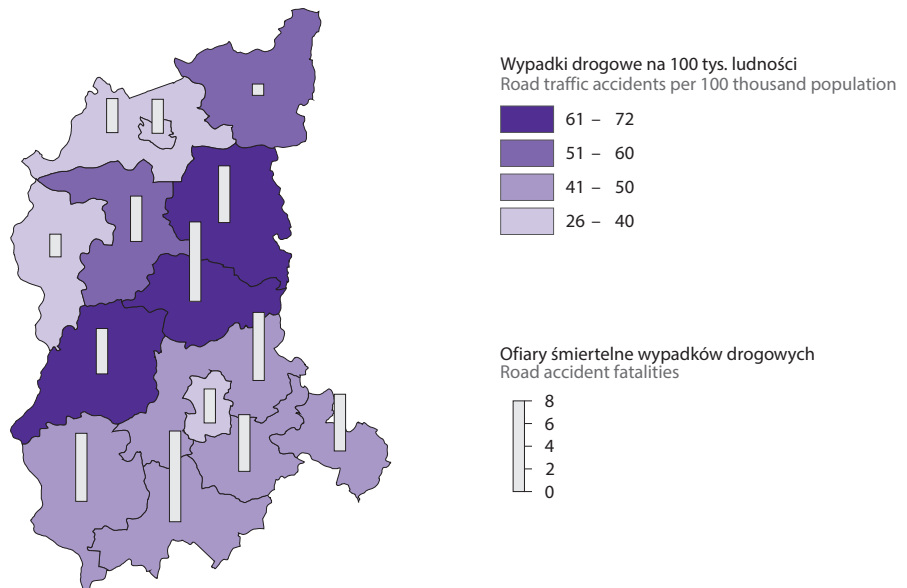
^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2023 r.
Map 38. Road safety in 2023

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2023 r. zanotowano niewielkie pogorszenie podstawowych wskaźników charakteryzujących społeczeństwo informacyjne. Prezentowane wskaźniki nadal były mniejsze w stosunku do ich wartości średnich w Polsce.

W 2023 r. gospodarstwa domowe w województwie lubuskim posiadające dostęp do Internetu stanowiły 91,2% ogółu gospodarstw domowych w województwie (wobec 93,3% w kraju). Udział osób korzystających z Internetu w populacji objętej badaniem wyniósł 85,0% (wobec 90,2% w kraju). Korzystający regularnie z Internetu (co najmniej raz w tygodniu) stanowili 81,8% badanej populacji (wobec 85,3% w kraju), w tym kilka razy dziennie – 63,3% (wobec 62,2%). Osoby w wieku 16-74 lata, które nigdy nie korzystały z Internetu stanowiły w województwie 15,0% badanych (w kraju 9,8%).

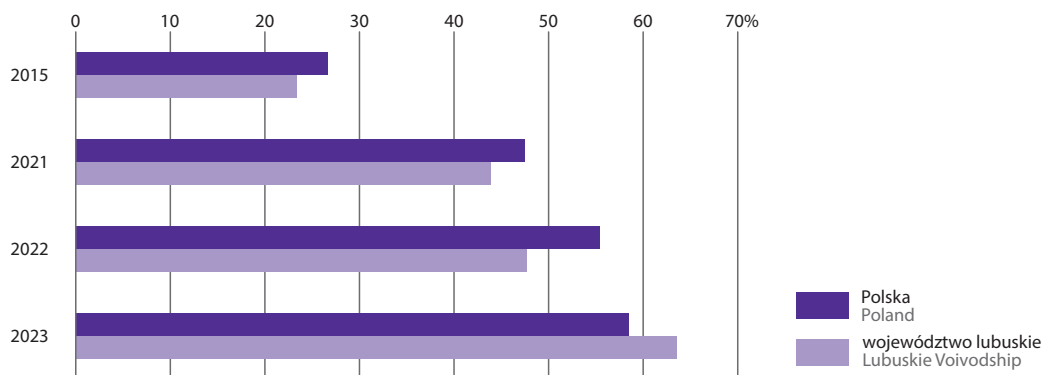
Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z Internetu
Table 28. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	74,7	85,9	93,7	91,2
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the internet	78,5	83,3	88,6	85,0
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	71,2	76,2	82,6	81,8

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with persons aged 16–74. b Persons aged 16–74.

W 2023 r. w województwie lubuskim 64,3% populacji w wieku 16-74 lata dokonywało zakupów przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie). W kraju udział ten ukształtował się na podobnym poziomie.

Wykres 37. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy
Chart 37. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

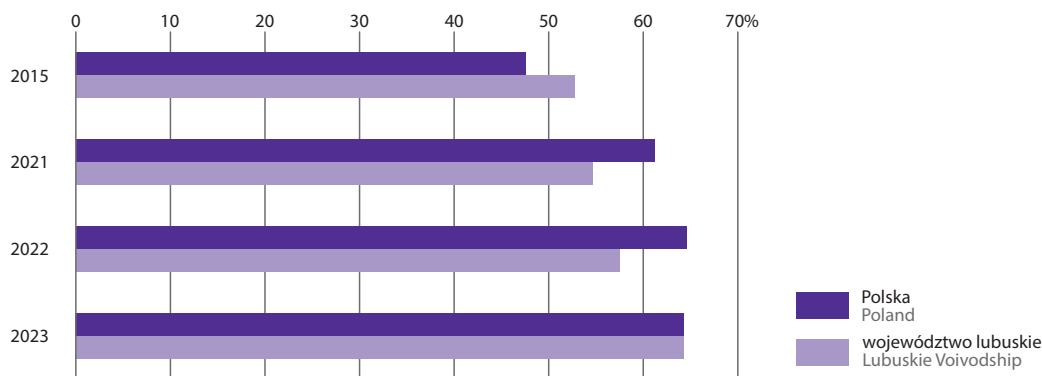

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Najpopularniejszymi towarami kupowanymi przez Internet (w ciągu ostatnich 3 miesięcy poprzedzających badanie) w 2023 r. były odzież, obuwie i dodatki (produkty te nabyło 44,5% robiących zakupy przez Internet). Dużym zainteresowaniem kupujących cieszyły się również: kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody (23,0%), lekarstwa i suplementy diety (11,1%), a także sprzęt sportowy (10,6%).

Osoby kupujące lub płatnie subskrybujące produkty cyfrowe w ciągu ostatnich 3 miesięcy stanowiły 19,3% badanych, przy czym w obszarze ich zainteresowań były głównie filmy i seriale – 10,1%.

Wykres 38. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy
Chart 38. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2023 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły 63,5% ludności w wieku 16-74 lata, tj. więcej niż średnio w kraju (58,5%). W porównaniu z poprzednim rokiem odsetek ten wzrósł o 15,8 p. proc. Najczęściej korzystano z usług administracji publicznej w celu wyszukiwania informacji na ich stronach internetowych (odpowiedź tę wskazało 41,1% badanych). Wielokrotnie wykorzystywano usługi oferowane przez administrację publiczną również do otrzymywania urzędowej korespondencji lub dokumentów (37,2%), uzyskiwania dostępu do informacji osobistych przechowywanych przez jednostki administracji publicznej (34,8%), pobierania lub drukowania formularzy urzędowych (33,8%) oraz wysyłania wypełnionych deklaracji podatkowych (31,5%).

Jednocześnie zmniejszył się do 20,0%, tj. o 18,1 p. proc. odsetek osób niekorzystających ze stron internetowych oraz aplikacji administracji publicznej za pomocą Internetu.

Aktywność społeczna

Social activity

W 2023 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. Wzrosła liczba aktywnych organizacji sektora non profit oraz liczba członków tych organizacji. W 2022 r. wskaźnik aktywnych organizacji, na 10 tys. ludności, był wyższy niż w kraju. W grupie aktywnych organizacji najliczniejsze były stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe, ochotnicze straże pożarne oraz koła łowieckie.

W województwie lubuskim pod koniec 2023 r. w rejestrze REGON wpisanych było ponad 0,7 tys. fundacji i ponad 3,9 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych, co stanowiło łącznie 3,6% całego sektora podmiotów gospodarki narodowej. Licząc od 2015 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w województwie sukcesywnie rosła, w 2023 r. była większa o 0,4 tys. (o 8,2%) w porównaniu z 2022 r. oraz o 1,0 tys. (o 27,2%) w porównaniu z 2015 r. Tempo wzrostu podmiotów w województwie było zbliżone do średniej w kraju (wzrost odpowiednio o 7,1% i 27,8%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register As of 31 December

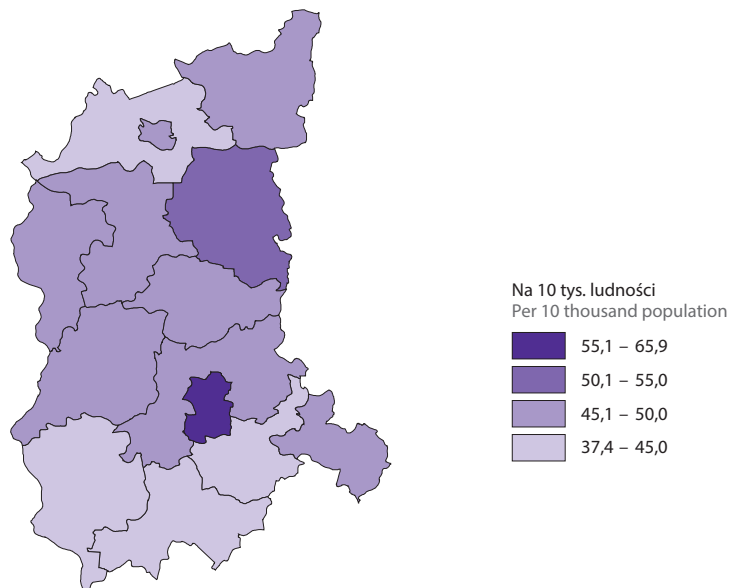
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem Total	3680	4087	4325	4680
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	36,1	41,1	44,1	48,0

Pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych województwo lubuskie zajmuje 15. lokatę w kraju. Udział tych podmiotów w liczbie wszystkich fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w kraju w 2023 r. wyniósł 2,7%.

Uwzględniając liczbę mieszkańców, w regionie na 10 tys. mieszkańców przypadało 48 organizacji, w porównaniu z 44 w 2022 r. oraz 36 w 2015 r. Średnia liczba organizacji w kraju w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 46.

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2023 As of 31 December

W 2023 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON, na 10 tys. ludności, wśród powiatów była zróżnicowana. Najwyższą wartość tego wskaźnika zanotowano, podobnie jak przed rokiem, w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (66 wobec 61 przed rokiem), najniższą zaś powiecie żagańskim (37 wobec 34 przed rokiem).

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 - Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s - Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W 2022 r. w województwie lubuskim aktywną działalność prowadziło 2,7 tys. organizacji i stowarzyszeń sektora non-profit, tj. o 0,3 tys. więcej niż w 2020 r. (wzrost o 12,5%). Blisko 0,2 tys. (7,4%) to jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego. W kraju liczba aktywnych organizacji sektora non-profit zwiększyła się (o 8,7% w porównaniu z 2020 r.).

Pod względem liczby aktywnych organizacji non-profit województwo lubuskie zajmowało 15. lokatę wśród województw. Organizacje te stanowiły 2,6% ogółu aktywnych stowarzyszeń, fundacji i podobnych organizacji społecznych w kraju.

Blisko 78% wszystkich aktywnych organizacji miało formę prawną stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej. Wśród tych podmiotów liczną grupę stanowiły stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe (28,6%) oraz ochotnicze straże pożarne (14,3%). Kolejna dość liczna zbiorowość to koła łowieckie (4,8%). Osobną formę prawną stanowiły fundacje, których odsetek wyniósł ponad 11% badanej zbiorowości.

W 2022 r. liczba członków należących do tych organizacji wyniosła 204,8 tys., tj. o 34,7 tys. więcej niż w 2020 r. (wzrost o 20,4%). Osoby fizyczne stanowiły 97,8% ogółu członków. Odsetek kobiet wśród członków osób fizycznych wyniosła 34,0% (wobec 27,9% w 2020 r.).

W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba organizacji non-profit wyniosła 28, tj. o 4 organizacje więcej niż w 2020 r. Średnio w kraju wskaźnik ten osiągnął poziom 27 organizacji.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Produkt krajowy brutto w województwie lubuskim w 2022 r. (według wstępnego szacunku) był wyższy niż rok wcześniej, a tempo jego wzrostu było najwyższe od 2015 r. W 2022 r. PKB na 1 mieszkańca stanowił 81,8% średniej krajowej, był jednak mniejszy niż w latach poprzednich. W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, po raz kolejny zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

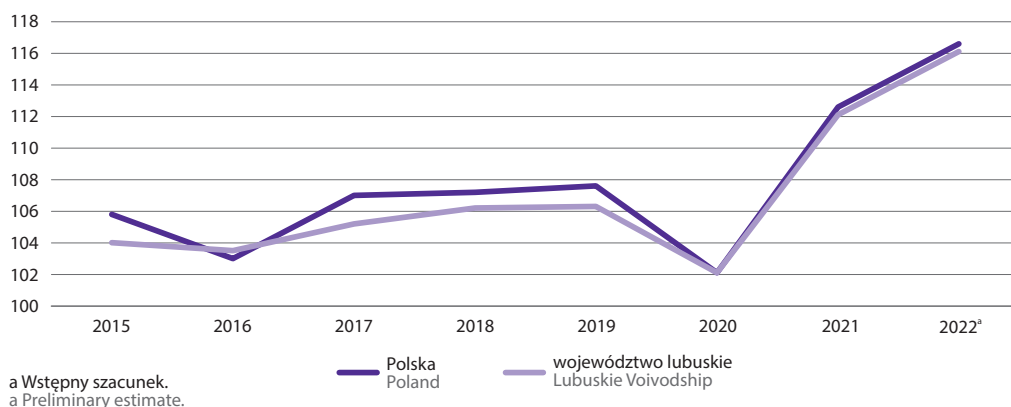
Według wstępnego szacunku w 2022 r. PKB w województwie lubuskim osiągnął poziom 65103 mln zł i był wyższy o 16,1% (w cenach bieżących) w relacji do poprzedniego roku. W kraju wzrost PKB w analogicznym okresie wyniósł 16,6%. W porównaniu z 2015 r. PKB w województwie wzrósł o 63,4%, natomiast w kraju o 70,5%.

Udział województwa lubuskiego w tworzeniu PKB w kraju, tak jak w poprzednich trzech latach, wyniósł 2,1%. W latach 2015-2018 udział województwa w krajowym PKB stanowił po 2,2%.

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices)
Previous year=100

W przeliczeniu na 1 mieszkańca PKB w województwie wyniósł 66,3 tys. zł, tj. o 17,0% więcej niż w poprzednim roku oraz o 69,5% więcej w porównaniu z 2015 r. Wzrost omawianego wskaźnika w kraju wyniósł odpowiednio 17,1% i 73,4%. W rezultacie relacja PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim do średniej wartości tego wskaźnika w kraju w 2022 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie sprzed roku i wyniosła 81,8%. W 2015 r. wielkość tego wskaźnika stanowiła 83,6% wartości w kraju.

W 2022 r. województwo lubuskie zajmowało 10. lokatę wśród województw pod względem PKB na 1 mieszkańca, tuż za województwem zachodniopomorskim (w którym PKB na 1 mieszkańca stanowił 81,9% średniej krajowej) i przed województwem opolskim (79,4%). Poziom PKB na 1 mieszkańca przekraczający przeciętną wartość wskaźnika w kraju zanotowano w pięciu województwach: mazowieckim, dolnośląskim, wielkopolskim, śląskim i pomorskim. Najniższy poziom produktu krajowego brutto (na poziomie 68% przeciętnej wartości w kraju) zanotowano w województwach lubelskim i podkarpackim.

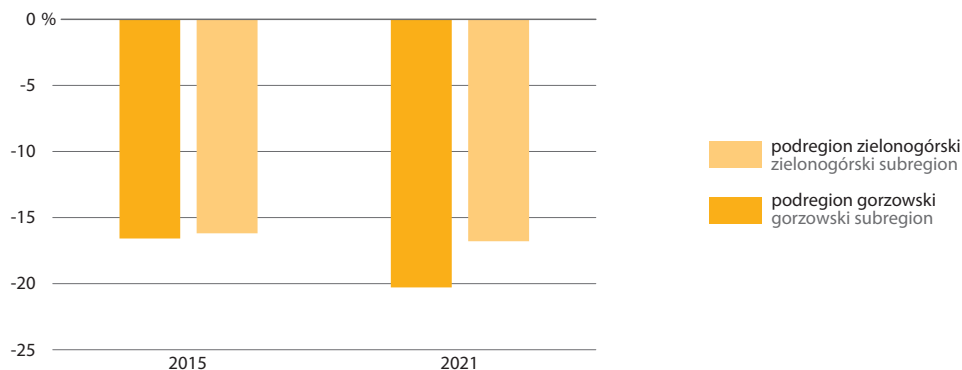
PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim był o 20,3% wyższy od notowanego w województwie podkarpackim (w którym wartość omawianego wskaźnika była najmniejsza). Jednocześnie stanowił 51,9% najwyższego poziomu tego miernika, zanotowanego w województwie mazowieckim.

W 2022 r. PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim, wyrażony we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS), stanowił 65% średniej w Unii Europejskiej (UE27=100) – wobec 62% w poprzednim roku. W 2015 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS w województwie stanowił 58% średniej w UE.

Od wielu lat udział podregionów w tworzeniu PKB w województwie lubuskim jest wyraźnie zróżnicowany. W 2021 r. wartość PKB wytworzonego w podregionie zielonogórskim była o 70,1% wyższa niż w podregionie gorzowskim, a jego udział w PKB w województwie wyniósł 63,0%. W porównaniu z 2015 r. udział ten wzrósł o 0,8 p. proc. Udział PKB wygenerowanego w podregionie zielonogórskim wyniósł 1,3% w kraju i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż 2015 r. Natomiast w podregionie gorzowskim udział w PKB kraju w latach 2015-2021 stanowił po 0,8%.

Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w podregionie zielonogórskim wyniosła 57,6 tys. zł i była o 1,6% wyższa od średniej w województwie. W porównaniu z 2015 r. oznacza to wzrost PKB na 1 mieszkańca w podregionie zielonogórskim w relacji do wartości średniej w województwie o 1,4 p. proc. Z kolei w podregionie gorzowskim PKB na 1 mieszkańca ukształtował się na poziomie 55,2 tys. zł, tj. o 2,7% niższym od średniej w województwie. W porównaniu z 2015 r. relacja prezentowanego wskaźnika do średniej wojewódzkiej pogorszyła się o 2,3 p. proc.

W 2021 r. PKB na 1 mieszkańca w podregionie gorzowskim stanowił 79,7% przeciętnej wartości w kraju i był mniejszy w porównaniu z 2015 r. o 3,7 p. proc. Z kolei w podregionie zielonogórskim PKB na 1 mieszkańca stanowił 83,2% wartości w kraju, tj. o 0,6 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

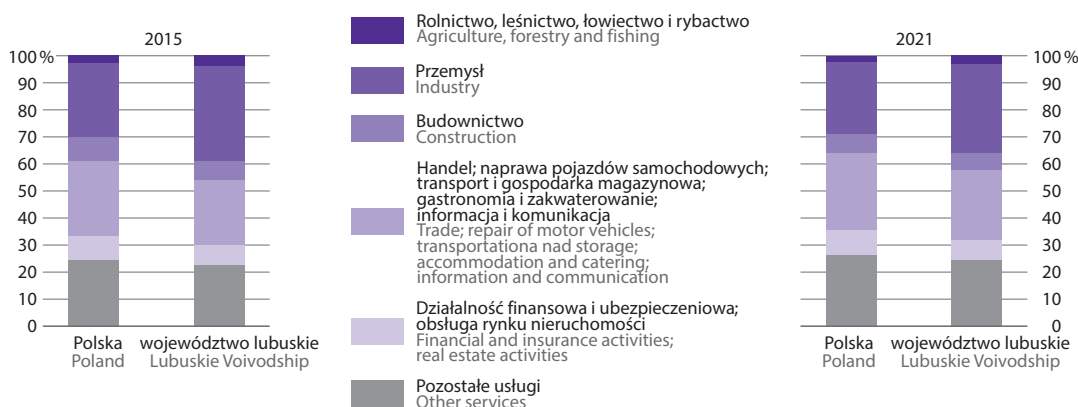
Podregiony w województwie lubuskim charakteryzują się najmniejszym zróżnicowaniem wśród województw ze względu na wysokość PKB na 1 mieszkańca. Obrazuje to wskaźnik dyspersji, będący miarą zróżnicowania PKB na 1 mieszkańca, który w 2021 r. wyniósł 2,0%, wobec 0,3% w 2015 r. Kształtowanie się tego wskaźnika świadczy o zmniejszeniu zróżnicowania pomiędzy regionami ze względu na wielkość PKB na 1 mieszkańca.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

W 2021 r. wartość dodana brutto w wysokości 48818 mln zł wzrosła o 10,8% w odniesieniu do 2020 r. oraz o 38,0% w stosunku do 2015 r.

W wartości dodanej brutto 1/3 (33,2%) wypracowały podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu. Udział przedsiębiorstw z grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja wyniósł łącznie 26,1%. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług wypracowały łącznie 24,5% wartości dodanej brutto w województwie. Jednocześnie w generowaniu wartości dodanej udział grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości wyniósł 7,2%, budownictwa - 6,0% oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa - 3,0%.

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity (current prices)

W skali roku, w strukturze WDB zwiększył się udział grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (o 1,0 p. proc.), przemysłu (o 0,2 p. proc.), a także pozostałych sekcji (o 0,1 p. proc.). Zmniejszył się odsetek wartości dodanej wypracowanej przez jednostki zajmujące się budownictwem (o 0,8 p. proc.), a także grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (o 0,4 p. proc.). Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa nie zmienił się w skali roku (wyniósł 3,0%).

W odniesieniu do 2015 r. wzrósł odsetek WDB wypracowany przez grupę sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (o 2,0 p. proc.) oraz pozostałe usługi (o 1,9 p. proc.). Udział grupy sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości pozostał na tym samym poziomie (7,2%). Spadek udziału w WDB ogółem w porównaniu z 2015 r. wystąpił natomiast w przypadku przemysłu (o 1,8 p. proc.), budownictwa (o 1,3 p. proc.) oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 0,8 p. proc.).

W 2021 r. w województwie lubuskim wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego wyniosła 144,7 tys. zł i była wyższa w porównaniu z 2015 r. o 33,5%. W kraju wydajność pracy wzrosła w analogicznym okresie o 36,7% do 155,1 tys. zł na 1 pracującego. Relacja wartości dodanej brutto na 1 pracującego w województwie lubuskim do średniej krajowej pogorszyła się w porównaniu z 2015 r. W 2021 r. wydajność pracy w województwie stanowiła 93,3% średniej wielkości tego wskaźnika w kraju, wobec 95,5% w 2015 r.

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 42. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

W 2021 r. przedsiębiorstwa przemysłowe w podregionie gorzowskim i w podregionie zielonogórskim wytworzyły odpowiednio 30,9% i 34,6% wartości dodanej brutto. Było to odpowiednio o 1,6 p. proc. i o 1,9 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Udział budownictwa w WDB ogółem wyniósł 5,9% w podregionie gorzowskim (tj. o 1,5 p. proc. mniej niż w 2015 r.), natomiast w podregionie zielonogórskim 6,0% (tj. o 1,2 p. proc. mniej).

W obu podregionach w strukturze wartości dodanej brutto zanotowano także spadek udziału sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, odpowiednio w podregionie gorzowskim do 3,4% (tj. o 0,9 p. proc.) i do 2,8% w podregionie zielonogórskim (tj. o 0,7 p. proc.).

Podmioty z grupy sekcji tzw. pozostałe usługi wytworzyły łącznie 25,7% wartości dodanej brutto w podregionie gorzowskim (tj. o 2,5 p. proc. więcej niż w 2015 r.), a w podregionie zielonogórskim 23,8% (o 1,6 p. proc. więcej).

W przedsiębiorstwach usługowych z grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja podregionu gorzowskiego wytworzono 26,5% wartości dodanej brutto (tj. o 1,4 p. proc. więcej niż w 2015 r.), a w podregionie zielonogórskim - 25,8% (tj. o 2,2 p. proc. więcej).

W relacji do 2015 r. nie zmienił się udział jednostek z grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości w tworzeniu wartości dodanej brutto, który w podregionie gorzowskim wyniósł 7,5%, a w podregionie zielonogórskim - 7,0%.

W 2021 r. wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w podregionie gorzowskim wyniosła 137,1 tys. zł. W podregionie zielonogórskim wartość dodana brutto na 1 pracującego wyniosła 149,6 tys. zł, tj. o 9,1% więcej niż w podregionie gorzowskim. W obu podregionach wydajność pracy wzrosła w stosunku do 2015 r., o 33,1% w podregionie gorzowskim i o 33,6% w podregionie zielonogórskim.

Relacja wydajności pracy do średniej krajowej w obu lubuskich podregionach pogorszyła się w porównaniu z 2015 r. W podregionie gorzowskim wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2021 r. stanowiła 88,4% średniej krajowej, a w podregionie zielonogórskim – 96,4%. Było to odpowiednio o 2,3 p. proc. i 2,2 p. proc. mniej niż w 2015 r.

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W 2023 r. w województwie lubuskim wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, a także liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności w stosunku do 2022 r. W relacji do poprzedniego roku zwiększyła się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów (o 5,3%) oraz liczba podmiotów wyrejestrowanych (o 1,3%).

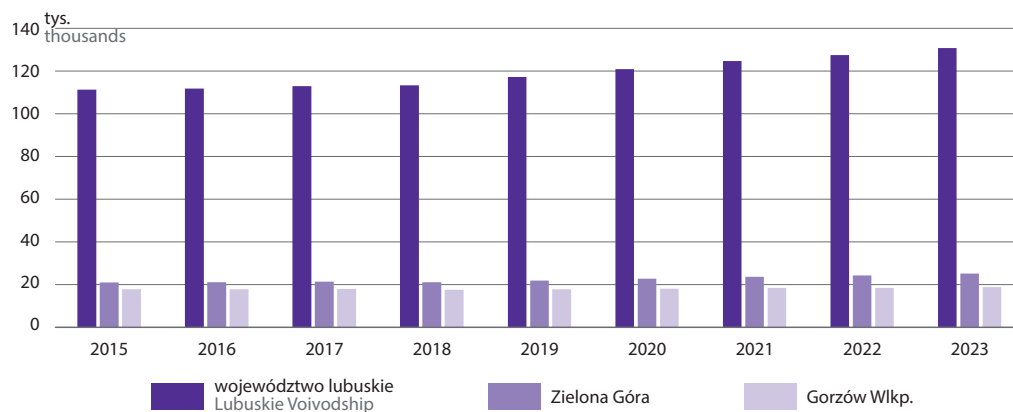
Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu na koniec grudnia 2023 r. w rejestrze REGON w województwie lubuskim zarejestrowanych było 130,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. więcej niż w 2022 r. o 2,6%. W relacji do 2015 r. liczba podmiotów w rejestrze wzrosła o 17,5%. W Polsce w 2023 r. zarejestrowanych było o 3,1% więcej podmiotów niż przed rokiem oraz o 23,1% więcej w porównaniu z 2015 r. Podmioty województwa lubuskiego w rejestrze REGON w 2023 r. stanowiły 2,5% wszystkich jednostek w kraju.

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy
As of 31 December

Pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów wyróżniały się miasta na prawach powiatu: Zielona Góra (25,2 tys.) i Gorzów Wlkp. (18,8 tys.), które łącznie koncentrowały 33,6% podmiotów w województwie. Ponadto znaczną liczbą podmiotów gospodarczych charakteryzowały się powiaty: żarski (10,8 tys.) i gorzowski (9,9 tys.). Najmniej podmiotów zlokalizowanych było w powiecie sulęcińskim (3,3 tys.).

**Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 30. Entities of national economy in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	111272	120839^a	127458^a	130717^a	2,5
sektor publiczny public sector	4731	4549	4610	4608	4,1
sektor prywatny private sector	105731	114798	120896	124017	2,5
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships and companies	16409	16380	17642	18103	1,9
Fundacje Foundations	378	565	676	730	2,0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	3302	3522	3649	3943	2,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	77599	86251	90868	93129	2,5

a W podziale według sektorów własności bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

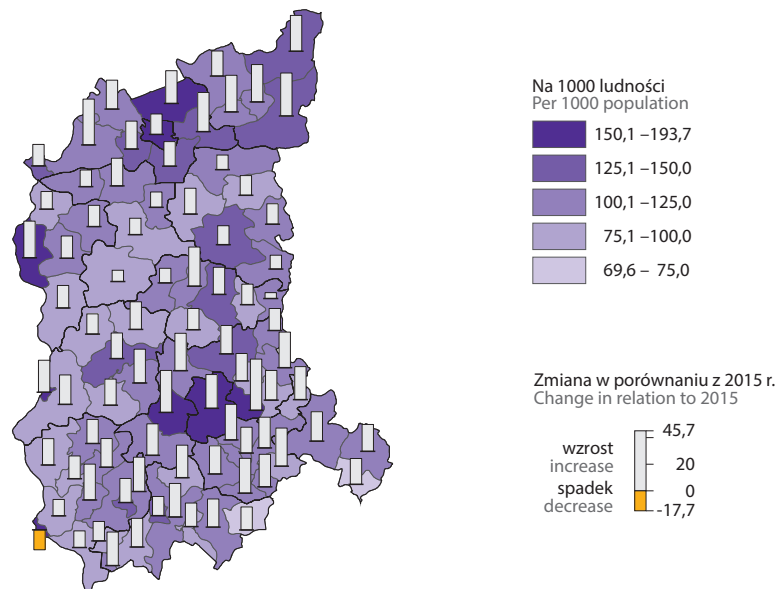
O poziomie przedsiębiorczości świadczy m.in. wskaźnik określający liczbę podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2023 r. w województwie lubuskim w przeliczeniu na 1000 ludności przypadały 134 podmioty, tj. o 24,6% więcej niż w 2015 r.

Spośród powiatów województwa, najwięcej podmiotów na 1000 ludności odnotowano w Zielonej Górze (181), a nieco mniej w Gorzowie Wlkp. (163). Ze względu na wysoką wartość tego wskaźnika wyróżniają się również powiaty: ślubicki (145) oraz gorzowski (134). Stosunkowo niewielkie wartości wskaźnika zanotowano natomiast w powiatach: sulęcińskim (98) i nowosolskim (110).

Wśród gmin wysokie wartości omawianego wskaźnika odnotowano w gminach: Ślubice (193), Kłodawa (172) i Łęknica (171). Z kolei gminy: Niegosławice i Szlichtyngowa wyróżniła niska wartość wskaźnika (odpowiednio: 70 i 74 podmiotów na 1000 ludności).

**Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 40. Entities of the national economy in 2023
As of 31 December

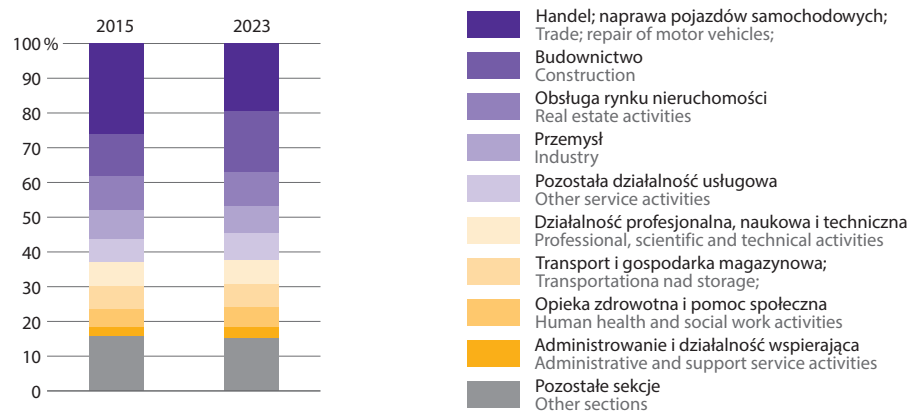

W 2023 r. liczba podmiotów nowo zarejestrowanych zwiększyła się w skali roku o 5,3% i wyniosła 9,8 tys. W tej grupie 8,2 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba wzrosła w skali roku o 3,0%. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów było 0,9 tys. spółek (tj. o 0,1% mniej niż w 2022 r.). Liczba nowo zarejestrowanych spółek handlowych wyniosła 0,8 tys., tj. o 1,2% mniej niż poprzednim roku.

W 2023 r. z rejestru REGON wykreślono 6,4 tys. podmiotów, tj. o 1,3% więcej niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano wzrost o 18,9%). Liczba wyrejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, pozostała na zbliżonym poziomie jak przed rokiem i wyniosła 5,8 tys. Liczba wyrejestrowanych spółek wyniosła 0,4 tys. tj. o 22,8% więcej niż w roku poprzednim.

**Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 44. Entities of the national economy by selected PKD sections
As of 31 December

W końcu 2023 r. w województwie lubuskim w strukturze podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON najwięcej było podmiotów w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (19,4%). Kolejne 17,7% podmiotów prowadziło działalność w budownictwie, a 9,7% zajmowało się obsługą rynku nieruchomości. Jednostki prowadzące działalność w zakresie przemysłu stanowiły 7,7% ogółu podmiotów. Znaczący udział w strukturze miały również podmioty z sekcji: pozostała działalność usługowa - 7,7% oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 7,2%.

Biorąc pod uwagę formę prawną, w końcu 2023 r. najliczniejszą grupę podmiotów 93,1 tys. (tj. 71,2% ogółu podmiotów) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich udział w strukturze podmiotów gospodarczych w województwie, zwiększył się w porównaniu z 2015 r. o 1,5 p. proc. Kolejne 13,8% stanowiły spółki (tj. o 0,9 p. proc. więcej niż w 2015 r.). Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych ukształtował się na poziomie 3,6% i zwiększył się w porównaniu z 2015 r. o 0,3 p. proc.

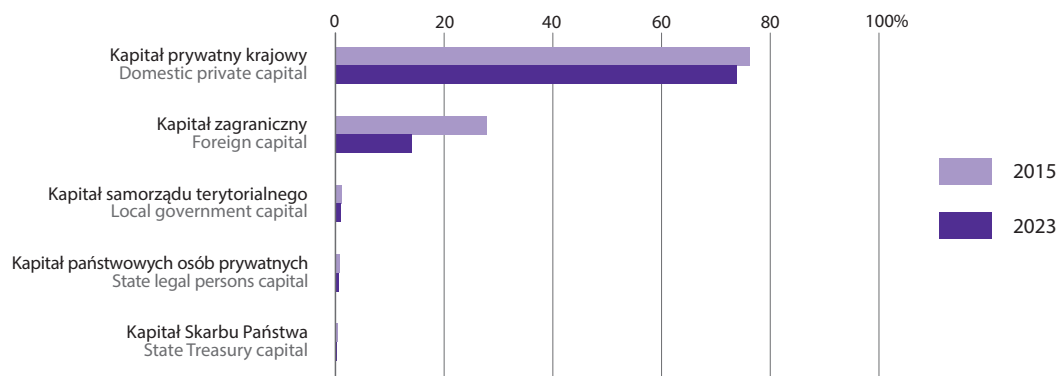
Spośród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najwięcej zajmowało się budownictwem (22,3%) i handlem; naprawą pojazdów samochodowych (21,9%). Znaczny był odsetek osób fizycznych prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną (8,5%), a także w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (7,8%) oraz przemysłu (7,7%).

W porównaniu z 2015 r. wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zanotowano m.in. w sekcjach: budownictwo (o 73,7%), informacja i komunikacja (o 68,1%), edukacja (o 42,3%), administrowanie i działalność wspierająca (o 43,2%) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 36,6%). Spadek liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zanotowano m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (o 23,3%), w górnictwie i wydobywaniu (o 20,4%), w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 10,0%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 9,8%) oraz w dostawie wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (o 6,5%).

W województwie lubuskim w strukturze spółek handlowych według rodzaju kapitału, największy udział miały spółki kapitału prywatnego krajowego (73,7% – w porównaniu z 2015 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,4 p. proc.). Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego ukształtował się na poziomie 13,9% (tj. o 13,8 p. proc. mniejszym w stosunku do 2015 r.).

Wykres 45. Spółki handlowe według rodzaju kapitału Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Commercial companies by type of capital
As of 31 December

W 2023 r. w strukturze spółek handlowych według sekcji, najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (21,0%). Spółki handlowe prowadzące działalność w zakresie przemysłu stanowiły 17,4%, w tym przetwórstwa przemysłowego – 13,2%. Spółki handlowe z sekcji budownictwo stanowiły 13,7% ogółu spółek handlowych, transport i gospodarka magazynowa – 9,0%, a działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 8,7%.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W 2022 r. zanotowano wzrost nakładów na działalność badawczą i rozwojową w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady były nadal niższe od średnich nakładów na działalność B+R na 1 mieszkańca w kraju. Mniejsza od średniej krajowej była także liczba pracujących w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo.

Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych zarówno przedsiębiorstw przemysłowych, jak i z sektora usług. Wartość nakładów przeznaczonych na innowacje zmniejszyła się w przedsiębiorstwach przemysłowych, natomiast wzrosła w firmach usługowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2022 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R w województwie lubuskim wyniosły 250,6 mln zł i stanowiły 0,6% nakładów na działalność B+R w kraju. W stosunku do 2021 r. nakłady te zwiększyły się o 33,8%, natomiast w kraju zanotowano wzrost nakładów na działalność B+R w ujęciu rocznym o 18,7%. W odniesieniu do 2015 r. w województwie obserwowano prawie 3-krotny wzrost poniesionych nakładów.

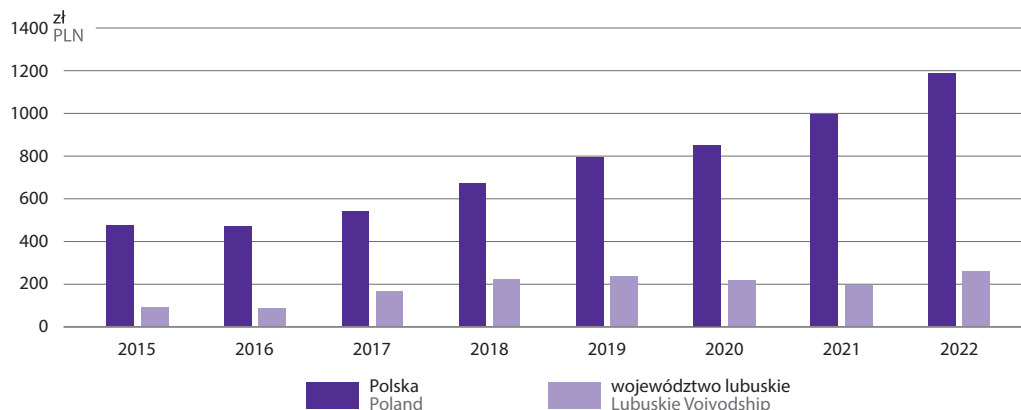
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 31. Intramural expenditure^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	89,4	212,3	187,3	250,6
w tym sektor finansujący: of which funding sector:				
Rządowy Government	24,3	60,8	74,6	.
Przedsiębiorstw Business enterprises	36,0	118,9	81,3	125,4
Szkolnictwa wyższego Higher education	6,9	.	.	20,1
Reszta świata Rest of the world	22,1	.	23,6	36,0

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2022 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wyniósł 50,0% i był niższy niż średnio w kraju (54,8%). W skali roku odsetek ten zwiększył się w województwie o 6,6 p. proc., podczas gdy w Polsce wzrósł o 3,8 p. proc. W stosunku do 2015 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw wzrósł zarówno w województwie, jak i w kraju o odpowiednio 22,8 p. proc. i 15,8 p. proc.

Wykres 46. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Chart 46. Intramural expenditure^a on research and development per capita

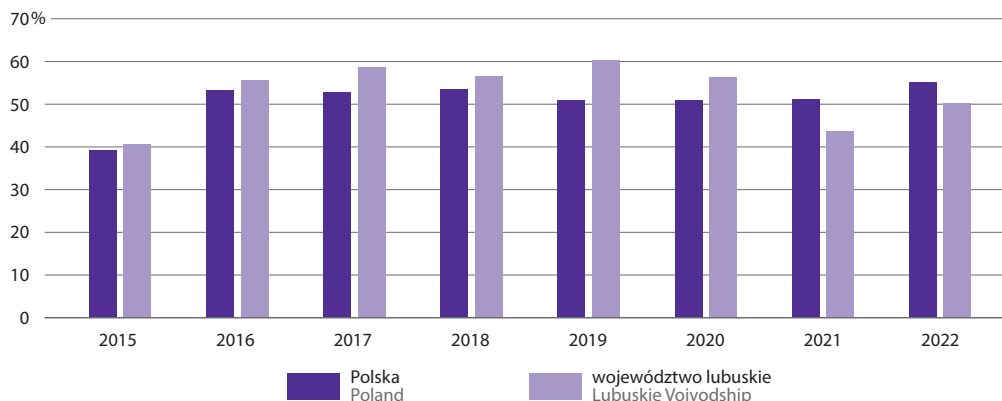
^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Wartość nakładów wewnętrznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2022 r. wyniosła 255 zł, przy średniej wartości tego wskaźnika w Polsce na poziomie 1182 zł. W województwie lubuskim odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na 1 mieszkańca w stosunku do 2021 r. o 34,7% oraz niemal 3-krotny wzrost w odniesieniu do 2015 r.

W 2022 r. nakłady na B+R pochodziły głównie ze środków wewnętrznych (57,2% ogółu nakładów). W poprzednim roku natomiast nakłady na działalność badawczą i rozwojową finansowane były głównie ze środków zewnętrznych – udział tych środków wyniósł 54,6%.

Wykres 47. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 47. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki. Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden ECP oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

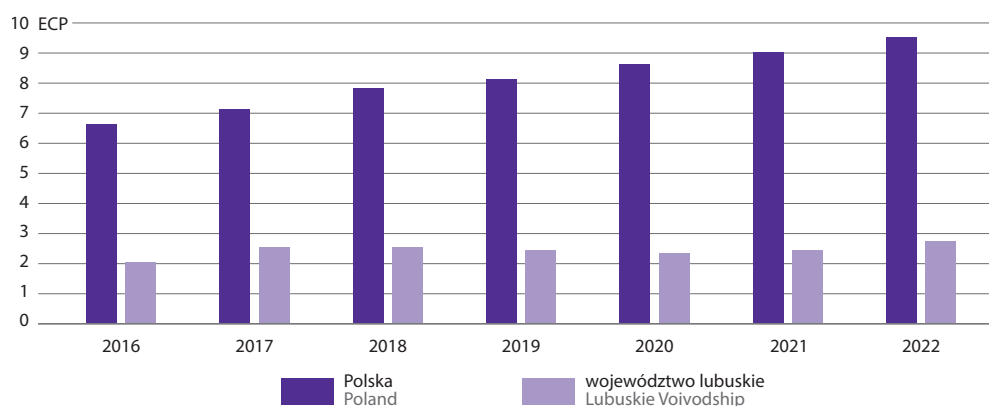
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
 Table 32. Intramural expenditure^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2021	2022	2022 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	222,7	212,3	187,3	250,6	0,6
nakłady finansowane ze środków: expenditure financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	139,1	120,9	85,1	143,3	0,6
Zewnętrznych External funds	83,6	91,4	102,2	107,3	0,4
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	.	60,5	74,3	.	.

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W województwie lubuskim pracujący w działalności B+R w 2022 r. w liczbie 1155 ECP stanowili 0,7% ogółu pracujących w działalności B+R w kraju. W przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo liczba pracujących w B+R wyniosła 2,7 ECP i była ponad 3-krotnie mniejsza niż średnio w kraju (9,5). Wysoka wartość tego wskaźnika charakteryzowała województwa: mazowieckie (20,0), małopolskie (15,2) i dolnośląskie (11,9). Lubuskie zajmowało przedostatnią lokatę ze względu na wartość omawianego wskaźnika, przed województwem świętokrzyskim.

Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
 Chart 48. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2022 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według funkcji niezmiennie przeważali badacze – ich udział wyniósł 57,9% ogółu pracujących. Osoby pełniące tę funkcję w Polsce stanowiły 69,3% personelu wewnętrznego. Udział techników i pracowników równorzędnych wyniósł 21,8%, natomiast pozostałego personelu pomocniczego 20,4%. W kraju, w personelu wewnętrznym, technicy i pracownicy równorzędni stanowili 20,5%, natomiast pozostały personel pomocniczy – 10,2%.

W porównaniu z 2021 r. w województwie lubuskim zmniejszył się odsetek badaczy (o 10,2 p. proc.) oraz techników i pracowników równorzędnych (o 0,3 p. proc.), natomiast wzrósł odsetek pozostałego personelu pomocniczego (o 10,5 p. proc.).

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2022 r. w województwie lubuskim średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogóle przedsiębiorstw objętych badaniem wyniósł 20,4%, tj. o 6,8 p. proc. więcej niż w 2021 r. W kraju odsetek ten wyniósł 32,2% i był o 11,3 p. proc. większy niż w poprzednim roku. W 2015 r. przedsiębiorstwa innowacyjne stanowiły średnio 11,6% objętych badaniem, wobec 13,7% w kraju.

W 2022 r. przedsiębiorstwa przemysłowe przeznaczyły na innowacje 324,3 mln zł, tj. o 9,8% mniej niż w 2021 r. W firmach z sektora usług nakłady na działalność innowacyjną wyniosły 48,7 mln zł i były o 69,5% wyższe niż przed rokiem.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2020–2022	2020–2022 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	15,4	24,6	19,1	30,1	32,2
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	10,5	15,7	10,5	13,3	15,2
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	11,2	19,1	16,4	23,6	28,1
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process innovations	8,3	14,4	8,1	10,6	32,1
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	3,2	3,9	4,8	4,8	8,2
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	6,4	13,9	6,4	8,9	30,1

^a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
^a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

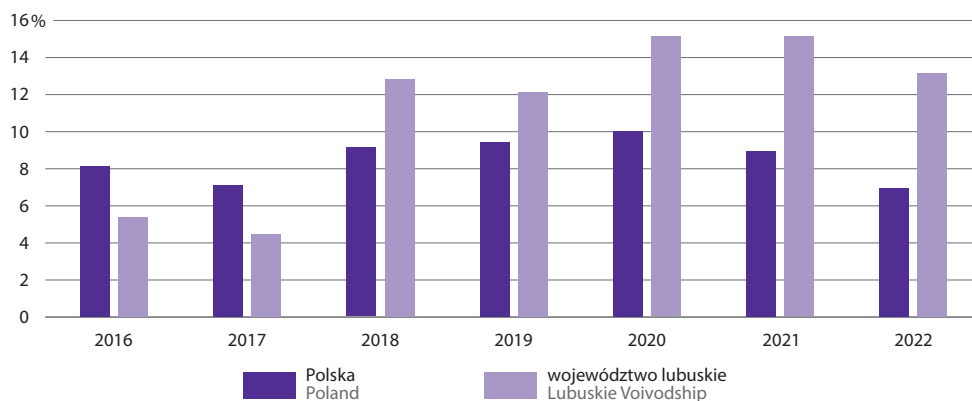
W 2022 r. w grupie przedsiębiorstw przemysłowych 30,1% jednostek wprowadziło nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe. Wysoki odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w działach: produkcja maszyn i urządzeń – 95,7%, produkcja papieru i wyrobów z papieru – 70,8% oraz produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – 59,1%.

Przedsiębiorstwa innowacyjne stanowiły 10,6% wszystkich badanych przedsiębiorstw usługowych. Najczęściej innowacje wprowadzano w działach: reklama, badanie rynku i opinii publicznej – 100,0% (biorących udział w badaniu), finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych oraz działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana – po 66,7%.

W 2022 r. w przedsiębiorstwach przemysłowych udział przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych wprowadzonych na rynek w latach 2020–2022 w przychodach za sprzedaży ogółem wyniósł 13,1%. Był on o 2,0 p. proc. niższy niż udział przychodów w 2021 r. ze sprzedaży takich produktów wprowadzonych na rynek w latach 2019–2021. W porównaniu z 2015 r. odsetek ten był wyższy o 8,4 p. proc. dla sprzedaży produktów innowacyjnych wprowadzonych na rynek w latach 2013–2015. Dla przedsiębiorstw usługowych udział ten wyniósł 0,9% wobec 0,2% w 2020 r. W omawianym roku w kraju udziały te były niższe niż zanotowane w województwie w przypadku przedsiębiorstw przemysłowych (o 6,2 p. proc.), natomiast wyższe w usługowych (o 1,8 p. proc.).

Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 49. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

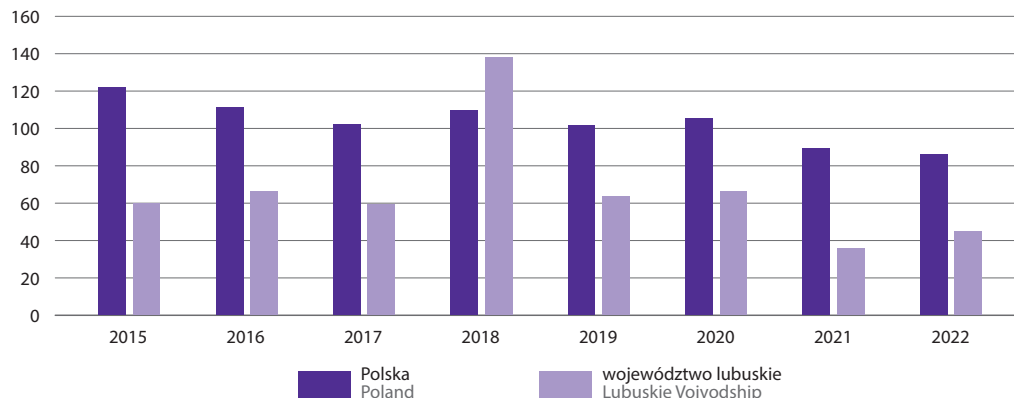

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2022 r. dokonano 3240 zgłoszeń wynalazków, w tym 44 z województwa lubuskiego. W stosunku do poprzedniego roku zanotowano wzrost liczby zgłoszeń wynalazków w województwie o 25,7%, natomiast w kraju odnotowano spadek o 4,1%. W porównaniu z 2015 r. liczba dokonanych zgłoszeń wynalazków zmniejszyła się o 27,9% w województwie oraz o 30,7% w kraju.

W 2022 r. Urząd Patentowy RP przyznał 2224 patenty na wynalazki, w tym 35 – na wynalazki zgłoszone przez podmioty z województwa lubuskiego (podobnie jak przed rokiem). W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost liczby przyznanych patentów na wynalazki w kraju o 31,4%. W 2015 r. w województwie lubuskim na wynalazki zgłoszone przez podmioty krajowe przyznano 23 patenty (w kraju – 2404).

W Urzędzie Patentowym RP w 2022 r. odnotowano 610 zgłoszeń wzorów użytkowych dokonanych przez podmioty krajowe (o 15,5% mniej niż w poprzednim roku). Liczba analogicznych zgłoszeń dokonanych przez podmioty z województwa wyniosła 5 (o 6 zgłoszeń mniej niż w 2021 r.). W stosunku do 2015 r. zgłoszono mniej wzorów użytkowych zarówno w kraju, jak i w województwie lubuskim o odpowiednio 38,6% i 79,2%.

Wykres 50. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
 Chart 50. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
 a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty w województwie lubuskim w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w 2022 r. wyniósł 45. Analogiczny wskaźnik wyznaczony dla liczby zgłoszeń w kraju wyniósł 86. W 2015 r. w województwie lubuskim na 1 mln mieszkańców zgłoszono 60 wynalazków, natomiast w kraju 122.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące województwo ze względu na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach były nieco wyższe od średnich w kraju. W skali roku zmniejszył się odsetek firm prowadzących sprzedaż elektroniczną, natomiast wzrósł udział jednostek wykorzystujących otwarte dane publiczne.

Pod pojęciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

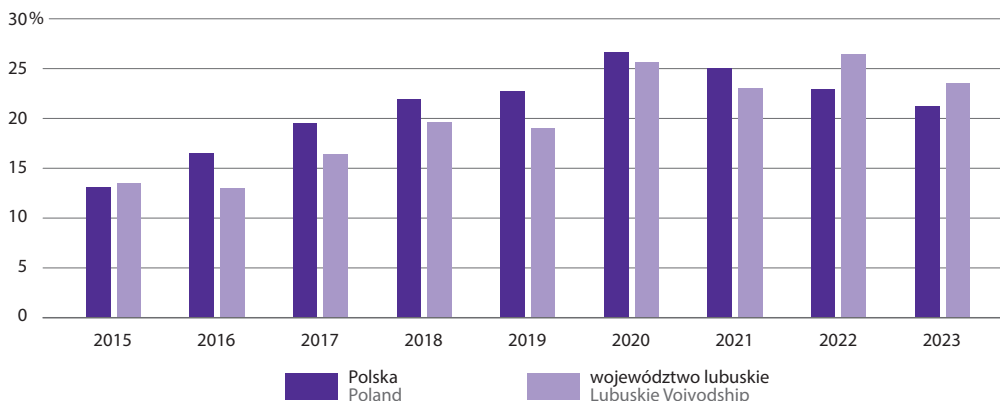
W 2023 r. z ogółu przedsiębiorstw objętych badaniem 99,5% posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu (w kraju – 98,7%). Udział ten zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,3 p. proc. oraz w stosunku do 2015 r. o 6,1 p. proc.

W 2023 r. najczęściej wybieraną przez firmy prędkością łącza Internetowego określoną w umowie z operatorem była prędkość od 100 do 500 Mbit/s (25,2% ogółu badanych przedsiębiorstw), a często także od 30 do 100 Mbit/s (23,4%). Przepustowość łącza od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s wybrało 11,5% przedsiębiorców, poniżej 30 Mbit/s – 9,7%, natomiast powyżej 1 Gbit/s – 9,4%.

W kraju najczęściej użytkowaną prędkością łącza była przepustowość od 100 do 500 Mbit/s (wskazała ją 29,7% ogółu). Częściej niż co piąte przedsiębiorstwo (21,1%) posiadało łącze o prędkości od 30 do 100 Mbit/s, 13,3% miało łącze o prędkości od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s, 12,0% – powyżej 1 Gbit/s oraz poniżej 30 Mbit/s – 7,7%.

Systematycznie zmniejsza się udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczają przepustowość mniejszą niż 30 Mbit/s oraz od 30 do 100 Mbit/s na korzyść wyższych prędkości – od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s i powyżej 1 Gbit/s.

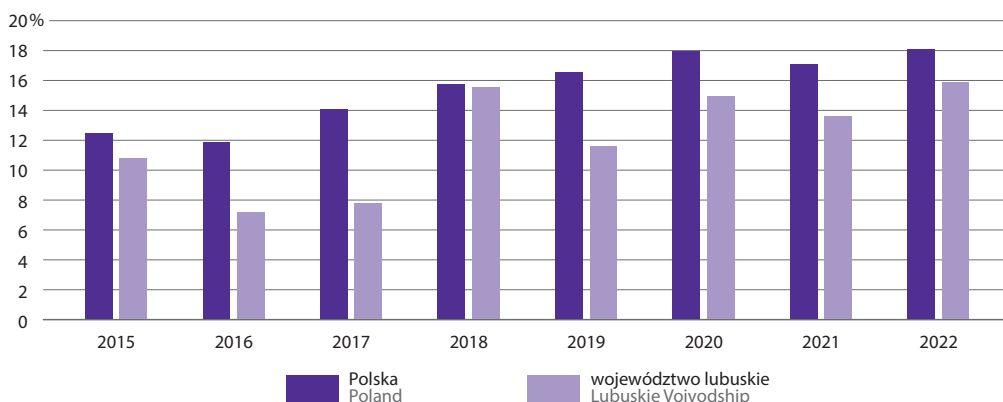
Wykres 51. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 51. Enterprises with Internet access^a

^a Dostęp do Internetu o prędkości 30-100 Mbit/s.
^a Access to the Internet with a speed of 30-100 Mbit/s.

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (email), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze. Z transakcji ehandlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (email), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 52. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 52. Enterprises receiving orders via computer networks

W 2022 r. odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe wyniósł 15,8% (wobec 18,0% średnio w kraju) i był wyższy niż w roku poprzednim (kiedy wyniósł 13,5%). W 2015 r. udział jednostek prowadzących sprzedaż elektroniczną ukształtował się na poziomie 10,7%.

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Przedsiębiorstwa wykorzystujące otwarte dane publiczne w 2022 r. stanowiły 13,3% przedsiębiorstw objętych badaniem (w kraju 14,6%). Najwięcej podmiotów wykazywało zainteresowanie danymi z kategorii gospodarka i finanse – 11,5% badanych przedsiębiorstw, transport – 5,4% oraz dane przestrzenne – 4,9%. W porównaniu z 2021 r. odsetek firm z województwa lubuskiego wykorzystujących otwarte dane publiczne zmniejszył się o 7,3 p. proc.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2023 r. w jednostkach objętych badaniem przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych były niższe niż przed rokiem. Pogorszyła się większość wyników finansowych oraz podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto oraz udział ich przychodów w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2023 r. były niższe od uzyskanych w poprzednim roku o 3,7% i wyniosły 69680,5 mln zł. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 67473,6 mln zł, tj. zmniejszyły się o 4,6% w relacji do poprzedniego roku. W stosunku do 2015 r. wartość przychodów z całokształtu działalności oraz przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrosła ponad 2-krotnie.

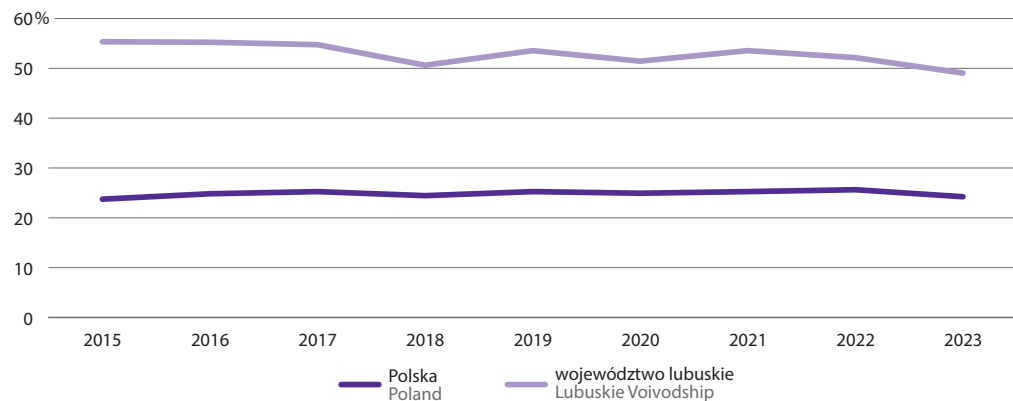
Spadek przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w dwóch sekcjach: w przetwórstwie przemysłowym (o 9,7%) oraz w handlu; naprawach pojazdów samochodowych (o 1,6%). Z kolei wzrost odnotowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie obsługi rynku nieruchomości (o 54,2%), zakwaterowania oraz usług gastronomicznych (o 29,0%) i budownictwa (o 23,4%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w 2023 r. wyniosły 33036,5 mln zł, tj. o 10,5% mniej niż w poprzednim roku. Udział tych przychodów w przychodach ze sprzedaży zmniejszył się w skali roku o 3,1 p. proc. do 49,0%. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport dominowały przychody ze sprzedaży produktów (94,5%).

Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 53. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

W 2023 r. koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności wyniosły 66853,8 mln zł, tj. o 1,6% mniej niż w 2022 r. Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty były o 4,6% niższe niż przed rokiem. W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zmniejszył się udział zużycia materiałów i energii (o 6,3 p. proc. do 57,2%). Zwiększył się udział wynagrodzeń (o 2,0 p. proc. do 13,8%), usług obcych (o 1,8 p. proc. do 17,7%), podatków i opłat (o 1,4 p. proc. do 2,8%), amortyzacji (o 0,5 p. proc. do 4,0%), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,5 p. proc. do 3,1%) oraz pozostałych kosztów rodzajowych i usług (o 0,1 p. proc. do 1,4%).

Koszty sprzedaży produktów, towarów i materiałów były niższe o 2,3% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 65098,5 mln zł. Niemniej jednak, w podziale na sekcje, spadek kosztów odnotowano tylko w przetwórstwie przemysłowym (o 7,8%). Z kolei wzrost kosztów zarejestrowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (ponad 2-krotny), prowadzących działalność z zakresu obsługi nieruchomości (o 53,3%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 28,8%) oraz z zakresu budownictwa (o 22,0%). W odniesieniu do 2015 r. koszty z całokształtu działalności oraz koszty ze sprzedaży, podobnie jak przychody, wzrosły ponad 2-krotnie.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 2375,1 mln zł i był niższy o 42,3% niż w poprzednim roku. Wynik finansowy z pozostałej działalności operacyjnej ukształtował się na poziomie 603,6 mln zł, tj. mniejszym o 5,1% niż przed rokiem. Jednocześnie zanotowano poprawę wyniku na operacjach finansowych (minus 152,0 mln zł wobec minus 366,0 mln zł w poprzednim roku).

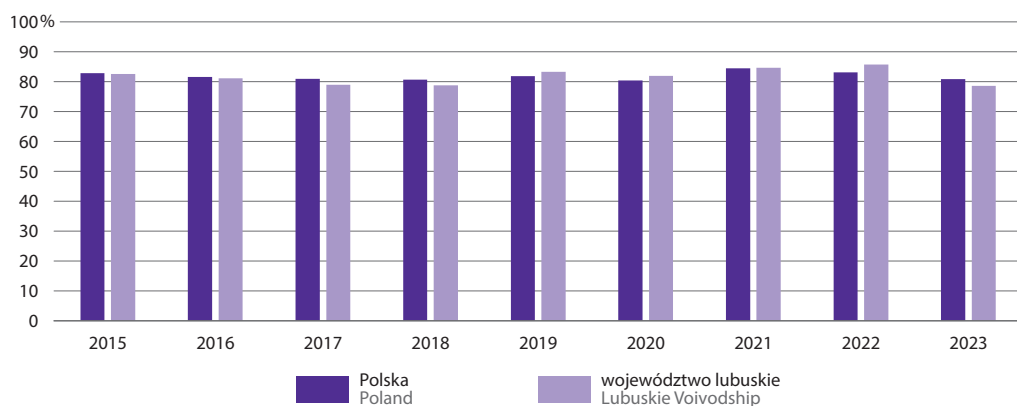
Wynik finansowy brutto wyniósł 2826,7 mln zł, tj. o 35,6% mniej niż w 2022 r.; zysk brutto wyniósł 3652,5 mln zł (spadek o 23,9%), a strata brutto 825,8 mln zł (wzrost o 98,9%). Obciążenia wyniku finansowego brutto zmniejszyły się w skali roku o 39,9% (do 412,7 mln zł). W rezultacie wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2414,0 mln zł i był niższy o 34,8% od wyniku osiągniętego w 2022 r.; zysk netto zmniejszył się o 21,5% (do 3253,5 mln zł), a strata netto wzrosła o 88,7% (do 839,5 mln zł).

Znaczne pogorszenie wyniku finansowego netto miało miejsce w przetwórstwie przemysłowym (o 766,2 mln zł do 2111,7 mln zł) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 301,3 mln zł do minus 132,5 mln zł). Z kolei wyraźną poprawę wyniku finansowego netto odnotowano w budownictwie (o 21,4 mln zł do 73,3 mln zł) oraz w informacji i komunikacji (o 14,1 mln zł do 49,8 mln zł).

Zysk netto w 2023 r. wykazało 78,6% badanych przedsiębiorstw, tj. o 7,1 p. proc. mniej niż przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności wyniósł 76,1% i był mniejszy o 10,3 p. proc. niż w 2022 r.

Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wskaźnik poziomu kosztów ogółu badanych przedsiębiorstw niefinansowych zwiększył się w ciągu roku o 2,0 p. proc. do 95,9%. Zmniejszyły się natomiast wskaźniki: rentowności ze sprzedaży brutto (o 2,3 p. proc. do 3,5%), rentowności obrotu brutto (o 2,0 p. proc. do 4,1%) oraz rentowności obrotu netto (o 1,6 p. proc. do 3,5%).

W ujęciu rocznym wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w 4 sekcjach, w tym największy w działalności z zakresu informacji i komunikacji (o 2,3 p. proc. do 13,8%). Spadek wskaźnika rentowności obrotu netto zanotowano natomiast m. in. w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 4,2 p. proc. do 2,1%). Do najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2023 r. można zaliczyć sekcje informacja i komunikacja (wskaźnik rentowności obrotu netto – 13,8%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (11,1%).

W skali roku wzrosła wartość wskaźnika płynności finansowej I stopnia (o 5,8 p. proc. do 32,4%) oraz II stopnia (o 4,5 p. proc. do 88,2%).

W latach 2015-2023 podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w województwie lubuskim utrzymywały się na poziomie zbliżonym do średnich w kraju (przy czym w 2015 r. oraz 2020 r. wskaźniki rentowności były zauważalnie wyższe, natomiast w 2023 r. zauważalnie niższe). Wskaźniki płynności finansowej w prawie całym analizowanym okresie były niższe niż przeciętnie w Polsce (nawet o 21,7 p. proc. w 2022 r.).

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,9	93,8	93,9	95,9	94,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,1	5,3	5,8	3,5	5,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,1	6,2	6,1	4,1	5,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,5	5,4	5,1	3,5	4,3
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	33,9	42,4	26,6	32,4	39,7
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	102,4	107,5	83,7	88,2	107,2

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w 2023 r. wyniosła 23514,0 mln zł i była o 1,0% niższa niż w roku poprzednim, przy czym zmniejszyła się wartość zapasów (o 10,8%), krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 4,9%), należności krótkoterminowych (o 1,2%). Wzrosła natomiast wartość inwestycji krótkoterminowych – o 23,2%.

W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zmniejszył się udział zapasów (o 4,0 p. proc. do 37,4%), należności krótkoterminowych (o 0,1 p. proc. do 37,4%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 0,2 p. proc. do 3,4%). Jednocześnie w ogólnej wartości aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (o 4,3 p. proc. do 21,8%).

W strukturze zapasów zmniejszył się udział półproduktów i produktów w toku (z 8,2% do 7,7%) oraz produktów gotowych (z 25,7% do 23,1%). Zwiększył się natomiast udział materiałów (z 41,6% do 42,0%) oraz towarów (z 23,0% do 25,4%).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu 2023 r. wyniosły 20151,4 mln zł i były o 3,4% wyższe od notowanych w poprzednim roku. Zobowiązania długoterminowe osiągnęły wartość 4359,3 mln zł, tj. o 12,4% wyższą niż przed rokiem, z kolei zobowiązania krótkoterminowe w kwocie 15792,1 mln zł wzrosły o 1,2%.

Relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wyniosła 111,3%, wobec 110,2% przed rokiem.

W porównaniu z 2022 r. nie odnotowano istotnych zmian w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług, tak jak w poprzednim roku, wyniósł 41 dni, a cykl rotacji zapasów skrócił się o 3 dni (do 48 dni). Z kolei cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – nie zmienił się wobec poprzedniego roku i wyniósł 37 dni.

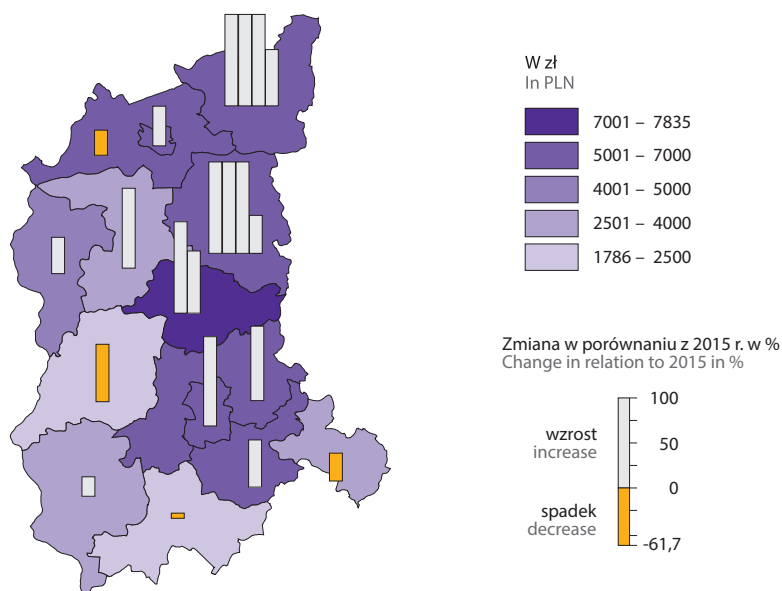
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2023 r. nakłady inwestycyjne lubuskich przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 49 osób wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wzrost zanotowano zarówno w nakładach przeznaczonych na zakupy, jak i na budynki i budowle. Zmniejszyła się zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak ich łączna wartość kosztorysowa.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)
Map 41. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2022 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2022 r. nakłady inwestycyjne w województwie lubuskim, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosły 5125,4 mln zł, tj. więcej w porównaniu z poprzednim rokiem oraz z 2015 r. odpowiednio o 0,8% i 39,2% (wobec wzrostu w kraju odpowiednio o 20,8% i 49,2%). Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w województwie lubuskim wzrosły w skali roku o 1,5% do 5,2 tys. zł, były jednak mniejsze niż przeciętnie w kraju o 20,9%.

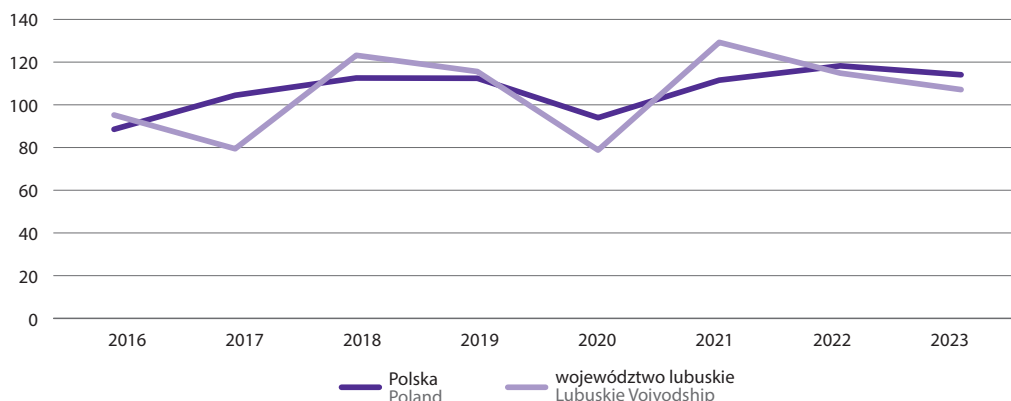
W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01¹); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

W 2023 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących powyżej 49, mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego, wyniosły 2615,7 mln zł, tj. wzrosły o 7,1% (w cenach bieżących) w porównaniu z poprzednim rokiem, kiedy wzrost wyniósł 14,8%. W kraju nakłady inwestycyjne zwiększyły się w porównaniu z 2022 r. o 14,0%.

Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of investment outlays (current prices)
Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysową; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

¹ Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne^a (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem: Total:				
w mln zł in million PLN	1947,1	1647,7	2442,4	2615,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,4	1,1	1,2	1,2
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	36,4	32,4	31,0	29,5
Zakupy: Purchases:				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	55,0	57,6	53,2	49,9
środków transportu transport equipment	8,4	9,9	15,7	20,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
 a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

Z ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych najwięcej (1841,2 mln zł) przeznaczono na zakupy inwestycyjne, tj. maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (1304,9 mln zł) oraz środki transportu (536,2 mln zł); nakłady na budynki i budowle wyniosły 772,0 mln zł. W stosunku do poprzedniego roku nakłady na zakupy inwestycyjne zwiększyły się o 9,5%, w tym nakłady na środki transportu wzrosły o 39,9%, a na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia o 0,5%. Wyższe niż przed rokiem były także nakłady na budynki i budowle (o 1,8%).

W 2023 r., podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej inwestowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (52,5% ogółu nakładów inwestycyjnych, było to jednak o 8,5 p. proc. mniej niż w 2022 r.). Stosunkowo wysokie nakłady inwestycyjne zanotowano w jednostkach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (16,5% ogółu nakładów inwestycyjnych i o 2,3 p. proc. więcej w skali roku), dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (9,1%, tj. o 2,9 p. proc. więcej) oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych (8,0%, tj. o 1,7 p. proc. więcej).

Wśród sekcji o znaczącym udziale w ogóle nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w województwie lubuskim, największy wzrost nakładów w stosunku do poprzedniego roku zanotowano w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 58,3%). Wyższe nakłady niż przed rokiem zanotowano także m.in. w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 35,7%) oraz transport i gospodarka magazynowa (o 24,2%), a także obsługa rynku nieruchomości (o 20,6%). Spadek nakładów odnotowano m.in. w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 64,8%).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2023 r. rozpoczęto 564 nowe inwestycje, tj. o 11,9% mniej niż w poprzednim roku. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 734,1 mln zł i była o 24,8% mniejsza niż w poprzednim roku. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadają 34,4% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (przed rokiem było to 17,5%). W Polsce liczba inwestycji rozpoczętych zmniejszyła się w skali roku o 5,4%, przy spadku ich łącznej wartości kosztorysowej o 9,5%.

Inwestycje w województwie lubuskim stanowiły 0,3% inwestycji w kraju (podobnie jak w poprzednim roku), a ich wartość kosztorysowa stanowiła 1,0% łącznej wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych w Polsce (tj. o 0,2 p. proc. mniej niż przed rokiem).

Ponad połowę (64,2%) nowo rozpoczętych inwestycji w województwie prowadziły przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe. Kolejne 21,6% rozpoczęto w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, 6,6% – w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

W przetwórstwie przemysłowym liczba nowych inwestycji zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 17,0%, a ich wartość kosztorysowa była niższa o 25,1%. W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji odnotowano wzrost liczby rozpoczętych inwestycji o 20,8%, jednak ich wartość kosztorysowa była niższa o 54,5%. Z kolei liczba nowych inwestycji w handlu; naprawie pojazdów samochodowych spadła o 24,5%, natomiast ich wartość kosztorysowa była 1,5-krotnie wyższa niż w poprzednim roku.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo Agriculture

W województwie lubuskim zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych w 2023 r. (z wyjątkiem warzyw gruntowych i owoców z drzew owocowych) były wyższe w odniesieniu do poprzedniego roku. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia upraw pszenicy i pszenżyta oraz plony owsa. Zwiększyło się pogłowie bydła, natomiast zmalało pogłowie trzody chlewnej i owiec. Skup większości roślinnych produktów rolnych kształtował się na wyższym poziomie niż w poprzednim roku, natomiast zmniejszył się skup produktów zwierzęcych. Według wstępnych danych w produkcji globalnej, końcowej i towarowej zanotowano wartość niższą w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2023 r. zbiory zbóż ogółem (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych) wyniosły 872,7 tys. ton. W odniesieniu do poprzedniego roku zbiory zwiększyły się o 46,2 tys. ton, tj. o 5,6%, przy wzroście plonów o 5,8% i niewielkim spadku areалу upraw zbóż ogółem (o 0,1%). Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowych zbiorach zbóż wyniósł 2,4% i zwiększył się o 0,1 p. proc. w odniesieniu do notowanego przed rokiem.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 698,5 tys. ton, tj. o 42,4 tys. ton (o 6,5%) więcej niż przed rokiem. Wzrost areálu upraw w odniesieniu do poprzedniego roku oszacowano na 2,7%, natomiast plony wzrosły o 3,8%. Zbiory pszenicy, większe niż przed rokiem o 3,6 tys. ton (o 0,1%), wyniosły 259,1 tys. ton. Plony pszenicy zwiększyły się o 4,3%, natomiast areál upraw zmniejszył się o 3,9%. W omawianym roku zebrano 112,1 tys. ton żyta. Zbiory były o 23,2 tys. ton (o 26,1%) większe od notowanych przed rokiem, przy wzroście areálu upraw o 21,8% i wzroście plonów o 3,6%. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowych zbiorach pszenicy i żyta wyniósł odpowiednio 2,0% i 4,3% (przy udziale 1,9% i 3,7% przed rokiem).

Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 36. Yields of selected agricultural crops

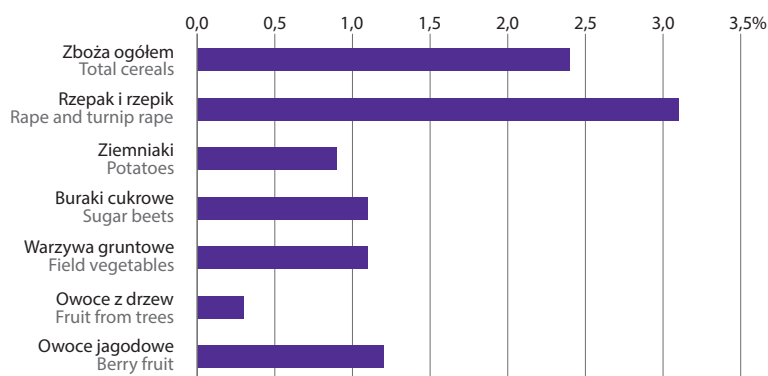
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	36,4	43,7	43,6	41,4	49,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	37,4	42,0	41,0	40,0	45,9
w tym: of which:					
pszenica wheat	43,8	47,3	45,5	44,5	53,4
żyto rye	29,9	35,7	34,6	33,0	36,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	29,6	28,5	26,8	29,8	33,8
Ziemniaki Potatoes	191	296	252	210	308
Buraki cukrowe Sugar beets	582	490	681	521	638

Plony rzepaku i rzepiku w omawianym roku wzrosły o 3,7% w odniesieniu do poprzedniego roku. Wzrost plonowania oraz areału upraw o 7,7% spowodował również wzrost zbiorów o 11,5% (do 114,3 tys. ton, z 102,5 tys. ton przed rokiem). Udział województwa w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku wyniósł 3,1% (wobec 2,8% przed rokiem).

Zbiory ziemniaków, większe niż przed rokiem o 0,5 tys. ton (o 1,0%), wyniosły 52,3 tys. ton. Plony ziemniaków zwiększyły się o 6,2%, natomiast areał upraw był mniejszy o 5,2%. Udział województwa w krajowej produkcji ziemniaków wyniósł, tak jak przed rokiem, 0,9%.

Produkcja buraków cukrowych, przy zwiększonej (o 30,5%) powierzchni upraw i przy wyższym niż przed rokiem plonowaniu (o 7,7%), wyniosła 189,0 tys. ton i była o 54,6 tys. ton (o 40,6%) większa w relacji do poprzedniego roku. Zbiory buraków cukrowych w województwie stanowiły niewielki udział w krajowej produkcji – 1,1% (w poprzednim roku 0,9%).

Wykres 56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2023 r.
Chart 56. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2023

Według danych z czerwca 2023 r., pogłowie bydła w województwie lubuskim liczyło 94,6 tys. szt., co stanowiło 1,5% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z czerwcem 2022 r. liczebność stada bydła zwiększyła się o 1,0% (w Polsce zmniejszyła się o 1,3%).

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych kształtowała się na poziomie 21,2 szt., podczas gdy w kraju wynosiła 42,5 szt.

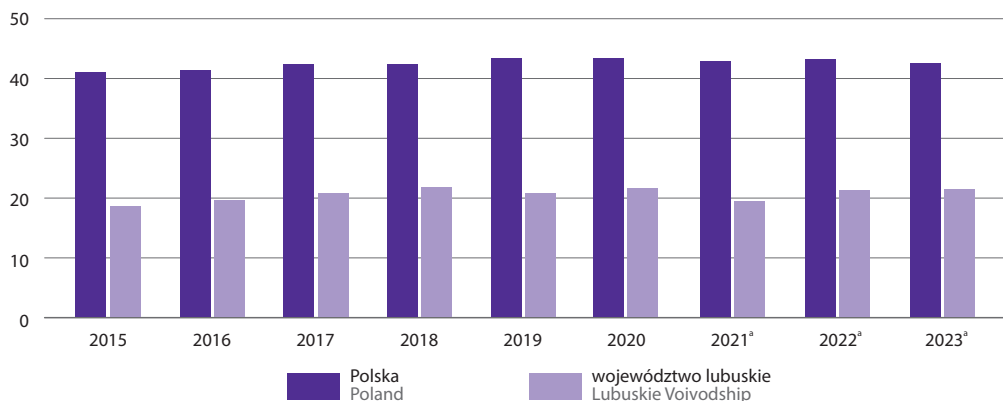
W relacji do czerwca 2022 r. w największym stopniu zwiększyło się pogłowie cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 3,2%). O 0,4% zwiększyła się także liczba bydła w wieku 2 lata i więcej. Liczebność stada młodego bydła w wieku 1-2 lata zmniejszyła się o 0,8% w odniesieniu do analogicznego miesiąca poprzedniego roku.

W porównaniu z czerwcem 2022 r. w pogłowie bydła ogółem zwiększył się udział cieląt (o 0,6 p. proc.), przy jednoczesnym spadku udziału bydła w wieku 1-2 lata (o 0,4 p. proc.) oraz bydła dorosłego, w wieku 2 lata i więcej (o 0,3 p. proc.).

W 2023 r. w ogólnym pogłowie bydła 37,2% stanowiły krowy (wobec 34,1% w kraju). W strukturze krów odsetek krów „mamek” ras mięsnych wyniósł 36,8% i był znacznie wyższy niż w kraju (6,4%). Pozostałe 63,2% stada krów stanowiły krowy mleczne (w kraju 93,6%). Od kilkunastu lat w województwie widoczny był systematyczny spadek pogłowia krów mlecznych na rzecz ras mięsnych, a w czerwcu 2023 r. stado krów mlecznych zmniejszyło się o 1,6% w odniesieniu do czerwca 2022 r., natomiast stado krów mięsnych zwiększyło się o 3,2%.

Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych Stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Calculations based on the area of agricultural land as of June 1, 2020.

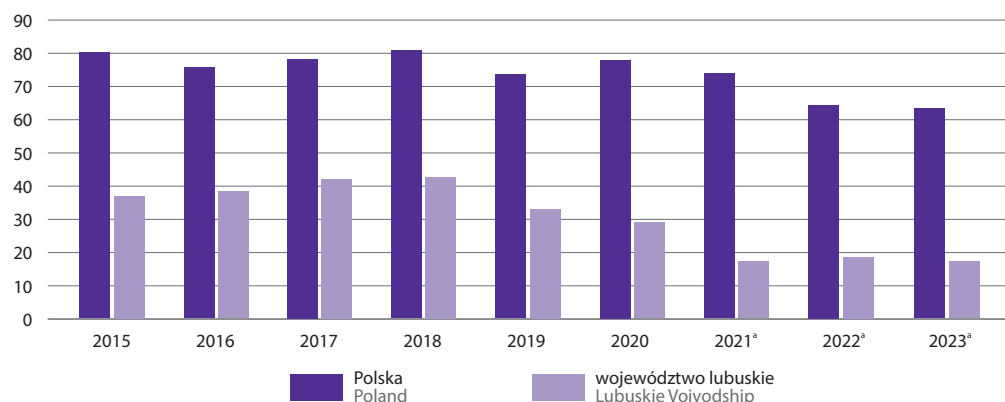
W czerwcu 2023 r. pogłowie trzody chlewnej ukształtowało się na poziomie 76,0 tys. szt. (w tym 4,9 tys. szt., tj. 6,5% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 0,8%. W relacji do czerwca 2022 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 7,7% (w kraju zanotowano spadek o 1,8%).

Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ukształtował się na poziomie 17,1 szt., natomiast w kraju wyniosła 63,1 szt.

Na spadek liczebności stada trzody chlewnej ogółem wpłynęło zmniejszenie się stada trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój (tuczników) – o 40,4%. W porównaniu z czerwcem 2022 r. zmniejszyła się również liczebność stada trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów (o 15,4%). Zanotowano natomiast wzrost pogłowia warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg – o 58,3% oraz prosiąt – o 7,2%.

**Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych
Stan w dniu 1 czerwca**

Chart 58. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Calculations based on the area of agricultural land as of June 1, 2020.

Największy udział w strukturze pogłowia trzody chlewnej miała trzoda chlewna na ubój o wadze 50 kg i więcej – 36,5%. Warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg stanowiły 33,1% pogłowia trzody chlewnej ogółem, a prosięta o wadze do 20 kg – 24,0%. Najmniejszy udział w strukturze trzody chlewnej miała trzoda chlewna na chów – 6,5%, w tym lochy. W porównaniu z czerwcem poprzedniego roku w strukturze pogłowia trzody chlewnej zmniejszył się udział trzody chlewnej na ubój (o 11,9 p. proc.) oraz trzody chlewnej na chów (o 0,6 p. proc.). Jednocześnie zwiększył się udział warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg (o 9,2 p. proc.) oraz prosiąt o wadze do 20 kg (o 3,4 p. proc.).

W czerwcu 2023 r. stado owiec liczyło 5,8 tys. szt., co stanowiło 2,1% pogłowia krajowego. W porównaniu ze stanem notowanym w poprzednim roku stado zmniejszyło się o 8,6% (w Polsce zanotowano spadek o 4,1%). Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w województwie kształtowała się na poziomie 1,3 szt., podczas gdy w kraju wyniosła 1,9 szt.

W 2023 r. skupiono 438,3 tys. ton zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 4,2% skupu ogólnokrajowego (przed rokiem udział skupu zbóż w województwie lubuskim w skupie krajowym wyniósł 4,0%). Skup zbóż podstawowych zwiększył się w odniesieniu do 2022 r. o 29,0%. W kraju skup zbóż podstawowych ukształtował się na poziomie o 24,1% wyższym niż przed rokiem. W 2023 r. skupiono 257,1 tys. ton pszenicy, tj. o 62,1% więcej niż w poprzednim roku. Skup żyta w omawianym okresie wyniósł 31,6 tys. ton i zwiększył się w skali roku o 0,5%.

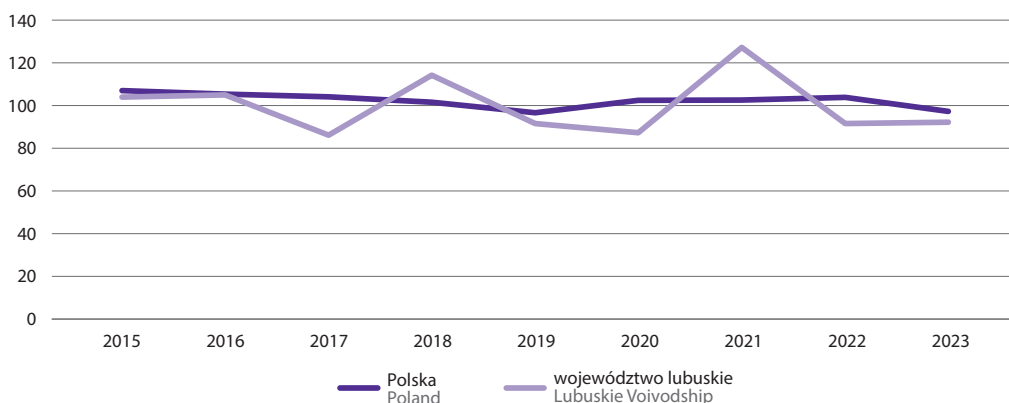
Skup ziemniaków w 2023 r., wynoszący 27,5 tys. ton, był większy o 5,6% od notowanego w poprzednim roku. Skup ziemniaków w województwie lubuskim stanowił 1,5% skupu ogólnokrajowego (przed rokiem udział ten wyniósł 1,6%). W kraju podaż ziemniaków ukształtowała się na poziomie wyższym o 8,9% w odniesieniu do 2022 r.

W omawianym roku skupiono 137,1 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 7,8% mniej niż w poprzednim roku. Udział skupu żywca rzeźnego w wadze żywej w województwie w skupie w kraju wyniósł 2,1% wobec 2,2% w 2022 r.

W 2023 r. podaż żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 15,8 tys. ton i była niższa w relacji do 2022 r., o 23,6%. Skup żywca wołowego wyniósł 4,5 tys. ton, tj. o 31,5% mniej niż przed rokiem. W 2023 r. skupiono 116,8 tys. ton żywca drobiowego, tj. o 3,8% mniej w odniesieniu do poprzedniego roku. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowym skupie żywca wołowego wyniósł 0,6%, wieprzowego 0,7%, natomiast drobiowego 3,3%.

Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)
Rok poprzedni=100

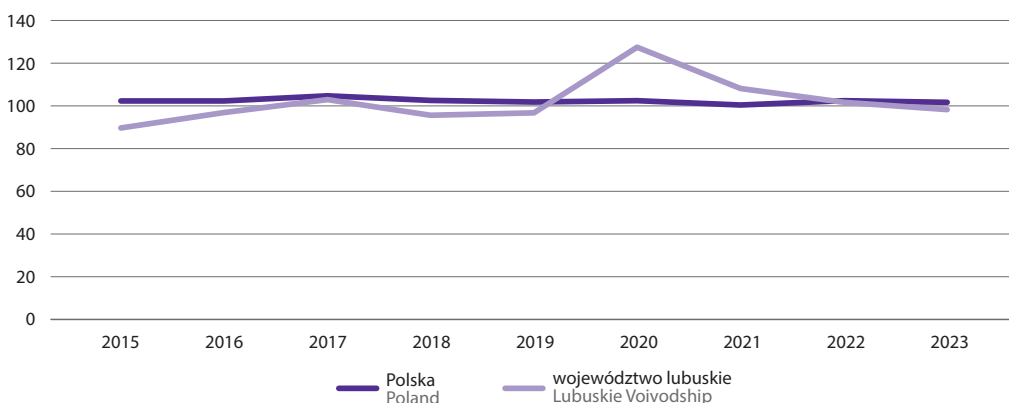
Chart 59. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
 Previous year=100

W 2023 r. podaż mleka krowiego wyniosła 107,2 mln litrów (co stanowiło 0,8% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. mniej niż w 2022 r. o 1,8%. W kraju zanotowano wzrost skupu mleka w stosunku do poprzedniego roku o 1,7%.

Wykres 60. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of cows' milk procurement
 Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

W 2023 r. średnia cena skupu pszenicy w województwie lubuskim wyniosła 108,65 zł za dt (w kraju – 98,79 zł) i była o 30,0% niższa niż przed rokiem.

W 2023 r. cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 73,71 zł za dt (w kraju – 72,47 zł) i była o 40,5% niższa niż w 2022 r.

W 2023 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 114,56 zł za dt (w kraju – 114,50 zł), tj. o 28,7% więcej niż przed rokiem.

W omawianym roku przeciętna cena skupu żywca wołowego wyniosła 10,05 zł za kg (w kraju – 10,39 zł), tj. zmniejszyła się w relacji do cen uzyskanych w poprzednim roku o 11,0%.

W 2023 r. cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 8,03 zł za kg (w kraju – 8,34 zł) i była wyższa niż w 2022 r. o 21,3%.

Cena skupu drobiu rzeźnego w 2023 r. ukształtowała się na poziomie 6,92 zł/kg (w kraju – 5,79 zł) i była niższa w relacji do poprzedniego roku o 8,3%.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 2,13 zł (w kraju – średnio 2,08 zł), tj. o 10,0% mniej niż przed rokiem.

W 2023 r. średnia cena targowiskowa pszenicy w województwie lubuskim wyniosła 157,21 zł za dt (w kraju – 134,91 zł) i była o 8,7% niższa w odniesieniu do 2022 r. Cena żyta ukształtowała się na poziomie 118,54 zł za dt (w kraju – 106,64 zł) i była o 15,8% niższa niż w poprzednim roku. W 2023 r. za ziemniaki jadalne na targowiskach płacono 235,67 zł za dt (w kraju – 203,34 zł), tj. o 11,7% więcej w relacji do 2022 r.

W 2022 r. zanotowano spadek produkcji globalnej w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,9%, o czym zadecydowała niższa niż przed rokiem produkcja roślinna (o 10,7%) oraz produkcja zwierzęca (o 8,3%). Z globalnej produkcji rolniczej 63,7% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 36,3%. W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 1,8%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,1%, a zwierzęcej 1,4%.

W 2022 r. z towarowej produkcji rolniczej 52,1% stanowiła produkcja roślinna, a 47,9% produkcja zwierzęca. Wartość produkcji towarowej była niższa niż w poprzednim roku o 16,3%, przy spadku produkcji roślinnej o 22,4%, a produkcji zwierzęcej o 8,5%. Udział województwa lubuskiego w krajowej produkcji towarowej w analizowanym roku wyniósł 1,8%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,2%, a zwierzęcej 1,4%.

Z końcowej produkcji rolniczej 56,9% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 43,1%. Wartość produkcji końcowej była niższa o 9,2% w porównaniu z 2021 r. W przypadku produkcji roślinnej zanotowano spadek o 10,0%, a w produkcji zwierzęcej o 8,3%. W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej końcowej produkcji rolniczej wyniósł 1,7%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,1%, a zwierzęcej 1,4%.

Przemysł Industry

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim była wyższa niż w roku poprzednim, natomiast jej wzrost był mniej dynamiczny niż przed rokiem. Wyższa była również wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy nieznacznym spadku przeciętnego zatrudnienia. W 2023 r., według wstępnych danych, produkcja sprzedana przemysłu w skali roku obniżyła się.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

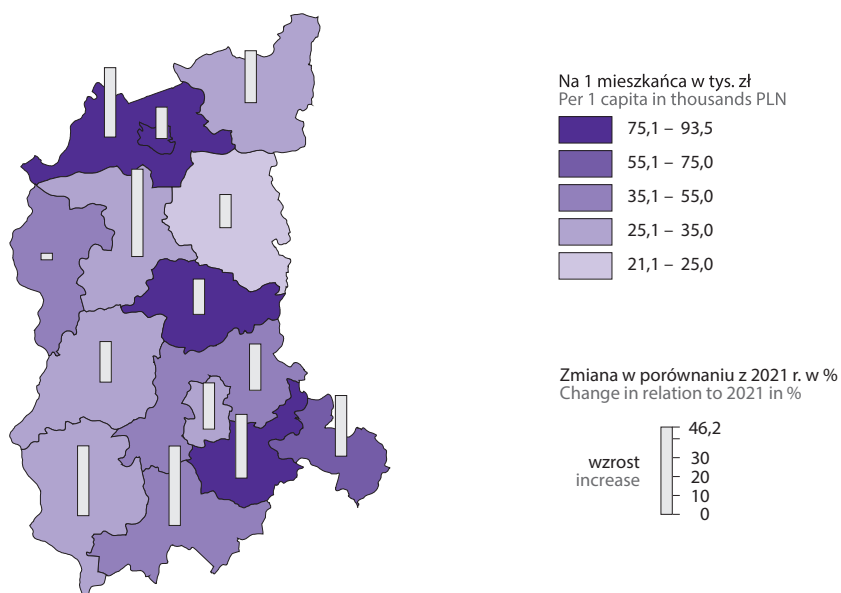
W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosła 55082,0 mln zł (w cenach bieżących). Jej wartość, licząc w cenach stałych, wzrosła w skali roku o 6,4%, tj. w mniejszym tempie niż w poprzednim roku (8,9%). Udział produkcji województwa wyniósł 2,3% ogólnej wartości w kraju. Pod względem wielkości produkcji sprzedanej przemysłu (licząc w cenach bieżących) województwo lubuskie znalazło się na 12 lokacie, przed województwami warmińsko-mazurskim, podlaskim, opolskim i świętokrzyskim.

Wśród lubuskich powiatów najwyższy udział w tworzeniu produkcji sprzedanej przemysłu województwa miał nadal Gorzów Wlkp. (19,9% ogółu w województwie). Relatywnie wysoki udział miały powiaty: nowosolski (13,5%), żarski i gorzowski (po 12,0%) oraz Zielona Góra (8,3%). Najmniejszy udział zanotowano w powiecie sulęcińskim (1,9% ogółu w województwie) i międzyrzeckim (2,1%). W porównaniu z 2021 r. najwyższy wzrost udziału w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu zanotowano w powiecie gorzowskim (o 1,1 p. proc.), a największy spadek – w Gorzowie Wlkp. (o 2,0 p. proc.). W relacji do 2015 r. największy wzrost w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu zanotowano w Zielonej Górze (o 1,6 p. proc. do 8,3%) i powiecie żagańskim (o 1,4 p. proc. do 4,2%), a spadek w Gorzowie Wlkp. (o 2,5 p. proc. do 19,9%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie wartość produkcji sprzedanej przemysłu w 2022 r. wyniosła 56,1 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 26,4% większa od uzyskanej w poprzednim roku, a w porównaniu z 2015 r. wzrosła prawie 2-krotnie. W kraju zanotowano wzrost o 31,8% (a w relacji do 2015 r. - o 105,2%). Wielkość omawianego wskaźnika w województwie była mniejsza o 10,0% od przeciętnej wartości w kraju.

Wśród województw lubuskie znalazło się na 6. lokacie, przy najwyższym wskaźniku w województwie mazowieckim (161,6% przeciętnej wartości w kraju) i najniższym w województwie lubelskim (na poziomie 48,1%).

Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2022 r.
Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2022

Wyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca od wartości w województwie zanotowano w 5 powiatach, przy czym najwyższą w Gorzowie Wlkp. (o 66,9% więcej). Mniejszą niż przeciętna wartość omawianego wskaźnika zanotowano w 9 powiatach, przy czym najmniejszą w powiecie międzyrzeckim (o 62,1% mniej od przeciętnej w województwie).

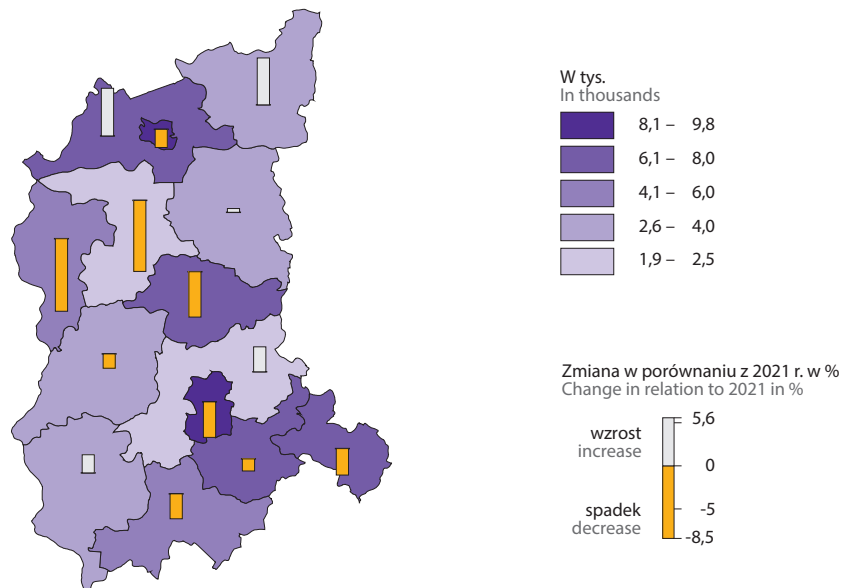
Wielkość omawianego wskaźnika we wszystkich powiatach była wyższa zarówno w porównaniu z 2021 r. i 2015 r., przy czym w relacji do poprzedniego roku wzrost wyniósł od 3,4% w powiecie słubickim do 46,2% w powiecie sulęcińskim. Natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrost kształtował się od 75,1% w powiecie słubickim do 215,3% w powiecie żagańskim.

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle województwa (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) wyniosło 69,4 tys., tj. o 1,4% mniej niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano wzrost o 2,7%). W porównaniu z 2015 r. przeciętne zatrudnienie kształtowało się na podobnym poziomie.

Największy udział w strukturze przeciętnego zatrudnienia w przemyśle zanotowano w Gorzowie Wlkp. (14,1% w województwie), w dalszej kolejności w Zielonej Górze (11,9%) oraz w powiecie żarskim (10,0%) i świebodzińskim (9,9%). Najmniejszy udział w strukturze zatrudnienia zanotowano w powiecie sulęcińskim (2,7%).

Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2022 r.

Map 43. Average employment in industry in 2022

Spadek przeciętnego zatrudnienia w relacji do poprzedniego roku zanotowano w 9 powiatach, przy czym najwyższy w powiecie słubickim i sulęcińskim (po ok. 8,0%). Wzrost zanotowano w 5 powiatach, m. in. w powiecie gorzowskim (o 5,6%), strzelecko-drezdeneckim (o 5,5%), zielonogórskim (o 2,9%) i żarskim (o 2,1%).

Wydajność pracy w przemyśle w 2022 r. w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wyniosła w województwie lubuskim 793,1 tys. zł (w cenach bieżących) i zwiększyła się w skali roku o 27,4%, tj. w tempie większym niż w poprzednim roku (19,0%). W porównaniu z 2015 r. wydajność pracy w przemyśle znacząco wzrosła (o 92,4%).

W 2022 r. wśród powiatów województwa najwyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano w powiecie nowosolskim (o 43,4% więcej od przeciętnej w województwie), w dalszej kolejności w Gorzowie Wlkp. (o 41,2% więcej), powiecie gorzowskim i żarskim (odpowiednio więcej o 25,1% i 19,7%). Najmniejszą wydajność pracy odnotowano w powiecie międzyrzeckim (o 47,4% mniej od przeciętnej w województwie).

W porównaniu z poprzednim rokiem wzrost wydajności zanotowano we wszystkich powiatach, od 12,4% w powiecie słubickim do 58,0% w powiecie sulęcińskim.

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu** w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła (w cenach bieżących) 56046,5 mln zł. W cenach stałych była o 4,6% mniejsza niż w poprzednim roku, kiedy notowano wzrost o 7,5%. Jednocześnie w relacji do 2015 r. była wyższa o 32,9%. W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie stanowiła 2,3% ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w poprzednim roku.

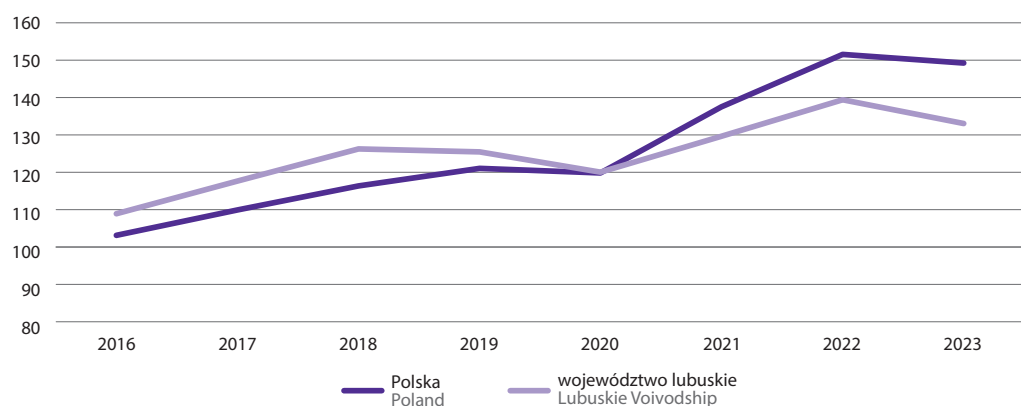
W 2023 r. we wszystkich kolejnych miesiącach, licząc narastająco (od początku roku) produkcja sprzedana przemysłu była mniejsza niż w analogicznych okresach poprzedniego roku. W kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2023 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w pierwszym kwartale – o 2,5%, w pierwszym półroczu – o 2,8%, a w okresie trzech kwartałów – o 3,4%.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w mln zł in million PLN	29717,4	38709,2	59875,3	56046,5
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,5	2,6	2,4	2,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	96,5	95,5	96,1	93,7
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	68,7	71,5	71,1	68,6

Wykres 61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015=100

Chart 61. Indices of sold production of industry (constant prices)
2015=100

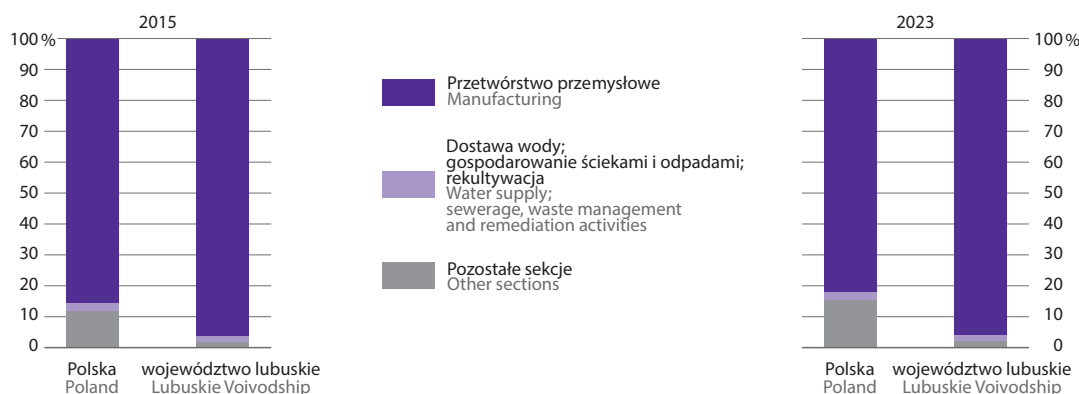
W przetwórstwie przemysłowym, tj. sekcji o największym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (93,7%), sprzedaż wyniosła 52524,3 mln zł i zmniejszyła się w relacji do 2022 r. o 5,4% (licząc w cenach stałych). Produkcja sprzedana w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji stanowiła 2,3% produkcji sprzedanej przemysłu ogółem. W wartościach bezwzględnych było to 1291,5 mln zł, tj. o 5,2% więcej niż w roku poprzednim.

Zmniejszenie sprzedaży produkcji zaobserwowano w 16 (spośród 29) działach przemysłu, m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 23,9%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 20,3%), produkcją mebli (o 15,2%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 14,9%), wyrobów tekstylnych (o 13,5%), metali (o 12,5%) oraz papieru i wyrobów z papieru (o 6,1%). Wzrost produkcji sprzedanej odnotowano natomiast w jednostkach zajmujących się m.in. produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 12,9%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 2,3%).

Spadkowi produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle o 3,6%. W kraju zanotowano nieznaczny spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w ujęciu rocznym o 0,7%.

Wykres 62. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 62. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

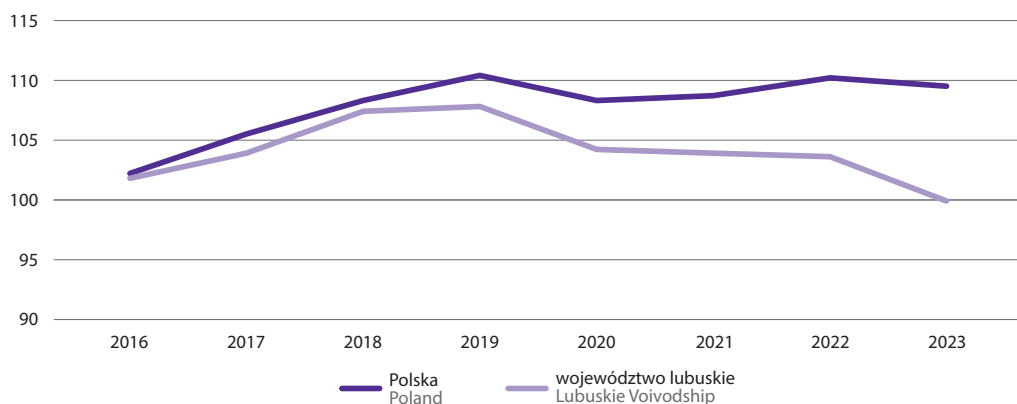
W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie lubuskim wyniosło 68,6 tys. osób, w tym 63,8 tys. w przetwórstwie przemysłowym. Udział przemysłu w przeciętnym zatrudnieniu ogółem wyniósł 53,9% i był mniejszy niż przed rokiem o 0,5 p. proc. W kraju przeciętne zatrudnienie w przemyśle zmniejszyło się w skali roku o 0,7%.

Wykres 63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

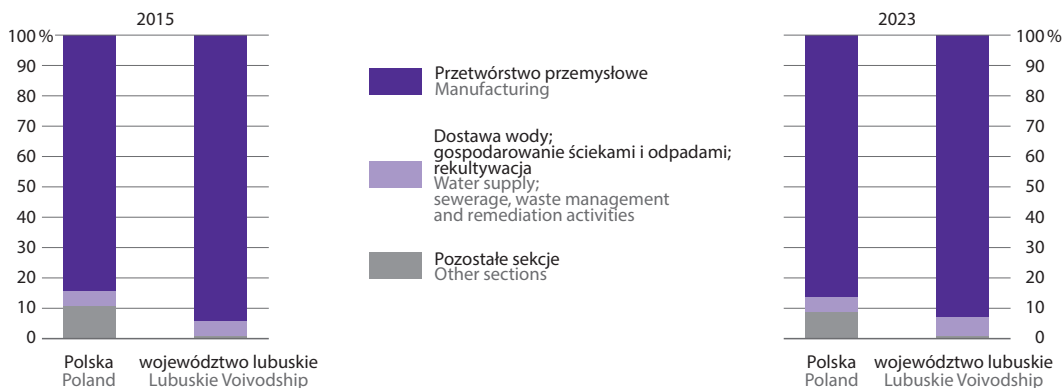
2015=100

Chart 63. Indices of average employment in industry

2015=100

Wykres 64. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Chart 64. Average paid employment in industry by PKD sections

W 2023 r. wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących) wyniosła 817,5 tys. zł, w przetwórstwie przemysłowym osiągnęła poziom 823,5 tys. zł. Licząc w cenach stałych, zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem zarówno w przemyśle, jak i przetwórstwie przemysłowym (odpowiednio o 1,8% i o 2,1%). W kraju wartość produkcji sprzedanej w przemyśle w przeliczeniu na 1 zatrudnionego spadła w ujęciu rocznym o 0,8% (przed rokiem zanotowano wzrost o 8,7%).

Budownictwo Construction

W województwie lubuskim w 2023 r. produkcja sprzedana budownictwa przedsiębiorstw budowlanych wyniosła 4025,4 mln zł (w cenach bieżących) i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 3,2% (w 2022 r. zanotowano wzrost o 34,0%). W kraju produkcja sprzedana budownictwa wzrosła w skali roku o 6,4% (w 2022 r. wzrost wyniósł 29,8%). Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej w województwie lubuskim był najmniejszy wśród województw (wyniósł 1,0%).

Mniejsza niż w poprzednim roku była liczba mieszkań oddanych do użytkowania. Zmniejszyła się również liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia (lub dokonano zgłoszenia). Wzrosła natomiast liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa**, jak i **sprzedaży produkcji budowlanomontażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

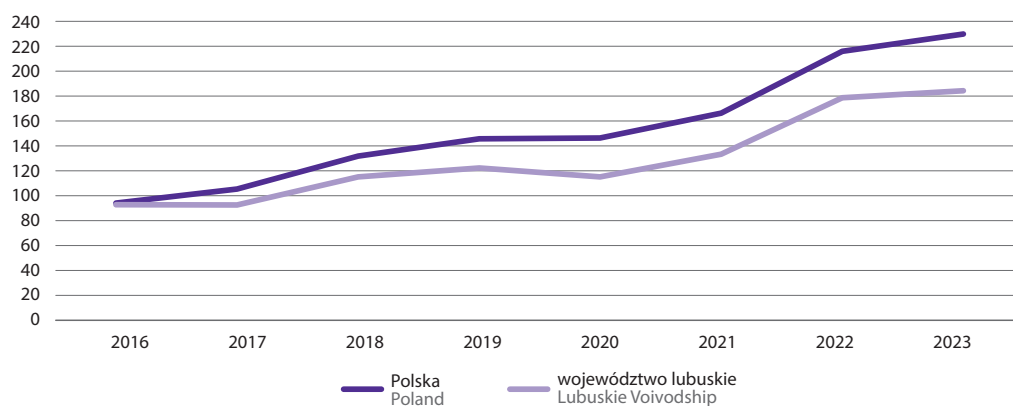
W 2023 r. w województwie lubuskim wartość produkcji sprzedanej budownictwa wyniosła 4025,4 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 3,2% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju, w skali roku, produkcja sprzedana budownictwa zwiększyła się o 6,4% i wyniosła 417,8 mld zł. W porównaniu z 2015 r. wartość produkcji sprzedanej budownictwa wzrosła w województwie lubuskim i w kraju o odpowiednio 84,1% i 129,6%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej był najmniejszy wśród województw (wyniósł 1,0%).

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	2186,5	2514,4	3902,0	4025,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,2	0,9	1,0	1,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	54,0	46,5	45,2	35,8
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	6,3	7,4	7,7	7,1

Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) 2015=100

Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices) 2015=100

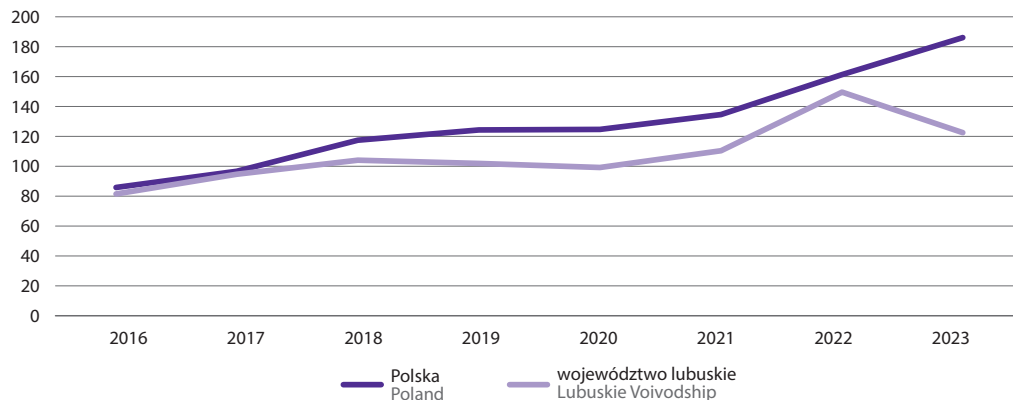
Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecających przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

W 2023 r. produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 1440,8 mln zł, tj. stanowiła 35,8% produkcji sprzedanej budownictwa ogółem w województwie lubuskim. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja budowlano-montażowa zmniejszyła się o 18,4% (po wzroście w 2022 r. o 35,6%). W kraju zanotowano wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku o 15,4% (wobec wzrostu przed rokiem o 19,9%).

Województwo lubuskie było jednym z dwóch województw, w których wartość produkcji budowlano-montażowej zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (o 18,4%). Najwyższy wzrost produkcji budowlano-montażowej zanotowano w województwie podkarpackim (o 38,5%). Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej w województwie lubuskim (podobnie jak w poprzednich latach) była najmniejsza w kraju.

Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) 2015=100

Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices) 2015=100

W 2023 r. spadek produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się w przeważającej części swojej działalnością budową budynków (o 50,6%) oraz w przedsiębiorstwach zajmujących się specjalistycznymi robotami budowlanymi (o 24,3%).

Wzrost produkcji zaobserwowano w jednostkach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 11,8%).

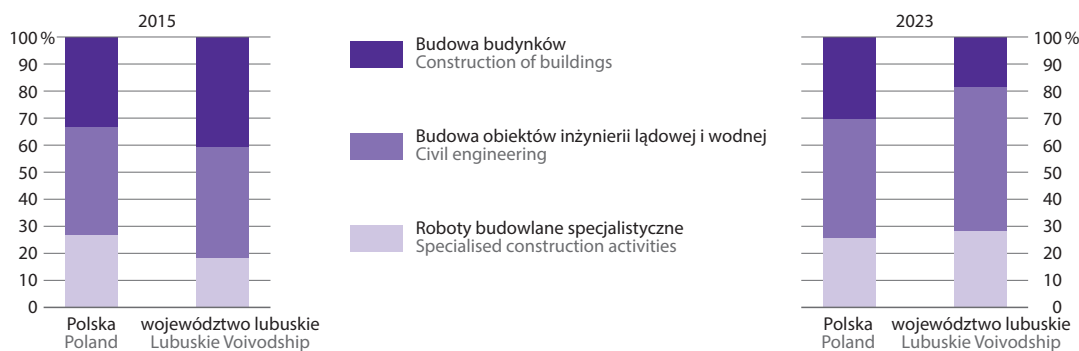
W strukturze produkcji budowlano-montażowej 53,3% stanowiła produkcja zrealizowana przez podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Odsetek ten zwiększył się zarówno w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 14,4 p. proc.), jak i w relacji do 2015 r. (o 12,3 p. proc.).

W 2023 r. w strukturze produkcji budowlano-montażowej na drugim miejscu znalazła się produkcja zrealizowana przez podmioty wykonujące głównie roboty specjalistyczne. Odsetek ten zmniejszył się w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 2,2 p. proc.), natomiast był wyższy w relacji do 2015 r. (o 9,9 p. proc.).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej 18,6% stanowiła produkcja sprzedana przedsiębiorstw, których podstawowym rodzajem działalności było wznoszenie budynków. Odsetek ten zmniejszył się w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 12,2 p. proc.) i w relacji do 2015 r. (o 22,2 p. proc.).

Wykres 67. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

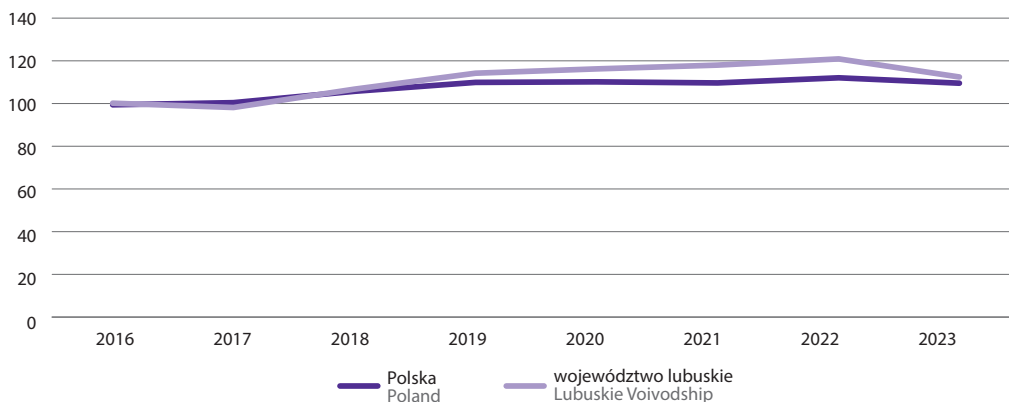
Chart 67. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

W 2023 r. przy wzroście produkcji sprzedanej budownictwa w skali roku, przeciętne zatrudnienie w tej sekcji zmniejszyło się o 7,1% do 7,1 tys. osób (w 2022 r. zanotowano wzrost o 2,5%). W Polsce przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 2,2% mniejsze niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano wzrost o 2,2%). W porównaniu z 2015 r., w województwie i w kraju, przeciętne zatrudnienie w budownictwie było wyższe o odpowiednio 12,3% i 9,4%.

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2015=100

Chart 68. Indices of average employment in construction 2015=100

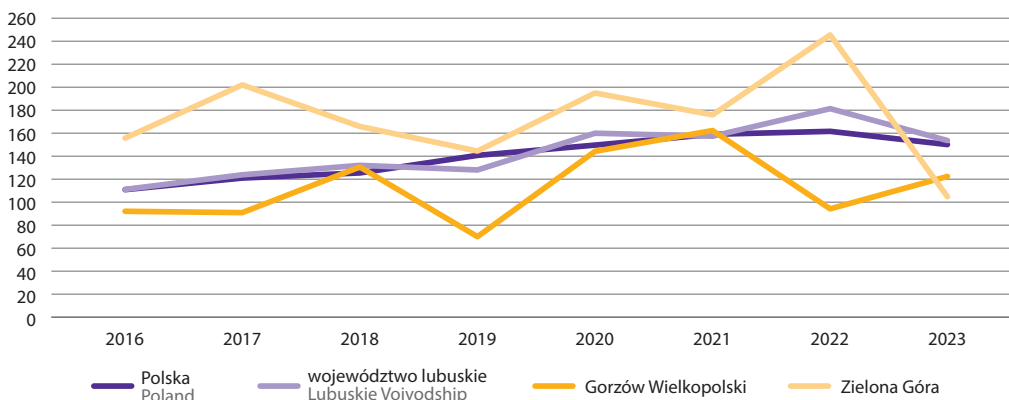

W 2023 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością przychodu ze sprzedaży na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących) wyniosła 566,0 tys. zł i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 11,0% (w 2022 r. odnotowano wzrost w skali roku o 30,8%).

W 2023 r. w województwie lubuskim oddano do użytkowania 4960 mieszkań, tj. mniej o 15,2% w porównaniu z poprzednim rokiem, a o 53,4% więcej w porównaniu z 2015 r. W kraju liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się o 7,2%, natomiast zwiększyła się o 49,8% w porównaniu z 2015 r.

Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania 2015=100

Chart 69. Indices of the number of dwellings completed 2015=100

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,2	5,2	6,0	5,1	5,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	95,4	86,0	88,1	93,4	89,9
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	4,2	8,1	6,4	6,2	6,4
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	3,9	5,2	4,1	4,6	5,0

W 2023 r. inwestorzy indywidualni oddali do użytkowania 2454 mieszkania (o 0,9% mniej niż w 2022 r.). Kolejne 2417 mieszkań oddano do użytkowania w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 27,2% mniej). W zasobach mieszkaniowych powstało również: 56 mieszkań społecznych czynszowych, 28 mieszkań spółdzielczych, 4 komunalne i 1 zakładowe.

Wykres 70. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 70. Dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2023 r. wyniosła 93,4 m² i była większa o 5,4 m² w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju zanotowano spadek o 2,4 m² do 89,9 m²). Przepiętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 2,0 m² (w kraju – o 9,9 m²).

W 2023 r. zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju, niemal $\frac{3}{4}$ mieszkań oddanych do użytkowania zlokalizowanych było na terenach miejskich. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania na terenach miejskich w województwie lubuskim wyniosła 76,5 m² (o 0,9% więcej niż przed rokiem), natomiast w kraju 70,0 m² (o 2,8% mniej niż w poprzednim roku). W województwie lubuskim mieszkanie oddane do użytkowania w miastach składało się przeciętnie z 3,4 izby (wobec 3,1 przeciętnie w kraju). Wartość tego wskaźnika, w stosunku do poprzedniego roku, w województwie i kraju nie zmieniła się.

Na terenach wiejskich oddano do użytkowania 1823 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 122,4 m² (o 7,4% więcej niż w poprzednim roku). W kraju przeciętna powierzchnia mieszkania zmniejszyła się o 0,4% w skali roku do 125,0 m². W województwie lubuskim przeciętna liczba izb w mieszkaniu zlokalizowanym na wsi zwiększyła się o 4,1% w skali roku. W kraju pozostała na tym samym poziomie. W województwie lubuskim mieszkanie składało się przeciętnie z 5,1 izby (wobec 5,0 przeciętnie w kraju).

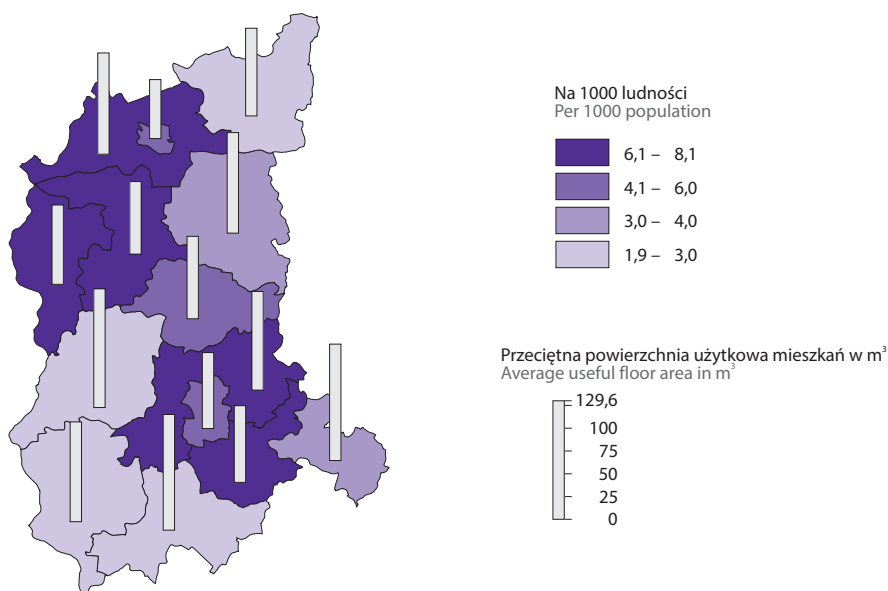
Podobnie jak w latach poprzednich, wszystkie mieszkania oddane do użytkowania wyposażone były w wodociąg i kanalizację. W 2023 r. 93,7% mieszkań posiadało podłączenie do wodociągu z sieci (to o 0,9 p. proc. więcej niż rok wcześniej), a 78,9% do kanalizacji z sieci (więcej o 3,3 p. proc.). Gaz z sieci posiadało 44,5% mieszkań oddanych do użytkowania (tj. 14,5 p. proc. mniej niż przed rokiem). Z ogółu oddanych mieszkań 81,8% posiadało indywidualne ogrzewanie centralne (odsetek ten zwiększył się o 13,1 p. proc. w ciągu roku), a 18,2% - centralne ogrzewanie z sieci (o 13,1 p. proc. mniej niż w 2022 r.).

Istotnym miernikiem natężenia budownictwa mieszkaniowego jest wskaźnik oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności, który w 2023 r. w województwie wyniósł 5,1 (wobec 6,0 w poprzednim roku). W kraju wartość tego wskaźnika osiągnęła wysokość 5,9 (wobec 6,3 w poprzednim roku).

W województwie w 2023 r. najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano w powiecie gorzowskim (8,1). Relatywnie wysokie wartości wskaźnika odnotowano również w powiecie sulęcińskim (7,4), nowosolskim (7,2) oraz słubickim (6,6). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano w powiecie żagańskim (1,9) i strzelecko-drezdeneckim (2,3).

W przekroju powiatów województwa lubuskiego, największą przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania oddanego do użytkowania zanotowano w powiecie krośnieńskim (129,6 m²), a najmniejszą w Gorzowie Wlkp. (64,8 m²).

Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2023 r.
Map 44. Dwellings completed in 2023

W województwie lubuskim w 2023 r. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym dla 6053 mieszkań, tj. o 4,3% mniej niż w poprzednim roku. W odniesieniu do 2015 r. liczba ta wzrosła o 41,8%. W kraju liczba pozwoleń na budowę wyniosła 242,0 tys. i zmniejszyła się o 19,0%, natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła o 28,0%.

Najwięcej pozwoleń (lub zgłoszeń z projektem budowlanym) wydano na realizację mieszkań w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (69,9% ogółu pozwoleń, wobec 64,2% w poprzednim roku) oraz w budownictwie indywidualnym (29,1%, wobec 35,3%).

W układzie przestrzennym zmniejszenie liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia (lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym) zanotowano w 10 powiatach, przy czym największe w Gorzowie Wlkp. (z 485 mieszkań przed rokiem do 187). Natomiast największy wzrost liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia zanotowano w powiecie słubickim (z 616 do 858).

W 2023 r., rozpoczęto budowę 4504 mieszkań, tj. o 12,3% więcej niż w 2022 r. i o 12,6% więcej w porównaniu z 2015 r. W skali kraju liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zmniejszyła się o 5,6%, natomiast wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 12,3%. Spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2023 r. najwięcej dotyczyło budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (58,5%) oraz budownictwa indywidualnego (36,7%). Mieszkania społeczne czynszowe stanowiły 4,8% ogółu mieszkań. W 2023 r. nie rozpoczęto budowy mieszkań komunalnych i spółdzielczych.

W układzie przestrzennym spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2023 r. spadek w ujęciu rocznym odnotowano m.in. w powiecie świebodzińskim (z 326 mieszkań przed rokiem do 129), Gorzowie Wlkp. (z 676 do 302) i powiecie żarskim (z 328 do 204). Natomiast wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano m.in. w Zielone Górze (z 624 do 1747), w powiecie zielonogórskim (z 297 do 491) i słubickim (z 147 do 219).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2023 r. wartość sprzedaży detalicznej w województwie lubuskim zmniejszyła się w porównaniu z 2022 r. W stosunku do poprzedniego roku odnotowano wzrost sprzedaży hurtowej zrealizowanej w przedsiębiorstwach handlowych, w tym spadek sprzedaży w przedsiębiorstwach handlu hurtowego.

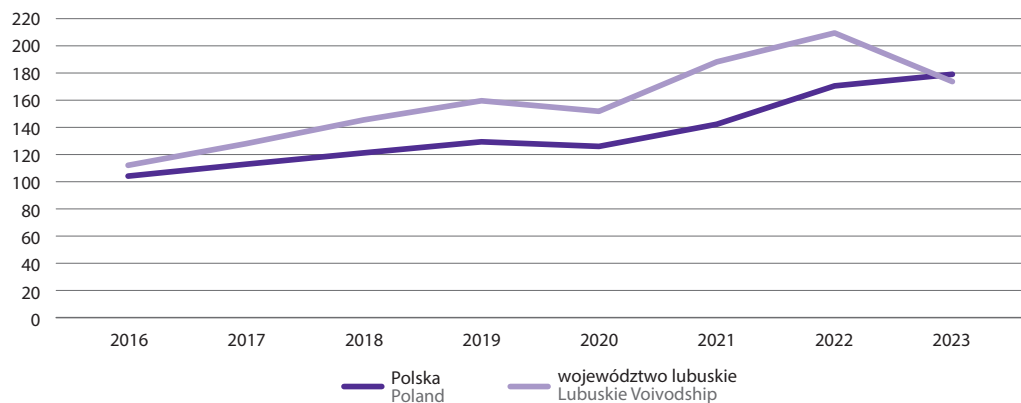
Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Wartość sprzedaży detalicznej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2023 r. była o 17,1% mniejsza niż w 2022 r. (kiedy notowano wzrost o 11,3%), a w porównaniu z 2015 r. – zanotowano wzrost o 73,5%. W kraju sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku o 5,0% (tj. w mniejszym tempie niż przed rokiem - 19,9%) oraz o 78,9% w porównaniu z 2015 r.

Dane o sprzedaży detalicznej towarów (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) 2015=100

Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices) 2015=100

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)

Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	rok poprzedni = 100 previous year=100				
Ogółem Total	106,5	95,2	111,3	82,9	105,0
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	109,4	87,5	83,8	119,9	111,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	114,6	66,4	140,7	98,3	89,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	104,4	103,4	120,3	97,0	110,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	103,7	71,7	81,0	109,0	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	113,7	45,9	250,7	160,6	110,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	153,5	144,2	110,0	49,2	102,6
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	55,2	140,0	104,7	96,9	95,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	100,3	123,0	37,0	158,9	92,2
Pozostałe Others	93,1	77,2	127,5	93,5	100,5

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Spośród znaczących w strukturze sprzedaży grup, wysoki wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem, zanotowano w jednostkach prowadzących sprzedaż farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 60,6%) oraz prasy, książek, pozostałą sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 58,9%). Wartość sprzedaży zwiększyła się także w podmiotach zajmujących się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 19,9%), pozostałą sprzedażą detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 9,0%). Spadek sprzedaży detalicznej w skali roku zanotowały natomiast przedsiębiorstwa w grupach: tekstylia, odzież, obuwie (o 50,8%), pozostałe (o 6,5%), meble, RTV, AGD (o 3,1%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 3,0%) oraz paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 1,7%).

W strukturze sprzedaży detalicznej największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (27,5% ogółu, tj. o 4,3 p. proc. więcej w skali roku), żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (21,1%, tj. o 3,0 p. proc. więcej) oraz tekstyliów, odzieży, obuwia (21,1%, tj. o 14,5 p. proc. mniej). Sprzedaż realizowana przez jednostki z grupy pozostałe stanowiła 10,2% ogółu (tj. 1,2 p. proc. więcej), a przedsiębiorstwa zajmujące się dystrybucją pojazdów samochodowych, motocykli, części – 7,4% (tj. o 2,3 p. proc. więcej). Sprzedaż detaliczna podmiotów prowadzących sprzedaż mebli, RTV, AGD stanowiła 5,1% (tj. o 0,8 p. proc. więcej), prasy, książek, pozostałą sprzedaż detaliczną w wyspecjalizowanych sklepach stanowiła 2,9% (tj. o 1,4 p. proc. więcej), farmaceutyków, kosmetyków i sprzętu ortopedycznego 2,1% (tj. o 1,0 p. proc. więcej), a sprzedaż przedsiębiorstw realizujących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach stanowiła 1,8% (tj. o 0,5 p. proc. więcej).

Dane o sprzedaży hurtowej towarów (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w 2023 r. wzrosła o 5,9%, tj. w mniejszym tempie w porównaniu z rokiem poprzednim (35,0%). W przedsiębiorstwach hurtowych sprzedaż ukształtowała się na poziomie o 6,7% niższym niż przed rokiem (kiedy zanotowano wzrost o 50,1%). Sprzedaż hurtowa w jednostkach hurtowych wzrosła również w stosunku do 2015 r. – o 132,6%, a w przedsiębiorstwach hurtowych o 53,1%. W kraju zanotowano spadek sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych o 18,1%, w tym w jednostkach hurtowych o 24,7%, wobec odpowiednio wzrostu o 35,9% i 39,3% w poprzednim roku.

Spośród znaczących w strukturze sprzedaży grup, spadek notowano w jednostkach prowadzących sprzedaż hurtową półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 21,7%), natomiast wzrost w jednostkach zajmujących się sprzedażą niewyspecjalizowaną (o 36,1%) oraz sprzedażą wyrobów tytoniowych (o 33,1%). Są to działy, w których przedsiębiorstwa miały największy udział w strukturze sprzedaży ogółem. Spadek sprzedaży hurtowej zanotowały także przedsiębiorstwa hurtowe prowadzące sprzedaż żywności (o 15,1%) oraz AGD, RTV, artykułów użytku domowego (o 19,2%).

Wzrost sprzedaży w skali roku zanotowano w podmiotach zajmujących się sprzedażą hurtową: narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 37,4%), płodów rolnych i żywych zwierząt (o 35,9%). Wartość sprzedaży wzrosła ponad 4-krotnie w przedsiębiorstwach prowadzących sprzedaż hurtową napojów alkoholowych i bezalkoholowych oraz prawie 2-krotnie sprzedaż kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych.

Transport

Transport

W 2022 r. w województwie lubuskim wskaźnik długości dróg publicznych na 100 km² zwiększył się w porównaniu z notowanym w 2015 r., jednak był mniejszy niż przeciętnie w kraju. W omawianym okresie zwiększyła się długość dróg ekspresowych i autostrad. Zwiększył się ruch samolotów i ruch pasażerów w portach lotniczych województwa.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W końcu 2022 r. sieć dróg publicznych w województwie lubuskim wyniosła 15,8 tys. km, tj. o 5,4% więcej niż w 2015 r. Na 100 km² powierzchni przypadało 112,8 km dróg (wobec 136,7 km na 100 km² w kraju).

Z ogółu dróg publicznych w województwie, najwięcej – 9,2 tys. km, tj. 58,0% stanowiły drogi gminne (w 2015 r. było to 55,5%). Długość dróg powiatowych wyniosła 4,1 tys. km, tj. 26,1% ogółu dróg publicznych. Drogi wojewódzkie stanowiły 1,6 tys. km, a krajowe 0,9 tys. km, tj. odpowiednio 10,2% i 5,8% ogółu dróg publicznych w województwie. Długość dróg ekspresowych i autostrad wyniosła łącznie 0,3 tys. km (1,8% ogółu dróg publicznych) – drogi ekspresowe stanowiły 0,2 tys. km, natomiast autostrady 0,1 tys. km.

Ponad połowę dróg publicznych (56,9%) stanowiły drogi o nawierzchni twardej, w tym 51,7% – drogi o nawierzchni ulepszonej. Drogami o nawierzchni twardej były wszystkie drogi krajowe i wojewódzkie. Z ogółu długości dróg powiatowych 84,2% miało nawierzchnię twardą. Najmniejszy odsetek dróg o nawierzchni twardej zanotowano w przypadku dróg gminnych – 32,8%.

Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem w km Total in km	14975,7	16399,5	15804,4	15778,0
O nawierzchni twardej Hard surface	8608,1	9681,5	9022,3	8975,8
ulepszonej improved	7608,0	8688,7	8140,4	8149,8
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	6358,7	6716,7	6780,8	6800,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
 Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Drogi powiatowe i gminne o nawierzchni gruntowej stanowiły łącznie 51,3% ogólnej długości tych dróg w województwie. Ich udział zmniejszył się w stosunku do 2015 r. o 0,2 p. proc. W kraju udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wyniósł 29,1% i zmniejszył się w stosunku do 2015 r. (o 5,6 p. proc.). Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej wyniosła odpowiednio 6,2 tys. km oraz 0,6 tys. km. W powiatach najwyższy odsetek dróg gminnych o nawierzchni gruntowej zanotowano w powiecie wschowskim – na poziomie 90,1% ogółu dróg gminnych, a najmniejszy w Gorzowie Wlkp. 17,1%. W przypadku dróg powiatowych najwyższy odsetek dróg o nawierzchni gruntowej zanotowano w powiecie krośnieńskim (24,1%), a najmniejszy w Zielonej Górze (3,8%). Jedynie w Gorzowie Wlkp. wszystkie drogi powiatowe były drogami o nawierzchni twardej.

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem w km Total in km	8608,1	9681,5	9022,3	8975,8
na 100 km ² per 100 km ²	61,5	69,2	64,5	64,2
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	7608,0	8688,7	8140,4	8149,8
w tym: of which:				
ekspresowe expressways	142,4	168,7	168,7	168,7
autostrady motorways	89,2	89,2	89,2	111,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
 Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

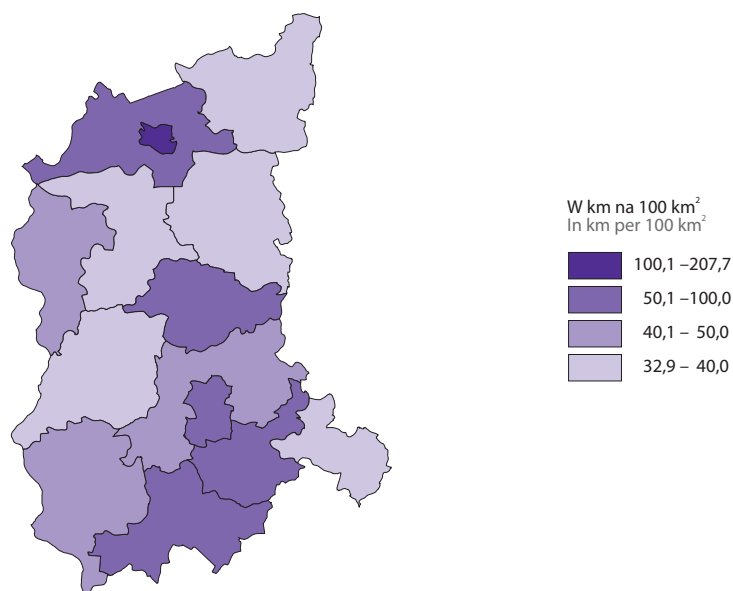
Wskaźnik gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej w 2022 r. wyniósł 64,2 km na 100 km², tj. o 2,7 km więcej niż w 2015 r. Wskaźnik dróg krajowych o nawierzchni twardej na 100 km², podobnie jak w poprzednich latach, wyniósł 6,5 km.

W przypadku dróg powiatowych na 100 km² przypadało 24,8 km dróg (wobec 24,7 km w 2015 r.), a gminnych – 21,5 km (wobec 19,0 km w 2015 r.). Wartości tych wskaźników były mniejsze od przeciętnych w kraju, które wyniosły 36,9 km na 100 km² dla dróg powiatowych i 48,9 km dla dróg gminnych. Gęstość dróg wojewódzkich nieznacznie zwiększyła się w relacji do 2015 r. i wyniosła 11,4 km na 100 km² (wzrost o 0,2 km). W przypadku dróg krajowych wartość wskaźnika nie zmieniła się i wyniosła 6,5 km na 100 km². Oba wskaźniki w województwie były nieznacznie wyższe od przeciętnych w kraju (które wyniosły odpowiednio 9,5 i 6,2 km na 100 km²).

W przeliczeniu na 1000 km² w województwie lubuskim dostępne było 20,0 km dróg ekspresowych i autostrad. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten zwiększył się o 3,4 km. Gęstość autostrad na 1000 km² w województwie utrzymuje się na wyższym poziomie niż średnia w kraju i wynosi 7,9 km.

Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2022 As of 31 December

W województwie w ostatnich latach systematycznie wzrasta długość dróg dla rowerów. W 2022 r. w województwie lubuskim długość ścieżek rowerowych wyniosła 759,3 km, tj. o 2,0% więcej niż w 2021 r. i o 44,9% więcej niż w 2015 r.

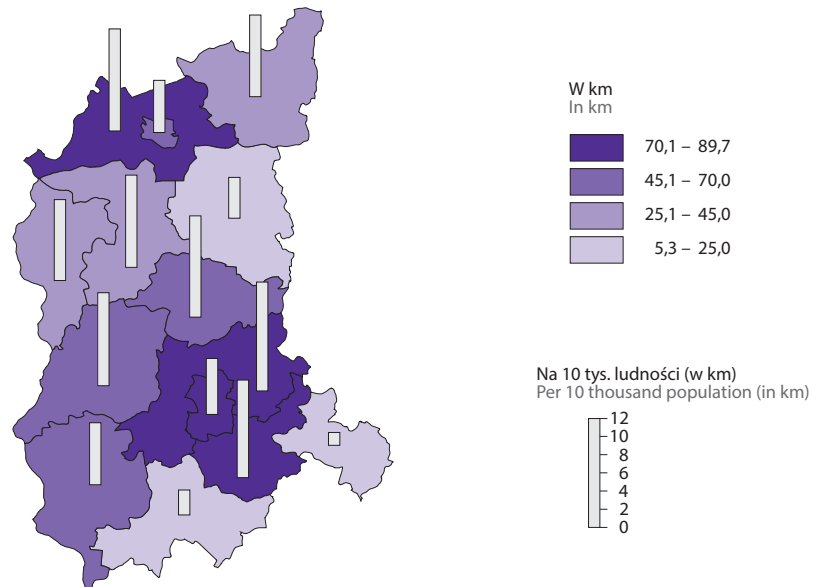
Spośród powiatów województwa lubuskiego najwięcej ścieżek notowano w powiecie zielonogórskim (ich długość wyniosła 89,7 km), nowosolskim (88,7 km), Zielonej Górze (85,6 km) oraz powiecie gorzowskim (82,5 km). W porównaniu z 2015 r. wzrost zanotowano we wszystkich powiatach. Najwyższy w powiecie nowosolskim (o 104,8%), zielonogórskim (o 87,3%), świebodzińskim (o 83,4%), krośnieńskim (o 58,6%), w Gorzowie Wlkp. (o 56,6%), a także w powiecie strzelecko-drezdeneckim (o 49,1%).

Biorąc pod uwagę 82 gminy województwa lubuskiego, w 2022 r. drogi dla rowerów posiadały 64 gminy. W tej grupie 12 gmin w 2015 r. nie posiadało dróg dla rowerów. W porównaniu z 2015 r., najwyższy przyrost długości ścieżek odnotowano w gminach miejskich: Nowa Sól (o 36,6 km) i Żary (o 13,6 km), miejsko-wiejskich: Sulechów (o 18,6 km) i Drezdenko (o 14,2 km), a także w Gorzowie Wlkp. (o 24,3 km) i Zielonej Górze (o 23,4 km).

W 2022 r. w województwie lubuskim wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 100 km² wyniósł 5,4 km, tj. wzrósł w skali roku o 2,1% oraz w porównaniu z 2015 r. o 44,8%. Biorąc pod uwagę wielkość wskaźnika w gminach to najwięcej dróg dla rowerów przypadających na 100 km² przypadało w gminie miejskiej Nowa Sól – 356 km na 100 km². Była to najwyższa wartość wskaźnika wśród gmin w kraju. W pozostałych gminach było to zdecydowanie mniej: 84 km w gminie miejskiej Żary, 83 km w gminie miejskiej Gubin, 78 km w Gorzowie Wlkp., 49 km w gminie Kostrzyn nad Odrą.

Wskaźnik ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie lubuskim wyniósł 7,8 km, wobec 5,3 km w kraju. Jego wartość w porównaniu z 2021 r. wzrosła o 2,6%, a w stosunku do 2015 r. o 50,5%.

Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2022 r.
Map 46. Cycle paths in 2022

Regularna komunikacja autobusowa w 2022 r. prowadzona była na 522 liniach krajowych o łącznej długości 16,9 tys. km. Liczba linii autobusowych zmniejszyła się w odniesieniu do 2021 r. o 21 linii, zwiększyła się natomiast ich długość – o 0,1 tys. km. W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się zarówno ilość (o 234) jak i długość (o 9,8 tys. km) linii autobusowych.

W 2022 r. w województwie lubuskim komunikacja miejska była prowadzona na 119 liniach, a ich długość wyniosła 1,7 tys. km, tj. o 4,6% mniej niż w poprzednim roku. W 2022 r., jak w poprzednich latach, tabor komunikacji miejskiej stanowiły w zdecydowanej większości autobusy (0,2 tys.), w których było łącznie 19,5 tys. miejsc. Zdecydowana większość autobusów (90,0%) była przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych. W omawianym roku przewieziono 40,4 mln pasażerów, tj. o 21,3% więcej niż w poprzednim roku, jednak mniej o 6,3% niż w 2015 r. Wskaźnik przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł ok. 41 (niemal 2-krotnie mniej niż przeciętnie w kraju), w relacji do 2015 r. było to o 2,8% mniej.

Wykres 73. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. National lines of scheduled bus transport in 2022
As of 31 December

**Tablica 43. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia**Table 43. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	1119,2	1822,1	1766,6	1684,6
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	1094,2	1813,3	1757,8	1661,3
linii tramwajowych tram lines	25,0	8,8	8,8	23,3
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	170	226	216	221
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carry persons with disabilities	151	211	201	199
tramwaje trams	35	22	22	22
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carry persons with disabilities	-	14	14	14
Liczba miejsc w autobusach w tys. Number of seats in buses in thousands	17,1	20,3	19,8	19,5
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carry persons with disabilities in thousands	16,2	19,6	19,0	18,2
Liczba miejsc w tramwajach w tys. Number of seats in trams in thousands	5,0	3,6	3,6	3,6
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carry persons with disabilities in thousands	-	2,4	2,4	2,4
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	43,1	32,3	33,3	40,4
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	42,3	32,4	33,7	41,1

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W końcu 2022 r. długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie wyniosła 0,9 tys. km, co stanowiło 4,7% ogółu linii kolejowych w kraju. W 2022 r. długość linii kolejowych eksploatowanych zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku o 1 km (w kraju zmniejszyła się o 68 km), w relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 5 km (w kraju o 163 km). Gęstość linii kolejowych w województwie była nieco wyższa niż przeciętnie w kraju i wyniosła 6,5 km na 100 km² (wobec 6,2 km przeciętnie w kraju).

Port lotniczy województwa lubuskiego obsługuje przede wszystkim połączenia krajowe. Ruch samolotów w 2022 r. był o 1,3% mniejszy niż w 2021 r. (w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 33,2%). Liczba startów i lądowań w ruchu krajowym zmniejszyła w odniesieniu do roku poprzedniego (o 1,7%), jednak była większa w porównaniu z 2015 r. (o 62,0%). W ruchu międzynarodowym liczba ta zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 29,2%, a w odniesieniu do 2015 r. o 60,5%. Udział samolotów polskich w krajowym ruchu lotniczym w końcu 2022 r. wyniósł 98,1%, tj. zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,9 p. proc. W porównaniu ze stanem w 2015 r. wartość wskaźnika zwiększyła się o 5,9 p. proc. Udział samolotów polskich w międzynarodowym ruchu lotniczym wyniósł 43,8%, tj. zwiększył się o 12,2 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast w porównaniu z 2015 r. o 31,7 p. proc.

Dane o ruchu pasażerów w portach lotniczych obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

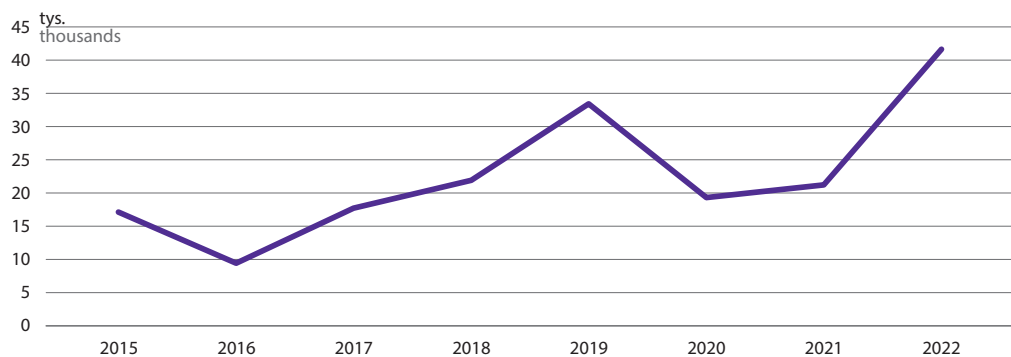
Tablica 44. Ruch pasażerów w portach lotniczych
Table 44. Passenger traffic at airports

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	5281	9363	7264	14002
zagranicznych foreign	4630	-	3085	6478
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	-	-	2921	6467
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	5636	9903	7636	14357
zagranicznych foreign	1559	-	3165	6716
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	-	-	3011	6689

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

W 2022 r. w województwie lubuskim transportem lotniczym przewieziono 41,6 tys. pasażerów, tj. o 96,5% więcej niż w poprzednim roku. W kraju wartość ta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 108,3% i wyniosła 40921,7 tys. pasażerów. W porównaniu z 2015 r. wartość dla województwa lubuskiego wzrosła o 142,9%, natomiast dla kraju zwiększyła się o 34,2%. W 2022 r. w regionie, w porównaniu z poprzednim rokiem, zanotowano zmniejszenie liczby przewiezionych pasażerów w komunikacji krajowej (o 90,3%). Niemal wszyscy (99,7%) pasażerowie w ruchu krajowym przewiezieni byli samolotami krajowymi. W ruchu międzynarodowym przewieziono 13,2 tys. pasażerów (wobec 6,3 tys. w 2021 r.), a 14,9% przewiezionych było samolotami polskimi.

Wykres 74. Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)
Chart 74. International passenger traffic at airport (arrivals and departures)

Energia

Energy

W 2022 r. w województwie lubuskim produkcja energii elektrycznej była większa niż w poprzednim roku. Zwiększył się udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii elektrycznej. Przy wzroście liczby gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej, zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo w stosunku do 2021 r.

W 2022 r. w województwie lubuskim łączna moc elektryczna zainstalowana w elektrowniach wyniosła 1355,4 MW, tj. o 17,1% więcej niż w poprzednim roku i o 120,3% więcej w porównaniu z 2015 r. Moc osiągalna elektrowni wzrosła o 46,3% w ciągu roku oraz o 123,0% w odniesieniu do 2015 r. i na koniec 2022 r. wyniosła 1328,8 MW. W kraju, w ciągu roku, zwiększyła się zarówno moc zainstalowana o 7,9%, jak i osiągalna o 10,6% i wyniosła odpowiednio 60422,7 MW i 58750,7 MW. W porównaniu ze stanem w 2015 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio 49,8% i 47,1%.

Wykres 75. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 75. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2022 r. w elektrowniach województwa lubuskiego wyprodukowano 3341 GWh energii elektrycznej, tj. 1,9% energii wyprodukowanej w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja energii w województwie zmniejszyła się o 2,1%, wobec wzrostu produkcji w kraju o 0,1%. W 2022 r. w województwie wyprodukowano o 33,5% więcej energii elektrycznej niż w 2015 r., natomiast w Polsce wzrost wyniósł 9,0%.

W 2022 r. wyprodukowano ponad 1193 GWh energii z odnawialnych nośników (wobec 37671 GWh w kraju). Było to 35,7% ogólnej produkcji energii elektrycznej w województwie, tj. o 10,1 p. proc. więcej niż przed rokiem i o 21,3 p. proc. więcej niż w 2015 r. W kraju udział ten był mniejszy niż w województwie lubuskim i wyniósł 21,0%, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż w 2021 r. i o 7,2 p. proc. więcej w stosunku do 2015 r.

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	353,9	409,8	411,8	419,5
miasta urban areas	242,7	284,3	285,2	289,5
wieś rural areas	111,3	125,5	126,6	130,0
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	695,4	804,0	826,0	776,3
miasta urban areas	430,0	499,1	506,2	480,4
wieś rural areas	265,3	304,9	319,7	296,0
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1964,8	1962,1	2005,5	1850,8
miasta urban areas	1772,2	1755,9	1774,8	1659,5
wieś rural areas	2385,0	2429,4	2525,4	2276,9

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

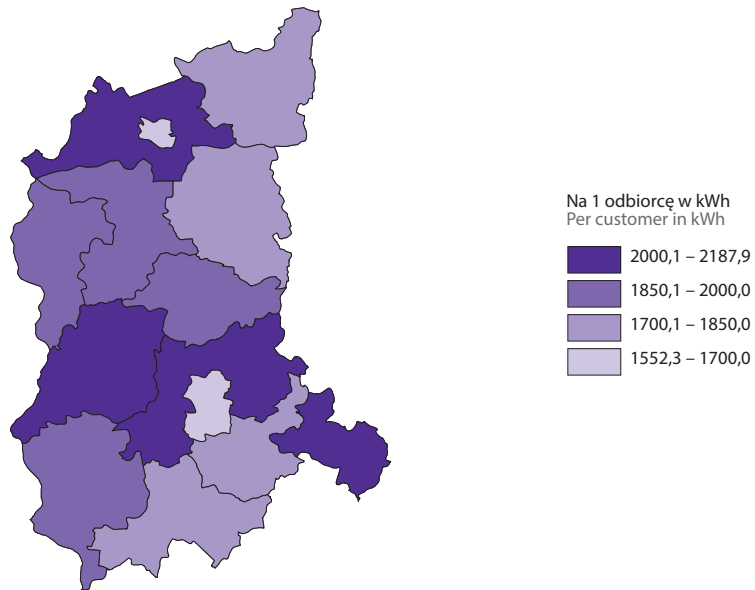
Source: data of Ministry of Climate and Environment.

W końcu 2022 r. w województwie lubuskim było 419,5 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej, tj. o 1,9% więcej niż w 2021 r. i o 18,5% więcej w porównaniu z 2015 r. Przeciętne zużycie energii elektrycznej przypadającej na 1 gospodarstwo domowe w województwie zmniejszyło się o 7,7% w stosunku do 2021 r. oraz o 5,8% w odniesieniu do 2015 r. W kraju liczba gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej wzrosła w omawianych okresach (odpowiednio o 1,8% i 12,5%), a przeciętne zużycie energii w 1 gospodarstwie domowym zmniejszyło się w odniesieniu do 2021 r. (o 6,7%) i do 2015 r. (o 5,6%).

W 2022 r. zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju blisko $\frac{3}{4}$ odbiorców energii elektrycznej zlokalizowanych było na terenach miejskich; w województwie było to 289,5 tys. odbiorców. Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na jednego mieszkańca miasta wyniosło 759,5 kWh, to o 4,1% mniej niż w 2021 r. (wobec zużycia w kraju na poziomie 791,3 kWh).

Na terenach wiejskich województwa lubuskiego było 130,0 tys. gospodarstw, będących odbiorcami energii elektrycznej. W odniesieniu do 2021 r. liczba ta zwiększyła się zarówno w województwie jak i w kraju, odpowiednio o 2,7% i o 1,7%. Zużycie energii elektrycznej w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenach wiejskich wyniosło 845,2 kWh, tj. o 7,4% mniej w skali roku (wobec zużycia na poziomie 799,7 kWh w kraju).

Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2022 r.
Map 47. Consumption of electricity in households in 2022

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2022 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły 99,0% średnich dochodów JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze dochodów JST ogółem, w porównaniu z 2015 r., wzrósł udział dotacji, a zmniejszył się udział dochodów własnych i subwencji ogólnej.

W 2022 r. łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim wyniosły 8887,8 mln zł, tj. więcej zarówno w porównaniu z 2021 r. (o 6,1%), jak i w relacji do zrealizowanych w 2015 r. (o 79,9%).

Z ogółu dochodów JST w województwie 55,7% stanowiły dochody gmin, a 24,1% wyniosły dochody miast na prawach powiatu. Udział dochodów gmin i miast na prawach powiatu w dochodach JST ogółem wzrósł, w porównaniu z 2015 r., odpowiednio o 3,0 p. proc. i 0,8 p. proc. Spadek odnotowano w udziale dochodów powiatów oraz województwa o 1,6 p. proc. oraz 2,2 p. proc. W porównaniu z 2021 r. zmiany w strukturze dochodów JST w większości nie przekraczały 1 p. proc.: wzrósł udział dochodów budżetu gmin (o 0,6 p. proc.), województwa (o 0,3 p. proc.) oraz powiatów (o 0,1 p. proc.), przy spadku udziału dochodów miast na prawach powiatu (o 1,1 p. proc.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów JST w województwie lubuskim w 2022 r. wyniosły 9054 zł, wobec 9138 zł na 1 mieszkańca w kraju. W relacji do poprzedniego roku dochody na 1 mieszkańca wzrosły o 6,9%, a w porównaniu z 2015 r. o 86,6%. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca charakteryzowały miasta na prawach powiatu, jednak były one o 7,8% mniejsze od średniej dla JST ogółem w województwie. W pozostałych jednostkach dochody na 1 mieszkańca również były niższe od średniej, kolejno: w budżecie województwa (o 92,3%), budżetach powiatów (o 83,1%) oraz w budżetach gmin (o 24,6%).

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne. W 2022 r. dochody te stanowiły 48,0% ogółu dochodów budżetów JST, tj. o 2,4 p. proc. więcej niż w 2021 r. i o 1,5 p. proc. mniej w porównaniu z 2015 r. Zwiększył się także odsetek dochodów z tytułu dotacji, który wyniósł 30,4%, tj. o 0,7 p. proc. więcej niż w poprzednim roku oraz o 6,9 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r. Dochody w formie subwencji ogólnej stanowiły 21,7% ogółu dochodów, tj. mniej niż w poprzednim roku oraz w 2015 r., odpowiednio o 3,0 p. proc. i 5,3 p. proc.

W 2022 r. dochody własne wyniosły 4263,0 mln zł i były wyższe niż w poprzednim roku (o 11,6%) oraz w stosunku do 2015 r. (o 74,2%). Spośród kategorii wyróżnionych w ramach dochodów własnych, wyższe niż przed rokiem były m.in. dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (o 22,4%) oraz od osób fizycznych (o 17,7%), które stanowiły odpowiednio 2,8% i 17,8% ogółu budżetów JST. Wzrosły także tzw. pozostałe dochody (o 15,9%), dochody z majątku (o 15,0%) oraz dochody z tytułu udziału w podatku od nieruchomości (o 11,7%), a ich udziały w ogóle budżetów JST stanowiły odpowiednio 8,8%, 3,4% i 10,0%.

Tablica 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4846	7182	8463	9045	48,0
Gminy ^a Gminas ^a	3442	5741	6316	6822	49,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4381	7390	8112	8344	49,9
Powiaty Powiats	919	1323	1424	1527	41,5
Województwo Voivodship	480	618	625	697	41,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem zanotowano w budżetach miast na prawach powiatu (49,9%). Były to głównie dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, tzw. pozostałe dochody oraz dochody z tytułu udziału w podatku od nieruchomości, które w 2022 r. stanowiły odpowiednio 21,9%, 11,0% oraz 9,9% ogółu dochodów budżetów miast na prawach powiatu.

W budżetach gmin dochody własne stanowiły średnio 49,5% ogółu dochodów, przy czym ich największy udział zanotowano w dochodach gmin miejskich (56,0%). W dochodach budżetów gmin miejsko-wiejskich odsetek dochodów własnych wyniósł 49,3%, a wiejskich 46,2%. W ramach dochodów własnych gmin, największy udział w dochodach ogółem miały wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (16,5%) oraz z tytułu podatku od nieruchomości (12,9%). Znaczące w strukturze dochodów budżetów gmin pozostały tzw. pozostałe dochody (11,0% ogółu dochodów gmin) oraz dochody z majątku (5,0%).

W ogóle dochodów budżetów powiatów dochody własne stanowiły 41,5%, w tym 20,6% – dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz 19,4% z tytułu tzw. pozostałych dochodów.

W budżecie województwa odsetek dochodów własnych w 2022 r. wyniósł 41,2%, w tym 23,3% – z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych, a 10,3% – z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych.

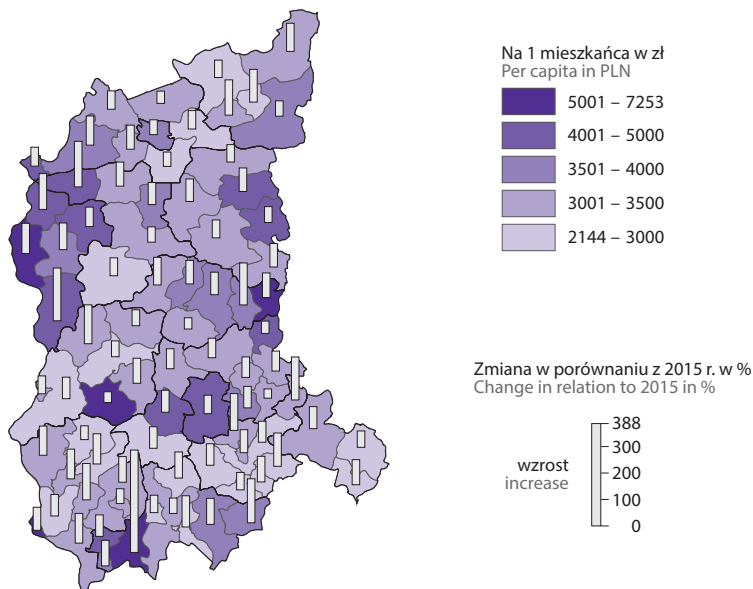
Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku jst, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2022 r. dochody własne JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie lubuskim wyniosły 4338 zł (wobec 4632 zł na 1 mieszkańca średnio w kraju) i były o 12,4% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem. W stosunku do 2015 r. wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca wyniósł 80,8%.

Najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu, które w 2022 r. wyniosły 4160 zł, tj. o 6,7% więcej niż przed rokiem. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3380 zł, w tym dochody gmin miejskich 3514 zł, miejsko-wiejskich 3345 zł, a wiejskich 3358 zł. Dochody własne gmin były wyższe niż przed rokiem średnio o 15,4%, przy czym najwyższy wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca zanotowano w gminach wiejskich (o 24,8%). W gminach miejsko-wiejskich wzrost wyniósł 13,7%, a w miejskich 8,6%. Dochody własne powiatów wyniosły 633 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, tj. o 17,9% więcej niż w poprzednim roku. Wskaźnik dla budżetu województwa był najniższy i wyniósł 287 zł, a jego wartość wzrosła w stosunku do notowanej w 2021 r. o 2,1%.

Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2022 r.

Map 48. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2022

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

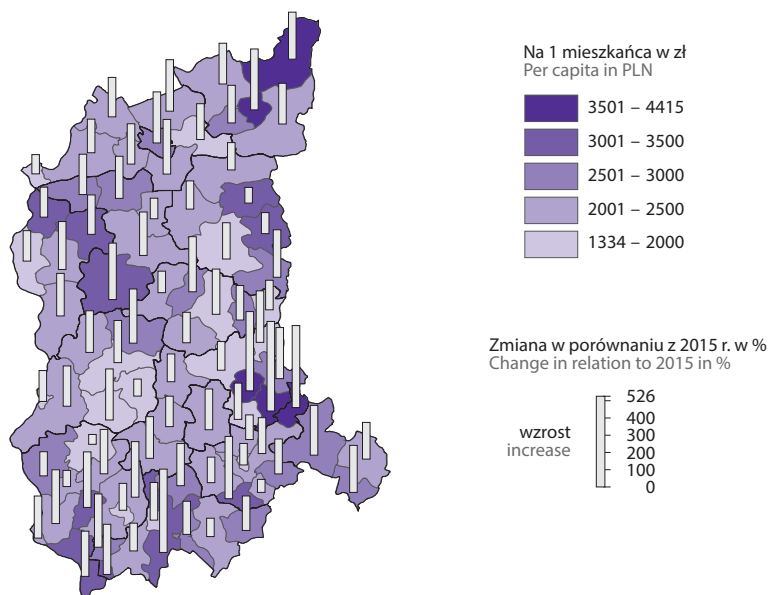
W 2022 r. dotacje ogółem w budżetach JST w województwie lubuskim wyniosły 2699,8 mln zł i wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem oraz w stosunku do 2015 r., odpowiednio o 8,6% i 132,5%. Udział dotacji w ogóle dochodów JST wzrósł do 30,4%, tj. o 0,7 p. proc. w skali roku oraz o 6,9 p. proc. w relacji do 2015 r.

Większość dochodów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (23,8% ogółu dochodów JST), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (13,3%) oraz na zadania własne (2,2%). Dalsze 4,2% dochodów JST zapewniły łącznie tzw. dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625, które obejmują dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

W 2022 r. ponad 20% ogólnej kwoty dotacji stanowiły dotacje inwestycyjne. Ich łączna wartość wyniosła 557,0 mln zł, tj. 6,3% ogółu dochodów JST (wobec 4,5% w 2021 r. i 6,4% w 2015 r.). Dotacje inwestycyjne wzrosły w porównaniu z 2021 r. o 47,1%. W największym stopniu wzrosły dotacje inwestycyjne w budżecie województwa (o 75,9%). Wzrost odnotowano także w budżetach pozostałych JST: miast na prawach powiatu (o 67,9%), powiatów (67,6%) oraz gmin (o 14,3%).

Udział dotacji inwestycyjnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych JST w województwie wyniósł 35,9% (wobec 31,8% w poprzednim roku), przy czym największy był w przypadku budżetów miast na prawach powiatu (56,5%). W mniejszym stopniu wydatki inwestycyjne były finansowane środkami z dotacji w budżetach powiatów (43,9%), województwa (42,8%) i gmin (22,6%).

Mapa 49. Dotacje^a otrzymane przez gminy^b na 1 mieszkańca w 2022 r.
 Map 49. Grants^a recieved by gminas^b per capita in 2022

a Dane dotyczą dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej; w 2022 r. wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) i dotacjami z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy. b Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Data concerning targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification; in 2022 with grants from the COVID-19 Prevention Fund (including Local Government Investment Fund) and grants from the Assistance Fund or other funds for financing or subsidising the implementation of tasks in the field of helping Ukrainian citizens. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dotacje w JST w województwie lubuskim wyniosły średnio 2747 zł, przy czym największe były w miastach na prawach powiatu (2397 zł na 1 mieszkańca), a najmniejsze w budżecie województwa (206 zł na 1 mieszkańca).

W 2022 r. dochody w budżetach JST z tytułu subwencji ogólnej wyniosły łącznie 1925,0 mln zł, tj. o 6,9% mniej niż w poprzednim roku, jednak o 44,4% więcej niż w 2015 r. Udział subwencji ogólnej w ogóle dochodów JST wyniósł 21,7% (wobec 24,7% przed rokiem i 27,0% w 2015 r.). Środki z tytułu subwencji ogólnej składają się głównie z jej części oświatowej, przyznawanej m.in. na utrzymanie szkół publicznych oraz na doksztalcanie i odprawy nauczycieli. W 2022 r. było to 1354,7 mln zł, tj. 15,2% ogółu dochodów budżetów JST (tak jak w 2021 r.), wobec 20,8% w 2015 r.

Subwencja ogólna w największym stopniu wspiera budżety powiatów. W 2022 r. do budżetów powiatów w formie subwencji wpłynęło łącznie 386,0 mln zł, stanowiąc 34,8% ogółu dochodów powiatów. W dochodach budżetu województwa jej udział wyniósł 29,3%, miast na prawach powiatu 21,4%, a w budżetach gmin 17,8%. W porównaniu z 2021 r. w większości budżetów JST zanotowano spadek dochodów w ramach subwencji ogólnej, przy czym najwyższy w budżetach gmin (o 11,1%), a najniższy w budżetach powiatów (o 1,4%). Wzrost (o 4,6%) odnotowano w budżecie województwa.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2022 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły 98,1% średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w kraju. W 2022 r. udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków JST był większy niż w 2021 r. Wydatki inwestycyjne JST na 1 mieszkańca wzrosły w relacji do poprzedniego roku oraz 2015 r., jednak były mniejsze niż średnio w kraju.

W 2022 r. wydatki JST wyniosły 9019,7 mln zł, tj. o 14,0% więcej niż w 2021 r. (wobec wzrostu o 5,2% w poprzednim roku). Wyższe były wydatki majątkowe (o 27,9%) i bieżące (o 11,3%). W porównaniu z 2015 r. wydatki ogółem wzrosły o 85,8%, na co wpłynął głównie wzrost wydatków majątkowych (o 119,5%) oraz wydatków bieżących (o 79,6%).

Z ogółu wydatków JST najczęściej przypadają na wydatki budżetów gmin (55,0%). Dalsze 25,0% to wydatki miast na prawach powiatu, 12,4% powiatów, a 7,6% województwa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki JST wyniosły 9179 zł (wobec 9354 zł średnio w kraju) i były wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem (o 14,8%) i w stosunku do 2015 r. (o 92,8%). Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu, jednak były one niższe o 4,5% od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w województwie. Znacznie mniejsze były wydatki na 1 mieszkańca w przypadku budżetu województwa (o 92,4% mniejsze od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca), budżetów powiatów (o 83,3%) oraz w przypadku budżetów gmin (o 25,4%).

Tablica 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4762	7547	7997	9179	17,2
Gminy ^a Gminas ^a	3344	5527	5930	6843	15,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4238	7409	7991	8770	15,9
Powiaty Powiats	950	1221	1319	1535	16,5
Województwo Voivodship	482	625	554	698	32,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

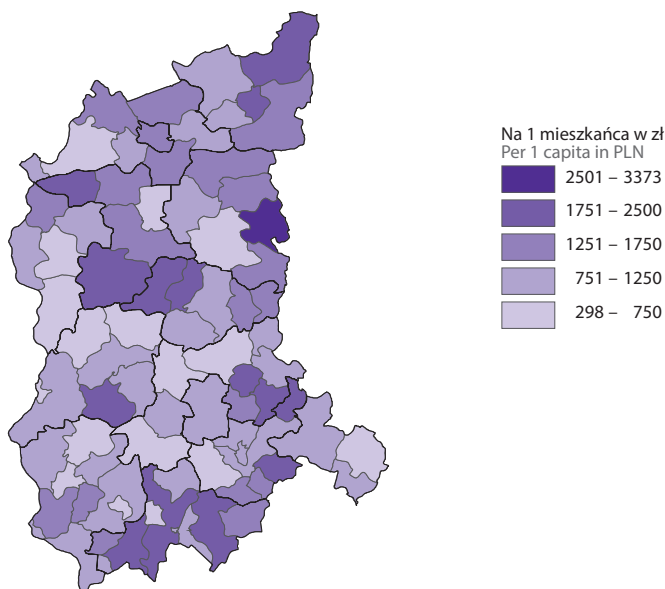
W strukturze wydatków JST 81,7% stanowiły wydatki bieżące, tj. mniej niż w poprzednim roku (o 2,0 p. proc.) i w porównaniu z 2015 r. (o 2,8 p. proc.). Pozostałe 18,3% stanowiły wydatki majątkowe, w tym 17,2% – wydatki inwestycyjne.

Wydatki bieżące JST wyniosły łącznie 7367,7 mln zł. Były to m.in. wydatki na wynagrodzenia (28,7% ogółu wydatków JST), wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych (17,4%), zakup materiałów i usług (18,2%), dotacje (7,6%) oraz obsługę długu publicznego (1,2%). Ponad 20,0% ogółu wydatków stanowią tzw. pozostałe wydatki. Największy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem w 2022 r. zanotowano w budżetach powiatów, odsetek ten wyniósł 83,4%. W budżetach gmin wydatki bieżące stanowiły 82,9% ogółu wydatków, w budżetach miast na prawach powiatu 82,5%, a w budżecie województwa 67,1%.

Wydatki majątkowe JST wyniosły łącznie 1651,9 mln zł. Większość wydatków majątkowych (1553,4 mln zł) stanowiły wydatki inwestycyjne, które zwiększyły się w relacji do poprzedniego roku o 30,3%. W porównaniu z 2021 r. wzrost wydatków inwestycyjnych zaobserwowano we wszystkich typach jednostek samorządu terytorialnego. Największy odnotowano w budżetach powiatów (o 68,3%). Wydatki inwestycyjne w budżecie województwa wzrosły o 41,5%, gmin o 33,2%, z tego wydatki inwestycyjne gmin miejsko-wiejskich wzrosły o 39,4%, gmin wiejskich o 35,3%, a gmin miejskich o 10,3%. Wzrost wydatków inwestycyjnych w budżetach miast na prawach powiatu wyniósł 7,4%.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem JST zwiększył się i wyniósł 17,2% (o 2,1 p. proc. wobec 2021 r.). W relacji do poprzedniego roku większy udział wydatków inwestycyjnych zaobserwowano także w budżetach powiatów (o 5,1 p. proc. do 16,5%), województwa (o 3,8 p. proc. do 32,9%) oraz gmin (o 2,2 p. proc. do 15,8%). Spadek odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 0,2 p. proc. do 15,9%).

Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2022 r.
Map 50. Investment expenditures of gminas^a per capita in 2022

^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.

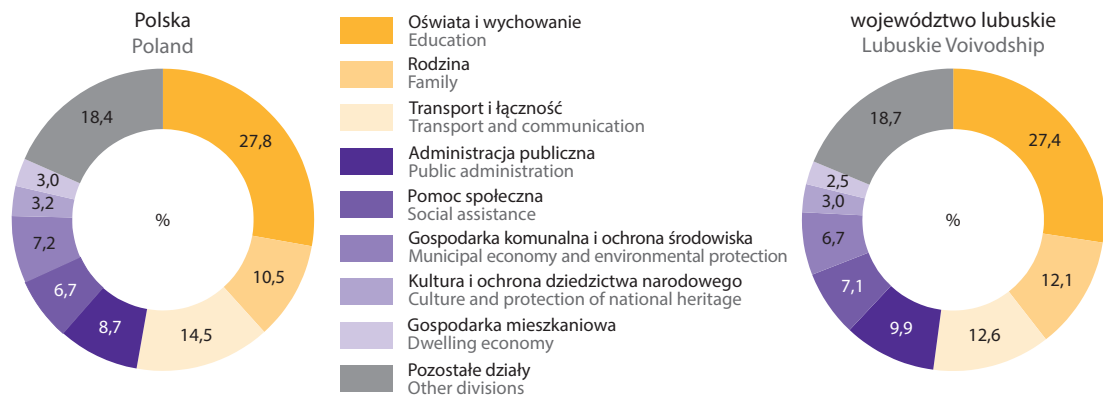
^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 1581 zł (wobec 1594 zł średnio w kraju), tj. o 31,2% więcej niż uzyskane w 2021 r. W relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 124,3%. Najwyższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu, jednak były one o 11,9% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych w województwie. Niższe od średnich wydatków inwestycyjnych w ogóle JST były także wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w budżecie województwa (o 85,5%), powiatów (o 84,0%) oraz gmin (o 31,5%). Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w budżecie miast na prawach powiatu stanowiły 88,1% średniej w województwie, gmin - 68,5%, w budżetach powiatów - 16,0%, a w budżecie województwa - 14,5%.

Z ogółu wydatków JST, najczęściej zrealizowano w dziale oświata i wychowanie – 2467,5 mln zł (tj. 27,4% ogółu wydatków JST wobec 27,8% średnio w kraju). Wydatki w dziale rodzina w wysokości 1092,5 mln zł stanowiły dalsze 12,1% ogółu wydatków JST, a w dziale transport i łączność – 1135,5 mln zł – 12,6% (w kraju odpowiednio 10,5% i 14,5%). Udziały wydatków w pozostałych działach klasyfikacji budżetowej nie przekraczały 10% ogółu wydatków JST. Były to m.in. wydatki w dziale administracja publiczna (9,9% ogółu wydatków JST), pomoc społeczna (7,1%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6,7%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3,0%).

Wykres 76. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2022 r.

Chart 76. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2022

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2022 r. zanotowano deficyt budżetów JST ogółem. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła liczba JST, które zamknęły rok budżetowy deficytem.

Zadłużenie JST w województwie lubuskim zmniejszyło się w skali roku. Zobowiązania stanowiły 23,0% dochodów JST, tj. o 3,4 p. proc. mniej niż średnio w kraju.

W 2022 r. odnotowano deficyt budżetów JST ogółem w wysokości 131,9 mln zł, przy planowanym deficycie w wysokości 941,2 mln zł. Relacja wyniku do dochodów wyniosła minus 1,5%. Przed rokiem wynik budżetów JST ukształtował się na poziomie 460,4 mln zł, a relacja wyniku do ogółu dochodów JST wyniosła 5,5%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wynik budżetów JST ogółem wyniósł minus 134 zł. Deficyt budżetowy zanotowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Najwyższą wartość deficytu zaobserwowano w budżetach miast na prawach powiatu (wynik finansowy wyniósł minus 425 zł na 1 mieszkańca). W budżetach gmin wynik finansowy wyniósł minus 21 zł na 1 mieszkańca. W budżetach powiatów i województwa osiągnął wartość poniżej minus 10 zł na 1 mieszkańca, tj. odpowiednio minus 8 zł i minus 2 zł.

Łączny wynik budżetów gmin województwa lubuskiego wyniósł minus 15,4 mln zł (wobec 282,2 mln zł w poprzednim roku). Spośród 80 lubuskich gmin, w 37 gminach odnotowano deficyt budżetowy w łącznej wysokości minus 150,6 mln zł (przed rokiem deficyt budżetowy w 11 gminach wyniósł minus 29,7 mln zł). W pozostałych 43 gminach rok budżetowy zamknięto nadwyżką budżetową o łącznej wysokości 135,3 mln zł (w poprzednim roku nadwyżkę zanotowano w 69 gminach na kwotę 311,8 mln zł). Relacja wyniku ogółem do dochodów gmin ogółem wyniosła minus 0,3%, wobec 6,1% przed rokiem.

Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	85,8	25,5	219,6	460,4	5,5
Gminy ^a Gminas ^a	73,7	50,9	156,9	282,2	6,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	37,8	-17,2	-5,0	31,5	1,5
Powiaty Powiats	-23,7	27,7	74,2	77,0	7,4
Województwo Voivodship	-2,0	-36,0	-6,6	69,7	11,3

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 9 gminach deficyt budżetowy był wyższy niż 10%. W gminie o największym deficycie (gmina Skwierzyna) wynik budżetowy stanowił minus 20,3% jej dochodów. Wysoką wartość tego wskaźnika zanotowano także w gminach: Santok (minus 14,7%), Dobiegniew i Sulęcín (po minus 14,0%).

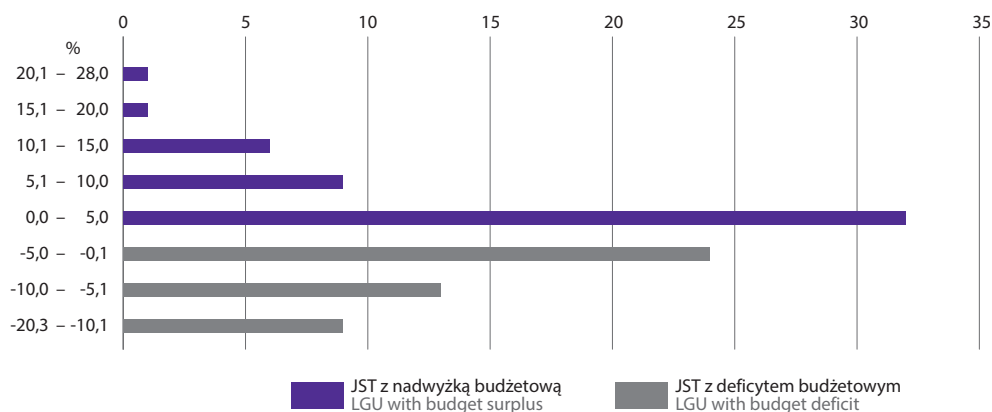
Nadwyżkę budżetową w wysokości 10% i powyżej zaobserwowano w 7 gminach województwa. W 2022 r. najwyższą wartość nadwyżki budżetowej osiągnęła gmina Łłowa (28,0%). W pozostałych 6 gminach relacja wyniku budżetowego do dochodów ogółem była niższa niż 20%.

W miastach na prawach powiatu zanotowano deficyt budżetowy w wysokości minus 109,3 mln zł (wobec nadwyżki w 2021 r. na poziomie 31,5 mln zł), a relacja wyniku do dochodów wyniosła minus 5,1% wobec 1,5% przed rokiem.

Łączny wynik budżetów powiatów wyniósł minus 5,7 mln zł (wobec 77,0 mln zł w 2021 r.), a relacja wyniku do dochodów powiatów wyniosła minus 0,5% (wobec 7,4% w poprzednim roku). Spośród 12 powiatów lubuskich w 6 zanotowano deficyt budżetowy w kwocie minus 27,1 mln zł. W pozostałych powiatach województwa nadwyżka wyniosła 21,4 mln zł. Relacja wyniku do dochodów ukształtowała się na poziomie od minus 7,7% w powiecie słułbickim do 10,9% w powiecie wschowskim.

Wykres 77. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2022 r.

Chart 77. Number of local government units by relation of budget result to total revenue in 2022

W budżecie województwa zanotowano deficyt budżetowy w kwocie minus 1,6 mln zł (wobec 69,7 mln zł przed rokiem). Relacja wyniku do dochodów województwa wyniosła minus 0,2% (wobec 11,3% w poprzednim roku).

**Tablica 49. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 49. Debt of local government units in 2022
As of 31 December

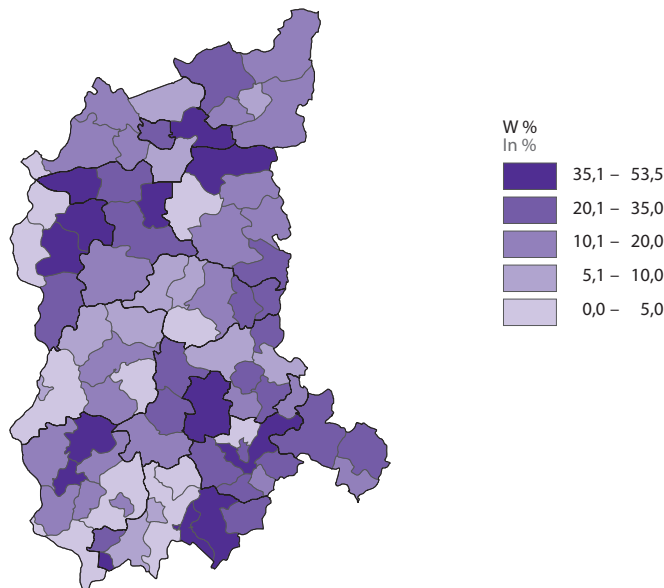
Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2021=100
Ogółem Total	2040,7	2077	23,0	98,8
Gminy ^a Gminas ^a	907,3	1250	18,3	96,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	709,5	2762	33,1	103,5
Powiaty Powiats	238,6	329	21,5	101,6
Województwo Voivodship	185,4	189	27,1	89,0

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2022 r. zadłużenie JST w województwie lubuskim wyniosło 2040,7 mln zł i spadło w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,2%. W największym stopniu zmniejszyły się zobowiązania budżetu województwa (o 11,0%). Zadłużenie w przypadku budżetów gmin spadło o 3,2%. Wzrost zadłużenia odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 3,5%) oraz w budżetach powiatów (o 1,6%).

**Mapa 51. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 51. Debt of gminas in % of revenue in 2022
As of 31 December

Relacja zobowiązań do dochodów JST wyniosła 23,0% wobec 26,4% średnio w kraju i 24,7% w poprzednim roku. Spadek tego wskaźnika zanotowano w budżecie województwa (o 6,6 p. proc. do 27,1%), gmin (o 2,0 p. proc. do 18,3%) oraz powiatów (o 1,1 p. proc. do 21,5%). Wzrost zaobserwowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 0,6 p. proc. do 33,1%).

W strukturze zobowiązań 99,3% stanowiło zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek (o 0,2 p. proc. mniej niż w 2021 r.). Dług w tej kategorii wyniósł 2026,8 mln zł i zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,3%. Spadek odnotowano także w zobowiązaniach z tytułu papierów wartościowych (o 25,0%), które wyniosły 7,5 mln zł. Ich udział w strukturze zobowiązań JST wyniósł 0,4%. Zobowiązania wymagalne, które wyniosły 6,5 mln zł, zwiększyły się ponad 5-krotnie w relacji do poprzedniego roku.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków unijnych

7.4. Projects co-financed by the European funds

W pierwszym półroczu 2023 r. wartość całkowita umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego wzrosła o 1,6% w porównaniu z analogicznym okresem 2022 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta była o 12,9% mniejsza niż średnio w kraju.

Najwięcej środków zostało przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Umowa Partnerstwa 2014-2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca czerwca 2023 r. wartość całkowita umów i decyzji o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa wyniosła 12940,3 mln zł i była o 1,6% większa niż w końcu czerwca 2022 r. W Polsce wzrost w tym zakresie wyniósł 4,5% w skali roku.

Podana wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 nie zawiera:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Ponadto tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Z ogólnej sumy środków na realizację projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 najwięcej stanowiły środki przekazane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (45,8%) i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (40,9%). Odsetek środków przekazanych w ramach pozostałych programów operacyjnych stanowił mniej niż 10% w przypadku każdego z tych programów, tj. Inteligentny Rozwój – 8,5%, Wiedza, Edukacja i Rozwój – 2,9%, a Polska Cyfrowa – 1,7%.

Tablica 50. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2023 r.^aTable 50. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of June 2023^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	12940,3	7912,6	2,2^c	13238
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	5296,5	2863,0	2,2	5418
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1095,5	517,7	1,4	1121
Polska Cyfrowa Digital Poland	225,1	127,4	1,5	230
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	377,6	328,5	1,5	386
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	5932,8	4065,4	2,8	6069

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2023 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 30 June 2023 was adopted. c For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland. Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

W relacji do końca czerwca 2022 r. wartość umów i decyzji o dofinansowanie ogółem na realizację projektów w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 wzrosła o 1,6%. W największym stopniu zwiększyła się wartość umów na realizację projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (o 5,1%). Wzrost odnotowano także w realizacji programów operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko (o 1,3%) oraz Wiedza, Edukacja, Rozwój (o 0,6%). Spadek zanotowano w ramach programów operacyjnych: Inteligentny Rozwój (o 12,7%) oraz Polska Cyfrowa (o 1,4%).

Z ogółu wartości całkowitej umów i decyzji o dofinansowanie projektów 61,1% stanowiło dofinansowanie ze środków UE (w kraju 61,0%). W największym stopniu dofinansowane ze środków wspólnotowych były projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (87,0%) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (68,5%). Dofinansowanie ze środków UE przekraczające 50% całkowitej wartości projektów zanotowano w przypadku projektów z programów operacyjnych: Polska Cyfrowa oraz Infrastruktura i Środowisko (odpowiednio 56,6% i 54,1%). Dofinansowanie ze środków wspólnoty w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój stanowiło 47,3%.

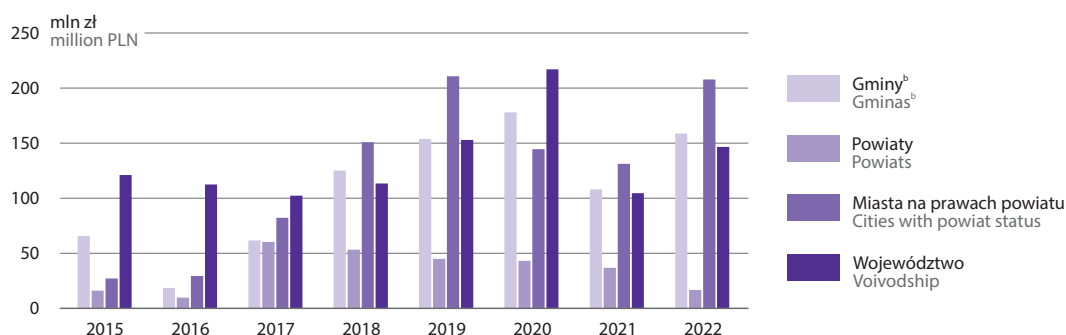
Wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa na 1 mieszkańca wyniosła 13238 zł, tj. stanowiła 87,1% średniej wartości takich projektów na 1 mieszkańca w kraju. W większości wymienionych programów operacyjnych środki przeznaczone na realizację projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie lubuskim były mniejsze niż średnio w kraju. W przypadku Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko stanowiły 84,8% średniej krajowej. Udział programów operacyjnych Wiedza, Edukacja, Rozwój, Polska Cyfrowa oraz Inteligentny Rozwój wyniósł niewiele ponad połowę średniej wartości tych projektów w Polsce, tj. odpowiednio 55,1%, 54,8% i 54,4%. Wyjątkiem jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego, w przypadku którego wartość całkowita projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca była o 7,9% większa od średniej wartości projektów w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w kraju.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 78. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a
Chart 78. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

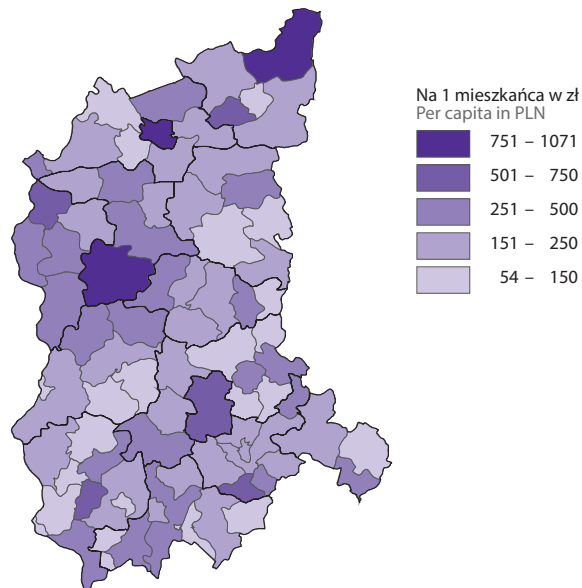
W strukturze całkowitych dotacji otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich w 2023 r. najwięcej środków otrzymały samorządy miast na prawach powiatu (39,2%), ich udział był o niemal 5 p. proc. wyższy niż w poprzednim roku. Kolejne 30,0% ogółu dotacji przypadło na projekty realizowane przez gminy, a ich udział także był wyższy niż przed rokiem. Samorząd województwa otrzymał 27,7% ogółu środków, a jego udział w strukturze był zbliżony do stanu z poprzedniego roku (27,5%). Najmniej dotacji na realizację projektów europejskich otrzymały powiaty. W 2022 r. ich udział wyniósł 3,2% i od 2018 r. nie przekroczył progu 10% udziału w strukturze dotacji na realizację projektów europejskich.

Dotacje na projekty europejskie (dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625) na 1 mieszkańca wyniosły 539 zł, w tym inwestycyjne 377 zł. Największe dotacje na projekty europejskie na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu (809 zł). Wartość dotacji była znacznie mniejsza w gminach (219 zł), w budżecie województwa (149 zł) i w budżetach powiatów (23 zł).

W stosunku do poprzedniego roku dotacje ogółem na projekty europejskie na 1 mieszkańca zwiększyły się. Największy wzrost notowano w budżecie miast na prawach powiatu (o 59,9%) i budżecie gmin (48,0%). W budżecie województwa dotacje zwiększyły się o 40,6%. Spadek dotacji odnotowano w budżecie powiatów (o 54,0%).

Dotacje inwestycyjne na projekty europejskie na 1 mieszkańca wzrosły o 42,8% w relacji do poprzedniego roku. Wzrost odnotowano w budżecie województwa (o 80,8%) i miast na prawach powiatu (o 73,4%). Spadek zaobserwowano w przypadku budżetu powiatów (o 52,6%) oraz gmin (o 2,6%).

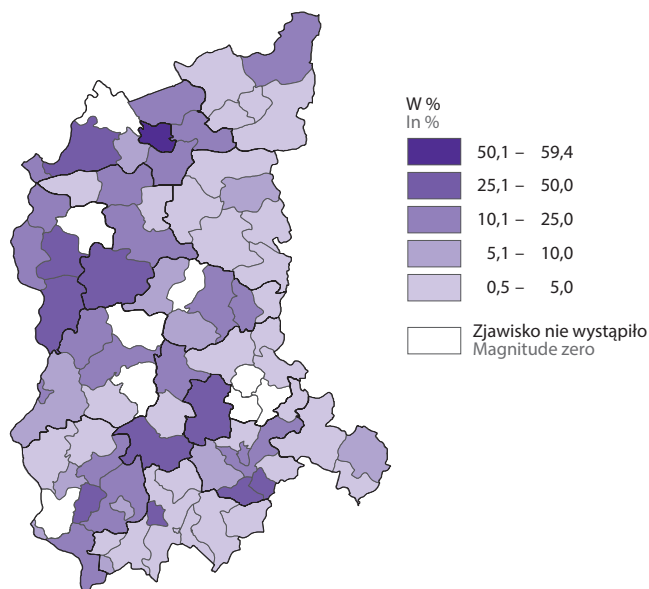
Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2022 r.
 Map 52. Grant received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2022

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2022 r.
 Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2022

7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

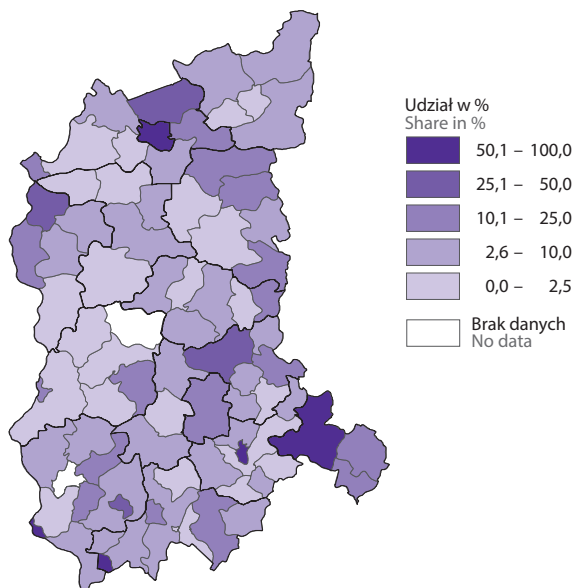
W 2022 r. zarówno liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i powierzchnia terenów objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego wzrosły w skali roku. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia obszaru zdegradowanego.

W 2022 r., podobnie jak w poprzednim roku, interwencje w obszarze społecznym były dominującą grupą działań rewitalizacyjnych.

W województwie lubuskim w 2022 r. odnotowano 1855 obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego ogółem, które stanowiły 3,0% wszystkich planów obowiązujących w Polsce. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2022 r. wyniósł 9,8% (wobec 9,3% w 2021 r.).

Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2022 r.

Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2022

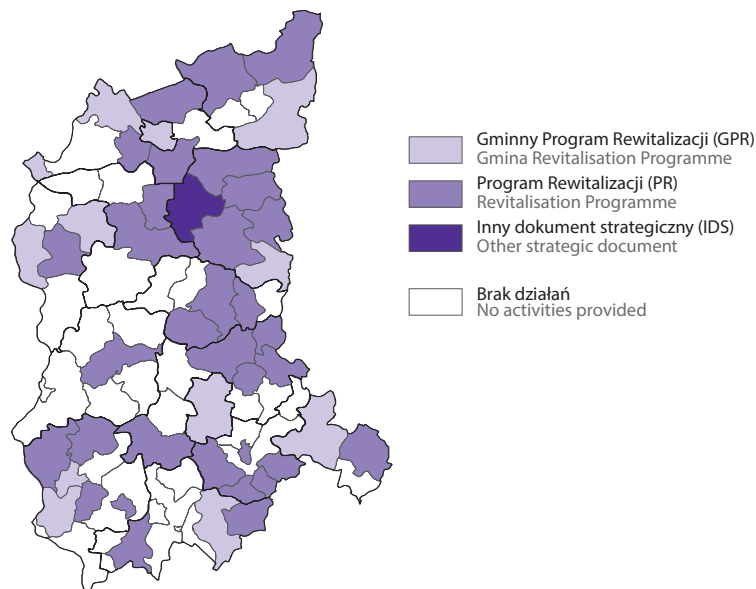
W 2022 r. w województwie lubuskim liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. wyniosła 1282 i wzrosła o 6,6% względem roku poprzedniego. Powierzchnia terenów objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego zwiększyła się o 6,0% w stosunku do 2021 r. i wyniosła 137,7 tys. ha, co przekłada się na 9,8% powierzchni województwa.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

W 2022 r. działania rewitalizacyjne prowadziło 46 spośród 82 gmin (56,1%) województwa lubuskiego, wobec 45 gmin rok wcześniej. Gminny program rewitalizacji (GPR) posiadało 12 gmin, w tym po 3 gminy miejskie i wiejskie oraz 6 miejsko-wiejskich. Natomiast program rewitalizacji (PR) posiadały 33 gminy, w tym 2 gminy miejskie, 12 wiejskich i 19 miejsko-wiejskich. Ponad 40% (36 gmin) nie podejmowało działań rewitalizacyjnych, z tego 4 gminy miejskie, 23 gminy wiejskie i 9 miejsko-wiejskich. W gminie Bledzew prowadzono działania rewitalizacyjne na podstawie innego dokumentu strategicznego (IDS).

Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2022 r.
Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalization in 2022

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W 2022 r. 44 gminy (w tym 2 miasta na prawach powiatu), tj. 53,7% ogółu województwa lubuskiego, podały informację o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (o 1,3 p. proc. więcej niż w 2021 r.).

Tablica 51. Obszary zdegradowane w gminach

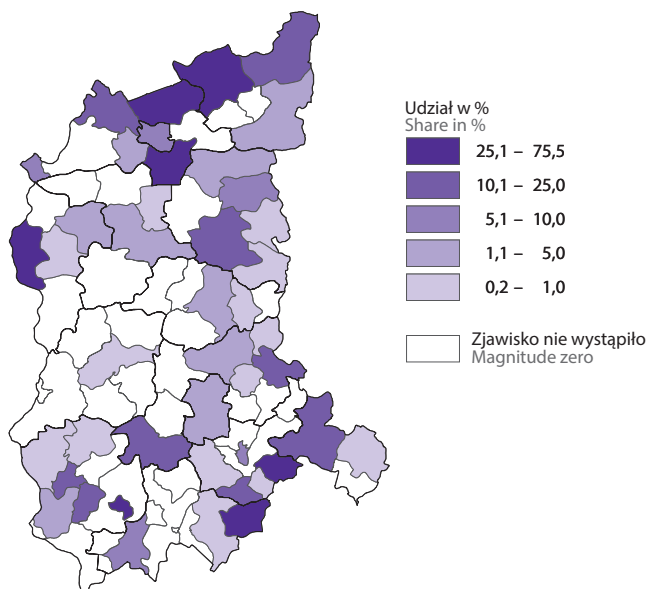
Table 51. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2021	2022		2021	2022	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %		w tys. ha in thousand ha	w % in %	
Ogółem Total	43	44	53,7	129,5	110,6	7,9
gminy miejskie urban gminas	3	3	42,9	1,6	1,6	7,9
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	2	2	100,0	1,5	1,5	4,2
gminy wiejskie rural gminas	14	14	35,9	61,1	61,0	9,6
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	24	25	73,5	65,2	46,5	6,6

Powierzchnia obszaru zdegradowanego ogółem w 2022 r. wyniosła 110,6 tys. ha, tj. 7,9% obszaru województwa (dane dotyczą gmin, które podały informację zarówno o posiadaniu, jak i o powierzchni obszaru zdegradowanego na swoim terytorium). Z wartości powierzchni ogółem 96,1 tys. ha (tj. 86,9%) znajdowało się na terenie gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne (w 2021 r. 114,8 ha, co stanowiło 88,7% powierzchni obszaru zdegradowanego ogółem). Zdecydowana większość wyznaczonych obszarów zdegradowanych znajdowała się na terenie gmin wiejskich (55,1%) oraz miejsko-wiejskich (42,0%). Udział powierzchni obszaru zdegradowanego stanowił 7,9% powierzchni województwa ogółem, a największy był w gminach wiejskich (9,6%).

Mapa 56. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2022 r.

Map 56. Share of degraded area in total area of gminas in 2022

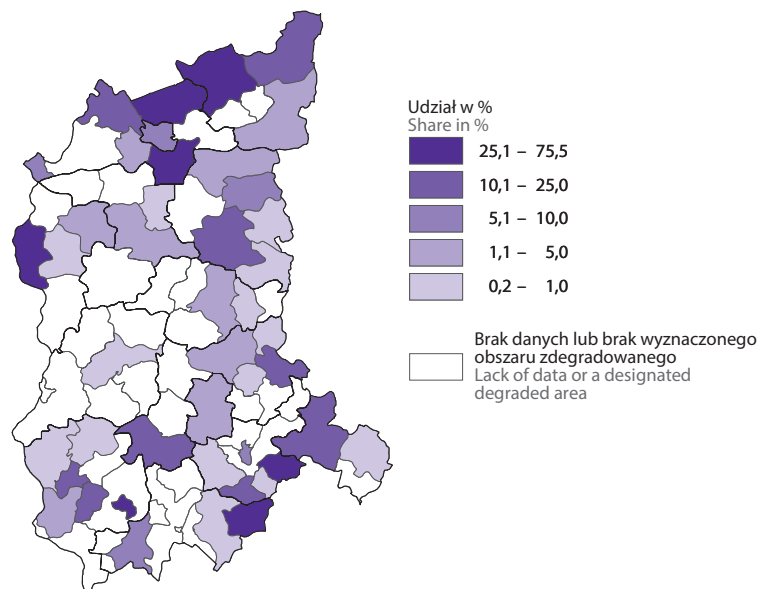
Na obszarach zdegradowanych w województwie lubuskim mieszkało w 2022 r. 248,0 tys. osób (25,2% mieszkańców województwa, wobec 24,5% w 2021 r.), z czego 232,2 tys. (93,6% wartości ogółem) w gminach prowadzących działania rewitalizacyjne. W Polsce na obszarach zdegradowanych mieszkało 9264,1 tys. osób, co stanowiło 24,5% ludności kraju.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w powierzchni województwa ogółem wyniósł 2,5% powierzchni województwa ogółem (tak jak w 2021 r.). W 2022 r. w województwie lubuskim obszar rewitalizacji obejmował 35,6 tys. ha (wobec 35,3 tys. ha w poprzednim roku). Spośród 45 lubuskich gmin, posiadających GPR lub PR, udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem wahał się od 0,1% w gminach Pszczew i Strzelce Krajeńskie do 20,0% w gminie Lubiszyn. W 38 gminach udział ten nie przekroczył 10%.

Mapa 57. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2022 r.

Map 57. Share of revitalisation area in total area of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2022

Większość gmin (71,7%) prowadziła działania rewitalizacyjne na podstawie PR. Powierzchnia rewitalizacji w tych gminach wyniosła 25,7 tys. ha (wobec 25,8 tys. ha w 2021 r.)

W gminach posiadających GPR powierzchnia rewitalizacji wyniosła 9,9 tys. ha (wobec 9,5 tys. ha w 2021 r.).

Obszary rewitalizacji w gminach prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GRP lub PR w końcu 2022 r. zamieszkiwało 138,3 tys. osób (128,6 tys. w końcu 2021 r.), tj. 14,1% ogółu mieszkańców województwa. Udział ludności w populacji zamieszkującej obszary rewitalizacji wyniósł od 3,8% w gminie Krosno Odrzańskie do 46,0% w gminie Skwierzyna.

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których ustanowiono obszar rewitalizacji, podobnie jak w 2021 r., dominowały tereny mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi i w mieście (odpowiednio 31,0% i 27,3% powierzchni obszaru rewitalizacji ogółem w województwie). Kolejne 24,4% stanowił udział terenów niezamieszkanyc zabudowanych, a 6,3% tereny zieleni, tj. parki, zieleńce, cmentarze.

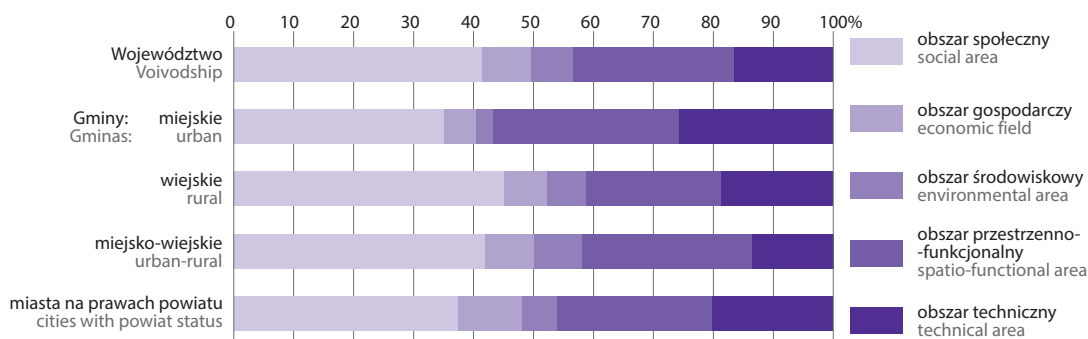
Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji - stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W obowiązujących w 2022 r. programach rewitalizacji zaplanowanych było 859 przedsięwzięć (tj. o 1,7% więcej niż w 2021 r.). Największy udział stanowiły interwencje w obszarze społecznym (41,5% wobec 41,7% w 2021 r.). Relatywnie wysokim udziałem charakteryzowały się także interwencje w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (27,0% wobec 25,7% w 2021 r.) i technicznym (16,5% wobec 17,8% w 2021 r.).

Interwencje w obszarze społecznym były dominującą grupą działań rewitalizacyjnych na każdym szczeblu podziału administracyjnego województwa; stanowiły 45,1% działań gmin wiejskich, 41,9% gmin miejsko-wiejskich, 37,5% miast na prawach powiatu i 35,1% gmin miejskich. Wysokim udziałem cechowały się także interwencje w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym – 31,1% działań gmin miejskich, 28,3% gmin miejsko-wiejskich, 25,9% miast na prawach powiatu i 22,5% gmin wiejskich. Interwencje w obszarze technicznym stanowiły 25,7% działań gmin miejskich, 20,2% miast na prawach powiatu, 18,7% gmin wiejskich i 13,6% działań gmin miejsko-wiejskich.

Wykres 79. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2022 r.

Chart 79. Structure of revitalisation undertakings planned in revitalisation programme GPR/PR by intervention areas in % in 2022

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie lubuskim

Selected data on Lubuskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące) w tys. zł	429797,7	188200,9	156899,2	222706,8	269933,2
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (ceny bieżące) w tys. zł	100191,3	19690,7	50152,9	44395,1	45622,3
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	30,3	31,6	32,5	31,6	31,7
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	18,8	21,5	22,4	23,3	26,3
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,72	-0,22	0,01	-1,49	-2,01
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,24	9,57	10,13	9,32	8,92
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,53 ^a	-0,82	-0,94	-0,96	-1,09
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	14,8	15,5	16,2	16,9	17,6
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2022/2023	.	795,5	843	876,6	894,7
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w 4 kwartale w %	51,0	53,0	53,6	53,5	53,7
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w 4 kwartale w %	54,6	55,2	55,5	55,2	54,8
12	Stopa bezrobocia według BAEL ^b w 4 kwartale w %	6,3	4,1	3,4	3,0	2,1
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	15	11	9	9	11
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	3447,08	3657,36	3900,9	4221,48	4457,86
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	214,8	215,7	216,9	224,5	226,4
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1810,13	1845,46	1905,03	1998,41	2098,93
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1419,58	1498,52	1591,21	1664,89	1794,12
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	11,60
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	8,1	7,3	6,5	5,8	5,1
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	79	93	101	127	145
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	359,2	362,8	366,7	371,6	376,6
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	29,5	29,1	28,6	30,8	30,9
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,7	6,8	6,7	6,8	6,7

a Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r b Wyniki badania od 2021 r. zostały uogólnione przy W związku z tym nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba
a In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. b Since 2021 the survey results have been generalized they are not fully comparable to the data presented for previous years. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds

2020	2021	2022	2023	Specification	No.
280114,9	368415,7	395029,7	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
29672,7	131278,5	294952,6	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
32,7	36,3	33,2	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
32,5	36,3	36,2	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-4,01	-5,97	-4,65	-4,34	Natural increase per 1000 population	5
8,67	8,01	7,22	6,65	Live births per 1000 population	6
-0,72	-0,97	-0,78	-0,64	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
18,3	18,9	19,6	20,4	Old age ratio in %	8
866,2	896,9	956,3	.	Children aged 3-6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6 in the 2022/23 school year	9
54,0	55,1	56,0	56,2	Employment rate by LFS ^b in the 4th quarter in %	10
55,1	55,8	56,5	56,9	Activity rate by LFS ^b in the 4th quarter in %	11
.	.	.	.	Unemployment rate by LFS ^b in the 4th quarter in %	12
16	7	11	10	Unemployed persons per a job offer (as of 31 December)	13
4624,90	5140,32	5910,45	6628,69	Average monthly gross wages and salaries in enterprise ^c sector in PLN	14
227,6	226,6	226,1	227,3	Annual average number of retirees and pensioners in thousand	15
2224,21	2384,65	2616,25	3086,17	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1971,47	2126,85	2252,00	.	Average monthly per capita available income in households per capita in PLN	17
11,68	12,80	13,30	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
4,8	4,3	3,8	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %	19
155	192	224	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3	20
393,4	400,7	408,6	.	Dwelling stocks per 1000 population	21
32,3	31,9	32,6	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m ³	22
5,9	6,6	6,8	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	23

wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. pracujących przekracza 9 osób.

using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. As a result 9 persons.,

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1317	1281	1292	1321	1358
2	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	94,9	94,7	95,3	95,8	95,2
3	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,5	4,5	4,0	3,7	4,1
4	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1947,1	1852,3	1471,1	1811,6	2093,3
5	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	157,9	95,1	79,4	123,1	115,5
6	Nakłady ^b wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	87,7	82,4	161,6	219,3	232
7	Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	106,5	111,9	114,4	113,6	109,8
8	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	43,7	44,4	45,4	46,2	46,5
9	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	14,4	21,3	21	19,9	21,6
10	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
11	ogółem	49,5	45,8	45,7	46,1	45,5
12	gminy ^d	53,8	47,0	46,5	46,8	47,0
13	miasta na prawach powiatu	57,7	53,3	52,9	51,7	48,6
14	powiaty	34,5	35,5	34,7	36,4	39,3
15	województwo	28,7	31,7	34,5	36,9	32,5
16	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
17	ogółem	14,8	11,3	15,3	20,9	18,0
18	gminy ^d	14,3	9,9	13,9	18,8	15,6
19	miasta na prawach powiatu	7,7	11,8	14,3	25,9	19,2
20	powiaty	9,7	8,8	11,8	12,8	13,9
21	województwo	40,8	24,2	33,0	32,4	38,1
22	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
23	ogółem	317,6	182,7	288,0	421,1	518,4
24	gminy ^d	99,2	52,5	91,3	155,3	163,2
25	miasta na prawach powiatu	27,3	41,5	74,9	140,7	196,1
26	powiaty	39,1	30,4	44,1	52,7	51,3
27	województwo	152,0	58,3	77,7	72,3	107,7
28	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
29	ogółem	85,8	232,0	28,7	-278,5	25,5
30	gminy ^d	73,7	103,8	11,7	-122,7	50,9
31	miasta na prawach powiatu	37,8	61,5	49,6	-133,7	-17,2
32	powiaty	-23,7	22,4	3,9	2,4	27,7
33	województwo	-2,0	44,3	-36,5	-24,6	-36,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern e Sum of all types of investment grants.

2020	2021	2022	2023	Specification	No.
1376	1371	1382	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	1
93,8	93,7	93,9	95,9	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	2
5,4	5,3	5,1	3,5	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	3
1647,7	2128,1	2442,4	2615,7	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)	4
78,7	129,2	114,8	107,1	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)	5
213,1	189,3	255,0	.	Intramural expenditures ^b on research and development per capita in PLN (current prices)	6
95,2	123,9	111,3	82,9	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)	7
51,3	46,7	46,2	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area	8
22,5	25,6	35,7	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	9
.	.	.	.	Share of own revenue in total revenue of local government units in %	10
44,4	45,6	48,0	.	total	11
46,0	46,4	49,5	.	gminas ^d	12
47,0	48,0	49,9	.	cities with powiat status	13
40,4	37,7	41,5	.	powiats	14
31,2	44,9	41,2	.	voivodship	15
.	.	.	.	Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	16
16,0	15,1	17,2	.	total	17
14,3	13,6	15,8	.	gminas ^d	18
14,1	16,1	15,9	.	cities with powiat status	19
9,7	11,4	16,5	.	powiats	20
41,5	29,1	32,9	.	voivodship	21
.	.	.	.	Total investment grants ^e for local government units in million PLN	22
465,7	378,8	557,0	.	total	23
165,7	155,3	177,5	.	gminas ^d	24
128,4	120,4	202,2	.	cities with powiat status	25
27,4	48,2	80,8	.	powiats	26
144,2	54,9	96,6	.	voivodship	27
.	.	.	.	Result of budgets of local government units in million PLN	28
219,6	460,4	-131,9	.	total	29
156,9	282,2	-15,4	.	gminas ^d	30
-5,0	31,5	-109,3	.	cities with powiat status	31
74,2	77,0	-5,7	.	powiats	32
-6,6	69,7	-1,6	.	voivodship	33

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
 economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Gorzowie Wielkopolskim

Selected data on Gorzów Wielkopolski

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
2	gazowych	439668	511141	470245	484967	471384
3	pyłowych	19	31	40	28	28
4	Odpady wytworzone w tys. t	56,4	62,1	54,7	48,1	50,3
5	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	286	281	325	299	286
6	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	123762	123995	124295	123921	123609
7	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,55	-0,04	0,14	-1,80	-2,86
8	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,64 ^b	1,08	-0,35	-0,53	-1,99
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	622,2	649,1	674,8	699,7	721,6
10	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	886,8	952	968,9	980,3
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	5,1	3,9	2,7	2,6	2,3
12	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	33,2	35,0	32,7	26,6	22,2
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	15	5	5	4	5
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	1263	1265	1231	1252	1315
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	9,5	9,6	9,4	9,4	8,9
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,6	4,3	3,6	3,1	2,9
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	12,8	12,4	15,6	18,3	19,0
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	132	129	169	181	198
19	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,40	2,38	2,37	2,33	2,31
20	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	144,1	143,6	144,4	141,6	143,7
21	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	99,5	97,6	97,5	99,3	100,6
22	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	16,2	17,3	18,1	14,3	15,2
23	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	3,0	2,1	1,6	2,2	2,4
24	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	4824	5805	5033	5684	5433
25	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,5	4,1	4,1	5,8	3,1
26	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2371	2609	2654	2852	3041
27	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	283	654	578	1189	1413

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących

a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

2020	2021	2022	2023	Specification	No.
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in tonnes/year:	1
444356	444070	371317	.	gaseous	2
19	15	11	.	particulates	3
32,4	33,5	34,8	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	4
273	246	249	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	5
120526	118011	116436	115247	Population (as of 31 December)	6
-4,65	-8,05	-5,35	-5,05	Natural increase per 1,000 population	7
-3,10	-4,42	-5,55	-4,77	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	8
717,5	724,6	739,1	751,2	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	9
1014,1	1099,2	1 218,0	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	10
4,0	2,6	2,3	2,2	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	11
25,4	36,9	31,0	26,6	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	12
14	3	5	14	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
1310	1283	1226	.	Population per 1 out-patients departments d (as of 31 December)	14
7,8	9,0	9,7	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
2,8	2,5	2,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
24,5	33,5	39,8	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
260	370	436	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
2,18	2,11	2,06	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	19
150,3	156,2	158,9	162,9	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	20
104,8	108,5	110,0	112,3	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	21
16,4	17,7	18,3	19,3	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	22
2,6	2,6	2,3	1,9	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	23
4 987	4 654	6 873	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	24
6,6	7,5	4,4	5,9	Dwellings completed per 1,000 population	25
3318	3484	3715	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	26
1535	1810	1808	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	27

c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. f Dane dotyczą przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing Administration. e Including nursery wards and workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern

Wybrane dane o Zielonej Górze

Selected data on Zielona Gora

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
2	gazowych	527705	546101	568074	596301	603784
3	pyłowych	29	27	32	36	36
4	Odpady wytworzone ^a w tys. t	21,3	28,8	71,6	32,2	35,7
5	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	298	310	309	312	306
6	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	138711	139330	139819	140297	141222
7	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,07	0,51	0,73	0,20	-0,64
8	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	3,63 ^b	3,30	3,91	4,30	6,15
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	620,2	644,2	669,8	691,6	714,1
10	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	920,3	957,7	991	1028,5
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	6,3	4,6	3,4	3,3	2,4
12	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	49,7	46,4	40,7	39,4	36,9
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	5	3	5	6	4
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	970	948	951	968	1016
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	10,1	10,3	10,0	10,2	10,0
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,2	3,4	2,9	3,1	2,5
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	21,4	25,3	23,5	27,3	26,1
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	243	266	262	283	265
19	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,41	2,37	2,32	2,29	2,26
20	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	150,9	151,7	152,9	150,9	155,2
21	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	100,1	99,0	99,0	102,3	105,4
22	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	23,3	25,1	26,2	21,8	22,8
23	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	7,1	5,0	4,6	2,9	3,2
24	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	3485	4282	3041	4558	5883
25	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,3	8,2	10,6	8,7	7,5
26	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2668	2860	3359	3668	3843
27	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	522	511	995	2310	1412

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

2020	2021	2022	2023	Specification	No.
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in tonnes/year:	1
604560	609503	489572	.	gaseous	2
34	26	18	.	particulates	3
30,8	21,0	15,5	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	4
305	323	299	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	5
140148	139667	139278	138932	Population (as of 31 December)	6
-3,34	-3,89	-3,10	-3,41	Natural increase per 1,000 population	7
2,50	2,00	0,99	1,32	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	8
704,1	721,3	736,8	746,1	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	9
1028,7	1043,2	1117,2	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	10
4,0	3,5	2,6	2,9	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	11
34,5	49,7	42,0	34,1	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	12
14	6	6	5	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
1008	1005	988	.	Population per 1 out-patients departments d (as of 31 December)	14
8,9	9,5	10,1	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
2,5	2,4	2,2	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
27,7	35,6	40,1	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
300	374	413	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
2,19	2,14	2,08	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	19
162,2	168,9	174,7	181,2	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	20
110,0	113,6	117,6	122,1	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	21
24,4	26,8	28,2	29,4	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	22
8,2	6,3	4,7	1,8	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	23
4960	6201	6828	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	24
10,2	9,2	12,9	5,5	Dwellings completed per 1,000 population	25
3607	4249	4535	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	26
657	1004	1304	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	27

c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. f Dane dotyczą przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing Administration. e Including nursery wards and workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Zielona Góra	Gorzów Wlkp.
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. w tonach/rok: Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2022 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	489572	371317
pyłowych particulates	18	11
Odpady wytworzone ^a w 2022 r. w tys. t Waste generated ^a in 2022 in thousand tonnes	15,5	34,8
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2022 r. w kg Mixed municipal waste collected per capita in 2022 in kg	299	249
Ludność ^b w 2023 r. Population ^b in 2023	138932	115247
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r. Natural increase per 1,000 population in 2023	-3,41	-5,05
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2023	1,32	-4,77
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2023 r. Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b in 2023	746,1	751,2
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2022/23 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6 in 2022/23 school year	1117,2	1218,0
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2023 r. w % Registered unemployment rate ^b in 2023 in %	2,9	2,2
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2023 r. w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2023 in %	34,1	26,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2023 r. Registered unemployed persons per job offer ^b in 2023	5	14
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2022 r. Population per 1 out-patients departments ^b in 2022	988	1226
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2022 r. Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2022	10,1	9,7
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2022 in %	2,2	2,3
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w 2022 r. w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in 2022 in %	40,1	39,8

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Wyszczególnienie Specification	Zielona Góra	Gorzów Wlkp.
Miejsca w żłobkach ^a i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2022 r. Places in nurseries ^a and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 ^b in 2022	413	436
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^c w 2022 r. Population per dwelling in dwelling stocks ^c in 2022	2,08	2,06
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2023 r. Natural persons conducting economic activity ^b per 1,000 population in 2023	122,1	112,3
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2023 r. Commercial companies ^b per 1,000 population in 2022	29,4	19,3
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^c na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Investment outlays in enterprises (current prices) ^c per capita in 2022 in PLN	6828	6873
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2023	5,5	5,9
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Own revenue of the city budget per capita in 2022 in PLN	4535	3715
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Property expenditure of the city budget per capita in 2022 in PLN	1304	1808

c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Stan w dniu 31 grudnia. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year. b As of 31 December. c Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.